
OFFICE OF THE DIRECTOR GENERAL OF ARCHAEOLOGY
Library Regn No
INDIA

OFFICE OF THE DIRECTOR GENERAL OF ARCH
Library Regr No
INDIA.

THE

DINKARD.

THE ORIGINAL PEHLWI TEXT; THE SAME TRANSLITERATED IN ZEND CHARACTERS; TRANSLATIONS OF THE TEXT IN THE GUJRATI AND ENGLISH LANGUAGES; A COMMENTARY AND A GLOSSARY OF SELECT TERMS.

BY

PESHOTUN DUSTOOR BEHRAMJEE SUNJANA.

VOL. I.

PUBLISHED UNDER THE PATRONAGE

OF THE

SIR JAMSEDJI JIJIBHAI TRANSLATION FUND.

Bombay:
PRINTED AT THE DUFTUR ASHKARA PRESS
BY BEHRAMJEE FURDOONJEE & Co.
6 & 11 BEHRAMJI HORMASJI STREET, FORT.

IN THE YEAR 1243 OF YEJDAJARD AND 1874 OF CHRIST.

To,

The Honorable Sir Jamsetji Jijeebhoy Bart., C.S.I.,
Hirjibhoy Hormasji Sett Esquire,
Mehrwanji Framji Panday Esquire,
Cursetji Furdoonji Parakh Esquire,
Dinshawji Maneckji Petit Esquire,
Trustees of the Sir Jamsetji Jijeebhoy Translation Fund.

Gentlemen,

The Dinkard is an ancient and valuable work intimately connected with our holy religion; and I feel, I am doing myself honour in dedicating it to you in recognition of your religious zeal, and your praiseworthy desire to place the benefits of a translation thereof within the reach of the Zoroastrian public.

I remain,
Gentlemen,
Your well-wisher for ever

PESHOTUN DUSTOOR BEHRAMJEE SUNJANA.

દીનકર્દ કેતાબ

તેહની

અસલ પેહલવી એબારત, ઉચ્ચાર, ગુજરાતી તથા ઈંગરેજી તરજુમો, શરેહ, અને અગતજોગ પેહલવી શબ્દોની ફરહંગ સાથે.

બનાવનાર,

પેશોતન દસતુર બેહરામજી સંજાણા.

દફતર પેહલલું.

સર જમશેદજી જીજીભાઈ ટરાંસલેશન ફંડના આસરા હેઠલ
છપાવી પરગટ કરીઊંછે.

મુંબઈ,

દફતર આશકારા છાપાખાંનાંમાં

બેહરાંમજી ફરદુનજીની કુંપનીએ છાપીઉંછે.

કોટ—બેહરામજી હોરમજજી સ્ટ્રીટ, નાં૦ ૬ તથા ૧૧.

સને ૧૨૪૩ ઇઝદજરદી.

સને ૧૮૭૪ ઈસવી.

નેકનાંમ ધી આનરએબલ સર જમશેદજી જીજીભાઈ બારોનેટ
સી. એસ. આઈ.

શેઠજી સાહેબ હીરજીભાઈ હોરમજજી શેઠના,

શેઠજી સાહેબ મેહરવાંનજી ફરાંમજી પાંડે,

શેઠજી સાહેબ ખોરશેદજી ફરેદુનજી પારખ,

શેઠજી સાહેબ દીનશાહજી માંણેકજી પીટીટ,

સર જમશેદજી જીજીભાઈ ટરાંસલેશનં ફંડના તરસ્ટી સાહેબો જોગ.

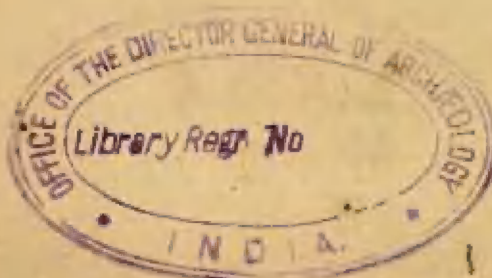
માંનવન્ત સાહેબો,

આપણા પવીતર મજહબ સાથે સંબંધ રાખનારાં આએ કદીમ અને મોતેબર 'દીનકર્દ' નાંમનાં પુસતકનો તરજુમો કરાવીને તેહનો ફાએદો જરતોશતી આલમને પોંહચાડવાની તમો સાહેબોની ભલી ધારણા અને દીનદારીને લગતી નેક સોચનાની એક નોંધ તરીકે, આએ દફતર તમો સાહેબોને અરપણ કરવાને હું પોતાને ઈજ્જત ભરેલું સહમજું છેઊં.

નેકનાંમ સાહેબો,

હું છેઉં તમારો હમેશનો દુઆગો,

પેશોતન દસતુર બેહરાંમજી સંજાણાં.

بنام ایزد بخشاینده بخشایشگر مهربان

'દીનકર્દ' કેતાબ તેહના તરજુમા સાથે છાપવા વીશેનો ખોલાસો.

સરવે સકતીવાન પાક દાદારનાં મોબારેક નાંમની મદદથી, અને પેગમબર અશો જરતોશતનાં પાક રૂહની ઈઆરોથી, આએ 'દીનકર્દ' નાંમની ભલી મજદીઅસની દીનને લગતી મોતેબર અને કદીમ પેહલવી કેતાબ તેહના તરજુમા સાથે છાપી પરગટ કરવા વીશેનો ટુક ખોલાસો આએ પુસ્તક વાંચનારા ઘરસ્થીઓની જાંણુને સારૂં હમો અતરે કરવાની રજા લઈએછ.

પેહલવી 'દીનકર્દ' કેતાબ હાલમાં જરતોશતીઓ પાસે બચી રહેલાં પેહલવી પુસ્તકોની અંદર એક સરવેથી કદીમ, બરોસો રાખવાજોગ અને માબારત કેતાબછે, અને તેહની અંદર મજદીઅસની દીનનાં મોતેબર ફરમાંનો, પેગમબર અશો જરતોશતના જનમારાનો એહવાલ, મજદીઅસની જરતોશતી દીનની તવારીખ, તથા આએ ફાંની અને આવતી મીનોઈ દુનીઆંને લગતી ઘણીએક સારી અને ઉમદા સહમજો આપેઆમાં આવેલીછે. આએ પુસ્તકમાં સમાવેલી એકથી એક બાબત જરતોશતીઓને જાંણવા અને વાકેફ થવા જોગછે, પણ તેહતું લખાંણ બીજાં પેહલવી પુસ્તકોની માફક સલીસ અને સાદી એબારતમાં કરેલું નથી, તેમજ તેહમાં આવેલી બીનાબી સહમજવા અને જાંણવાને સારૂં તદન નવી હોવાને લીધે, તેહને જાતી અભિયાશથી ઉકલાવી તેહની મતલબ સહમજવાનું કાંમ ઘણું સખ્ત હોવાથી, જોકે આએ કેતાબને ઈરાંનથી આવેઆને નજદીક એક સદી થવા આવીછે, તોએપણ તેહમાંની એક બે બાબત શેવાએ બીજી સઘલી બાબતોનો તરજુમો કરવાની હીમત હમણાં શુધી કોઈબી પેહલવી ભાષાના અભિયાશીએ કરી નથી; એજ વાત આએ કેતાબનો તરજુમો કરવાનું કામ કેટલું મુશકેલછે તે જાંણવાને આપણને બસછે. આએ કારણ ઉપર દુરઅંદેશીથી પેઆંન આપેઆ પછી, આપણી જરતોશતી અનજુમનનાં ધરમખાતાંઓના હાલના માંનવન્ત તરસ્ટી સા-

હેમોને ઉપલાં પુસ્તકનો તરજુમો કરાવ્વા વીશેની સોચના અને ખાહેશ ઉતપન થાઈ, તે ઉપરથી એ દીનદાર સાહેબોએ 'સર જમશેદજી જીજીભાઈ તરાંસલેશન ફંડ'ના આસરા હેઠલ મજકુર કેતાબનો તરજુમો કરવાનું કાંમ હમોને સોંફીઉંછે, તે હમોએ માંન ભરેલું સહમજીને કબુલ રાખીઉંછે, અને તરસટી સાહેબોની ફરમાશ પરમાંણે નીચે લખી જણાવેલી વીગત મુજબ 'દીનકર્દ' કેતાબના તરજુમાનું આએ પેહલ્લું દફતર હમોએ છપાવી પરગટ કીધુંછે.

૧ લું—અસલ પેહલવી એબારતના ૪૦ થી ૫૦ સફા.

૨ જું—તે એબારતનો જેમ બને તેમ જંદ અખ્શરે સુધ ઉચ્ચાર.

૩ જું—તેહનો ગુજરાતી તથા ઈંગરેજી તરજુમો.

૪ થું—તેહમાં આવેલા અગતજોગ પેહલવી શબદોનો કોષ.

ઉપલી વીગત મુજબ 'દીનકર્દ' કેતાબના તરજુમાનું આએ પેહલ્લું દફતર હમોએ તઈઆર કરી વાંચનારી આલમની હજુરમાં મેલીઉંછે, અને તેહના બીજા બાગો હવે પછી પરસીધ કરવાની ઉમેદ રાખીછે. હમારીથી બનતી તપાસ રાખવા અને મેહનત લેવા છતાં આએ કેતાબની ભાષાનાં બીકટ ઉકલાંમણને લીધે આએ હમારૂં પુસ્તક તદન ખાંમી વગરનુંછે હેવું હમારીથી કેહવાઈ સકાતું નથી.

માહરે જણાવ્વું જોઈએછે કે 'દીનકર્દ' કેતાબનું અસલ પેહલવી પુસ્તક સઘલું એક વખતે અને એકજ લખનારની તરફથી લખાએલું દીશતું નથી, પણ તેહના જુદા જુદા બાગો જુદે જુદે વખતે લખાએલા જોવામાં આવેછે; તેહમાં આએ કેતાબ પરથમમાં ઉપલાં નાંમથી કયાની પાદશાહ ગુશતાસ્પ એબને લોહરાસ્પના વખતમાં આપણા પેગમબર અશો જરતોશતના મુખ્ય શાગેરદે અશો જરતોશતના ખાસ વીચારથી લખી હતી, તેહની નકલો પાદશાહ ગુશતાસ્પના હોકમથી લોકોમાં ફેલાવી હતી, અને અસલ કેતાબને પાદશાહી દફતરખાંનાંમાં અને તેહની એક નકલને 'દેજે નપેશતે'* માં બીજાં પુસ્તકોની સાથે જાલવીને રાખી હતી. તેહમાંથી પાદશાહી પુસ્તકખાંનાંમાં રાખેલી નકલ સેકંદર રૂમી ઈરાંનનાં પાએતખ્ત ઉપર આવેઓ તે વેલા તેહને મલી હતી, અને તેવાર પછી સાસાની ઓલાદના પાદશાહ અરદેશેર બાબકાંને ઈરાંનનું રાજ પોતાનાં સવાધીનમાં લીધું તે વેલા ઉપલી કેતાબ તેહને જુદા પડેલા જુજો-

---

* 'દેજે નપેશતે' એ કયાની પાદશાહ ગુશતાસ્પે જરતોશતી મજહબને લગતાં પુસ્તકોને જાલવણીથી રાખવા સારૂ એસ્તખરમાં એક મારફેજત ભરેલું મકાંન બંધાવીઉં હતું તેહને કેહછે.

ના આકારમાં મલી હતી, તેહને તે પાદશાહે બીજાં દીનનાં પુસ્તકોની સાથે તોસરે નાંમના એક કાબેલ દસતુરની મારફતે કેટલીએક તપાસ અને ચોકસાઈથી તેહની અસલ હાલત પરમાણે એક જલદમાં કરાવી હતી, અને તેહની બીજી નકલોનો લોકોમાં ફેલાવો કરેઓ હતો. તેઆર પછી દસતુરાંન દસતુર આદરફરોબગ એબને ફરોખજાદે બીજાં દીનનાં દફતરોને આધારે પોતાની તરફથી દીનને લગતું કેટલુંએક લખાંણ કરીને તેહમાં વધારો કીધો હતો.*

હાલમાં માહરે 'દીનકર્દ' કેતાબની સેવટે લખાએલાં લખાંણને આધારે આટલું જણાવવું જોઈએછે કે 'દીનકર્દ' કેતાબની દસતુરાંન દસતુર આદરફરોબગ ફરોખજાદ વાલી અસલ નકલ તે દસતુરની ઓલાદથી ઉતરતા આવેલા એક પેશવાની પાસેથી જરતોશતીઓ ઉપર પડેલા હાદેસાના વખતમાં (ઈઆને જરતોશતીઓની હકુમત ગીઆ પછી) ઘણી પુરાંણી હાલતમાં તે વખતના દસતુર આદરબાદ એબને આદમીતને મલી હતી, અને દસતુર આદરબાદ આદમીતે તે ઉપરથી ઘણો સંભાલ રાખીને એકનકલ કરી હતી તે નકલ ઉપરથી ઈઅનજદજરદી શને ૩૫૯ માં દસતુર માહવંન્દાદ રમીઆંને બેહરાંમે કરેલી 'દીનકર્દ' ની નકલ ઉપરથી એક પછી એક થતી આવેલી નકલો મધેની દસતુર રૂસતમ ગુશતાસ્પ અરદેશેરને હાથની છેલ્લી એક નકલ આસરે એકસો વરસની મુદત ઉપર યજદ શેહરનો રેહવાસી મુલ્લાં બેહમન એબને મુલ્લાં બેહરાંમ નાંમનો એક જરતોશતી સુરત ખાતે લાવેઓ હતો, અને તેણે તે પુસ્તક સુરત ખાતે મરહુમ શેઠ અસ્પંદીઆરશાહ એબને રતનજીશાહને ભેટ દાખલ આપીઉં હતું.† તે ઉપરથી મરહુમ શેઠ અસ્પંદીઆરશાહે શને ૧૧૫૬ ઈઅનજદજરદીનાં સાલમાં એક નકલ કરાવીને મુંબઈ ખાતેંના તે વખતના શેઠીઆઓ મરહુમ શેઠ નાંનાંભાઈ

---

* આએ એહવાલ 'દીનકર્દ' કેતાબના મધ્ય ભાગમાં આએ કેતાબ વીશે જાહેર કરેલાં વરણન ઉપરથી હમોએ આપેઓછે.

† આએ ઈરાંનથી આવેલું પુસ્તક હમારા મરહુમ મીત્તર દસતુર અરદેશેરજી રૂસતમજી મુલાં ફીરોજજીનાની મેહરબાંનગીથી આસરે એક વરસ સુધી હમારી પાસે રહીઉં હતું, તે અસલ પુસ્તક સાથે હમોએ હમારી પાસની હાલની દસતુરજી સાહેબ એદલજી દારાબજી સંજાંણાંનાં પુસ્તકખાંનાં ખાતેની 'દીનકર્દ' ની નકલને મેલવીછે. આએ કેતાબ શુરત ખાતે આવેઆ પછી તેહમાંથી જુદે જુદે ઠેકાણેથી કેટલાએક જુજો કોઈ શખ્સે કાંઈ મતલબથી કાહડી લીધા હતા, તે અસલ જુજો મધેના પાંચ જુજો તથા હમોએ નીચે જણાવેલી તરીજા નંબર વાલી 'દીનકર્દ' ની નકલ હમોને નોસારીના વડા દસતુરજી સાહેબ કેકોબાદજી રૂસતમજી મેહરજીરાંણાંવાલાનાં પુસ્તકખાંનાં ખાતેથી હમારા મીત્તર દસતુર રૂસતમજી કેકોબાદજીએ મેહરબાંનગીની રાહે આએ કાંમમાં વાપરવા સારૂં મોકલીછે, તેમજ બીજા જુજોની નકલ હમારા બીજા એક બે મેહરબાંન દોસ્તોની તરફથી હમોને મલીછે.

બેહરાંમજી, વાડીઆજી શેઠ માંણેકજી નવરોજજી તથા વાડીઆજી શેઠ બેહમનજી નવરોજજી અને શેઠ દાદાભાઈ નોશેરવાંનજી જોગ મોકલી હતી, તે અસલ નકલ હમણાં હમારા મરહુમ મુરબી દસતુરજી સાહેબ એદલજી દારાબજી શંજાંણાંનાં પુસતકખાંનાંમાં હમારી પાસેછે.

આએ દફતરમાં હમોએ 'દીનકર્દ' કેતાબનું અસલ લખાંણ આએ નીચે જણાવેલી ચેઆર નકલોના આધાર ઉપરથી ચોકસ કરીને આપીઉંછે.

૧ લી—મુંબઈના શેહનશાહી જરતોશતીઓના વડા દસતુરજી સાહેબ એદલજી દારાબજી શંજાંણાંનાં પુસતકખાંનાં મધેની નકલ.

૨ જી—મરહુમ દસતુરજી સાહેબ પેહમુલજી નવરોજજી શંજાંણાંને હાથની સુરત ખાતે કરેલી નકલ.

૩ જી—નોસારીના વડા દસતુરજી સાહેબ રૂસતમજી નોશેરવાંનજી મેહરજીરાંણાવાલાને હાથની લખેલી નકલ.

૪ થી—મોબદ મીનોચેહરજી જામાસ્પજી વાછાનાં પુસ્તકખાંનાં મધેની નકલ.*

આએ ઉપર જણાવેલી નકલોમાંની જેબી નકલમાં કોઈ ફેરફાર લખાંણ અથવા એમલો હમોને મલેઓછે તે વીશે નીચે નોટમાં પેહલીને સારૂ દ. એ; બીજીને સારૂ દ. તે; તરીજીને સારૂ દ. રૂ; અને ચોથીને સારૂ મ. મ; ઈત્યાદી સંખ્શેપ નાંમોથી હમોએ ખોલાસો કરેઓછે.

વલી આએ દફતરમાં હમારી તરફથી પેહલવી શબદોના ઉચ્ચાર આપેઆમાં આવેઆછે, તેહમાં દરીએક સેમીટીક બોલનો ઉચ્ચાર તેહનાં અસલ ધાતુની સાથે સરખાવીને તેહને આધારે આપેઆમાં આવેઓછે, તે ઉચ્ચાર 'માલીકનાંમે અસુરી' માં પેહલવી અખશરે લખાએલા પેહલવી શબદોને મલતા આવેછે, પણ તેહની નીચે જંદ અખશરે લખાએલા ઉચ્ચારને તે મલતા આવતા નથી, અને તેહનું કારણ હમારી કરેલી હાલની શોધ ઉપરથી હમોને હેવું જણાએછે કે, આગલા વખતમાં આપણા લોકો પેહલવી લખાંણમાં સેમીટીક બોલો

* આએ નકલ હમારા માસ્તર મોબદ મીનોચેહરજી જમાસ્પજી વાછાએ મેહરબાંનગીની રાહે હમોને વાપરવા સારૂં આપીછે, હમારી પોતાની તપાસ મુજબ આએ છેલ્લી નકલ મરહુમ મોબદ જમાસ્પજી ફરેદુનજી વાછાએ અસલ ઈરાંનથી આવેલી દસતુર રૂસ્તમ-ગુશતાસ્પવાલી નકલ ઉપરથી ઘણા સંભાલથી ચોકસ તપાસ રાખીને કરેલીછે. આએ અને બીજા તથા તરીજા નંબર વાલી 'દીનકર્દ' ની નકલ આસરે અરધી સદી અથવા તેથી વધારે વરસ ઉપર કરેઆમાં આવેલીછે.

લખવા છતાં તેહને તેહના અસલ ઉચ્ચારે વાંચતા નહી હતા, પણ તેહના એક-સરખા અર્થવાલા બીજા ઇરાંની પેહલવી શબ્દથી તેહનો ઉચ્ચાર કરતા હતા; જેહની સાબેતી દસતુર નેરીઓસંગ ધવલે અને તેહની આગમમના બીજા પેહલવી વીદીયાર્થીઓએ હાલ શુધીમાં જેજે પેહલવી પુસ્તકો તથા રેસાલાઓનો જંદ અખ્શરે ઉચ્ચાર આપવા સાથે તેહનો તરજુમો કરેઓછે, તે ઉપરથી આપણને મલેછે. આએ રીતે સેમીટીક શબ્દોને તેહના અસલ ઉચ્ચારથી વાંચવાનો મોહાવેરો આપણામાં ચાલુ નહી રેહવાના સબબથી, હાએસ્તે હાએસ્તે તે બોલોના અસલ ઉચ્ચારની યાદદાશત આપણા લોકો પાસેથી જતી રેહી હતી, અને 'માલીકનાંમે અસુરી' ના બનાવનારે પેહલવી ભાષામાં વપરાતા સેમીટીક બોલોની જેઆરે શબ્દકોષ આપી હતી તેવારેતો તેણે અસલ બોલોને પેહલવી અખ્શરે લખેઆ હતા અને તેહનો ફારસી અર્થ તેહની નીચે જંદ અખ્શરે લખેઓ હતો; પણ ઉપર જણાવેઆ પરમાંણે સેમીટીક બોલોનું વંચાંણ તેહનોથી તદન જુદા બોલોએ કરવાનું કાંમ લાંમબી મુદતવેર એકસરખી રીતે ચાલુ રેહવાને લીધે તેહના અસલ ઉચ્ચારોની યાદદાસત આપણા લોકોમાંથી ધણીખરી નીકલી ગીઆ પછી, ઉપલી કેતાબમાં છેક પછવાડેથી તેહના પેહલવી એમલાઓ પેહલવી અખ્શરની એકસરખી વલાંણને આધારે જેમ વંચાઇ સકેઆ તેમ વાંચીને તેહના ઉચ્ચારો આપેઆમાં આવેઆછે, અને તેહને આધારે હમણાં શુધી આપણા લોકો પેહલવી પુસ્તકમાં વપરાએલા સેમીટીક બોલોને વાંચતા આવેઆ છઈએ. મારે આએ વેલા તે ચાલતો આવેલી રીતીમાં ફેરફાર કરવાનું હમોએ ઘટતું જોયુંછે, અને તેહના શુધ ઉચ્ચાર આપવાની આએ પુસ્તકમાં હમોને જરૂર જણાઇછે.

યુરોપખંડના કાબેલ વીદવાંન ડાકટરો ફરેડરીક સ્પીગલ, મારટીન હાઉગ, યુસ્ટી અને બીજાઓએ પેહલવી પુસ્તકોમાં વપરાએલા સેમીટીક બોલોના ઉચ્ચાર પોતાની તરફની જાતી સોધથી ઘણી મેહનત લેઇને આપેઆછે, પણ તેઓ તે ઉચ્ચારો આપવામાં એકબીજાને મલતા ઉતરેઆ નથી; તેહમાં આપણી ટાપુમાં જાંણીતા વીદવાંન મારટીન હાઉગે આએ સેમીટીક બોલોના સુધ ઉચ્ચારો આપવાની તારીફ લાએક શોધ અને કુશેશ કરીછે, અને તેણે આપેલા ઉચ્ચારો ઘણેએક દરજજે સુધ અને સહીછે; તે છતાં હમોએ આએ વીદવાંનોની સોધને આધારે ઉચ્ચારો આપવાની હીમત કરી નથી, પણ આએ પુસ્તકમાં આવેલા દરએક સેમીટીક બોલને હમારી તરફથી જાતી મેહનત લેઇને તેહને લગતાં હીબરૂ, ચેઆલડી, સેમીરીટન, સીરીયાક, અને અરબી ધાતુઓ

તથા શબ્દોની સાથે તેહના એકમલતા અર્થ અને ઉચ્ચારમાં સરખાવીને તેહનો ઉચ્ચાર તથા અર્થ કરેઓછે, અને જે બોલનું ખાતેરી ભરેલું ધાતુ હમોને ઉપલી ભાષાઓમાં મલીઉં નથી, તેહનો ઉચ્ચાર ચાલુ ઉચ્ચારને આધારે મેલેઓછે. તેમજ કેટલાએક સેમીટીક ચોકસ અખ્શરોની પેહલવી લખાંણમાં તબદીલ થાએલીછે, તેહનો ઉચ્ચાર હમોએ તેજ હાલતમાં કરેલોછે. એ સેવાએ પેહલવી ભાષામાં વપરાએલા ઈરાંની શબ્દોની અંદર લખાએલા [illegible] નો ઉચ્ચાર [illegible], [illegible], [illegible] અને [illegible] ઈત્યાદી થાએછે, તેહમાં [illegible] ને બદલે હમોએ તેહનો ઉચ્ચાર [illegible] નોજ કરેઓછે. [illegible] નો ઉચ્ચાર જાંહાં ૩-૩ લખાએલોછે તાંહાંજ કરેઓછે. એ ઉપરાંત પેહલવી લખાંણની અંદરથી નકલ કરનારની ગફલતીને લીધે કોઈ બોલ અથવા અખ્શર હમોને નીકલી ગએલો જણાઓછે તેહને ( ) આએ આકારના વલાએઆની અંદર હમોએ મેલેઓછે. એ સેવાએ ઈરાંની શબ્દોના ઉચ્ચારમાં અખ્શરના એકસરખા આકારને લીધે કેટલાએક જંદ શબ્દો ઉપરથી નીકલેલા પેહલવી લોગતોના ફેરવાએલા ઉચ્ચારને તેહના અસલ જંદ બોલની સાથે સરખાવીને તેહને ઘટતી હાલતમાં મેલેઆછે. આએ પુસ્તકને લગતી સેવટની તપાસ કરતાં હમોને જણાઈઉંછે કે શબ્દકોષની અંદર કાંઈએક સાધારણ સેમીટીક ભ્રોલો નજર ચુકને લીધે આપવાના રેહી ગીઆછે, તે હવે પછીનાં બીજાં દફતરમાં તેહની ઘટતી જગોએ આપીશું.

'દીનકર્દ' કેતાબની શરૂઆતના આંગલા તરણ સફાઓ અસલ પુસ્તકમાંથી નીકલી જવાને લીધે ચોથા સફાથી તેહનું લખાંણ રહેલુંછે, તેજ મુજબ હમોએ આએ દફતરની શરૂઆત કરેલીછે, અને તેવાર પછીનાં નવ સફાનાં લખાંણની અંદર ઉધઈથી ખવાઈ ગએલી એબારતની જગોએ ઈરાંનથી શુરત ખાતે આવેલી નકલમાં તે વીગેની તેહનાં પરમાંણ મુજબ લખનારે જગા મેલેલી છે, અને તેજ પરમાંણે અતરેની સઘલી નકલનું લખાંણ થાએલુંછે, તે મુજબ હમોએ પણ અસલ એબારતનું લખાંણ આપીઉંછે. 'દીનકર્દ' કેતાબની શરૂઆતમાં આવેલા તરીજા સવાલથી દરીએક બાબતને મથાલે એકથી ચહડતા ફારસી આંક મેલીને આએ પુસ્તકમાં આવેલી બાબતોની ચહડતી સંખ્યા હમોએ આપીછે, અને તેજ ફારસી આંક તે બાબતના ઉચ્ચાર અને તરજુમાને મથાલે પણ મેલેઆછે, કે તેથી આએ પુસ્તકના અભિયાસીઓને તે અસલ બાબતને લગતા ઉચ્ચાર અને તરજુમાનો અભિયાસ કરવાને સવલ પડે અને બની આવે. આએ કેતાબનો તરજુમો હમોએ 'દીનકર્દ'ની સાતમી બાબતથી આપેઓછે, કારણ કે આગલી બાબતો મધેથી જગો જગોએથી ગએલી એબાર-

તને લીધે તેહનો તરજુમો સહુમજ પડે તેહવી એબારતમાં થાઈ સકેઓ નથી. આએ પુસ્તકમાં દરએક બાબતને લગતા ફકરાઓ ઉપર એકથી ચહડતા ગુજરાતી તેમજ ઈંગરેજી આંક મેલેઆમાં આવેલાછે, તેજ પરમાંણે તેહના ઉચ્ચાર અને તરજુમાની અંદર ફકરો શરૂ થતી લીટીનો સાંહાંમણે હાંથીઆ ઉપર તે આંકો મેલેઆમાં આવેલાછે. આએ દફતરમાં આવેલા શબ્દકોષની અંદર હમોએ દરએક સેમીટીક બોલનો અર્થ આપેઓછે, અને ઈરાંની બોલોમાંનાં અગતજોગ અને ઘણા કમ વપરાતા શબ્દોનોજ અર્થ આપેઓછે.

'દીનકર્દ' કેતાબનો ગુજરાતી તરજુમો હમોએ અસલ પેહલવી લખાંણની રચના ઉપરથી કરેઓછે, અને તેહમાં દરએક ફકરાનું લખાંણ જેમ અસલ એબારતમાં થએલુંછે તે મુજબનો તેહનો તરજુમો હમોએ આપેઓછે; તેથી આએ તરજુમો સાધારણ વાંચનારને તુરતં ધેયાનમાં આવે હેવો સેહલો દેખાસે નહી; પણ તેમ કરવામાં હમારી તરફથી પેહલવી ભાષાના અભિયાસીઓને તેઓના અભિયાશની અનદર આએ તરજુમો ઉપીયોગી થાએ હેવી ધારણા વધારે રાખેઆમાં આવેલીછે. હમારા ગુજરાતી તરજુમાં ઉપરથી મી૦ રતનશાહ એરચશાહ કોહિયારે તેહેનો ઈંગ્રેજી તરજુમો કરેઓછે.

આએ ખોલાસો પુરો કરતાં હમારા જે મેહરબાંન મીતુરોએ આએ પુસ્તકને લગતાં આસપાસનાં કાંમમાં હમોને સાહેતા કીછે, તથા જે ભલા ધરસ્યોએ આએ પુસ્તક ખરીદ કરીને તેહને ઘટતો આસરો આપેઓછે તે સાહેબોનો હમો ઘટતાં માંન સાથે અતરે ઉપકાર માંણીએછ.

મુંબઈ, રોજ ૧૯ મો માહ ૯ મો સને ૧૨૪૩ ઇઅજદજરદી.

પેશોતન દસતુર બેહરાંમજી સંજાંણા.

સાંકલીઉં.

દીનકર્દ કેતાબનો તરજુમો.

૯ મો સવાલ. (V)

વલી આશમોઘે* પુછીઉં કે: જે કાંઈ 'માથ્રે'† (ઇઆને અવ- ૧
સ્તામાં લખાએલી એબાદત અથવા બંદગી) છે તે શું વારતા તરીકેછે ? (કા-
રણ કે) તે સઘલી ફરશોસ્તર,‡ જામાસ્પ,‡ હોમ, અને ઇજદો, તથા જરતો- ૨

---

* આશમોગ—એ ખોલ અવસ્તામાં વપરાએલા [illegible] અશેમઓઘ: શબ્દ ઉપરથી નીકલેલોછે, જેહનો અર્થ 'પવીતરાઇને ખલલ કરનાર' નો થાએછે, અને તે ઉપરથી આપણા લોકોમાં જે કોઈ દીનમાં ખલલ કરનાર, તથા ટોલામાં ફેસાદ ઉપજાવનાર અને એક બીજામાં અથરાંમણી કરાવનારે હોએ તેહવા શખસને એ નાંમ આપેઆમાં આવેલુછે. જે શખસે ઉપલો અને તે પછીના બીજા સવાલો કરેઆછે તે સવાલ કરનાર તેહના જવાબ આપનાર ધરમગુરૂને ઉપલી કેસમનો જણાવાથી તેણે પોતાની તરફથી તેહને 'આશમોઘ' ને નાંમે જણાવેલોછે.

† માથ્રે—એ આપણાં જરતોશતી ધરમ પુસ્તકને લગતા કુલે અવસ્તા 'ગાથા', 'દાતે' અને 'માથ્રે' ઇતીઆદી તરણ ભાગમાં રચાએલાછે, તે સવેના છેલ્લા ભાગને લગતા અવસ્તાછે. ગાથા—એ કવિતાની અંદર લખાએલા અવસ્તાછે, અને તેહની અંદર સઘલી મીનોઇ દુનીઆને લગતી સમજ તથા તેહને લગતાં કાંમનું વરણન કરેલુ છે. 'દાતે'—એ ચાલુ એબારતમાં લખાએલા અવસ્તાછે, અને તેહની અંદર આએ દુનીઆમાં માંણસે કાએદાસર કેમ ચાલવું અને શું કરવું તે વીશેની સમજ આપેલીછે. અને અવસ્તાનો છેહલો ભાગ જે 'માથ્રે' નોછે, તે બંને જેહાંનની વચ્ચે માંણસનો સંબંધ પાક ખોદાએતાલાની તરફ જોડેલો રાખનારા વસીલા તરીકેછે; કારણ કે તે ગમેતા વાલી ઇબાદત અને બંદગી કરવાને લગતો ભાગછે, અને તેહની અંદર પાક ખોદાએતાલા અને તેહની પેદા કરેલી કુદરતવાલી સકતી તથા ગુણોને લગતું બએઆંન અને શિકાંમણ આવેલીછે.

‡ ફરશોસ્તર અને જામાસ્પ, એ બંને 'હવુબ' ના બેટા અને પેગમબર અશો જરતોશતના શાગેરદ તથા જમાઇ હતા; એવોમાંનો બીજો ભાઇ જામાસ્પ, કયાંની પાદશાહ ગુશતાસ્પનો વજીર હતો, અને ફરશોસ્તર, પાદશાહ ગુશતાસ્પના હોકમથી તે વખતના અથોરનાનોને ધરમી કેલવણી આપનારા વડા ઉસ્તાદ તરીકે ધરમની મદરેસાનો ગુરૂ હતો.

શતની આગમચના અને દાયુન* પછી પેદા થનારાઓની વાંનીમાં અહુરમજદે જરતોશતને કહેલીછે; (અને) તે ઉપરથી હમારૂં એ મતછે કે, અહુરમજદનું જરતોશતને કેહવું એ ગાથાના સરોદછે, અને બીજું જરતોશત અને તેહના શાગેરદોએ દુનીઆઇ કેહેવત ઉપરથી બનાવેલુંછે; પણ તે સારો વીસવાસ રાખવાથી (લોકોમાં) ધરમને લગતું ગણાએલુંછે.

જવાબ.

૩ જાંણવું કે: (ગાથા સેવાએ) બીજી 'માથ્રે' (જેમ તેહની ભાષાની રચનામાં) ગાથાથી જુદીછે, તેમજ તે ચહડતે દરજેની ગવાહીની અંદરબી (ગાથાથી) જુદીછે, તોએપણ તેહની ઉતપન્તી 'યથા અહૂ વએરીયો' ની કવિતા ઉપરથી થાએલીછે†, અને તેહની અંદર ખુદ અહુરમજદની હરવેસ્પ આગાહી વાલી સકતી તથા (પેદાએશને) પેદા કરવા વીશેની ગવાહીછે. માટે આદમીની દાંનાઇથી તેહનાં પ્રકરણમાંનું કોઈ પ્રકરણ ખચીત (બનેલું) નથી, અને ઘણીએક ફેલાવો પાંમેલી વારતા ઉપરથી તે બની સકે નહી. જો એ પરકારે વાતચીતના આકારમાં જરતોશતને કેહવાએલી 'માથ્રે' સઘલી અહુરમજદની નહી હોએ, તથા જુદા જુદા શખસોના આવાજમાં તે (માથ્રે) ને કેહવાથી તેહનો જાહેર કરનાર અહુરમજદ નહી થકેતો, આએ 'માથ્રે' ની અંદર જરતોશત તથા બીજા ભલા અને બુરા લોકો, તેમજ દેવો અને ગનાહમીનો લગીની જે કાંઈ ભવિષ્યવાંની અહુરમજદની તરફથી જરતોશતને કેહામાં આવેલીછે, તેબી ગનાહમીનો અને દેવોની

---

* દાયુન—આએ નાંમીચા ધરસ્થ વીશે આએ 'દીનકર્દ' કેતાબના પાછલા ભાગમાં વરણન આવેલુંછે, તેહમાં જણાવીઉંછે કે પેગમબર જરતોશત પછી ૨૦૦) વરસની મુદતે તેહનો જનમ થયો હતો અને ૧૦૦) વરસ તેણે આએ દુનીઆંમાં જીનદગી ગુજારી હતી.

† માથ્રે, ની ઉતપન્તી 'યથા અહૂ વએરીઓ' ની કવિતા ઉપરથી થાએલીછે—તેહની મતલબ એછેકે: આપણી જરતોશતી દીનનાં ફરમાંન મુજબ પાક દાદારે પરથમ 'અહુનવર' ઇઆને 'યથા અહૂ વએરીઓ' ના અવસ્તાની ઉતપન્તી કીધી, કે જે અવસ્તાની રચના 'ગાથા' ઇઆને કવિતાનાં રૂપની અંદર થાએલીછે, અને 'અહુનવર'ના તરણ ફકરા ઉપરથી 'ગાથા' 'દાતે' અને 'માથ્રે' ને લગતા અવસ્તાના તરણ ભાગની તથા 'અહુનવર' ના દરએક ફકરાના એકેક શબ્દ ઉપરથી આએ તરંણે ભાગને લગતા સાત સાતને હેસાબે ૨૧ નુસ્કની રાચના કરેલીછે; તે ઉપરથી ઉપલી એબારતમાં 'માથ્રે' ની ઉતપન્તી 'યથા અહૂ વએરીઓ' ની કવિતા ઉપરથી થાએલીછે કરી જણાવેલુંછે.

થકે અને 'માથ્રે' તથા 'દાતે' જે દેવને દુર કરનારાં (હથીઆર) છે,* તે
દેવની તરફથી કેહવાએલાં ગણાએ. માંટે (જાંણવું કે) અહુરમજદે જર-
તોશતને ઘણા (જુદા જુદા શખ્સો) ના આવાજમાં 'માથ્રે' કહેલીછે તે,
જરતોશતને અહુરમજદની તરફથી પુરતી સહમજ આપવા સારૂંછે, અને
તે (કોઈબી પરકારે) વાંધો લેવાજોગ નથી. (કારણ કે) જેમ 'ગાથા' સઘલા
અહુરમજદે જરતોશતને કહેલાછે, તે જરતોશત, અમેશાસ્પન્દો, ગોશોરૂન
અને બીજા ઈજદોના આવાજમાંછે, અને તે સઘલા અહુરમજદે જરતોશતને
કહેલાછે, તે વીસે તમોને મુતલક વાંધો નથી, (તેમ 'માથ્રે' વીસેબી વાંધો
લેવો નહી જોઈએ. પણ તે અહુરમજદની પાસબાંનીને લગતા (માથ્રેના) ૪
કલામ વીસે તેહને ખરાબ વીચાર આવ્યો અને ઉલટુ દેખાવું, (એ માતરે)
આશમોગના (જાતી) ખવાસથીછે.

સવાલ ૧૦ મો. (A)

આશમોગે (દસમો) સવાલ (એ) કીધો કે: આતશની ઉપર લીલી કા- ૧
ઠી બાલવી તેહને તમો ગુનાહ તરીકે કેમ કેહવોચ ? તે (કાંઈ ગુનાહ ત-
રીકે) નથી ?

જવાબ.

જાંણવું કે: આતશની ઉપર લીલી કાઠી મુકવાથી તેના બિનાસને ૨
લીધે આતશને બુજાવા તથા તે કાઠીને સુકવ્વાની અનઘટતી રીતે આતશ-
ને જેહમત પોહચવાના કારણને લીધે હમો તે (કાંમ)ને ગુનાહ તરીકે ક-
હીએ છઈએ. પણ આશમોગોને તેનું કારંણ નકાંમુ અને ધુવ જેવું
દેખાવું તેઓની આદતથીછે.

* 'માથ્રે' અને 'દાતે' દેવને દુર કરનારૂં (હથીઆર) છે—તેહની મતલબ એછેકે 'માથ્રે' અને 'દાતે'ને લગતા અવસ્તાના ભાગની અંદર જે કાંઈ બદીને દુર કરવાની, બુરાં કાંમો જે દેવને લગતાછે તેથી પરહેજ કરવાની અને બુરાઈને ઉતપન કરનારાં મુલ (જે દેવ દરૂજને નાંમે જાંણીતાં થએલાછે તેહ)ને દુર કરવાની સહમજ અને સકતીછે.

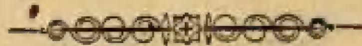
સવાલ ૧૧ મો. (૧)

૧ આશમોગે (અગીઆરમો) સવાલ (એ) કીધો કે: બેહદ દારૂ (પીવા)ને તમો ગુનાહ તરીકે સા માટે કેહવો છેઓ ? કેમકે દારૂ કાંઈ હદસર પીવાતો નથી.

જવાબ.

૨ જાણવું કે: બેહદ દારૂ પીવાને હમો ગુનાહ તરીકે કહીએ છઈએ તે વાજબીછે. કારણ કે (હમારી) દીનમાં ફરમાવેલુંછે કે જે કોઈ પુષ્કલ દારૂ પીએચ તે પુષ્કલ ખોરાક ખાએછે અને તેથી ગાથાનું ગાએન કાએદાસર
૩ નહી ગાવાને લીધે તે તકસીરવાર થાએછે. પણ આશમોગોની આદત બીજાઓનો આવાજ તેઓનું ગલું સુકવીને ફેરવ્વાની તથા તેહને લગતી એબને પસંદ કરવાનીછે તેથી (તેઓને તેહની મતલબ ઉલટી દેખાએછે.)

સવાલ ૧૨ મો. (૧°)

૧ આશમોગે (બારમો) સવાલ (એ) કીધો કે: આએ 'માથ્રે' જે અહુરમજદના કલાંમછે, તેહને હમેશાં પઢવાએ તમોને (આએ દુનીઆમાં) ઘણી ચોકસી સાથે રેહવુંછે, પણ તેમ (હમેશાં) પઢવાએ (માંણસને) ઉદીઓગ કરવાથી અટકાવ્વા માટેનો તે (એક) સબબછે; તેઆરે રવાંનને (આવતી દુનીઆમાં દોજખથી) છુટકારો મેલવ્વા સારૂ 'માથ્રે' અને 'ગાથા'ને પસંદ કરવા બાબેનું અહુરમજદનું કેહવું વાજબી કેમ ગણાએ ?

જવાબ.

૨ જાંણવું કે હમારાં હમેશનાં 'માથ્રે'ને લગતાં પઢાંણની મતલબ (હમારી તરફથી) અહુરમજદના મજહબને લગતું, આવતી દુનીઆંનો સંબંધ અને રવાંનને (દોજખથી) છુટકારો મલવા વીસે (આદમીઓને) કેહવાનીછે; કારણ કે આએ દુનીઆંનાં લોકોને (પોતાના) પેદા કરનારને પીછાંણવાંની તથા તે સાહેબની મરજી મુજબનું કાંમ કરનાર થવાની સહમજ સક્તી આપવાથી, તેઓને મીનો ઈજદો અને તેમજ દેવોને લગતી સહમ-

જતું મલવું, ઇજદોની ઇઆદ કરનાર તથા તેઓની મોહબત મેલવનાર થવું, અને દેવોની નહી ઇઆદ કરનાર તથા તેઓને ઇજા દેનાર તરીકે રેહવુંછે, અને જે કાંઈ 'દાતે', 'માંત્રે' અને 'ગાથા' (ના અવસ્તા) ને લગતી સહમજ અને (તેહને લગતાં) કાંમોછે, તે કાંમને તેહના વખત ઉપર ઘણું કરી શકવુંછે. તેથી (માંણસને) વખતને લગતી હકુમત, સરદારી, અને ઇનસાફને ચલાવ્વાની, પોતાની જાતમાં પેવસ થાએલા દરૂઝને હાંકી કાહડવાની, પેદાએશમાંથી તેહને દુર કરવાની, ખલકને છુટાપણાંએ ચલાવ્વાની, અને દુનીઆંનાં ઘણાંએક આદમીઓને સુખ આપવાની વારેઘડીએ મદદ તથા વકુફ મલતી રેહછે. અને વલી એથી જેભી ઠેકાંણે અને જેભી વખતે આશમોઘ લોકો દીનને વાસ્તેનો ઝગડો કરવા સારૂ આવે તે વેલા તેહને લગતી દાંનાઇ, દાહપણ અને કઉઅતની મારફતે સઘલા ઇજા દેનારા આશમોઘોને તોડવા, ખોદાઇ દીનથી રદ કરવા અને દુનીઆનાં લોકોથી (તેઓનાં) નોકસાનને પાછું રાખવાનો ઉપાએ થાઇ સકેછે.

એક વિદયાર્થીએ પુછેલા ૧૬ સવાલ. (૧૧)

સવાલ ૧ લો.

પેહલ્લો સવાલ એ કીધો કે : જેહારે તે ઇશવરી ગાયન કરેલા ગા- ૧
થાને લીધે, સવાબનું ચાલુ થવુંછે, તથા તે સવાબને રક્ષણ કરનારી કઉઅતને લીધે (તે કાંમને લગતા) ભલા (શખશ)ને આવતી દુનીઆને લગતી સકતીનું મલવું, અને ઓતમ બેહશતનાં મકાંનમાં પોહચવુંછે; તેઆરે તેહવી કઉઅત અને કાએદાથી મલેલા સવાબને, ભલી દીનની બદગોઇ કરવાથી તથા બીજા મરગરજાનો (ઇઆને મોતની સજાને લાએકના ગુનાહો)થી રદ થવાનું અને તેહનો બદલો નહી મલવાનું (દીનમાં) સાસારૂ જણાવેલુંછે ?

જવાબ.

જાંણવું કેઃ જે સવાબ સરંજાંમ પોહચેલો અને કઉઅતદાર થાએ- ૨
લો હોએથ, તે વગર હસ્તીનો અને રદ થતો નથી; પણ 'તંનેપસીન'

ચે

(ઈઆને હેસાબ શુમારના વખત)માં (તેહના સવાબનો ગુનાહની સા તોલ કરતાં) બલી દીનની બદગોઈ કરવાના તથા બીજા અંરગરજાન ગુનાહો- થી તે સવાબનો બદલો (તેહના ગુનાહની અંદર) ઢંકાઈ જવાને લીધે તે સવાબનું પુરવાઈ રેહવુંછે. બાકી બલી દીનની રાહે કરેલા સવાબને રદ થવું નથી. કારંણ કે, જે સવાબ આરાધનાની અંદર રદ થાયા વગર રહેલો હોએય તેહનું નાબુદ થવું, તે સવાબનાં ચહડતાં વજનને (તેહના ગુનાહના તોલની અંદર) સમાપ્ત થવાથીછે.

સવાલ ૨ જો. (૧૪)

૧ બીજો સવાલ એ કીધો કે: જો અહુરમજદનું (દીનને સારૂ) કહેલું (પરથમ) પેદા થાએલા 'મશી' અને મશીઆંનેને * જાહેર કરવા મારે હોએ, તો (દીનને વાસ્તેની અહુરમજદ અને જમશેદ વચ્ચે થાએલી) † એકબીજા સાથની પુછપરછ, મશી અને મશીઆંને પછીની કેટલીએક ઓલાદે થાએ- લીછે, તેહને(અવસ્તામાં) પેહલવેહલ્લી (પુછપરછ) તરીકે કાંએ જાહેર કરેલીછે?

જવાબ.

૨ એમછે કે: આદમીઓની અંદર પેહલવેહલાં જમશેદની સાથે (અહુર- મજદને દીનને લગતી) પુછપરછ થવા સારૂ (દીનમાં) જાહેર કરેલુંછે, તે જે-

---

* મશી-અને મશીઆને-એ ગયોમરદ પછી આએ દુનીઆંમાં પરથમ જ- ણમ પાંમેલા મરદ, તથા ઓરતને કેહછે, આએ મરદ તથા ઓરતનાં એક જોડાંથી પુરથવીપરનાં સઘલાં આદમીઓની ઉતપનતી થાઇછે. પાક અવસ્તામાં [illegible] મશ્ય, એ પુરૂષ, અને [illegible] મશ્યાનિ, એ સ્ત્રિને કેહછે. 'બુન્દેહેશને' નાંમની પેહલવી કેતાબની અંદર આદમીની ઉતપનતીનું બયાંન કરેલુ છે, તેહમાં લખેછે કે:—"મશ્ય અને મશ્યાનેને અહુરમજદે આએ પરમાંણે કહીઉં હતું કે: દુનીઆંનાં માબાપ તરીકે તમો આદમીઓ જનમેઆં છેઓ, હું એ તમોને સરવેથી ચહડતી સંપુરંણ મનસકતી આપીછે, તેથી ઇનસાફને લગતું કાંમ સંપુરંણ વીચારથી કરજો, સારાં મતને લગતું વીચારજો, સારા વચનને લગતું બોલજો અને સારી કરણીને લગતાં કાંમ કરજો. દેવોની ઇઆદ માં કરતાં."

† વંદીદાદની બીજી પરગરદમાં જણાવેલુ છે કે પેગમબર અશો જરતોશતની આગમચ દાદાર અહુરમજદે પેહલાં પાદશાહ જમશેદને મજદીઅસની દીન જાહેર કરી હતી, અને દુનીઆંનાં આદમીઓમાં તે દીનનો રેવાજ આપવા સારૂ તેહને ફરમાવીઉં હતું, અને તે મુજબ મજદીઅસની દીનનો રેવાજ આદમીઓમાં પેહ- લ્લાં પાદશાહ જમશેદે આપેઓ હતો.

ઓ વીસે વાંધોછે કે આગલાં ‘ મશી ’ અને ‘ મશીઆંને’ ની પછીનાં આદમીઓને માટે (જમશેદની મારફતે) મશહુર થાએલા મજહબ વીસેછે. (દીનની અંદર) અહુરમજદનું કહેલું ‘ મશી ’ અને ‘ મશીઆંને ’ ને જાહેર કરવા સારૂ જણાવેલુંછે તેહની મતલબ અસલ ‘ મશી ’ અને ‘ મશીઆંને ’ ને લગતી નથી; પણ જે ઓરત અને મરદો તથા જમશેદ પોતે (તે આગલાં) ‘ મશી ’ અને ‘ મશીઆંને ’ ની ઓલાદથી હતો તેઓને સારૂછે. અને તેહનો સબબ એછે કે, જો એક બીજા સાથે સવાલ જવાબ થાએતો તે, કમમાં કમ બે જણના બોલવામાં થાએ, (તે પરમાંણે) તે સવાલ જવાબના આકારનું બોલવું જેમ આપણે સારૂ અહુરમજદની તરફથી પેહલ્લાં જમશેદની સાથે થાએલું જણાવેલુંછે, તેમ (અહુરમજદની તરફથી) ‘ મશી ’ અને ‘ મશીઆંને ’ ની સાથે બોલવા તથા બતલાવ્વામાં થાએલું નથી.

સવાલ ૩ જો. (૧૪)

તરીજો સવાલ એ કીધો કે : (દીનની અંદર) જે ફરમાવેલુંછે કે, જો (ઈઓનદાથરેગર મોબેદ) ગાઉશહુદાઉ* (સાથની બાજ) ઈંજેતો (તેથી) સઘલો ખોરાક ખવાએ, તથા તે સેવાએ બીજું (નાહલી બાજ ધરીને) ઈંજે તેજ ખવાએ અને પાંણી(બી) ઈંજે તે પીવાએ તેહનું કારણ શું ! ૧

જવાબ.

જાંણવું કે : ‘ ગાઉશહુદાઉ ’ (સાથની બાજ ઈંજવા)ની અંદર વનસ્પતી તથા પાંણી રાખેઆમાં આવેછે, તેહને લીધે જેહારે આપણ ‘ ગાઉશહુદાઉ ’ ની બાજ ઈંછએ છઇએ તેઆરે (તેહમાં) વનસ્પતી અને પાં- ૨

* ગાઉશહુદાઉ–એ બોલ પાક અવસ્તાનોછે, અને એનો અર્થ ‘ ખુબી આપનારી ગાએ ’ હેવો થાએછે; પંણ એ શબ્દો અગત કરીને બરશ્નુમવાલા મોહદી ખુબ સાથના ઇઓજદાથરેગર મોબદો પાવમેહલની અંદર બરસમ બાંધીને ખાંનું ખાવાની આગમચ મોહટી બાજ ધરેછે તે બાજ ઈંજવાના અવસ્તાની અંદર પઢવામાં આવેછે, તે ઉપરથી આએ નાંમ આગલા વખતથી તે હમણાં શુધીના ઇઓજદાથરેગર મોબદોનાં વપરાંણમાં કોઇબી ઇજદ અમેશાસ્પંદ અથવા અશોફ્રોહરની બાજ ઇંજવાને લાગુ પડીઉંછે; માટે એ બોલનો અર્થ આએ જગોએ બરસમ બાંધીને મોહટી બાજ ઈંજવાનો સહમજવો, અને તેથી ઉતરતી ખાંનાંની બાજમાં ‘ અમશેસપન્તે ’ તથા ‘ યથાદીયજમેદે ’ ની બાજને સહમજવી.

ણીનું ઈજાણુ થાએછે, અને તેથી તે (બાજ) ઈજનાર (ઈઓજદાથરેગર) સઘલો ખોરાક ખાવા તથા પાંણી પીવા સારૂ યોગીઅ થાએછે. માટે (જો કોઈ) દરૂન ઈજે તેણે તે દરૂન (ઈજતી વખતે તેહ) ની સાથે ચોખ્ખી વનસ્પતી (ઈઆને ફલફુલ) રાખવાં, કે તે દરૂન (ઈજવા)ની કીરીઆમાં ઝાહડનાં ફલ તથા (બીજી) વનસ્પતીની સાથે પાંણી એકઠું હોવાને લીધે તે સઘલી વનસ્પતી તથા ઝાડનાં ફલ અને પાંણી ઈજેલું થાએ, (અને) તેથી (તે) આરાધના કરનારો (ઈઓજદાથરેગર) સઘલી વનસ્પતી તથા ઝાડનાં ફલ ખાવાને તથા પાંણી પીવાને યોગીઅ થાએ; પણ જો (તે ઈઓજદાથરેગર) દરૂન (ગાહશાહુદાકની બાજ સાથે) નહી ઈજે અને તે વનસ્પતીને લગતી ચીજને ઈજવાની બીજી વસ્તુથી (ઈઆને નાહલી બાજ ધરીને) ઈજે કે જેહમાં વનસ્પતી તથા પાણીનું ઈજાણુ થાએલું હોએતો તે(હવી કીરીઆ)થી તે ઈજનારો (ઈઓજદાથરેગર) તેજ એોરવરનો ખોરાક ખાવાને તથા પાંણી પીવાને ઈઓગીઅ થાએછે. જો પાંણીને (બાજ ધરવામાં) ઈજે અને (તે) બાજ બાગેતો તે ઈજાએલું પાંણી તે (બાજ) ઈજનાર (ઈઓજદાથરેગર)ને (પીવા) લાએકનું નથી, પણ તે (પાંણી ફરીને ઈજેલી) બાજ સાથે વગર બાજે પીવા જેવુંછે.

સવાલ ૪ થો. (૧૪)

૧ (ચોથો) સવાલ (એ) કીધો કે: (દીનની અંદર) ફરમાવેલુંછે કે (ગુનાહનો) પસ્તાવો (ઈઆને પતેત) કરવાથી દોજખને માટેનો મારગ તદન રેહતો નથી તેહનું કારણ શું ?

જવાબ.

૨ જાંણવું કે: ગુનાહથી રવાંન અપવીતર થવાએ, (તેહનો) મારગ દોજખને માટેનોછે; અને (તે) ગુનાહનું નીવારણુ તથા પવીતરાઈ મેલવ્વાના ઉપાએ બલી દીનને લગતી સહમજ ધરાવનારો દસતુર જે રવાંનની દવા કરી જાણનાર તથા રવાંનને ગુનાહથી ઘણું પાક કરનાર હોએ તેથીછે. કારણ કે (જેમ) હકીમાંનાં ધંધાની અંદર દવાઈ અને (તેહને લગતી) બીજી વસ્તુ, દરએક મરજ (નો ઉપાએ કરવા) ને સારૂં સમર્થવાનછે, અને તેહની

સહુમજ બતલાવનારો શરીરનો હકીમ છે, અને તે દુખી કાયા તથા ખોડખાંપણુ વાલાં શરીરની બીમારીનો એલાજ બતલાવનાર તથા (ઉપાએ) કરનાર હકીમ તથા હાડ વઈદની મારફતે તે બીમાર શરીરને આરાંમ થવો તથા તેહને પાછુ સુધરવું છે, તેમ ગુનાહે કરી અપવીતર તથા નજીસ થાએલાં રવાંનને, જો તે (રવાંન) પોતે બલી દીનના દસતુરનાં ફરમાંનથી, (પોતાના) ગુનાહનો અન્તકરંણુથી પસ્તાવો કરનાર, બોલવાથી (તેહની) માફી ચાહનાર અને કાંમથી પચાતાપ કરનાર હોએતો, તે રવાંનના હકીમ તરીકિના બલી દીનના દશતુરથી (તેહના) કરેલા ગુનાહનું નીવારંણુ થાએછે, તથા રવાંન ગુનાહની અપવીતરાઈ અને નજીસીથી પાક થાઈ સકેછે; અને તેથી દોજખનો રસ્તો કપાએછે.

સવાલ ૫ મો. (૧૦)

પાંચમો સવાલ એ કીધો કે: આદમીઓનાં કામો મધેનુ કીહું કામ ૧
દુનીઆને ઘણો ફાએદો કરનારૂં, ઈજદોને વધારે ખુશી ઉપજાવનારૂં, દેવોને
ઘણું દુ:ખ પોહચાડનારૂં, અને સરવેથી વહડતે દરજેનું છે!

જવાબ.

જાણવું કે: આદમીનાં કામો મધેનુ દુનીઆને વધારે ફાએદો પોહ- ૨
ચાડનારૂં કામ, પોતાના ખુબીવન્તા માલેક તથા ઈનસાફી અને આલમના
સુધારાને લગતું ફરમાન આપનાર પાદશાહની તાબેદારીમાં રેહવાનું છે.
ઈજદોને વધારે ખુશી ઉપજાવનારૂં (અને દેવોને વધારે ઈજા દેનારૂં કાંમ)
મજદીઅસની દીન ઉપર ચુસ્ત રેહવાનું તથા લોકોને સવાબકાર રાખ-
વાનું છે. અને સરવેથી વહડતે દરજેનું કામ, સઘલાં "પુનવન્તાં કામોને ૩
જનમ આપનારા લાએક વિદીઆર્થીઓને વીદીઆ સીખવ્વાનું છે.

સવાલ ૬ ઠો. (૧૩)

૧ (છઠો) સવાલ (એ) કીધો કે : આગલા (બલી દીનની સહમજ ધરાવનારા) લોકો તથા દીનના દશતુરોની તરફથી જે કાંઈ (દીનનાં) ફરમાંનો જાહેર કરેલાંછે, તે મધેનાં કોઈ ફરમાંનની અંદર તે આગલા લોકો તથા બલી દીનના દશતુરોનું મતફેર હોવાને લીધે, કોઈ બેહદીન (પોતાના) કામ અને વીચારમાં આગલ વધવા સારૂ તે ફરમાંનને નહી માંનેતો, તેણે કીહા દશતુરનાં ફરમાંનને સાંભલવું અને (તે મુજબ) કાંમ કરવું ?

જવાબ.

૨ જાંણવું કે : (તે વખતે) લોકોમાં જે બલી દીનનો પેશવા (ઇઆને વડો દશતુર) હોએ, અને બીજા બલી દીનના લોકો તેહના તાએબામાં હોએ, તેહના હોકમને તે બલી દીનવાળા શખસે માંનવો અને તેહનાં ફરમાંન મુજબ કાંમ કરવું સજાવારછે; કારણકે તે ફરમાંન વીસે (તે) બલી દીનના શખસને વગર મોહતાજનો અને સંપુરણ વીચારનો બનાવ્વા સારૂ તે એક (દશતુર) નો ફતવોછે. (એ સેવાએ) તે આગલા દીનના આગેવાંનો તથા દીનના દશતુરોની તરફના જે બીજા ખોલાસાઓ રહેલા હોએ, તે દીનના દશતુરો તથા દીનના આગેવાંનોના ખોલાસાઓને ધીકારની નજરે જોએઆ વગર અંતકરણથી ચાહવા, માંનવા અને તે મુજબ લોકોએ અમલ કરવા સારૂ તેહને તાએબે રેહવું સારૂંછે.

સવાલ ૭ મો. (૧૪)

૧ (સાતમો) સવાલ (એ) કીધો કે: દીનના તાબેદારને દીનથી, હાકમને હકુમતથી, અને વીદવાંનને વીદીઆથી મોહટાઈનું કારણ શું ?

જવાબ.

૨ જાંણવું કે : દીનનું ચાલુ રેહવું એ દીનના તાબેદારની દાનાઈની મારફતેછે, (તેથી તે) દીનદારને દીનથી મોહટાઈ મેળવ્વાનો એક સબબછે.

હાકમને હકુમતથી * *. † (વીદવાંનને વીદીઆથી મોહટાઈ મળવાનું) એક કારણ વીદયાને લગતાઓને દરએક બાબતમાં જેબ આપવા જોગ દાનાઈથી જાતે સુધારવા, અને પોતાને લગતાઓના ફાએદાને સારૂ ફાએદા સાથની દાનાઈથી (તેઓને) લાએક બનાવ્વાએછે.

સવાલ ૮ મો. (૧૮)

(આઠમો) સવાલ (એ) કીધો કે: બરસમને લગતો જે ડાબો હાથછે, ૧
તે હાથમાં (ઈજશને, વંદીદાદ કરતી વખતે તથા બાજ ધરતી વખતે) તે
(બરસમ) ને પકડવાનું દીનમાં નસીહત તરીકે જણાવેલુંછે ‡ તેહનું કારણ
શું? અને જે આદમીઓ (તેહને) ડાબાં હાથમાં રાખે, તે સો (આધાર) ૨
ઉપરથી રાખે?

જવાબ.

જાંણવું કે: (જેમ) બરસમને ડાબા હાથમાં રાખવાની તથા તેથી ૪
યજદાંની આરાધના કરવાની ભલી દીનની નસીહતછે, તેમ જે આદમીઓ હમેશાં તેહને (પોતાના) હાથમાં રાખેછે તેઓ તે અહુરમજદને લગતા વીચારથી રેહવાએ બીજા લોકોમા સારા મારગ વાલી (બુરાઈની ઉપર) ફતેહ મેલવ્વાથી બુલંદ દરજે પોહચનારી એક સારી પેદાએશ તરીકે કેહવાએછે. (અને તેહને ડાબા હાથમાં રાખવાની સહમજ એ ઉપરથી ૩
માલુમ પડેછે કે) ખોરશેદ ઉગમન દસાએથી તલુ થતી વખતે આદમીઓને
તે હેવી રીતે દેખાએછે કે (તેહની) મુગટ પસચમ દસાની સાંહાંમણે તથા
(તેહની) જમની કોશંને ઉત્તર અને ડાબી કોશને દક્ષિણ હોએછે, તે ઉ-

† આએ જગોએ નકલ કરનારની ભુલથી અસલ 'દીનકર્દ' કેતાબ મધેથી નકલ કરતાં એબારત નીકલી ગએલીછે, તેથી સઘલી નકલમાં એકસરખી રીતે હકુમતને લગતા ઓલાસા વાળી એબારત મલતી નથી.

‡ બરસમ ડાબા હાથમાં પકડવાનું ફરમાન વંદીદાદની ૧૯ મી ફરગરદની અંદર ૧૯ મા ફેકરામાં આવેલુંછે.
જુઓ વેસ્ટર ગેઆરડે છપાવેલાં જેન્દ અવસ્તાનાં પુસ્તકને સફે ૪૭૦ મે ફ૦ ૧૯ મો.

પરથી જાંહાં તે (આદમી)ઓનું મોહડું પસ્ચિમ તરફ અને જમની બાજુની તરફ ઉત્તર અને ડાબી બાજુની તરફ દક્ષિણ હોએછે તાંહાં યજદાંની આરાધનાને માટે જે (હાથ)માં બરસમ પકડવાની ભલી દીનની નસીહતછે, તે ડાબો હાથ કીહો તે તેઓને જણાઈ આવેછે.

સવાલ ૯ મો. (૧)

૧ (નવમો) સવાલ (એ) કીધો કે: (દીનમાં) જાહેર કરેલુંછે કે ખલકની બોહલી પેદાએશ વાલી (પુરથવી) ની અંદર ખોરશેદની સાંહાંમણે જે ૭ા કેશવર* (ઇઆને પુરથવીના હરધા ગોલાનો ભાગ) છે, તેહને રોશની આપવા સારૂ તે (ખોરશેદ)નું પરકાશવુંછે, તેહની મતલબ શું ?

જવાબ.

૨ જાંણવું કે: પુરથવી (તેહની) આસપાસના ઉનચા પાહડ અને જગતના સંબંધ સાથનીછે, (તે) પુરથવીનો આકાર ગોલ હોવાને લીધે તે સાત કેશવરની પુરથવીનો જે હરધ ભાગછે તેહને દીનની અંદર ૭ા કેશવરનો (ભાગ કરીને) જણાવેલોછે; અને પુરથવી ગોલ હોવાને લીધે ખોરશેદની ગતિને હમેશાં પુરથવીના અરધા ભાગની રોનક, ચલકાટ અને તેઝને સારૂ પરકાશવુંછે.

---

* કેશવર—એ બોલ અવસ્તાના [illegible] કેરેશવર અથવા [illegible] કર્શવર—શબદ ઉપરથી બનેલોછે અને તેહનો અર્થ 'હદવાળું' હેવો થાએછે. પાક અવસ્તામાં આપણી પુરથવી ઉપરની મશ્હલી વસતીને સાત 'કેશવર' અથવા સાત ખંડની અંદર વેહચી નાંખેલીછે, અને તે દરએક ખંડને અરેજહ—સવેહ—ફ્રદદફ્શ—વિદદફ્શ—વઉરૂબરેશત—વઉરૂજરેશત અને ખનેરથ-બામી, ઇત્યાદી નાંમો આપેલાંછે. અને તે ઉપરથી પાક અવસ્તામાં [illegible] હપ્ત-કર્શવએરી જેમ—એ એબારત 'સાત કેશવરવાળી પુરથવી' ના અર્થને સારૂં વપરાએલીછે; જે ઉપરથી પેહલવીમાં [illegible] અને ફારસીમાં هفت کشور زمین હેવી એબારત ઉપલી મતલબને સારૂં વપરાએલીછે. પાછલથી کشور બોલની જગોએ અરબી اقلیم બોલ વપરાઇને هفت اقلیم હેવા શબદો પુરથવીના અર્થને સારૂં વપરાએઆછે.

સવાલ ૧૦ મો. (१०)

(દસમો) સવાલ (એ) કીધો કે: જો કોઈ શખસ એક ઝાડનાં થડને નીચેથી પાંણીએ કરી ધોતો હોએ અને તે ઝાડનાં માથાં ઉપર આદમી ઈઆ સગનો નસો (પડેલો) નજર આવેતો, તે ઝાડની ઉપર જયા વગર તે નસાનો સંબંધ તથા (તેથી) રીમન થવાની ધાસતી અને (તે) નસાને હીલવાથી ગરગરજાંન (ગુનેહગાર) થવું તે પાંણીએ ધોનાર (શખસ)ને છે કે કેમ ? (અને જો તેમ હોએતો) તેહનો એલાજ શું ? ૧

જવાબ.

જાંણવું કે: તેહને લગતો સારો ઉપાએ આએ પરકારનો છે કે, વગર વાદલની (યાને ખોલ્લી) હવાના દેખાવે કરી તે (ઝાડ)ના ઉપલા ભાગને પાક થવુંછે, અને તેહનાં લાકડાંના સોટાનો (યાને તે ઝાડનાં મથાલાં પછીનાં તેહેનાં આખાં શરીરનો) આપણી સાથનો સંબંધ આંખની ઈનદરી (યાને દરસ્ટી) તરીકેછે.* ૨

સવાલ ૧૧ મો. (११)

(અગીઆરમો) સવાલ (એ) કીધો કે: આદમીઓ પોતાનાં કાંમની મારફતે અહુરમજદનો સંબંધ ધરાવનારાં તથા અહુરમજદનો સંબંધ ધરાવનારાઓ પુરતી શોભાવન્તા અને ઈજદોની બરોબરના કેમ થાઈ સકે ? તથા તેઓ અહુરમજદના સંબંધથી દુર, વધારે વેગલા અને દેવની બરોબરના કેમ થાઈ સકે ? ૧

* આએ જવાબને લગતી મતલબનો ઓહો સાર એછે કે, જેમ જમીન ઉપર આફતાબની ખોલ્લી રોશનીમાં પડેલો નશો ઉંચકી લઈ ગીઆ પછી તે જગો રીમન ગણાતી નથી, તેમ તે ઝાડનાં મથાલાં ઉપરનો નશો ઉંચકાએઆ પછી તે ઝાડનાં મથાલાંને પાક ગણવું; અને જેમ નસા ઉપર તરણ કદમ દુરથી આપણી નજર પડવાએ આપણને કસ્સી રીમની પોહચતી નથી, તેમ તે ઝાડનાં થડને નીચેથી ધોનારને તે ઝાડના મથાલાં ઉપર નસા હોવા છતાં તે નસાની રીમની તેહને પોહચતી નથી.

જવાબ.

૨ જાંણવું કે: આદમીઓ ચહડતે દરજેની અકલ†ની મારફતે બલી દીન ઉપર ચુસ્ત રેહવાએ અહુરમજદનો સંબંધ મેલવનારાં, બલી દીન ઉપર વધારે (ચુસ્ત) રેહવાએ અહુરમજદના સંબંધને માટે પુરતો સીનગાર પાંમેલાં અને બલી દીન ઉપર ઘણાંજ (ચુસ્ત) રેહવાએ ઇજદોની બરોબરનાં થાએછે; અને (તે) બલી દીન ઉપર ચુસ્ત નહી રેહવાએ અહુરમજદના સંબંધથી જુદાં, તથા બુરી દીન ઉપર ચુસ્ત રેહવાએ અહુરમજદથી ઘણાં દુર, અને બુરી દીન ઉપર ઘણાં ચુસ્ત રેહવાએ દેવની બરોબરનાં થાએછે.

સવાલ ૧૨ મો. (૧૨)

૧ (બારમો) સવાલ (એ) કીધો કે: જેઆરે આદમીનું રૂહ (યાને આત્મા) રોશનીવાળુ અને સદગુણી હોએતો, તે ચળકાટ બરેલાં અને ખુબીવન્તાં (રૂહો) થી, બુરાઇને માંટે બનેલા આતમા (ઇઆને દેવ)ની હાલતમાં ફરી સકાએ નહી; તેઆરે (પાક) અવસ્તામાં ગેલાંમબારગી કરનાર તથા કરાવનારને ગેબી દેવ (ના જેવા) થવા તથા આશમોગોનાં રવાંનને આએ પુરથવીની ઉપર તથા (પુરથવીનાં) ભીતરમાં દેવનાં કાલાં રૂપમાં દોડવા સારૂ ફરમાવેલુંછે તેહનું શું કારણ?

જવાબ.

૨ જાંણવું કે: ગેલાંમબારગી કરનાર તથા કરાવનાર દેવના જેવા થાએછે કરીને (પાક અવસ્તામાં) ફરમાવેલુંછે, તે અહુરમજદના તાબેદારો (ઇઆને મજદઇઅસની દીનનાં ફરમાંન મુજબ ચાલનારાઓ) ને સારૂ નથી, પણ જે નાફરમાંન લોકોનાં રવાંન દેવની તરફ ઘણાં આગળ વધેલાં તથા દેવનુ કાંમ કરવું પસંદ કરવાને માંટેનાં (હોએ) તેઓને સારૂછે, કારણ કે અશોનાં રવાંનની સાથે ઇજદો હોએછે, તેહને લીધે દેવો તેથી દુર

† ચહડતે દરજેની અકલ તે આપણી બલી મજદીઅસની જરતોશતી દીનને લગતાં ધર્મ સંબંધી ગ્નાનને સહમજવું.

રેહછે, તેમજ પાપીનાં રવાંનની સાથે દેવો રેહેછે ‡ તેહને લીધે ઇજદો
તેથી દુર રેહછે; દોજખની અંદર પાપીનું રવાંન દેવો, કીડા, દેડકા, ૩
વિછુ, સાંપ અને નોલીઆના સંબંધમાં ઘણું હોવાને લીધે તેહને દેવ
અવતારી જણાવેલુંછે. અને તે ગોલાંમબારગી કરનાર તથા કરાવનારનાં
રવાંનને (દોજખની અંદર) દેવોની સાથના ઘણાજ સંબંધને લીધે તે
(બીજા પાપીઓ)ના કરતાં વધારે બુરા દેવ તરીકે જણાવેલુંછે. અને ઠગાઇ ૪
કરનારા આશમોગનાં રવાંનને છેક ઉંડાં દોજખની અંદર દોડવાને લીધે
તેહને દેવરૂપી કહેલુંછે. બાકી ગોલાંમબારગી કરનાર તથા કરાવનારનાં ર-
વાંનને દેવોના ઘણાજ સંબંધમાં રેહવાએ તથા ઠગાઇ કરનારા આશમોગનાં
રવાંનને દેવ અવતારી થવાએ તેહના રવાંની ગુણમાં (યાને આતમાને લગતી
રચનાની અંદર) કસ્સો ફેરફાર થતો નથી.

સવાલ ૧૩ મો. (૧૩)

(તેરમો) સવાલ (એ) કીધોકે: 'ગયોમરદ' ના (આએ દુનીઆંને લ- ૧
ગતી બદીથી) છુટકારો (મેલવ્વા)નાં કાંમ વીસે અવસ્તાની ગવાહીથી
(એમ) કેહવામાં આવીઉંછે કે:—"તે ગયોમરદ સાચ્ચું બોલવાના સબબને
લીધે અમેશાસ્પન્દોની સારી સરદારીમાં (ઇઆને ગરોથમાંનની અંદર કે
જાંહાં અમેશાસ્પન્દોની હકુમતછે તાંહાં) તુરત ગીઓ." અને વલી તેહને

‡ અશોનાં રવાંનની સાથે ઇજદો, અને પાપીનાં રવાંનની સાથે દેવો હોએછે—
હેવું ઉપલી એબારતમાં આવેલુછે તેહની મતલબ એછે કે, આએ દુનીઆમાં પવી-
તરાઇ અને પરહેજગારીથી રેહનારાં આદમીના આતમાનો સંબંધ ઇજદ અમે-
શાસ્પન્દોને નામે ઓલખાતી અહુરમજદની ગેબી સકતીવાળી પેદાએશની સાથે
રેહછે, તે પવીતર સકતીઓની મદદથી તે આદમીને સઘળા સારા વીચારો શુજેછે,
તેથી તે નેકી કરેછે, અને બુરાઇથી તેહનો બચાવ થાએછે; પણ જો આદમી આએ
દુનીઆમાં અપવીતરાઇ અને પાપી કાંમોથી રેહછે, તો તેહની સાથે તે ઇજદી સક-
તીનો સંબંધ રેહતો નથી, અને અંઘરમેનીઉશની અંનઘીક બુરી સકતીઓ જે
દેવ દરૂજોને નામે ઓળખાએછે તેહનો સંબંધ તેની સાથે થાએછે, તેથી તે આદ-
મીને સઘળા બુરા વીચારો શુજેછે, જેથી તે નેકીથી દુર રેહછે અને બુરાઇનો વધા-
રો કરેછે. તેમજ આએ દુનીઆંથી ગુજરવા પછી અશોનું રવાંન બેહસતનાં મ-
કાંનની અંદર ઇજદોની સાથે રેહનારૂંછે, અને પાપીનું રવાંન દોજખની અંદર
દેવોની સાથે તેહના બુરાં કરતુકનાં પરમાંણ પરમાંણે રેહનારૂંછે.

લગતું (અવસ્તાથી) જાહેર થાએલું બીજું એક કારંણ એમ જણાવેઆમાં આવીઉંછે કેઃ—"તેહની જાતને 'ગરોથમાંન' ને લગતી (ઇઆને ગરોથમાંન બેહશતના રેહવાસીઓને લાએકની) પેદા કરેલી હતી" તેઆરે આએ બેહુ (જુદા જુદા) અપાએલા ફતવાને દીનનાં ફરમાંન તરીકે કેમ કબુલ રાખવા ?

જવાબ.

૨ જાંણવું કેઃ આએ દુનીઆંની અંદર 'ગપોમરદ' ની જાત આએ દુનીઆંને લગતી બદી કરવાથી ગરોથમાંનના (રેહવાશીઓના) જેવી પવીત્તર રેહવાએ, તેહને ગરોથમાંનને લગતો પેદા કરેઓ હતો હેવું 'ગપોમરદ' વીસેનું બોલાવું તેહને લગતાં ફરમાનથી લોકો કબુલ રાખેછે; તથા ગપોમરદનો તેહનાં કામથી છુટકારો થાએઓ કરીને જણાવેલુંછે તે બદી કરનાર (બી છુટકારો પાંમવા) વીસેછે, તેથી વગર વાંધાએ આએ બેહુ તરેહનું બોલવું સચ્ચાઈ સાથનું, કબુલ રાખવા અને પસંદ કરવા જોગછે.

સવાલ ૧૪ મો. (૧૯)

૧ (ચઉદમો) સવાલ (એ) કીધો કેઃ 'ગપોમરદ' વીસે બે દશતુરો મધેથી એકનુ કેહવું (એમ) છે કે "(આએ દુનીઆંમાં) એબ આપનાર હોવા છતાં ૩૦ વરસ તે જીવેઓ." અને બીજાનુ કેહવું (એ) છે કે "એબ આપનાર (આએ દુનીઆંમાં) પોહચેઓ ને તે તુરત મરણ પાંમેઓ." જે (બોલવું) એક બીજાની સાંહાંમણે દેખાઈતું વાંધા ભરેલુંછે, માટે બેહુ (ના મત) ને કેહવી રીતે કબુલ કરવાં અને પસંદ રાખવાં ?

જવાબ.

૨ જાંણવું કે : તે બોલવાનુ વજન (આપણ) માંણસ જાતને તે વીસે મલેલી સહમજના આધાર ઉપરછે, તેથી જે શખસની તરફથી તે વીસેની સહમજ આપવી અવસ્તાની દલીલથી હોએતો સઘળાઓએ પેગમબરના વચન તરીકે તે ઉપર વીસવાસ રાખવો જોઈએછે; અને તેમ કેહવામાં બેહુની મતલબ એક તરફવાલાને મલતી હોએ (ઇઆને બેહુની મતલબનો સાર એકજ હો-

એ) તો તે બોલવું વાંધા ભરેલું નથી, પણ એકમળતા આધાર, મતલબ અને સંબંધવાલું છે. માંટે હેવી રીતનાં તેઓનાં (એકમળતી) તરફેન અને સંબંધવાલાં બોળવાને, જેમ ઈમાંનને લગતી બીજી બાબતો અને બલી દીનને લગતી વસ્તુની સહમજને દીનના દસતુરની તરફથી કેહવામાં આવેછે (અને તેહને માંનેઆમાં આવેછે) તેમ કબુલ રાખવું અને પસંદ કરવું.

સવાલ ૧૫ મો. (૧૭)

(પનદરમો) સવાલ (એ) કીધો કે: (પાક) અવસ્તાની અંદર જે કાંઈ ૧
અસલ (અવસ્તા) અને તેહની શરેહછે, તે દીનના સંઘરહ તરીકે (ગણાએ) છે, તે સઘલું 'યથાઅહૂવેરીઓ' ના સરવેથી પેહલા કલાંમ ઉપરથી બનેલું છે, કરીને કેહછે; પણ "યથાઅહૂવેરીઓ" ના એક શબદની અંદરથી એક ભાગ (ઈઆને એક નુસક) કેમ બનેઓ ?

જવાબ.

જાંણવું કે: (પાક) અવસ્તાની અંદર અસલ (અવસ્તા) અને તેહની ૨
શરેહછે તે (સઘલું) દીનના સંઘરહ (ઈઆને આપણી દીનનાં ધરમ પુસતક) તરીકે 'ઈઅથાઅહૂવએરીઓ' ઉપરથી બનેલું છે અને જેમ માંણસનાં માથાં વગર (તેહને) જેબ આપનારા બાલનું બનવું નથી, તેમ 'યથાઅહૂવએરીઓ' વગર દીનને વધારે જેબ આપનારા (અવસ્તા અને તેહની) શરેહનું બનવું નથી માટે (યથાઅહુવએરીઓના દરએક શબદના આધાર ઉપરથી એકેક નુસ્કનું બનવું એ) એક બીજાને (કોઈબી પરકારે) વાંધા ભરેલું નથી.

સવાલ ૧૬ મો. (૧૧)

(સોલમો) સવાલ (એ) કીધો કે: પાવચીજથી આદમી તથા સગના ન- ૧
સાને† ૩૦ દગલાં અને દસતાંનવાલી ઓરતને ૧૫ દગલાં દુર રાખવાનો શું

† નસા—એ આદમી, સગ, અને બીજાં કેટલાંએક ચોપગાં જાનવરો તથા પખ્શીઓની મુએલી લોથ અથવા તે લોથને લગતી વસ્તુને કેહછે.

સબબછે ? શું માંણુસ અને સગના નસાની રીમની (ઇઆને નજીસી) દસતાંન કરતાં વધારેછે ? (કારણ કે) ૩૦ દગલાંના વધારા ઉપરથી આદમી તથા સગના નસાની રીમની દસતાંન કરતાં વધારે (ગણ્યાએછે). તેઆરે દસતાંન વાળી ઓરતની નજર, તે નેક પેદાએશ (ઇઆને પાક દાદાર, તથા ઇજદ અમેશાસ્પન્દો અને અશો ફરોહરો)ને લગતી પાક કીરીઆ ઉપર પડવાથી તે કીરીઆને આદમી અને સગના નસા કરતાં વધારે (દુરી હોવા છતાં) અપવીતર થવા સારૂ (દીનમાં) જણાવીઉંછે તેહનું શું કારણ ?

જવાબ.

૨ જાંણવું કે: ૩૦ દગલાંની લંબાઇ ઉપરથી આદમી અને સગના નસાની વધારે રીમની દસતાંન કરતાં દેખાઇતીછે; પણ પાવ વસ્તુ ઉપર દસતાંન વાળી ઓરતની નજર પડવાએ તે વસ્તુને ખરાબ કરવાનો સબબ-નસસને દસતાંનવાળી ઓરત ઉપર ઘણા જોસ્સાથી દોડવાની કઉઅત મળવાને લીધે તથા તે ઓરતની નજરની મારફતે પેલી પાક વસ્તુની અંદર નસસનો મેલાપ થવાથીછે. અને જેમ કુનને લગતા પવનની છુપી ઇજા કરનારી બદબોઇ નાખની અંદર જવાથી, તે ગલીચ માદાને લગતી બદબોઇ જાનદાર પેદાએશને ખરાબ કરનારીછે, તેમ પેલી (દસતાંનવાળી ઓરત)નું પવીત્તર કીરીઆને લગતી વસ્તુની તરફ જોવું તે વસ્તુને નીરઉપીઓગી કરનારૂંછે.

૧ (૧૪) વખતને લગતી મોહટાઈ, તથા તે મોહટાઈને લગતી વસ્તુ અને (તે) મોહટાઈએ પોહચવાથી કઊઅત કોણનેછે તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે:(આદમીને) વખતને લગતી મોહટાઈ, ભલાઈ અને બુરાઈએ કરીછે; તેહમાં સ્પેનામીનો * ને લગતા જાતી ગુણથી (તેહને) ભલા-

* સ્પેનામીનો—એ અહુરમજદની ભલી સક્તીનું નાંમછે, અને તે ભલાઈનું મુલ તથા ધનાહમીનોની સાંહમણે થનારા હરીફ તરીકેછે. પાક અવસ્તામાં સ્પેનામીનોને [illegible] સ્પેન્ત-મઇન્યુ; અને ધનાહમીનોને [illegible] અંગ્ર મઇન્યુ; હેવાં નાંમથી જણાવેલાછે. જે મધેનાં પેહલાં નાંમનો અર્થ 'વરધી કરનારો

ઇછે, અને ઘનામીનોને લગતો ઉલટો ગુણ (તેહની અંદર) પોહચવાએ બુ-રાઇછે.

3 વખતને લગતી દરએક ભલાઇ તથા બુરાઇની મુખ્ય સહમજ ૮ (તરેહની) છે, જેઓનાં નાંમ—સ્પેનાકી, ઘનાકી, વાદી, વરૂની, બગી, દદાંની, વહુપાતી, અને 'દૂશનેપાતી' છે; અને (દુનીઆંમાં ભલાઇ અને બુરાઇનું) પોહચવું તેહને લીધેછે.

૪ સ્પેનાકી,—એ દીનને લગતી દાંનાઇ, તાબેદારી, સચાઇ અને તેહને સારૂં સેહન કરવાની સહમજને લગતું ગણેઆંનછે; અને તે વસ્તુ જેઓ ભલી દીનને લગતી સાચ્ચી હકીકતને (દુનીઆંમાં) ફેલાવવા અને ધરમ ગુરૂપણું ચલાવવા સારૂં પરખીઆત હોએ તેઓને વાસ્તેનીછે.

૫ ઘનાકી—એ (માંણસને) અથોરનાંન (ઇઆને ધરમઆચારી) ટોલાંનો સાંહમણે થનારી બુરી દીનને લગતી (અહુરમજદની) નાંફરમાંની, ભલી દીનને લગતું નહી જોઇ તથા નહી સાંભલી સકવું, ગુનાહ અને નીમખ હરાંમી કરવા સીખવવાની સહમજને લગતું ગણેઆંનછે; અને એ વસ્તુ જેઓ ભલી દીનને ખરાબ કરવામાં મશહુર હોએ તેઓને લગતીછે.

૬ વાદી—એ ધરમઆચારી ટોલાને અરથેશતાર (ઇઆને રાજઅધી-કારી) ટોલાની તરફથી કઉઆત, બુલંદી, હકુમત અને ઇનસાફની મદદ આપવાની સહમજને લગતું ગણેઆંનછે, અને એ વસ્તુ જેઓ હકુમત અને અમલ ચલાવવામાં નામવરછે તેઓને લગતીછે.

૭ વરૂની—એ ધરમઆચારી ટોલાને હાંની પોહચાડવાની આપમતલબ, બરાતુરૂત † ને લગતી કેલવણીને મદદ કરનારી સઘલી ફરેબબાજી, બુરી

મીનો' અને બીજાનો અર્થ 'હાંણી પોહચાડનારો મીનો' હેવો થાએછે, જેહની મતલબ માંણસને આએ દુનીઆમાં આવતી દુનીઆને સારૂ ચહડતે દરજેનુ તથા હાંણી સાથનુ કરનારી ગેબી સકતીનીછે; જે ઉપરથી પાક અવસ્તામાં સારી ચાલ ચલણથી ચાલનારી પેદાએશને 'સ્પેનામીનોની પેદાએશ' અને બુરી ચાલચલણથી ચાલનારી પેદાએશને 'ઘનાહમીનોની પેદાએશ' નું નાંમ આપેલામાં આવેલુ છે. અને આએ બે ભલાઇ તથા બુરાઇનાં મુલને આધારે પાક અવસ્તાની અંદર સ-ઘલી ભલી તથા બુરી વસ્તુઓની ઉતપંન્તી તથા તેહનાં કાંમને લગતું વરણન કરેલુંછે.

† બરાતુરૂત—એ તુરકી પાદશાહ અરજાસ્પના એક સપેહસાલારનું નામછે, આએ મુજી સરદારે બલખ શેહરની અંદર જાએને આપણા પાક પેગમબર અશો જરતોશતને અને બીજા પરહેજગારોને તલવારના જખમથી મારેઆ હતા, તેથી આએ તુરકીને આપણા મજહબને લગતી કેતાબોમાં ઘણુજ પાપી અને અતીશે

બુદી, અને અનીતીની સહમજને લગતું ગણેઆંતછે; અને એ વસતુ જે-ઓ તે (ધરમઆચારી) ટોલાને નોકસાંન તથા ખરાબ કરવામાં મશહુરછે તેઓને લગતીછે.

૮ બગી—એ દુનીઆંને સારૂ ખેતીવાડી કરવાને લગતી સહમજછે; અને એ વસતુ જેઓ પરમાંણીકપણાંથી રેહી, ખોરાકને એકહો કરી, ઉમદા બદલો મેલવવા સારૂ તેહનો (લોકોમાં) સખાવત કરવાએ, ધરમઆચારી (તથા) રાજદરબારી ટોલાની મદદમાં વધારો કરનાર તરીકે મશહુર હોએ તેઓને લગતીછે.

૯ દદાંની—એ, ચોરો તથા જુલમગારોને દુનીઆંની અંદર ઘાત કરવાનું, તથા બેરેહેમી, જુદાઇ, બખીલી અને નીચ વરેઆ કરવાથી દુનીઆંની આબાદીને નોકસાંન કરવાનું અને (ખોરાકની) તંગી તથા ખુટ પાડવાથી આલમને હાંણી પોંહચાડવાને લગતું ગણેઆંનછે, અને એ ચીજ જે લોકો બુરછગરીના ધંધાને ખરાબ કરનારાછે તેઓને લગતીછે.

૧૦ વહૂયાતી—એ, હુતુખ્શ (ઇઆને સારો વેપાર ધનધો કરનાર) ટોળાને લગતી સહમજછે, જે ટોળો (ધરમઆચારી, રાજદુઆરી અને ખેડુત) એ તરણે ધંધાદારીઓને મદદ કરનારો છે, અને તે 'હુતુખ્શ' નો પેશો કરનારના રવાંનને અશોઇનું મેલવવું હુમત, હુખ્ત, અને હવરશત, (ઇઆને સારા વીચાર, સારા વચન અને સારાં કાંમ) ની મારફતેછે.

૧૧ દુશનેયાતી—એ બુરો ઉદીઓગ કરનારા લોકોને લગતી સહમજછે, બુરો ઉદીઓગ કરનારનાં રવાંનને (તેહના ધંધાને લગતા) બુરા વીચાર, બુરા વચન અને બુરાં કાંમની મારફતે તકસીરવાર થવુંછે; અને તે (ધરમઆચારી, રાજદુઆરી અને ખેડુત એ) તરણે ધંધાવાલાઓને નોકસાંન કરનારછે.

બદકારનુ નાંમ આપેલુંછે. જેમકે દસ્તુર શેહમરદ મલેકશાહે બનાવેલી મદદરે નજમના ૯ મા બાબમાં લખેછે કે:—

که این فعل زشت غلامبارگان مقابل بانعال دیوست آن
چو افراسیاب و چو ضحاک دون چو تورزبراتروش زشت حزون
که او کشت در دین زرتشت را کزو بود گرمی دل و پشت را

કારણ કે આએ ગોલાંમબારગીને લગતું બુરૂં કાંમ અફ્રાસીઆબ, ઝોહાક અને ગમગીની ઉપજાવનારા બુરા બરાતરૂશ જેવા દેવનાં કાંમોની બરાબરનુંછે, કે તેણે (ઇઆને બરાતરૂશે) જેહનીથી (આપણાં) દેલ અને પીઠને ગરમી હતી તે દીનના નગીના જરતોશતને મારી નાંખેઓ.

આએ (ઉપર જણાવેલી) સહમન ધરાવનારા જુદા જુદા ધંધાદારીનું ૧૨
બનવું તેહને લગતાં (સ્પેનાઓનો તથા ગનામીનોનાં) મુલની અસરથીછે, અ-
ને તે (દરીએક મુલ)ની (અસર) તે ઉપર હોવાથી તે તેહનો તાબેદાર (થાએ)છે.

'સ્પેનાકી' ને લગતી સારી સહમન 'વાદી' ને સારૂં તથા 'વાદી' ૧૩
ને લગતી સહમન 'બગી' ને સારૂ, અને 'બગી' ને લગતો સહમન
'વહુપાતી' ને સારૂછે.

'ઘનાકી' ને લગતી બુરી સહમન 'વરૂની' ને સારૂ, તથા 'વ- ૧૪
રૂની' ને લગતી સહમન 'દદાંની' ને સારૂ અને 'દદાંની' ને લગતી
સહમન 'દૂશનેપાતી' ને સારૂંછે. અને આદમીને તેહની તરેહવાર ૧૫
નીચાઈ તથા બલાઈની અંદર જાહેર થવું તે (સહમનો)ને લીધેછે.

બુરાઈ (એ) જુલમને લીધેછે, અને જુલમનું દુનીઆંમાં ઘણીએક ૧૬
તરેહથી ફાલ્વુંછે. તેમજ જુદાં જુદાં આદમીઓને નેકીને લીધે બલાઈ-
ની અંદર ફાલ્વુંછે. જે વખત બુરા (અંઘરમેનીઉશ) ને લગતો હોએચ
તે (વખત) ની અંદર ઘણું કરીને ઉંચની ઉપર નીચનું કઉઅત (વધારે)
સંબંધ ધરાવેચ, (ઇઆને બલી વસ્તુની અંદર બુરી અસર થાએછે), તેઆરે
જુલમની મારફતે વધારે બુરાઈનું આદમીને જણાવુંછે; જેમકે તે વીસે
(આપણી) પાક દીનની અંદર જણાવેલુંછે કે 'આદમીનું સારી આએપત
મેલવવાનું કાંમ (તેહની અંદર) ઇજદોની કઉઅતનો સંબંધ હોવાથીછે,
તથા બુરી આએપત મેલવવાનું કાંમ (તેહની અંદર) દેવોની કઉઅતનો
સંબંધ હોવાથીછે.'

પેદાના કરનાર અહુરમજદને લગતી મોહટાઈ (ઇઆને માણસોને તે ૧૭
સાહેબની રાહ ઉપર ચાલવા) ને વાસતે આવનારો વખત બલાઈએ ક-
રીછે, જે (વખત) લોકોને બલાઈથી ચહડતે દરજેની જાતવાળા બનવવા-
ના સબબ તરીકેછે, અને તેહને લીધે બુરાં મુળથી જે બુરાઈને લગતો
બુરો આપ તથા (માણસને) બુરૂં બનવાનો સબબછે, તેહને હાંણી પો-
હચેછે. તથા વધારે બુરાઈને લગતો જે બુરો આપ ખરાબી કરનારની
તરફથી લોકોમાં પોહચનારોછે, તેહનું શરૂઆતથી તે સોસ્ટના વખત શુ-
ધી તુટવું, એ તેહનો ખલકમાંથી એકદમ અટકાવ કરનારી (બલાઈની)
સકતીથીછે. પેદાએશની અંદર ફરશોકન્ત† ને માટેની સકતીઓનું સં-

† ફરશોકન્ત—એ લોગત અવસ્તાના [illegible] ફ્રશોકેરેતી—શબ્દ
ઉપરથી બનેલોછે, જેહનો અર્થ પેદાએશને લગતી 'ચહડતે દરજેની બનાવટ', એટ-
લેજે આલમને 'ચહડતે દરજેની બનાવ્વાનું કાંમ' હોવો થાએછે, અને તે નાંમ
કેઆંમતના વખતના શુધારાનાં કાંમને આપેઆમાં આવેલુંછે.

મતોલ રેહવું તથા (તેહને લગતી) કઉઅત અને સંબંધનું (આદમી-
ની અંદર) વધારે પોહચવું, બુરાઈને વગર તેજની કરવાનું જે ભલું બળ
તેહમાં ચાલુછે તેણે કરીછે.

૧૮ વલી જે વખત બુરાઈને લગતું વધારે મોહટપણ ધરાવેચ તે, તે
(વખત) ની અંદર ભલાઈનાં કરતાં બુરાઈ ઘણીજ હોવાને લીધેછે, અને
આએ વખતમાં પેલા દરવંદ (અંઘરમેનીઉશ) ની ઠગાઈની મારફતે સ-
ઘલા લોકોને હાંણી થાએછે. આએ પરમાંણે લોકોમાં ભલી અને બુરી
કઉઅત ચાલુ રેહવાને લીધે ફરશોકન્તના વખતવેર (તેઓમાં એકથી બી-
જાને) હાંણી પોહચસે. (પણ સેવટે) તે ફરશોકન્તના વખતમાં (સઘલા-
ઓને) ભલાઈએ કરી (બદી વગર) ખાલેસીથી રેહવુંછે; અને તેથી ખલક-
ને નોકસાંન કરવાની-ધંનાઓનોને ખુટ થસે. અને સઘલા ભલા લો-
કોને પેદાના કરનાર સાહેબની સેવટની ધારણાને લગતી ઈછાવાલી સક-
તીની મારફતે અમરગી અને કાએદાસરની છેલ્લી કાએઆ મલશે.

૧ (૧૯) ઈરાંનના દેશી (ઈઆને મજદીઅસની દીન ધરા-વનાર) નો સંબંધ, ખાસીઅત અને કઊઅ-તને લગતી મોહટાઈ વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે: ઈરાંનના દેશીની (અહુરમજદના) સંબંધને લગતી જે
મોહટાઈછે, તે મજદીઅસની દીન અને તેહના કાએદાની મારફતે તે
૩ (અહુરમજદનો) તાબેદારછે તેહને લીધેછે. અને તેહની ખાસીઅત
તથા કઉઅતનો ચહડતો દરજો (અહુરમજદની) તાબેદારીને લગતા
(તેહના) કેટલીએક તરેહના ખવાસ તથા ચાલચલણથીછે. ઈ-
રાંનીઓનો તરીકો એ મજદીઅસની દીનનો તરીકોછે, તેથી જે
કોઈ ઈરાંનનો વતનીછે તે હમેશાં ઘાટકી રવઈઆને તોડનારછે.
ઈરાંનનો વતની મજદીઅસની દીનનો તરીકો ધરાવેચ અને પો-
તાની સાથે ભલાં ખીનો (નો સંબંધ) રાખેચ તેથી તેહને મોહટાઈછે, અને
બુરી સકતી તેહનીથી ઈજા પાંમતી રેહચ. અને તે, સુધરેલા, પરમાંણીક, અ

ને એકસરખા ખોરાકને લીધે તનદરૂસ્ત, સમરેલો, સુધરેલો, સુખી અવસ્થા-
વાલો, પાક, શુનદર, સુધનધીવાલો અને ખુશી સાથનો રેહછે. અને જે ૪
(બીજી) કેટલીએક જાતછે તેહને તેહના ખવાસ તથા કઉઅતને લગતી મો-
હટાઈ તે પોતે (અહુરમજદની) નાંફરમાંનીને લગતો ખવાસ તથા ધનાઅીનોને
લગતા મજહબની ચાલણુ ધરાવેચ, તથા પોતાની સાથે બુરા મીનો (નો
સંબંધ) રાખેચ તેથીછે. અને તેથી બલી સકતી તેહનીથી ઈજા પાંમેલી
થાએચ, તથા તે અપરમાંણીક, બીગડેલા, અતોશે એકસરખા ખોરાકને લીધે
બીમાર, બદકાર, ખરાબ થાએલો, કંગાલ, નાપાક, ધનધાતો, કરૂપી અને
સંતાપવાલો રેહછે.*

(૧૧) ઈરાંન દેશની બાહેરની સરહદવાલા લોકોને બન- ૧
વાના સબબ વીસે ભલી દીનને લગતો
ખોલાસો.

જાંણવું કે: જેઓનું અસલ વતન ઈરાંનછે, તે સરહદવાલા લોકોની ૨
દીન તથા રવઈઆનું બનવુંબી તેઓનાં ઈરાંની વડીઅલના અસલ ધરમ
અને દીન ઉપરથીછે. માટે એજ દીન અને તરીકાની પુછપરછ કરવાથી (યા-
ને તેહનાં ફરમાન મુજબ ચાલવાથી) તેઓને ભલાઈ, ફાએદો અને વધારે
કઉઅતછે. સબબ કે તેઓ જે હકુમતે પુગેલાછે તે ઈરાંની મજહબની (ખુબી) ૩
થીછે, અને જેઓ (હાલમાં) પુરથવીના અને તેમા વલી જે ખુનેરસના
(ઇઆને ઈરાંનના) માલેક થએઆછે તેઓ 'હોશંગ' તેહમુરસ્પ, જમશેદ,
ફરેદુન, અને એરચ, ઈતીઆદી ઈરાંની (પાદશાહ) ઓથીછે, અને તેઓને
જે કાંઈ તેઓના રાજની મોહટાઈ મલીછે તે મોહટાઈ રઈઅતને છુટાપણું
તથા શુખ આપવાએછે, અને તેથી તેઓને હમેશનો ફાએદોછે. માટે જે
બીજા હાકમો લોકમને સારૂ ખોટું બોલનારને, મજહબની અંદર ફેતનો

* આએ ઉપલી બાબતનો સાર એછે કે મજદીઅસની ધરમ પાલનારો શ-
ખ્સ અહુરમજદી મારગ ઉપર ચાલનારોછે, તેથી તેહનામાં અહુરમજદની તરફની
કુદરતી સારી સહમજો ઉતરેછે, અને તેથી તે ઉપર જણાવેલા સારા ગુણવાલો રેહ
છે; અને તેથી ઉલટો મારગ જે દેવપરસ્તીનોછે તે મારગે ચાલનારો શખ્સ ધનાહ-
મીનોના ચેલા તરીકેછે, તેથી તેહનામાં ધનાહમીનોની તરફની બુરી સહમજો ઉતરેછે,
અને તેહને લીધે તે આએ દુનીઆમા ઉપર જણાવેલા બુરા ગુનવાલો રેહછે.

ઉભો કરનારને, ખુનીને અને વાટપાડાઓને નહી પસંદ કરનારા હોએ તેઓના ચુકાદાને અહુરમજદના તાબેદારોએ હમેશાં કબુલ રાખવો તથા (તેઓને) બચાવ કરનારા પાદશાહ તરીકે ગણુવા, અને તેઓની તરફ (પોતાને) વગર બલવાએ ધારાથી આધીન રાખવા તથા (તેઓની) હકુમતને વધારવી. પણ જો તાંહાં કોઈ, (બીજી) દીનને ચાલુ કરવા સારૂં મજદીઅસની દીનની મોહટાઈ, કીરતી અને બેરેહને અટકાવેતો, તેહવા ઘાતકીઓથી જેમ તેઓને ફાએદો અને શુખ જણાએ તેમ (પોતાને) શુધરેલા રાખવા. અને જેઓ તે દીનથી પદભશટ અને દોજખી થાએલા હોએ તેઓને તેથી પાછા ફરવાની સહમજ આપવી. (અને) વલી રૂમ (ઇઆને યુનાંન) ને લગતી 'યહુદ' ની દીન તથા ખાવર (યાને પસચમ) ને લગતી 'મસહીઆ' ની દીન અને તુરકસ્તાંનને લગતી 'માની' ની દીનછે, તેહની આગલ વધેલી કઉઅત તથા ગલબાનો (આપણા) અમદીન દોસતોમાં તેહની બદી તથા હીનપરસ્તી પેવસ થાએ તે સારૂ તથા આપણી રૂમનાં કરતાં પુરાંણી દીનની પાકીને ઝાંખ લાગે તેહને માટે અટકાવ કરવો.

૧ (૪૦) ચહડતો (ઊતરતો) હક આપવાજોગ રીતવાલા લોકો વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણુવું કે, ચહડતો ઉતરતો હક આપવાજોગ રીતવાલા લોકોમાં આએ (નીચે જણાવેલી) તરેહના લોકો ઘણાછે; તેમાં મોહટી ઉમરવાલો હુનરમંદ પેહલ્લો દરજો ધરાવનારોછે, અને બીજો તેથી ઉતરતો જવાંન કહાવાલોછે. ઉમરે પોહોચેલા હુનરમંદને જવાંન હુનરમંદનાં કરતાં ચહડતો થવાનાં ઘણાંએક કારણોછે, (તેહમાંનું મુખ્ય કારણ એછે કે) ઉમરે પોહચેલો (હુનરમંદ) તેહેની વિદયા સાથે તે વિદયાની અજમાએશ મેલવેલોછે, તેથી (લોકોનો) તે ઉપર ઘણો વીસવાસ રેહછે, તથા કોઈબી જાતની બદી (ઇઆને ખાપણ) તેહની મારફતે દુર થાએછે, અને પેલો જવાંન હુનરમંદ તેહની વિદયા સાથે તે (ઉમરે પોહચેલા) હુનરમંદની કમાલીઅતમાં તેહની મોહટી ઉમર થાએ તાંહાંવેર પોહચતો નથી. (વળી) તે (બીજા) નાં કરતાં ઉતરતે દરજેનો તરીજો હુનર વગરનો જવાંનછે, અને તેથી ઉતરતો છેલ્લો હુનર વગરનો બુઢો (પુરૂષ)છે, વગર હુનરવાલા જવાંન (પુરૂષ) ને હુનર

વગરના બુરાની ઉપર સરસ થવાના ઘણાં કારણછે, (તેમાંનું મુખ્ય કારણ) હુનર વગરના જવાંન પુરૂષને તેહની મહડતી કડઆતથી અને એકસરખાં જોરથી હુનરમંદીએ પોહચવા વીસેની ઉમેદવારીછે.

(૪૧) સમારગે ધંધો કરનારાઓ સંતોશીછે, અને કમાર- 1
ગનો ધનધો કરનારાઓ વગર સંતોશનાછે,
તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

જાંણવું કે, જે કોઈ કાએદાસર (ઇમાને પરમાંણીકપણાંથી) ધનધો ૨
કરનારછે તેહનો ધનધો પાએદાર દોલતને મેળવવાનો અને નાપાએદાર દોલત * ને નહી મેલવ્વાનોછે; અને તે સમારગે ધંધો કરનારો ખોદાનો આભાર માંનનાર, ખુશી સાથનો અને સંતોષી રેહછે. જેહનો ધનધો નાપાએદાર દોલતને મેલવ્વા વીસેનો અને વલી પાએદાર દોલતને પડતી મેલવાનોછે, તે કમારગે ધનધો કરનારો ફરીઆદ ઉઠાવનાર, નાખુશ, બેચેન
અને વગર સંતોષનો રેહછે. બદનને પરમાણીક અને આતમાને કઉવ- ૩
તદાર રાખનારી પાએદાર દોલત સારી ચાલચલણથીછે, અને (તેહને લગતી) નાપાએદાર દોલતનો વધારો તે (સારી ચાલચલણ) વગરની તેહની બુરી ચાલચલણેછે; (કારણ કે) રવાંનને દરએક તરેહનો છુટકારો આપનારી અને (તેહના) સઘલા ગુનાહને ફેરવનારી જે વસ્તુછે, તે સવાબછે.

(૪૨) (ઈજદો આદમીઓનો) સંભાલ કરેચ, તથા સંભાલ ૧
કરવાથી (તેઓને) છોડી દીએચ, તે વીસે ભલી
દીનને લગતો ખોલાસો.

જાંણવું કે, ઇજદોની તરફથી બેહદ રીતે અને જુદી જુદી પરકારે ૨
(માંણસનો) સંભાલ કરવો, એ માંણસને ગુનાહ કરવાથી દુર રેહવાએ અને સવાબકાર હોવાએછે. ઈજદો ભલાં (આદમી)નો સંબંધ રાખનારા જાંહાંવેર (આદમી) ભલુ હોએ તાંહાંવેરછે, અને જે (આદમી) પાપ કરવા પ-

* આએ જગોએ પાએદાર દોલતની મતલબ, ઇમાનદારીથી ઉદીઓગ કરવાએ મેલવેલા સવાબ તથા નાપાએદાર દોલતની મતલબ, ધનધાની અંદર કાવાદાવાથી મેલવેલા પઇસાને લગતો ગુનાહ સમજવો.

ડેય તેહને સંભાલ કરવાથી તેઓ છોડી દીએછે. જ્યારૂં હેવુંછે કે ગુનાહ
કરવાએ અને સવાબને માટે બુરૂ વીચારવાએ (માંણસ) ઈનદોના સંબં-
ધમાંથી હંકેરાએલું થાએછે, તેઆરે ખચીત એ ઉપરથી ભલા લોકોએ
(પુનના બદલાની) ઉમેદ, તથા બદકારોએ (પાપનાં કાંમની સજા વીસેની) ધા-
સ્તી, હમેશાં રાખવી (સજાવારછે). જો કણુ આએ દુનીઆંને લગતાં મકાં-
નમાં ગુનાહની આમેજશની અંદર ચાલનારો બદકાર, ગુનાહને લગતાં
કાંમના વધારા સાથે, આલમની અંદર સારો બદલો મેલવેલો તથા સચવાએ
લો રેહતો હોએ, અને ભલો શખ્સ સંભાલથી બેનસીબ રેહેતો હોએ.
તો (તે વીસે) ખચીત (દીનમાં) જણાવેલું છે કેઃ મીનોઈ જેહાંનમાં તે ભ-
લાને છુટકારો, તથા ચહડતો દરજો હોવાને લીધે આખેરતને લગતી સા-
રી હાલતનું મલવુંછે,. અને તે બુરાને (તાંહાં) બંદીવાંનપણું, તથા હીનપ-
સ્તી ભોગવવાને લીધે આખેરતને લગતી બુરી અવસ્થાનું મલવુંછે.
૩ (માટે) જો (સાચ્ચું બોલવું) કોઈ ઠેકાણે અશો લોકોને ઘણું નોકસાંન
કરનારૂં તથા ઈજા, દેનારૂં જણાએ, તોપણ (તેઓએ) હમેશાં તે (સાચ્ચું)
૪ બોલવું. અને જુઠું જો કે કોઈ ઠેકાંણે અશો લોકોને ઘણું ફરાગત અને
ફાએદા સાથનું જણાએ, તોપણ (તેઓએ) તે કોઈબી વખતે હરગેજ બો-
૫ લવું નહી." સાચ્ચું બોલનાર શખ્સને સારૂ ભલી દીનને લગતી સીખાં-
મણુછે કેઃ જો કોઈ વખતે તે સાચ્ચું બોલનારની એક ખરી ખબર આપ-
વાએ તેહનીથી અશો લોકોને કાંઈ નોકસાંન પોંહચે, તોએપણ તે ઉપર
આધાર નહી રાખીને તેહનાં સાચ્ચાં બોલવાને લીધે તેહને વખાંણવો,
અને તેમજ જો કોઈ વખતે જુઠું બોલવાએ તે (જુઠું બોલનાર) ની તરફથી
ખોટી ખબર આપવામાં અશો લોકોને ફાએદો પોંહચે, તોએપણ તેહને
કબુલ રાખવું નહી; અને તેહનાં જુઠાં બોલવાને લીધે તેહનો ધીકાર કરવો.

૧ (૧૪) ગુનાહથી પાછું રેહનાર અને સવાબમાં આગલ વધનાર
તથા સવાબથી પાછું રેહનાર અને ગુનાહમાં
આગલ વધનાર આદમી વીશે ભલી
દીનને લગતો ખોલાસો.

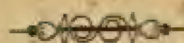

૨ જાણવું કે, જે (આદમી)નાં દીલની અંદર મેહમાંન તરીકે બેહમન
(ઈઆને ભલા વીચારવાલી સકતી) હોએ, અને તેહની ઈછાની ઉપર હકુ-

મત કરનાર અહુરમજદ હોએ (એટલેકે જે કોઈ પોતાનાં દીલમાં અશો અહુરમજદને લગતો ભલો વીચાર રાખે અને અહુરમજદની મરજીને તાબેએ રેહીને ચાલે) તો, તેહનું ઘર (ઇઆને શરીર) શલાહ સંપજ ભરેલું, વીચાર—મીનોઈ મકાંન (ઇઆને બેહશત) ની સચાઈવાલો, બોલવું—અકલના તરીકાવાલું અને કાંમ—ગુનાહથી પાછું રેહવાનું અને સવાબમાં આગલ વધવાનુંછે. અને જેહનાં દીલની અંદર (મેહમાંન તરીકે) અકોમન (એટલે જે બદ ખવાસને લગતી વીચાર સકતી) હોએ, તથા તેહની ઇછાની ઉપર હકુમત કરનાર વરૂન (ઇઆને બુરો હવસ) હોએતો, તે (હનું સરીર) ગોસ્સાનું ઘરછે, અને તેહનાં મન ઉપર હોકમ કરનાર ગુનાહની ગેબી સક્તી, તથા (તેહની) જબાંનને ફતવો આપનારી આપમતલબછે; તેથી તેહનું કાંમ સવાબથી પાછું રેહવાનું અને ગુનાહમાં, આગલ વધવાનુંછે.

(૧૫) ભલી દીનનો તરીકો ઈજદોની ઈછાને લગતો અને બુરી દીનનો તરીકો દેવોની ઈછાને લગતોછે તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે: ભલી દીનના તરીકાને લગતો વીચાર ઈજદને એટલા ૨
સારૂં પસંદછે કે, તે (તરીકો) પોતે (માંણસને) સારી સકતી (મેલવવા)ને માંટેનો, અને બુરી સકતી (ની તરફ) થી (તેહને) પાછું ફેરવનારોછે; તેથી જે કોઈ જાતે સારી સકતી મેલવવાને માંટેનોછે, તે સવાબને ખાતર બુરી સકતીથી પોતાને પાછો ફેરવનારછે, અને સવાબ એ ઈજદોની ઈછાછે. બુરી દીનના તરીકાને લગતો વીચાર દેવને એટલા સારૂં પસંદછે કે, તે (તરીકો) પોતે (માંણસને) બુરી સકતી (મેલવ્વા)ને માંટેનો અને સારી સક્તીથી (માંણસને) પાછું ફેરવનારોછે, તેથી જે કોઈ જાતે બુરી સકતી (મેલવ્વા) ને માંટેનોછે, તે સારી સકતીથી પોતાને પાછો ફેરવનારછે, અને વલી જે કોઈ બુરી સકતીવાલોછે, તે (પણ) ગુનાહને ખાતર સારી સકતીથી પોતાને પાછો ફેરવનારછે, અને ગુનાહ એ દેવોની ઈછાછે.

1 ## (૭૭) ભલી દીનને પરથમ ચલાવનાર વીસે
(નો ખો લા સો).

2 જાણવું કે: ખલકને (આવતી દુનીઆંને માંટે) ચહડતે દરજ્જેનું કાંમ કરનાર થવાનું કારણ દીનથીછે, અને તેહનેજ લીધે પેદા કરનારની તરફથી (તેહને) આબાદ રેહવુંછે. લોકોને ગુનાહની અંદર આમેજ થવાથી પાછા ફેરવ્વા અને નવા કરવા સારૂ હમેશાં દર વખતે તે (દીન) ને (દાદારની તરફથી) મોકલવાની જરૂરછે. પેદાના કરનાર (અહુરમજદ) થી પરથમ તે દીનને કબુલ કરનાર 'ગયોમરદ' હતો, કે જે આદમીનું મુલ, (અને) પૃથ્વીનો પેહલ્લો રાજા હતો. અને દાંદારની તરફથી આલમને સારૂ છેલ્લો દીનને લાવનાર તથા દીનને લગતી કરણીએ દુનીઆંને સીનગારનાર તથા આલમને શુધ હાલતમાં ચલાવનાર 'સોશીઓસ' છેલ્લાં આદમીઓનો સરદાર અને માલેકછે; જે (સોશીઓસ) પેદાના કરનારની ઇછા અને ખાહેશ મુજબ આખેરના વખતમાં તેહની દીનને લાવનાર તથા દુનીઆંને નીરમલ, વગર ઇજાવાલી અને બેહસ્તને લગતી કરવાનું જે કાંમ (પરથમ) ગયોમરદની મારફતે (શરૂ) થયેલું હતું, તેહને સંપુરંણ રીતે રોનક આપનારછે. આલમને શુધારનારા સઘલા (પેગમબરો) તે (દીન) વીસેની મતલબને લગતા ગણાએછે, અને ભલી દીનને લાવનારા બેહસ્તને લગતા ફરેસતાઓ સારા મજહબને લગતા પેગમબરોના વસીલાછે; પણ તે (સોશીઓસ) ની પછી જે કાંઇ દુનીઆંને લગતી (પેદાએશ) છે તેહને સારૂ પેગમબરની મારફતે
3 દીનને મોકલવાની જરૂર રેહસે નહી. જે ધરમગુરૂઓ—ઘણાંજ ગુનાહ ભરેલાં કાંમવાલા તથા ખરાબ થાએલા તરીકાવાલા વખતની અંદર અને આદમીઓને દીનથી અતીશે ગુનાહ ભરેલાં તથા ભલા મજહબને સારૂ શકમંદ કરનારા તથા લોકોને અંધારાં તરફ જવાને ઘણી ઉમેદ આપનારા મજહબ ધરાવનારા (દીનદુશમન) ના દોરની અંદર, દીનને ચલાવનાર, દુનીઆંને રોશનીવાલી બનાવનાર અને પેહલ્લી દુનીઆંને લગતી ઉમેદ રાખવાની તેહને સહમજ આપવાથી (દુનીઆંને) ચહડતે દરજ્જેનાં ગનેઆંનવાલી કરનારા હોએ, તથા લોકો તેઓની દીનને તે પેગાંમ લાવનારાઓએ જાહેર કરેલી મતલબ ઉપરથી પસંદ કરેતો તે પેગમબરોને તેઓના ભલા મજહબને લીધે પેગમબર તરીકે લોકોએ કબુલ રાખવા; પણ જો તે (દીન) ની અંદર

દુનીઆંનાં લોકોના, નહી છુટકારાને લગતું (એટલેજે તેઓને પાપ કરવા વીસે) કહેલું હોએતો, લોકોએ તે (દીન) ને તપાસેઆ વગર છોડી દેવી. *

---

* દાદાર અહુરમજદની મજદયસની દીનને પરથમ આએ દુનીઆંમાં લાવનાર તરીકે ગએઓમરદ હતો, તે વીસેની શાહદત ફરવરદીન યશતના પાક અવસ્તામાં નીચે જણાવેઆ પરમાણે આવેલીછે.

[illegible]

'અશો ગએઓમરદનાં ફરોહરની હમો ઇઆદ કરીએ છઇએ, કે જેણે પરથમ અહુરમજદના વીચાર અને તેહનાં ફરમાનોને સાંભલેઆં (હતાં).'

મજદીઅસની દીનને લગતો છેલો પેગમબર સોશીઓશછે. તે મજદીઅસની દીન સેવટને વખતે દાદાર હુરમજદનાં ફરમાંનથી આએ દુનીઆંનાં લોકોમાં પુરતી રીતે ફેલાવસે. અને તે દીનની રાહ રસમથી તે વખતનાં સઘલાં આદમીઓને સુધારશે. તે વીસેની ગવાહી 'જમીઆદ' યશતના ૧૫ મા કરદેની અંદર પાક અવસ્તાથી નીચે જણાવેઆ પરમાંણે આપણને જણાએલીછે.

[illegible]

'હમો ઇઆદ કરીએ છઇએ અહુરમજદનાં પેદા કરેલાં ગાલેબ કેઆંન ખોરેહની. જે (નુર) ફતેહમંદ સોશીઓશને, તેમજ તેહના બીજા દોસ્તોને (હવે પછી) મલસે; જે (હની મદદ)થી તે (સોશીઓશ) દુનીઆને ચહડતે દરજેની, વગર જઇફીની, વગર મોહતની, વગર સરાવાલી, વગર કોહોવાટની, હમેશની જીનદગીવાલી, હમેશના ફાએદા સાથની અને મોરાદ પાંમેલી કરસે. અને તે વખતે મરણ પાંમેલાં પાછાં ઉઠસે (એટલેજે રીસ્તાખેજ થશે), જીવતાંઓને અમરગી મલસે, અને તેઓને (અહુરમજદ) ચહડતે દરજેની ઇછાવાલી જીનદગી આપસે. જે લોકો (પોતાને આએ દુનીઆંમાં) પવીતરાઇનું ગણેઆંન આપનારાછે તેઓ બેમરગ થાસે. અને જે દરુજ અશો (લોકો) ને હાંણી પોંહચાડવા સારૂ (આએ દુનીઆંમાં તેઓની) આસપાસ ફરી વલેલોછે તે. તે વખતે નાસ પાંમસે અને તેમજ તેહનાં સેંકડો તાખમોનો તે વખતથી અંત આવસે.'

ઉપલા અવસ્તામાં સોશીઓસની સાથે તેહના બીજા દોસ્તોને કેઆંન ખોરેહ મલવા વીસે જણાવીઉછે તે દોસ્તોનાં નાંમની વીગત 'દાદસ્તાને દેની' નાંમની પેહલવી કેતાબમાં આએ રીતે જણાવેલીછે. [illegible] રેશન્ ચશમ, [illegible] ખુર ચશમ, [illegible] ફરાદત ગદમન, [illegible] વરદદ ગદમન, [illegible] કામે વખશાન, [illegible] કામે સુત, અને [illegible] સુશીઓસ. ફરવરદીન યશતના ૧૨૮ મા કેકરાની અંદર પેગમબર સોશીઓશ અને તેહના મદદગાર દોસ્તોનાં ફરોહરોની ઇઆદ કરેઆમાં આવેલીછે, તેહમાં ઉપલાં નાંમો ઉપરાંત 'ઉખશીઅદ એરેત', અને 'ઉખશીઅદ નેમંઘ' એહવાં બે નાંમો વધારે આવેલાછે. જુઓ વેસ્ટરગારડના છાપેલા જેનદ અવસ્તાનાં પુસ્તકને સફે ૨૪૩ મે.

૧ (૮૩) મજદીઅસનાંનોને, ખોદાની તાબેદારી વગરના દેવ-પરસ્તો તથા ઠગાઈ કરનારા આશમોગોના ખવાસથી દુર રેહવા વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, દેવપરસ્તો તથા ઠગારા આશમોગોનું રવાંન (પોતાનાં) જીવતાં બદનની અંદર તેહના રીમન ખવાસને લીધે (મજદીઅસની) દીનની રાહે મુએલાં શરીર સાથનું છે, અને તે જીવ સાથનું શરીર દોજખને મારેનું ગણાયછે; એટલા સારૂ મજદીઅસનાંનોને તેઓની તે રીમની તથા ખરાબ ખાસીઅતો, તેહને લગતા અરસ પરસના મેલાપથી પોહચવાની ધાસ્તીછે, માટે તેઓનાં જીવતાં શરીરને અડકવાથી (તેઓએ) દુર રેહવું; કારણ કે તેઓનું શરીર શપલી જગોએ સરેલા નસા તરીકેનું છે.

૩ વલી (બીજુ), એમ જાહેર કરેલું છે કે, તેઓની મીતરાચારી તથા નજદીકીના સંબંધની લાગણીથી (મજદીઅસનાંનોની) અશોઈનો ઘટારો, (તેઓના) સારા ખવાસને આલુદગી તથા આદતને હાંણી પોહચવી અને (તેઓની) ખોરેહનું ઘટવું છે. (અને) તે લોકો (પોતાની) દોસ્તી તથા સાથે ખાવા પીવાના તરીકાથી (મજદીઅસનાંનોને) ઇજદોથી જુદાગી તથા અપવીતરાઈનો સંબંધ આપનારાછે, અને (તેથી તેઓની) બુદી હીન થાએછે; માટે બને તાંહશુધી તેઓને અડકવાથી દુર અને એહલાએદા રેહવું, અને તે સાથે એમ પણ કરવું કે, જે થારી તથા ખાવાનાં વાસંણ તેઓ વાપરે તેહને તરણ મરતબે ગરમ પાંણીએ કરી ધોવાં અને તેહમાં ખાવા પીવાથી મજદીઅસનાંનોએ દુર રેહવું.

૧ (૮૪) ખોદાના બંદા મધેથી ચહડતી, મધેઅમ અને ઊતરતી પદવીના બંદા વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, ખોદાના બંદાઓની અંદર જે કોઇ પોતાને વાસતેની બંદા તરીકેની સહમજથી જાતે સહમજદાર (હોએ), અને તેહને લગતા

ચલકાટ, નુર, અકલ અને ગુણની અંદર શુધારો કરવાજોગ સકતીની મા-
રફતે પોતાને ચલાવે, તે ખોદાનો ચહડતે દરજ્જેનો બંદોછે. અને જે કોઈ ૩
તે શુધરેલા ખોદાના બંદાની બરોબર નકલ કરવાથી પોતાને શુધારે, તથા
તેહને લગતી સકતીઓને જેમ ચલાવવી ઘટે તેમ ચલાવે, તે ખોદાનો મધે-
અમ દરજાવાલો બંદોછે. અને જે કોઈ સંપુરણ અકલવાલા ગુણી શખસની ૪
મારફતે તેહના જેવી સકતોને સુધારનારી નસીહતથી પોતે સુધારાની સહમજ
સાધનો (હોએ), તે ખોદાના બંદાની અંદર ઉતરતા દરજાવાલો બંદોછે.*

**(૩૮) (આએ દુનીઆંને લગતું) અતીશય શુખ, અતીશય ૧
દુઃખ, શુખ સાથનું દુઃખ, અને દુઃખ સાથનું
શુખ કેહવી રીતનુંછે તે વીસે ભલી
દીનને લગતો ખોલાસો.**

જાણવું કે: આએ દુનીઆંનાં લોકોનું અતીશયે શુખ અને દુઃખ, ૨
શુખ સાથનું દુઃખ, અને દુઃખ સાથનું શુખ (હમેશ રેહનારૂ નથી, પણ)
તુરત જતું રેહનારૂંછે. અને આએ દુનીઆંને લગતાં દુઃખના જવાએ શુ-
ખનો શંબંધ અને શુખના જવાએ દુઃખનો સંબંધછે.

**(૩૧) જે (ચીજ) થી આદમીને છુટકારો મેલવવોછે તથા ૧
જે વસ્તુ તેહને પસંદ કરવાજોગ નથી તે
વીસેની નસીહત તથા ભલી દીનને
લગતો ખોલાસો.**

જાણવું કે, આદમીને (ભલી દીનને લગતી) નસીહતછે કે, તેણે (દો- ૨
જખથી) છુટકારો મેલવવો—(એ) ભલી દીનની રાહે અહુરમજદની ઈછાને
લગતી ખાહેશ તથા પુછપરછ કરીને તે સાહેબની મરજી મુજબ (આએ દુ-

* આએ ઉપલી બાબતમાં ખોદાના તરણ તરેહના તાબેદારોનું વરણન કરે-
લુછે, તેહમાં જેઓ બંદા તરીકેની કુદરતી સહમજ ધરાવનારા પેગમબરી દરજાવાલા
બંદાઓછે તેઓને પેહલો દરજો આપેઓછે, તથા જેઓ પેગમબરોની નકલ કરના-
રાછે તેઓને બીજો દરજો આપેઓછે, અને જેઓ ધરમગુરૂઓથી કેલવણી લેઇને
પોતાને ખોદાના બંદા તરીકે ચલાવનારછે તેઓને તરીજો દરજો આપેલોછે.

નીઆંમાં) બરોબર રેહવાએ, અથવા ભલી દીનની અંદર આપેલી સહમજથી તેહને લગતું કાંમ કરવાએ, અને હાંણી પોહચાડનારાં તથા પસતાવાને લગતાં પરહેજ કરવાજોગ કાંમથી દુર રેહવાએછે. જેહનું અંન્તકરણ તેહને ચહડતે દરજેનો મારગ બતલાવનારૂં તથા અકલ તેહની ઉપર હોકમ કરનારી હોએ, તે આદમી અહુરમજદની ઈછાવાલુંછે; પણ જે (આદમી) પોતાને લગતા ઉપાએની સહમજ મેલવવાથી પાછું રહેનારૂં તથા પોતાને સાચવટની અંદર જાલવ્વાનો ખાહેશ વગરનું અને સંતોષી અકલને પસંદ નહી કરનારૂંછે, તે (પોતાની) મરજી મુજબ ચાલનારૂં, ઉલટા વીચારનાં અંન્તકરણવાલું અને આપમતલબી વસ્તુને લગતુંછે.

૧ (૯•) હસ્તીવાલો સાહેબ (ખલકની) હસ્તી* અને પેદાએશને* પેદા કરનારછે તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, હસ્તીવાલો સાહેબ પોતે, જે કાંઈ તેહને લગતી દરએક
હસ્તી તથા પેદાએશછે, તે ઉપરથી જણાએલોછે. ખોદાએતાલા ચહડતે
દરજેની દાંનાઈની સકતીવાલોછે. અને તે સાહેબને માંટેનું જે કાંઈ કાંમ
રૂપેનાઓનોથી જાહેર થાઈઉં તેહની આગમચ તે પોતે હતો. અને ખોદા-
૩ એતાલાથી સઘલાઓની હસ્તીછે. વલી આદમીની અંદર તે હસ્તીના
સાહેબનું તેહની હસ્તીની મારફતે જણાવું છેલ્લે વખતે (થઈઉં) છે.†
કારણ કે (પરથમ) બેહમનને હયાતી આપનાર તરીકે અહુરમજદનું જાહેર
થવું તે બેહમનને જનમ આપેલાં કાંમની પછી થાએલુંછે. તેમજ પેદા-
એશને સારૂ દીનને લગતી દાનાઈની જરૂર તથા બેહમનની જાતની માર-
ફતે તે (દાનાઈ લોકોમાં) પખરાવ્વાની અગત હોવાને લીધે દાદારની માર-

* હસ્તી, તથા પેદાએશ—એ બેહુ બોલોની મતલબ આએ જગોએ ખલકની હયાતી તથા તેહનાં રૂપને સહમજવું.

† જાણવું કે ઉપલાં લખાંણની અંદર હેવું જણાવેલુંછે કે: "આદમીની અંદર તે હસ્તીના સાહેબનું તેહની હસ્તીની મારફતે જણાવું છેલ્લે વખતે થાઉછે" તેહની સહમજ ઈજિશનેના ૧૯ મા હા, પેહલવી 'બુન્દેહશને' અને 'ગાહંબારની આફ્રીન' ઉપરથી આપણને હેવી રીતે મલેછે કે પાક દાદારે આએ દુનીઆંની પેદાએશમાં પરથમ આસમાંન, પછી પાંણી, પછી જમીન, પછી ગોસ્પંદ, પછી જાડપાંણ, પછી આતશ પેદા કરીને તેવાર પછી આદમીને જનમ આપેઓ હતો.

ફતે બેહમન પેદા થવાથી તે (દાદારની) પેહલ્લી પેદાએશ તરીકેછે. અને પેદાના કરનાર (દાદાર) ની મારફતે બેહમન સરજવાએ તેહને દાદારના બેટા તરીકે તથા બેહમનને લીધે દાદારને બાપ તરીકે દીનને લગતા ખોલાસામાં જણાવેલોછે. તેઆરે એ ઉપરથી સાબેત થાએછે કે દાદાર પોતે બેહમનની પેદાએશની આગમચ જાહેર થાએલો હતો. અને બેહમનને તેહને લગતી જેટલી સહમજ મલીછે, તેટલી સહમજ વાલો તેહને દાદારે કરેલોછે. માંટે તે ઉપરથી જણાએચ કે દાદાર પોતાની સંપુરણ સહમજ, પુરતી સકતી, અને સંપુરણ હકુમતથી જેટલી જોઈએ તેટલી હાંસેલ વાલી પેદાએશ બનાવ્વાને સકતીવાંનછે. અને તેહની મારૂક દાનાઈમાં ચહડતે દરજેનો, અતીશય ગણેઆંનવાલો અને અતીઅંત મરતબાવાલી આએપત ધરાવનારો
કોઈ નથી. તેઆરે ધરમગુરૂઓ સવેનો જે ધરમગુરૂ (ઈઆને પેગમબર) ૪
પોતે પેદાનો કરનાર તેમજ બાપ દીકરા તરીકે (ગણાએચ) તે બનવાજોગ નથી; (કારણ કે) દીકરાની આગમચ બાપ અને બાપની પછી દીકરો બનેલો, એ બેહુ (વાત) સઘલા મજહબની અંદર કાએદાસરછે. વલી ખોદાએતાલા પોતે એકછે, અને તેણે એખલાએ (સઘલી પેદાએશને) પેદા કરેલોછે, તે પોતાને પછવાડે કેમ બનાવે ! વસ્તુને લગતી ઓલાદના તરીકાની અંદર બેમાં એક આગલ હોવું જોઈએ, તેથી (જો) બે આગલ અને બે પાછલ (પેદા થાએલા) હોએતો તેહમા બીજાની આગમચના એકને બાપ તથા બીજાને દીકરો કેહવો સજાવારછે, (કેમકે) તે આગલ અને પછવાડે (પેદા થાએલા) બંવેની અંદર બીજાના બાપ તરીકે પેહલ્લોછે, અને બીજો દીકરા તરીકેછે. પણ દીકરાની આગમચ પેદા થાએલો બુજોરગ બાપ દીકરો અને બાપની પછી પેદા થાએલો દીકરો બાપ નહી હોએ.

(૭।) પેદાએશનો પેદા કરનાર તેહની જે પેદાએશ પોતાના પેદા કરનારને ઈજા દેવાથી દુરછે. તેહવી પેદાએશને વગર ધાસ્તીની અંદર રાખવાને કબુલનારછે. તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, પેદાએશને પેદા કરનાર (પાક ખોદાએતાલા) પોતાની પેદા- ૨
એશને તેહની પેદાએશ તરીકે ઘટતી રીતે કબુલ રાખનાર, જે પેદાએશને તેણે પેદા કરેલીછે તે પેદાએશનો તેહની સાથે સંબંધ રેહવાને લીધેછે. અને તે પેદાએશને તે (હનો પેદા કરનાર) કીમતી ગણનાર, તે પેદાએશના

ચહડતે દરજ્જેના સંબંધની મારફતેછે. તથા દાદાર પોતે તેહની પેદાએશને સારૂ કીમતી ગણુનાર, તે (પેદાએશ) ની સાથે એક મળવાએછે. એટલેજે તે (દાદાર) પોતે, તેહને લગતા (ખોદાઈ) વીચારને મારેની કીમતી સખાવત તે પેદાએશની અંદર કરનાર તથા તેહને વગર ધાસ્તીવાલી રાખનાર, તે (પેદાએશને પોતાના) પેદા કરનારને ખોલ્લી રીતે* આજોરદેહ નહી કરવાએછે; કારણુ કે તે સાહેબ તેહની જાત ઉપર પાદશાહ તરીકેછે. વલી તે દાદારની ખલકની અંદર જે કોઈ શખ્સ (પોતાના) પેદા કરનારને માંરેની દાનાઈએ ચાલનાર તથા (તેહની) સખાવત (બીજાઓને) કરનારછે, તે વગર શકે ગુનાહનાં કાંમોની મારફતે પોતાને ઈજા કરનાર નથી. જે ધરમગુરૂઓ (ઇઆને પેગમબરો) દાદારની તરફનાછે, તેઓનો મજહબ જે, તે (દાદાર) ની પેદા કરેલી પેદાએશને ગુનાહનાં કાંમોથી મુતલક ઈજા નહી દેનારો તથા રાજની અંદર (કોઇને) વગર કારણે દુઃખ નહી આપનારો કેહવાએચ, તે તેહને લગતી (એટલેજે તે મજહબની) દાનાઇથી કરેલી સખાવતે (ઇઆને કાંમે) તથા (તેથી) અપાએલા પવીતર ઇનસાફે કરીછે. અને તે (ધરમને લગતી દાનાઇ) વગરના તથા તેથી પછાત રહેલા (લોકો) ખચીત વગર વીચારવાલા કેહવાએછે.

૧ (૫૧) અરથેંશતાર† અને વાસ્તરીઉશ† ના ધનધાની ઉપર અથોરનાંન† ના ધનધાની મોહટાઈ તથા ચહડતા દરજા વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, અરથેશતાર અને વાસ્તરીઓશના ધનધા કરતાં અથોરનાંનના ધનધાની મોહટાઈ તથા ચહડતો દરજ્જો ઘણુએક સબબ ઉપરથી જણુએલોછે. અને તેહમાંનો એક (સબબ) એછેકે, સેપાહગરી, અને કુનબીપણું એ બેહુ એલકાબ અથોરનાંનપણાંનો અંદરછે, સાથી કે એક અથોરનાંનની પેહલવાંનગરી ગેબી દરૂજને મારવામાં, તથા કુનબીપણું (પોતાને) ઈઅનજદાંની આરાધના કરનારો બનાવ્વામાંછે.‡ અને વલી આ-

---

* ખોલ્લી રીતે—એટલેજે જાણીજોઇને, તે વીશેની પોતાને ગ્રહમજ હોવા છતાં.

† અરથેશતાર—એટલે સેપાહ અથવા રાજઅધીકારી; વાસ્તરીઓશ—એટલે ખેડુત અથવા કુનબી અને અથોરનાંન—એટલે ધરમઆચારી અથવા દસ્તુર મોબદના ટોળાને સમજવો.

‡ કુનબીપણું ઈઅજદાંની આરાધના કરનારો બનાવ્વામછે—તેહની મતલબ એછે કે, ઈઅજદાંની આરાધના એ આતમાને લગતો ખોરાકછે, માટે આરાધના કરનારો એ ગોએઆ રવાંનને પુનને લગતો ખોરાક પોહચાડનારો કુનબીછે.

તમાને તેહુના પેદા કરનારની હજુરમાં પોહચાડવાનું જે કાંઈ કાંમછે, તે
અથોરનાંનના ધનધાથીછે.

બીજું કારંણુ એ છે કે, દરએક આદમીને (તેહુની) ફરજને લગતું કાં- ૩
મ કરવાની સહુમજ મેલવ્વી, જેવીકે (પોતાના) પેદા કરનારને ઓલખવો
તથા ઘણુંએક સવાબ અને ગુનાહ (નાં કાંમ) ને પીછાંણુવાં—એ અથોર-
નાંન ટોલાથીછે; તેમજ તેઓ પોતાના આતમાને લગતાં સઘલાં કાંમની
અંદર વધારે તથા વીગતવાર હદવાલા (એટલેજે હદથી જીઆદા તથા ગ-
ણુતરીવાલાં કાંમ કરનાર) અથોરનાંન ટોલાથીછે.

તરીજું—સેપાહુગરી તથા ફુનબીપણુંનાં કરતાં અથોરનાંનપણુંનો ચ- ૪
હડતો મરતબો તે અથોરનાનનાં ધરમને લગતાં સમરંણુ, ખવાસ અને
મકાંનને લગતી મોહટાઈને લીધેછે.

ચોથું—(મોહટાઈનું કારણુ એછે કેઃ) આદમીનાં શરીરની અંદર ૫
માંથાંનો દરજ્જો અથોરનાંનનાં ધનધાને, હાથનો દરજ્જો અરથેશતારના ધ-
નધાને, પેટનો દરજ્જો વાસતરીઓશના ધનધાને અને પગનો દરજ્જો હુતો-
ખ્શના ધનધાને લગતો (દીનમાં જણાવેલો) છે; તે ઉપરથી (આપણુને) ઈ-
ધાંનીનું બતલાવ્વુંછે કે, અથોરનાંનનો ધનધો દરજ્જા અને મરતબાની
અંદર દુનીઆંનાં માંથાં તરીકે, અરથેશતારનો ધનધો દુનીઆંના હાથ
તરીકે, વાસ્તરીઓશનો ધનધો દુનીઆંનાં પેટ તરીકે અને હુતોખ્શનો
ધનધો દુનીઆંના પગ તરીકેછે.*

* આએ ઉપલા ફકરાની અંદર અથોરનાંનને દુનીઆંનાં માથાંની, અરથેશ-
તારને હાથની, વાસ્તરીઓશને પેટની અને હુતોખ્શને પગની નીસબત આપેલીછે,
તેહની મતલબ એછેકે, દુનીઆંનાં લોકોને આએ દુનીઆંની અંદર આવતી દુની-
આનિ સારૂ ચહડતે દરજ્જેનું બનવું, એ અથોરનાંન ટોલાની તરફથી તેઓને મલેલી ધરમ
સંબંધી સંહમજને લીધે તેહને લગતાં કાંમો કરવાએછે, અને આદમીને આએ
દુનીઆંમાં જનમ લેવાની મુખ્ય મતલબ આએજ કારણુસરછે. અરથેશતારને દુની-
આંના હાથની નીસબત આપવાની મતલબ એછેકે, જેમ હાથે કરી માંણુસ પોતાનાં
બદનનો બચાવ કરેછે, તેમ રાજદરબારી ટોલો આએ દુનીઆંમાં લોકોના જાંન
માલનો બચાવ કરનાર અને જાલેમોની બુરાઈ તથા પીડાને લોકોથી અટકાવનાર
અને ઈનસાફ આપવાથી વાજબી તરીકા ઉપર ચાલવાની આલમને મદદ કરનારછે.
વાસ્તરીઓશને દુનીઆંનાં પેટને લગતી નીસબત આપવાની મતલબ એછેકે, આએ
દુનીઆંમાં પેટ એ ખોરાકને માટેનો ભાગછે, અને આએ દુનીઆમાં દરએક
જાંનદારને હયાત રેહવું તથા જીનદગી ગુજારવી એ પેટની અંદર ખોરાક પોહચવાથી
છે, તે ખોરાક બનાવીને દુનીઆને આબખોરાકીની મદદ આપનાર વાસ્તરીઓશ
(ઈઆને ખેડુત)છે. હુતોખ્શને દુનીઆંના પગની નીસબત આપીછે તેહની મતલબ
એછેકે, જેમ દુનીઆંની સઘલી જાંનદાર પેદાએશને પગે કરી હીલચાલ કરવીછે, તેમ
સઘલી જાતના ઉદીઓગ અને ધનધાદારીથી દુનીઆંના કારોબારનું ચાલવુ છે.

૬ પાંચમું—અથોરનાંનપણાંની મોહટાઇ (ને લગતું કારણ), તે (તરંણે
પેશેવરો) ના આતમાને લગતાં કાંમની ઉપર તે (અથોરનાંન) છે તેહને
લીધેછે; કારણ કે જે કોઇ અથોરનાંનના પેશાની અંદરછે તે હમેશાં
૭ લોકોને તેહનાં રવાંનને લગતું બેહદ (ગણેઆંન) બતલાવનારછે. ભલી દી-
નની અંદર અથોરનાંન ટોલાને અહુરમજદનાં મકાંનને† સરવેથી સરસ
સીનગાર આપનાર તરીકે જણાવ્વું—એ, અરથેશતાર અને વાસ્તરીઓ-
શના ટોલાથી વધારે મોહટાઇ અથોરનાંન ટોલાનેછે તે વીસેની કબુલ રાખ-
વાજોગ દલીલછે.

૧ (૪૮) માંણસને લગતાં દીનના ફરમાનથી તેહને ચલાવ્વાએ, તે, દુનીઆંને લગતી સઘલી નેકીના સંબંધવાલું થાએછે, તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, અગરજો કોઈ શખસ ભલી દીનને લગતી દાનાઈની (માંણ-સોને) સહમજ આપવા સારૂ—દોલત, સંપુરણતા, અને વીદીઆમાં સક-તીવાંન (હાએતો) તે વીદીઆ અને દોલતની અંદર સકતી ધરાવનારે (દોલત અને વીદીઆમાં) વગર સંપુરણતાવાલી સકતીવાલાને દાનાઈ તથા દોલતને માંરેની ઉલટથી મદદ આપવી, કે (જેથી) તે (બીજાને) સકતી આપનારો તેહને સકતીવાંન કરનારા ખોદાએતાલાની તરફથી બંધે જેહાંનમાં ઘટતા મરતબાનો બદલો મેલવનાર તથા ઈઆજદાંની સકતીએ કરી બંધે જેહાંનમાં પુરતો સંભાલ પાંમનાર થાએ, અને તેમજ (તેહનીથી સકતીવાંન થાએલા) લોકો બંધે જેહાંનની નેકીનો પુરતો સંબંધ ધરાવનાર તરીકે બંધાએલા રેહ અને તેથી દુનીઆં શુધરેલી, સમરેલી અને સનગાર પાંમેલી થાએ, તથા

† અહુરમજદનાં મકાંનને સરવેથી સરસ સીનગાર આપનાર તરીકે અથોરનાંન ટોલોછે—હેવું ઉપલાં લખાંણમાં જણાવીઉંછે, તેહની મતલબ એછે કે, માંણસને આએ દુનીઆંમાં નીતી અને ધરમને લગતી સહમજ આપવાથી બંધે જેહાંનને સારૂં તેહને શુધારનાર તરીકે અથોરનાંન ટોલોછે, અને આએ દુનીઆંમાં તથા મી-નોઇ આલમમાં શુધરેલા લોકોનું રેહાંણ ખરેખર અહુરમજદે પેદા કરેલાં ગેતી અને મીનોનાં મકાંનને જેબ આપનારૂંછે. જો ઉપલી એબારતની મતલબ એ સે-વાએ બીજી લેવા માંગીએતો તે અહુરમજદને લગતાં આતશકદેહ તથા દરેમેહરનાં મકાંનનેબી લાગુ પડેછે, કારણ કે દરેમેહર અને આતશખાંનાનિ ચહડતે દરજેનો સી-નગાર અશોઇ અને પરહેજગારીથી ધરમની કીરીઆ કરનારા અથોરનાનોને લીધેછે.

ભલી જાતવાલાઓનો વધારો થાએ અને આદમીઓ (દોજખથી) છુટકારો પાંમે અને (બેહશતની) બુલેરગી મેલવે.

(૪૯) આલમને નેક પેદાએશ તરીકે રેહવા સારૂં (તેહની) સાહમણે થનારને મારવાની તથા (તેહનીથી) અંધારી ઘાતને દાબી દેવાની ઈજદોની લડાઈ વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, દાદારનાં ફરમાંનથી ઈજદો (પેદાએશને માટે) દર વખતે ૨
પોહચેલી બેહદ ઘાતો મધેની દરએક ઘાતને ટાલવા તથા પાછી હટાવ્વા સારૂ છે ; અને જેમ એક ડાહપણ ધરાવનારો વઈદ શરીરની બીમારીને પાછી હટાવ્વાના (તથા) અસલ જાતની અંદર શુધારો કરવાના ઉપાએને જાણનાર, તથા અનાજથી (તેહને લગતી) બુરાઈને દુર કરનારો ખેડુત તે નાસકારક બુરાઈ સાથના અનાજનો ઉપાએ કરનારછે, તેમ (તે ઈજદો) તે ઘાતને વખતે તેહને લગતું નોકસાંન પેદાએશને નહી થવા દેવા તથા (પેદાએશથી તેહને) પાછું હટાડવા સારૂંછે. અને તેઓ તે પોહચેલી (ઘાત)ને જાહેર થતાંવાર દાદારનાં ફરમાંનથી તુરત આવેછે, અને (તે ઘાતને લગતો) હરીફ પાછો નહી ઉઠી સકે તેહવી રીતે બલતવારીથી તેહને મારેછે. તેઓ દુનીઆંને હરીફની વગર ધારતીએ શુખથી રેહવાનો, તથા લોકોને લાંબી મુદતવેર આસાએશ આપવાનો, અને દીન તથા ખોરેહનો દુનીઆમાં ફેલાવો કરવાનો ફાએદો બખશનારા પેહલવાંન તરીકેછે.

(૫૦) તનને લગતી દોલતને સારૂં આતમાની મારફતે પોતાને ચલાવ્વાએ આદમીની ખસબીછે. તે વીસે ભલી દીનનેલગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે. (આદમીએ પોતાના) પેદા કરનારની તાબેદારીમાં રેહવું, ૨
એ તેહની દીનને લગતી દરએક સહમજથીછે. (કારણ કે) એક લાએકી-

વાલું આદમી (પોતાના) આતમા અને શરીરને લગતી વસ્તુએ કરી પોતાના પેદા કરનારની તરફ ખરાબી, ઈજા અને એબ વગર (પોતાને) ચલાવનારૂં, તે (દીનને લગતી સહમજ) થી થાએછે. અને આદમીઓને એબવન્તું થવું આતમાને વાસ્તેની દાનાઈના ઘટાડા અને નાસથીછે, અને તેથી (આદમીનો) આતમા તકસીરવાર થાએછે. જેમ શરીરની અંદર આમેજશોથી મરજ ઉતપન થાએછે, તેમ આતમાને પાપથી બીમારી, મોતને લગતી ઈજા
૩ અને દુઃખ થાએછે. આતમાને લગતી દોલતને (ઇઆને સવાબને) હાંની પોહચાડનારી કંગાલીઅતથી, તથા ફરેહબુત* ને લગતા અપ્રમાંણીક અને અઈબીબુત† ને લગતા થાર મારનારા નાસકારક તરીકાથી, પેદાના કરનારની જે સંપુરણ પેદાએશછે તેહની હયેઆતીનું ઘટવું અને (તેહને) નોકસાંન થવુંછે. દાદારની પેદાએશને ઈજા દેનારની ઉપર (બીનો ઈજદોની) બલી પેદાએશ કેટલેએક દરજજે સકતીવાંન, જેઆરે આદમી આતમાને લગતી દાનાઈ તથા શરીરની સલાંમતી અને આબાદીને લગતી દોલતથી ફાએદાસર પોતાને ચલાવેચ તેઆરે થાએચ. અને દાદારની તરફની તેહની (ઇઆને આદમીની) ચહડતી કઉઅતથી તથા જાલવણીથી તેહની

---

* ફરેહબુત—એ શબ્દ અસલમાં [illegible] છે અને તેહનો અર્થ 'હદ ઉપરાંત બનેલું' અથવા 'હદની બાહેર ગએલું' હેવો થાએછે, અને તેહની મતલબ અપ્રમાણિક અથવા પ્રમાંણ વગરના માંણસનીછે. પાદશાહ નોશીરવાંન આદેલનો વજીર વજોરગમેહર (ઇઆને અબુજરચમેહર) પોતાનાં બનાવેલાં 'ગન્જેશાહગાન' નાંમનાં પેહલવી પુસ્તકમાં ઉપલા બોલનો અર્થ આએ રીતે કરેછે:—

[illegible]

'ફરેહબુતની મતલબ એછે કે: જે કોઈ આએ દુનીઆને તેહનાં ચહડતે દરજેનાં મકાંન તરીકે સહમજે તથા મીનોઈ જેહાંનને સંકટ ભરેલું (મકાંન) ગણે, અને જે ચીજથી આરેસ્થ (પોતાની) જાતને નોકસાંન તથા રવાંનને મેહનત અને શજા થાએ તેહને પસંદ કરે.'

† અઈબીબુત—નો અર્થ 'એબીઅન અથવા તકસીરવાર થાએલું' હેવો થાએછે. અઈબીબુતનાં કાંમને લગતો ખોલાસો ખુરદેહ અવસ્તાના પેહલવી તરજુમા મધે નીચે જણાવેઆં પરમાણે કરેઓછે:—

[illegible]

"અઈબીબુતનું કાંમ લોકોને કમ ખોરાકે તથા મોહધે ખોરાકે રાખવાનુંછે" એ ઉપરથી અઈબીબુતનો અર્થ ખાધખોરાકીને લગતી વસ્તુની આમદાંની છતાં તેહને એક હાથ કરી લોકોને ભારી કીમતે વેચનારનો થાએછે. અને હેવું કરવાથી તેહવો શખસ ખરેખર અનીતીવાલો તથા અહુરમજદનાં પેદા કરેલાં માંણસો ઉપર જાસ્તી અને જુલમ ગુજારનારો થાએછે.

ઉપર જે હમેશાં (માંણસને) ઈજા દેવાને મારેનો આજાર દેનાર (અંઘર મેનીઉશ) છે તેહની કઉઅત ફાવવાની નથી. આદમી (આએ દુનીઆંમાં) પોતાની તથા પોતાના એશીઓની જીનદગી ઘટતી રીતે ગુજારનારૂં નેકીએ કરીછે. અને અનઘટતી રીતે (જીનદગી ગુજારનારૂં આદમી લોકોને) ઈજા દેવાએછે. એટલા સારૂં નેકીના બંદોબસ્તને ઈજા દેનારો ખવાસ ધરાવનારથી (પોતાને) જાલવવું, અને ઈજા પોહચાડનારા તરીકાવાલી જાતથી દુર રેહવું. જે ધરમગુરૂઓછે તેઓ પોતે પેદાના કરનારની પેદાએશને ઈજા ૪
દેનારા નથી, પણ જેઓનો મજહબ દાદારને આજુરદેહ કરનારા ગુનાહ, જુઠાઇ, ખરાબી અને હલાકીનાં કારણને લગતી ઈછા (લોકોને) આપવાનો હોએતો તે (મજહબ) નાંલાએકછે. તેહવો મજહબ દાદારની તરફથી કેહવાએલો ગણાએ નહી તથા ભલો કેહવાએ નહી.

(૭૧) હકુમત કરનારાઓની ફરજ જેમ બને તેમ આદમીઓથી કંગાલીઅત, હાજત, સંકટ, ગલીચી અને મરકીને દુર કરવાનીછે. તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાંણવું કે, દીનને લગતી સહમજ ધરાવનારા હાકમોની જાતી ફરજ જેમ તેઓના નાફરમાંન શતરૂઓને દોલત અને હશમત ધરાવનારા ૨
શેહરના લોકોથી અટકાવ કરવાનીછે, તેમજ તેઓથી કંગાલીઅત, સંકટ, હાજત, રોગ અને મરકીને દાબી નાંખવાની અને હાંકી કાહડવાની, અને જેમ બને તેમ દુનીઆંમાં કઉઅત રેહ તેહવા ઉપાએ શોધવા તથા કરવાનીછે. હાકમોની અંદર વધારે મહડતે દરજેનો તે છે, કે જે, શેહરનાં આદમીઓથી કંગાલીઅત અને બીમારીનો કેટલોએક ઉપાએ એવી રીતે કરતો રેહ, કે તેહની હકુમતની અંદર દુઃખ અને બીમારીનો એલાજ નહી કરવાની એકબી ફરીઆદ જણાએ નહી. પણ દીનને લગતી સહમજ અને સીખાંમણ વગર, ઉલટા વીચારને લગતી આલસાઈથી તથા વગર સંતોશને લગતા ઉદીઓગથી પોતાને ચલાવવાને લીધે, (હાકમોની તરફથી) દરએક દરદની ઉતપનતીના ઉપાએનું વધારવું, અને તેથી લડાઇના ધન-

ધાને કઉઅત આપવીછે. માટે (દરએક હાકમને સજાવારછે કે) તેહની રઈઅતમાં જે કોઈ પોતાના ઉદીઓગને લગતાં હથીઆર વગર તેહને લગતો ઉદીઓગ કરવામાં અશક્ત હોએ, જેમકે ખુરજીગર ખેતીના બલદ અને બીજાં ખેતી કરવાને લગતાં હથીઆર (વગર), તથા બીજા ધનધાદારીઓ તેઓના ધનધાને લગતાં હથીઆર વગર, તો તેહવા લોકોને તેહને લગતાં કાંમને ચલાવનારાં હથીઆરો આપવાં, અને તેથી (લોકોને) એબ વગરનાં (ઈઆને બેમોહતાજ) કરવાં. તથા સઘલી ધણીઘેરી વગરની ઓરત અને બચાંઓ જે જઈફી અથવા હીલચાલ કરવાની વગર સકતીને લીધે, જે લોકો લુટફાંટ કરનારાછે તેહનો અટકાવ કરનારો સકતીવાંન પુરૂષ નહી હોવાને લીધે, (મદદનાં) ઉમેદવાર હોએતો, તેઓને મદદ આપવી. આએ પરકારની કંગાલીઅતને ટુકકેથી દાબી નાખનારી (દીનની) રોશનીછે. માટે દીનને લગતાં (કાંમો કરવા) ઉપર (હાકમોએ) પોતાને ચલાવ્વા અને (તેહવાં કાંમો) ચાલુ કરવાનો હોકમ આપવો; કે જેથી દરદોને બંદીખાંનું (ઈઆને સંકટ) પસંદ કરવાની હાજત નહી રેહ. બીમારી તથા મરકીનો ઉપાએ કરવા સારૂ શેહરોની અંદર અને કસબાઓમાં દરએક જાણીતા અને આતમાનું શુખ પસંદ કરનારા હકીમનાં ઉપરીપણાં હેઠલ તેહને લગતી ચોકસ દવા તથા મરજને સાફ કરવાના બીજા એલાજો સાથની ઈસ્પિતાલો બનાવ્વાને ફરમાવ્વું, અને તાંહાં સઘલા લોકોનાં દરદનું નીવારણ કરવાની પુછપરછ તથા કાલજી રાખવી. અને શેહરોની અંદર સંઘલી પરકારનો (હવો) બંદોબસત રાખવો કે જેથી શેહર આબાદી ભરેલું અને ઉદીઓગી રેહ, અને ઘણુંએક આદમીઓથી દુકાલ, કંગાલીઅત, અને હાજતનો તુરત નાસ થતો જાએ. તેમજ આતશ, પાંણી અને જમીનને ખુશબો સાથની રાખવી, તથા હવાને જે કાંઈ નાસકારક અને કોહવા જોગ વસ્તુ હોએ તેથી સાફ રાખવી, કે તેહના સબબથી આદમીઓમાં બીમારી અને મરકીનો ઉપદરવ નહી થાએ. બલકે આએ પરકારની બલી દીનની નસીહત મુજબનાં પાદશાહોનાં ફરમાંનથી દુનીઆંમાં લોકોએ આતશ, પાંણી અને જમીનથી (તેહવી વસ્તુને) દુર રાખવી.

(૫૭) વેરીની* સાથે વેર રાખવું સજાવારછે, તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાંણવું કે, ભલી દીનને લગતી સહમજથી જેહનો સંબંધ તોડવા ૨
જોગ હોએ તેહની સાથે વેર રાખવું; કારણ કે, આદમીને નોકસાંન કરવાથી
તથા (તેહનાં સારાં કાંમમાં) આડે આવ્વાથી જે કાંઈ સંબંધનું તુટવુંછે તે
વાજબીછે. જેઓ આદમીના આતમાને, (તેહને) મદદ આપનાર (દાદાર
તથા તેહના પેદા કરેલા ઈજદ અમેશાસ્પન્દો)થી ફેરવનારછે, તે દેવોછે.
અને તે બુરાઓના સંબંધને લીધે જેની આદમીને મદદછે, તેની મદદ
તેહને મલતી નથી. મારે દેવની મદદ આદમીની મદદ કરનારનારાં દર-
એક ઈનશાંનને આડે આવ્વા થકી જાંણીતીછે; તેથી ભલી દીનનો પસંદ
કરેલો દશતુર જો ભલાં આદમીને બુરાંના સંબંધથી ભલાની (ઇઆને
અશો અહુરમજદની) તરફ ફેરવ્વાને સકતીવાંન હોએતો, (તેહની સાથે)
જગડો કરવો—એ દાનાઈ નથી, પણ તેહની સાથે ભલાઈ કરવો અને પેઆર
બતલાવ્વો તથા તેહની સાથે સારો સલુક કરવો, અને જે બુરૂં (આદની
હોએ) તેહને દાનાઈથી ભલાઈની તરફ ફેરવ્વું.

(૫૮) અહુરમજદની પેદાએશની સાંહમણે થનારી રીત-ભાંત વાલાઓને ટાલવાના ઊપાએ વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, ધારીને જોતાં અહુરમજદી પેદાએશની સાંહમણે થવાની ૨
રીતભાંતવાલાઓ ૩) તરેહનાછે. તેહમાં એક છુપી રીતે, એક જોસ્સાની માર-
ફતે અને એક બદનનાં રૂપમાં ઘાતને સારૂં દોડનારછે. ઘાતને સારૂં છુપી રીતે ૩
દોડનાર ગેબી દેવ તથા દરૂજછે, અને તેઓને ટાલવું ભલી દીનને લગતી
ઈજશનેની કીરીઆથીછે, તથા બીજી સારી ચાલચલણ સાથેના ઉપાએઓ
કરવાથી, બુરી દીનને લગતી દેવપરસ્તી અને બીજી બુરી ચાલચલણોને
ટાલવુંછે. અને જે જોસ્સાની મારફતે (ઘાતને સારૂ) દોડનારછે, તે લોભ, ૪
અદેખાઈ અને બીજા (બુરા) જોસ્સાઓછે, અને તેઓની ઘાતને ટાલવું તેહને

* વેરી—આએ જગોએ વેરીની મતલબ અંઘરમેનીઉશ અને તેહને લગતા
બુરા ગુણો ધરાવનારી દેવ મકતીને સમજવી.

લગતી જાતી બુદ્ધિના ગુણથી, તથા (રવાંનને લગતા) આજારને ટાલનારા, સારી ઈજતવાલા મદદગારો† ની અને તેઓની સકતીઓની મારફતે પોતાને ચલાવવાએછે. જેસ્સાની મારફતે બીજા દરૂજોને સકતીવાંન થવું એ વરૂન‡
૫ થાયછે. અને જે કાંઈ બદનનાં રૂપમાં (લાતને સારૂ) દોડનારછે, તે દુની- આંને ખરાબ કરનાર દેવપરસ્ત હાકમ, વરૂ અને ખફસ્તરછે; તેઓને ટા- લવું ઘણું કરીને ગરૂજ, બેડી, અને તેહને પકડવાની બેડી રાખનાર પાક પુરૂષ§ ની મારફતેછે. વરૂ તથા ખફસ્તરનાં કરતાં દેવની પરસ્તેશ કરનારો§§ ઠગારો (હાકમ) હકુમતને લગતાં બલથી દુનીઆંને વધારે બુરૂં કરનારોછે.

૧ (૭૧) (માંણસે) ખાલેસ મીનો ઈજદોની તરફ ધેઆંન આ- પવાથી, (બેહશતના) શુખને સારૂં પોતાને શુધારવા તથા જેઓ જખમ અને દુઃખ દેવાની ધારણા રાખનારાછે, તેઓની આમેજશને પોતાની અંદરથી કાપવા વીશે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, (માંણસે પોતાને) બેહેશતનાં શુખને માટે શુધારવું—એ ખાલેસ મીનો ઈજદોના સંબંધની તરફ નજર રાખવાથી, તથા જેઓ

† સારી ઈજ્જતવાલા મદદગારો—તે રવાંનને સારી સોચના કરવાની મદદ આપનારી આદમીનાં બદનની અંદરની ૧૧ ગેબી સકતીઓને સહમજવી. જેઓનાં નાંમ [illegible] આસ્ને ખેરત—જાતી બુદ્ધિ; [illegible] ગોશઓસરૂત ખેરત—વિદીઆ અથવા અનુભવ; [illegible] વીર—તર્ક સકતી; [illegible] હુશ—સમજ સકતી; [illegible] ખેમ—ભલો ખવાસ; [illegible] ખુરસન્દીય—સંતોષ; [illegible] દીન—દીન; [illegible] ઉમેદ—બેહશતને લગતી ઉમેદ; [illegible] અખો—પરહેજગારી સાથનું દીલ; [illegible] બુદ—સાહવચેતી; અને [illegible] ફરોહર—ફરવશી.

‡ [illegible] વરન—એ શબ્દ અવસ્તાના [illegible] [illegible] વરેનીઅ-દએવ—ના તરજુમા દાખલ પેહલવીમાં વપરાએલોછે. અને તેહનો અર્થ 'બુરો હવસ' અથવા 'બુરા હવસવાલી ગેબી સકતી' નો થાએછે.

§ પકડવાની બેડી રાખનાર પાક પુરૂષ—ની મતલબ અફસુન અને નીરંગ જા- ણનારા ચમતકારી પુરૂષની સહમજવી, કે જે પોતાની પરહેજગારીની મારફતે મેલવેલી ખોદાઈ રીઆજતની કઉઅતથી, નીરંગ પઢીને ઉપર જણાવેલી બુરી પેદાએશને કેદ કરી સકે.

§§ દેવની પરસ્તેશ કરનાર—તે જે આદમી શેતાનના ખવાસનું અને અંધર- મેનીઉના દેવ-દરૂજોની તાબેદારી કરનારૂં તથા તેઓના તરીકા ઉપર ચાલનારૂં હોએ તેહને જાણવું.

(તેહુને) જખમ અને દુઃખ કરવાની ધારણા રાખનારા અને તેહુને લગતો ખવાસ ધરાવનારાછે, તેઓને પોતાની અંદર આમેજ થવા વીસેનો જગડો કરવાથીછે. તે (બુરા) ઓને જોતાંવાર તેઓની સાથે જગડો કરવો— એ અહુરમજદની ઇજદોના ખવાસવાલી પેદાએશને, દેવો તથા દરૂજોની આએ દુનીઆંને લગતી તારીકી (એટલેજે ગુમરાહી) ની ઉપર, અને રોશની વગરના બુરાઇ પોહચાડનારા (બનાહુમીનો) ના તરીકા ઉપર, સેવટને મારેની ફતેહ મેલવ્વા સારૂંછે. ખલકની અંદર ઇજદોનો ખવાસ ધરાવનારાઓ— હમેશને મારે પોતાને શુધારનાર સઘલી તરાંહની નેકીથી, તથા નાલાએક શુખને મારેના તેઓના વીચારને (પોતાથી) પાછો ખેંચવાએછે. જે ધરમ- ૩
ગુરૂઓ આએ દુનીઆંને લગતી સહમજ*થી ઘણાએક માંણસોને બુરાં કાંમમાં ચલાવનારા અને તેથી (તેઓને) જાવેદાંન સુધી વગર છુટકારાના કરનારછે, તેઓ હમેશની હલાકીવાલાં દોજખનાં મકાંનની પેદાએશ તરીકેછે; કારણ કે તેઓનો મજહબ પેદાના કરનાર (દાદાર) ને લગતાં કાંમ, બુદ્ધિ, ઓતમ શુખ અને આખેરશને મારેની સહમજ ધરાવનારા ખાલેસ મીનો ઇજદોને સારૂં (આદમીઓને) બુરી સહમજ આપનારોછે. એટલા સારૂં જેઓનો મજહબ બેહુશતને લગતોછે, તેઓમાંનો કોઇ શખસ, જેઓનો મજહબ આએ તરેહનો (બુરો) છે, તેઓની સાથે ખાવા અને કરવાથી બુરાં સેવટને મારેનો અને દેવના તરીકાવાલો કેહવાએછે.

—◦◦◦◦—

(૭૦) (માંણસ) ભલાઓને લીધે વધારે ભલું, અને બુરાઓને લીધે વધારે બુરૂં (થાએચ), તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

—◦◦◦—

જાંણવું કે, જીનદગી ધરાવનારૂં (ઇનશાંન) જો પોતે ભલું હોએતો, ૨
સકતીવાંન અને ઘણા જોરાવર ઇજદોનાં મવકલપણાં હેઠલ નેકીનો ઘણો વધારો કરવાને લીધે, તે વધારે ભલા દરજાવાલું થાએછે, તથા ચહડતે દર-

* આએ દુનીઆનિ લગતી સહમજ—ની મતલબ એછે કે, જેઓને ખોદાતાલાના પેગમબર તરીકેનો ખરો હક નહી મલેલો હોએ, એટલેજે જે કુદરતી સહમજ અને સકતી ખોદાના ખરા પેગમબરમાં હોવી જોઇએ તે સકતી તેઓમાં નહી હોએ, તે છતાં તેઓ આએ દુનીઆનિ લગતી પોતાની ખાંમીવાલી સહમજથી મજહબ ઉભો કરીને તેહનો લોકોમાં ખોદાના ખરા મજહબ તરીકે રેવાજ આપે.

જેની નેકીએ કરી સરવેથી ચહડતો દરજ્જો મેલવનારૂં બનેછે. અને તેહનીથી દરએક જગોએ વધારે ફાએદો થાએછે. કારણ કે તે પોતે નેકી કરવાને સારૂં ઠેકાંણે ઠેકાંણે (બીજાઓને) ઘણો ઉલટ આપનારૂંછે, તેથી (આદમીઓના) જે આતમાઓ બદનની અંદરછે, તેઓ દરએક ઠેકાંણે (પોતાના) આતમાને સારૂં વધારે ફાએદા ભરેલું કાંમ કરનારા થાએછે; જેમકે દરએક ઠેકાંણે ઘરની અંદરનાં લોકો ઉપર ઘર ધણી, ગાંમની અંદર ગાંમના લોકો ઉપર તે ગાંમનો હાકમ, શેહરની અંદર શેહરનાં લોકો ઉપર રાજા અને દીનની અંદર (દીનદારો ઉપર) ધરમગુરૂછે, અને તેઓની તરેહવાર રીતની સરદારી હેઠળ દુનીઆંનાં લોકોને રેહવુંછે. તેમજ તે(ઓ)ની મારફતે, સઘલી ભલી પેદાએશ—સરવે સકતીવાંન અને સરવેથી ચહડતા દરજાવાલા દાદારને લગતી ભલાઈથી, શુધરેલી બનેછે, અને તે (પેદાએશ) ની ચાલુ નેકીને લીધે, ભલા ઈજદો દાદારને લગતી ભલાઈથી વધારે ભલાઈવાલાછે.†

3 જીનદગી ધરાવનારૂં (આદમી) જો પોતે બુરૂં હોએતો તે, તેહના (શેતાંની ખવાસના) વધારે બુરી કઉઅત ધરાવનારા સકતીવાંન જવકલોની મારફતે (લોકોને) હાંણી પોંહચાડવાને મારેનું, દુનીઆંને નોકસાંન કરનારૂં, બુરી કીરતી વાલું, અને વલી જે કાંઈ વધારે હલાકીને લગતાં કાંમોછે, તેહની મારફતે સરવેથી ચહડતો (બુરાઈનો) દરજ્જો મેલવનારૂં થાએછે. અને (લોકોને) તેહનીથી ઘણું નોકસાંન (પોહચે) છે. કારણ કે તે પોતે દરએક ઠેકાંણે બીજાઓને તેહવો (એટલેજે બુરાઈ કરવાનો) ઉલટ આપનારછે, જે (ઉલટ) થી (આદમીઓના) જે આતમાઓ બદનની અંદરછે, તેઓ દરએક ઠેકાંણે પોતાના આતમાને સારૂં વધારે નોકસાંન કરનાર થાએછે; જેમકે ઘરની અંદર ઘરનાં લોકોનો ઘરધણી, ગાંમની અંદર ગાંમનાં લોકોનો હાકમ, શેહરની અંદર શેહરના લોકોનો રાજા અને દીનની અંદર ધરમગુરૂછે, જેઓની સરદારી હેઠલ ઘણુંએક લોકોને વધારે નીરઉપીઓગી, ઘણી સખ્તી ઉપજાવનાર અને અતીશે નોકસાંન કરનાર તરીકે રેહવુંછે. (અને) જેહને લીધે દુનીઆંનાં લોકો ઈછા મેલવ્વા, તથા (ગુનાહથી) પોતાને અટકાવ્વા, અને પોતાને (સવાબની) સકતી આપવા સારૂં અસકત રેહછે. (કારણ કે) જે બુરી વસતુછે

† પેદાએશની ચાલુ નેકીને લીધે ભલા ઈજદો દાદારને લગતી ભલાઈથી વધારે ભલાછે—તેહની મતલબ એ સમજવી કે, ઈજદોને દાદારની તરફથી ભલી સકતી મલેલીછે, તે સકતીની મારફતે તેઓ અંઘરમેનીઉશ તથા તેહની દેવદરૂજોને લગતી ગેતી સકતીની ઉપર વધારે ફાવી સકનારા, જેઆરે માંણસો હમેશાં નેકીવાલાં હોએ તેઆરેછે.

તે સઘલી પેદાએશનાં સરવેથી ચહડતે દરજેનાં મુલ દાદારને મલવાને મા-
ટેની (વસતુ) કેમ કેહવાએ ? તેમજ (આદમીઓને) ભલાઈ બતલાવેઆ
વગર, બુરાઈ કરવાનો ઉલટ આપનારા ધરમગુરૂઓનો મજહબ, તથા
(તેઓના) ભલાઈના સંબંધને રોકનારા, ભલાઈનો ઘટાડો કરનારા, (માંણુ-
સને) સખતી ઉપજાવનારા અને બારી નોકસાંન કરનારા વચનો, દાદારને
લગતો સંબંધ આપવાને માટેના કેમ કેહવાએ ? (એટલા વાસ્તે કે) જેહની
મારફતે બદીછે, તે દરએક બદીથી અને સઘલા બદકારોથી બુરો કેહવાએછે.

(૭૧) હયાતી ધરાવનારાઓની કેસમ વીસે ભલી 1
દીનને લગતો ખોલાસો.

જાણવું કે, હયાતી ધરાવનારાઓ અગત કરીને આએ (નીચે ૨
જણાવેલી) તરણ તરેહનાછે. (તેહમાં) એક તરેહ જે છે તે જાતે મોત ૩
વગરનીછે, તેહનો પેહરવાસ (ઈઆને કાએઆ) સુખને લગતીછે. બીજી ૪
(તરેહ) જે છે તે જાતે મોતવાલીછે, અને તેહનો પોશાક (ઈઆને કાએઆ)
નાસ પાંમનારીછે. જે અમેશાસ્પન્દો અને ઈજદોછે તેઓ જાતે મોત
વગરના અને આએ દુનીઆંનાં લોકોને અનદિસતાછે. જેઓનો પોશાક ૫
(ઈઆને શરીર) નાસ પાંમનારૂંછે તેઓ જાતે મોતને લગતા જણાએ-
લાછે; પણ તેહમાંથી જેઓ વગર મોતની અને ચહડતે દરજેનાં શુખ સાથની
હયાતી ધરાવનારની પખ્શવાલાછે, અને જેઓનો પોશાક અહુરમજદને
લગતા ભલા વીચાર અને માગ્રેસ્પન્દને લગતોછે (ઈઆને જેઓ આએ
દુનીઆંમાં અહુરમજદને લગતા ભલા વીચારથી અને તેહની દીનને લગ-
તી ઈબાદત તથા બંદગીના તરીકાથી રેહનારછે), તેઓ પોતાનાં રવાંનને
શુખ આપનાર તથા બદનની જાલવણી કરનાર તરીકે માગ્રેસ્પન્દ (ના સં-
બંધ) થી જણાએલાછે. વલી બીજાં (આદમીઓ) અમેશાસ્પન્દોની મી-
શાલે અમરગીને વાસ્તેનાં સુખવાલો જાતી પોશાક ધરાવનારાં કેહવાએછે,
તે ભલા વીચારવાલા અમેશાસ્પન્દોને લગતી ચાલચલણ તથા તેઓનાં
જાતી પોશાકનો (તેઓ સાથે) સંબંધ હોવાને લીધેછે. આએ દુનીઆંમાં
અમેશાસ્પન્દો તેમજ બીજા મીનોઈજદો ભલી દીન ધરાવનારા લોકોને
કીરતી અને ખોરેહ બખશેછે. આએ દુનીઆંનાં લોકોને દેખાઈતી વસતુ ૬

મધે જે અમરગ હયાતીવાલી (વસતુ) છે તે શુરીઅછે; અને તે પોતે આએ
દુનીઆંને શુખ આપનારા પોશાક (ઇઆને જાત) તરીકે હયાતી ધરાવનારછે.
અને જે કાંઈ ચંદર, તથા (બીજા) સેતારાઓ એકસરખી ગોઠવણુથી પરકા-
શનારાછે, તે તેહની (ઇઆને સુરયની) રોશનીએછે. તથા (તેઓ) જાતી
સુખવાલો વગર મોતનો પોશાક ધરાવનારા, સુરયને લગતી હીલચાલે કરી-
છે.* અને તે (સુરય) ના સંબંધને લીધે તેઓ (રોશન) પોશાક (એટલેજે
ચલકતી જાત) વાલા ગણાએછે. સુરય, ચંદર, અને સેતારાઓ દુનીઆંને
રોશની આપેછે, (લોકોની) જાતોને ફઉઅત બખશેછે, અને ખલકને વધારેછે.
૭ જે આદમીઓ તેઓનાં અમરજાતવાલાં રવાંન અને તનની આમેજા-
ગીવાલા પોશાક (ઇઆને આએ દુનીઆંને લગતી કાએઆ) ની અંદરછે,
તેઓ જે કોઈ જાતે વગર મોહતનોછે તેહનો (ઇઆને ઇજદ અમેશાસ્પન્દનો)
શુખ આપનારો પોશાક તરેહવાર રીતે મેલવેછે, અને તે આદમીઓ એક
બીજા સાથના (ઇઆને ઇજદ અમેશાસ્પન્દના) સંબંધને લીધે આએ દુનીઆં-
૮ નાં લોકોમાં ચહડતે દરજેનાં ગણાએછે. આએ દુનીઆંની અંદર આએ
દુનીઆંને લગતા લોકોને અમરગીને લગતા જાતી પોશાકનું મલવું દીનને
લગતી સહમજ તથા ગોસ્પંદને લગતી ચાલચલણુથીછે. અને આદ-
મી તથા ગેતીને લગતી બીજી પેદાએશ તેહવી હાલતને મેલવનાર,
જેઓ જાતે અમરગ હયાતીવાલા ગેબી અમેશાસ્પન્દછે, તેઓની મારફતે
તથા તેઓની બખ્શેશે કરોછે. આએ બાબતમાં આદમીની ચાલચલણ
ગોસ્પન્દના જેવી રાખવાની મતલબ એ ઉપરથીછે કે, તે પોશાકવાલા લોકો
જાતે બેહમનની મીશાલે દરએક આદમીનાં બદનનો સંભાલ કરનાર તથા
૯ આતમાને સુખી રાખનારછે. ગોસ્પન્દનો પોશાક† ધરાવનારૂં (આદમી)
પોતે અહુરમજદના સંબંધ અને તેહના બલા વીચારની સકતીવાલુંછે,
અને એહવાં રવાંનને સુખ આપવાવાલાં આદમીની જાતની મારફતે, લોકો
(આએ દુનીઆંમાં) દાદારની તરફની રોશની અને ચલકાટ મેલવનારાંછે.

---

* ચંદર અને બીજા સેતારાઓ સુરયને લગતી હીલચાલે કરી સુખવાલો—વગર મોતનો પોશાક ધરાવનારાછે—તેહની મતલબ એછે કે, તે ચંદર તથા સેતારાઓને રોશનીનું મલવું તથા તેઓના ફરવાના દોરની અંદર ટકી રેહવું, એ સુરયને લીધેછે. જો સુરયના અસરશણુમાં તેઓ નહી હોએતો તેઓ જાતે દુનીઆને પરકાશ આપવાને તથા આસમાંનના દોરની અંદર હાલની રીતે રેહવાને સકતીવાંન થાઇ નહી સકે.

† પોશાક—આએ બાબતમાં વપરાએલા 'પોશાક' બોલની મતલબ કાએઆ, લબાસ, માએઓ અને હાલતની સહમજવી.

વલી જેઓ જાતે મ્રોત*ને લાએકનાંછે, તેઓ દેવ, વરૂ અને ખફસ્તરનો પો- ૧૦
શાક ધારણ કારનારાંછે. તેહમાંનાં દેવનાં કાલબુદને—આરાધના કરવાજોગ ફરોહરનાં જરતોશતે ભલી દીનને લગતી કઉઅતથી, અને તેહનાં પેહલ્લાં ગાએનની મારફતે (ઇઆને અહુનવરનાં ગાએનરૂપી પઢાંણે કરી) તોડેઆં હતાં.¶ તથા તેમજ તે (દીનની કઉઅતે) કરી વરૂનાં કાલબુદને તોડવા સારૂ

* મોત—આએ શબ્દનો અર્થ આએ દુનીઆંથી મરણ પાંમવાનો તથા આએ અને આવતી દુનીઆંમાં સજા અને હલાકી પાંમવાનો જાણવો.

¶ દેવોનાં કાલબુદને પેગમબર જરતોશતે તોડેઆં હતાં—હેવું ઉપલાં લખાંણમાં જણાવીઉંછે, તેહને લગતું વરણન ઇજશનેના ૯ મા હાના પાક અવસ્તામાં આવેલુંછે. આ પાક અવસ્તામાં હોમઇજદ અને અશો જરતોશત વચે થાએલી વાતચીતને લગતાં બયાંનમાં હોમઇજદ અશો જરતોશતને નીચે જણાવેઆ મુજબ કેહછે:—

[illegible]

'પોરોશસ્પનાં ઘર મધે તું દેવોની માંહમણે થનારો, અહુરમજદી ધરમવાલો, આસેસી સાથનો જરતોશત જનમેઓ. અને વખનાએલાં ઇરાંનવેજ†માં તું જરતોશત પોતે પેહલવેલી (દેવોને) દુર કરવાવાલા ચેઆર અહુનવરને ગાએનરૂપી આવાજે પઢેઓ.‡ અને તે (અહુનવરનાં) બુલંદ આવાજનાં ગાએણ પછી, જે દેવો તે (વખત)ની આગમચ આદમીને રૂપે આએ પુરથવી ઉપર આવતા હતા, તેઓને તું એ જમીનની અંદર છુપેઆ કીધા. ઓ જરતોશત ! તું પોતે મીનોઇ પેદાએશની અંદર ઘણોજ મહડતે દરજેનો, ઘણોજ કઉઅતદાર, ઘણીજ કુશીશવાલો, ઘણીજ જડપવાલો અને ઘણીજ ફતેહવાલોછે.'

† ઇરાંનવેજ—એ અશો અહુરમજદે જે સરજમીન ઉપર પરથમ ગયોમરદ તથા મશિ અને મશીયાને—ને જનમ આપેઓ હતો તથા દુનીઆંનાં આદમીઓની વસતીથી જે પેહલ્લું શેહેર વસીઉં હતું, તેહને કેહછે. અને તે વીસેની સાબેતી વંદીદાદની પેહલી પરગરદના પાક અવસ્તા ઉપરથી આપણને આએ રીતે મલેછે:—

[illegible]

'હું અહુરમજદે સઘલી જગા અને શેહેરોની અંદર પેહલ્લું ભલી પેદાએશ વાલું ઓત્તમ ઇરાંનવેજ પેદા કીધું.'

‡ આએ ચેઆર અહુનવર—અશો જરતોશત પઢેઓ, તેની મતલબ ફકત ચેઆર અહુનવર પઢવાની નહી સહમજવી, પણ પેગમબર જરતોશતે મીનો નાવરની ઇજશને કીધી હતી, તે ઇજશનેની અંદર [illegible] નાં હામાં જે ચેઆર 'યથા અહુ વએરીઓ' હોમ કરવાની કીરીઆ સાથે પઢેઆમાં આવેછે તેહને સહમજવી.

હોશેદર, અને ખ્રફ્સ્તરનાં કાલબુદને તોડવા સારૂ 'હોશેદરમાહ' છે. અને ફરશકન્તને લગતું બલવાંન કાંમ કરનાર ફતેહમંદ સોસીઓશનું આવ્વું તેઓના જેવી સઘલી ઘાતનો નાસ કરવા સારૂછે. અને તે સઘલાંઓનો અંન્ત આવેઆ પછી, આદમીઓને આતમાને લગતી વગર મોતની જાતી કાએઆ, તથા દરએકને સેવટનો ગોસ્પન્દને લગતો પોશાક* મલસે. અને જે કોઈ પસ્ત દરજેનો નથી તે પોતાનાં અમરગ રવાંન, અને પુરતી ખુશી સાથનાં નીરમલપણાંની અંદર ઘાતને પાંમવાનો નથી. અને દુનીઆં હમેશના શુધારાવાલી થાસે. પેદાના કરનારની તરફથી પેદાએશને પાછી નવી કરવા સારૂ જણાવેલુંછે, તેહની મતલબ તે પેદાએશને શુખી કરવા સારૂં શુધારવાનીછે.

1 (૭૧) દીનને લગતા વીચારંથી (માંણસે) પોતાને (આએ દુનીઆંમાં) ચલાવ્વા વીસે (ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.)

2 જાણવું કે, જાતી અકલ (ઈઆને કુદરતી દાનાઈ) ની મારફતે ઉતપન થનારો જે વીચાર ભલી દીનની સાથે બાઈ તરીકે એકમલતો હોએ, તેહવા વીચારને (માંણસે) માંનવો, કબુલ રાખવો અને ચાલુ કરવો. જે આદમીની અંદર હમેશાં તેહવી કુદરતી અકલને લગતો વીચાર મલેલો હોએચ, તે આદમી તેથી (આવતી દુનીઆંને માટે) સઘલી રીતનો સનગાર

* સેવટનો ગોસ્પન્દને લગતો પોશાક મલસે—તેહની મતલબ એછેકે આખેરશ સઘલા લોકો ભલા વીચારવાલા ગોસ્પન્દી ખ્વાસના બનસે. કારણ કે જેઓ અશો અહુરમજદની આરાધના અને બંદગી કરવાને લાએકનાછે, તેઓની હાલત હમેશાં ગોસ્પન્દી હોવી જોઈએ. જેમકે ઈજશ્નેના ૩૭ મા હા અને હફ્તંગ યશ્તના ૩ જા ફરદાની અંદર તે આરાધના કરનારો શખ્સ પોતે ઉપલી હાલતથી દાદાર અહુરમજદની બંદગી અને આરાધના કરવા વીસે નીચે જણાવેઆ મુજબની કબુલાત આપેછે:—

[illegible]

[illegible]

'તે (અહુરમજદ) ની હકુમત, મોહટાઈ અને સારી પાસબાંનીને ખાતર (એટલે કે અશો અહુરમજદની હકુમતને તાએબે હમો રેહી સકીએ—તેહની મોહટાઈ મેલવીએ અને તે સાહેબ હમારો સારી રીતે બચાવ કરે તે સારૂ), જેમ તેહની આરાધના કરનારાઓમાં જેઓ ગોસ્પન્દી હાલતથી રેહછે, તેહવી આગેવાંન ચાલથી હમો તેહની આરાધના કરીએ છઈએ.',

પાંમેછે. અને બુરી દીનવાલાઓનો જે કાંઈ વીચારછે, તે મમત, ચોરી અને ઠગાઈને માટેનોછે. તે બુરી દીનને રેવાજ આપનારાઓ, જેમ પઈસાનું ચલણ પાડનારા શુંનાંની જગોએ શીસાંને અથવા શીસાંનો સાથે શુંનું ભેરીને લોકોમાં ચલાવેછે, તેહવી ખરાબી કરેછે; પણ જેહારે તે બુરી દીનના ઉલટા મારગોની પીછાંણ કરનારાઓને તેહના અસલ મુલની સહમજ મલેછે, તેઆરે એકસરખા વીચારના તોલે કરી તેહનો (બુરો વીચાર લોકોમાંથી) તુટેછે. જે ઉલટા તરીકાઓછે તે ભલી દીનના તરીકાની સાથે સરખાવેઆથી (આદમીઓના) વેઆંનમાં આવેછે. અને તેઓને (એટલે જે આદમીઓને) તેમ જણાવું—અહુરમજદને લગતી કુદરતી અકલની ઉતપનતીની સાથે તેઓને એકમલતા થવાને લીધેછે.

(૭૪) જેહનીથી આદમીનો છુટકારોછે તેહની તરફ વગર ઠગાઈએ બરોબર રીતે ચાલવા વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, આદમીએ (આવતી દુનીઆંમાં) પોતાનો છુટકારો મેલ- ૨
ववा સારૂ (અતરે) ચાલવું—એ અહુરમજદની ઈચ્છામાં બરોબર રેહવાએ, તથા અહુરમજદની ઈચ્છાને લગતી સોધ અને ખોલ ભલી દીનની અંદર કરવાએ અને ભલી દીનની અંદરની સહમજથી તેહને સારૂ જે ચીજ કરવાજોગ હોએ તે કરવાએ અને જે ચીજ નોકસાંનકારક તથા પરહેજ કરવાજોગ હોએ તે કરવાથી દુર રેહવાએછે; કારણ કે જેહારે આદમી અહુરમજદના ચહડતે દરજેના તરીકાથી પોતાને શુધારેય અને અકલના હોકમ પરમાંણે રહેય, તેઆરે તે અહુરમજદની મરજી મુજબની વસતુ તરીકે બનેછે.
અને તે સહમજ તેહને મલવાએ, તે આદમી પોતાને લગતી સાચી વસ- ૩
તુને જાલવવાના ઉપાએને સારૂ પુરતો રીતે લાએક થાએછે. પણ સંતોષ ૪
અને અકલ એ બેને લગતી ખાહેશ નહી કરવાથી (આદમીનું કાંમ) બુરા હવસનાં ફરમાંનને લગતી તથા આપમતલબી દીલને લગતી વસતુને પસંદ કરવાનુંછે.

૧ (૭૯) આદમીને ધેઆંન આપવાજોગ ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણુવું કે, દરએક આદમીએ (પોતાનાં) રવાંનને છુટકારો આપવાનો અંદેશો રાખવો જોઇએછે; તેહમાં હાકમો (પોતાનાં રવાંનને છુટકારો મેલવ્વા સારૂં) વધારે કીરતીવાંન કરનાર—દુનીઆંનાં જુદા જુદા લોકોને સુધારવાએ, આરાસ્તગી આપવાએ, ઇજ્જત બખ્શવાએ અને (તેઓ ઉપર) સારી રીતની હકુમત ચલાવ્વાએછે. દીનદારો (પોતાનાં રવાંનને) વધારે કીરતીવાંન કરનાર—(લોકોમાં) મજદીઅસની દીનનો રેવાજ આપવાએ, તેહને લગતો વીસવાસ બેસાડવાએ અને (તેહનો) સાચ્ચો સંબંધ આપવાએછે. અને એ સેવાએ બીજાં સઘલાં માંણસો (પોતાનાં રવાંનને) વધારે કીરતીવાંન કરનાર—તેઓના ધનધાને લગતા જુદા જુદા ઉદીઓગમાં (મજદીઅસની દીનનાં) તાબેદાર રેહવાએછે.

૧ (૮૦) એક વીદીઆર્થીએ (પોતાના) ઊસ્તાદથી ચાહેલા ૭ ખોલાસા.

૨,૩ (સવાલ)—દોલતની અંદર તાજું રેહવું કોણુનેછે? આતમાને લગતું
૪,૫ શુખ કોણુનેછે? પાપથી દુર રાખનાર કોણુછે? ચહડતે દરજેની અકલવાલો
૬,૭ કોણુછે? કીરતીને વધારનાર કોણુછે? જે આદમીને ઘણુંએક માંણસોની
૮ દોસ્તીછે તે કોણુથીછે? કોણુથી તનનો શુધારો અને તેહનાં રવાંનને (દોજખથી) છુટકારો પાંમવોછે?

૧ (૮૧) (ઊપલા સવાલોનો) ઊસ્તાદે ભલી દીનની સહમજથી વાલેલો જવાબ.

૨ જાંણુવું કે, જે કોઈ જાતી ઉલટ અને મેહનતથી ઉદીઓગ કરનાર
૩ હોએથ, તે દોલતની અંદર તાજો રેહછે. જેહની નજર (આએ) ફાંની દુનીઆંની અંદર-હુપાતી આપનારની તરફછે, તેહના આતમાને દાદારની તરફથી

શુખ અને કરારછે. (જેહનાં દીલની અંદર) હરવેસ્પ આગાહીવાલા દા- ૪
દારનું રેહઠાંણુછે, તે પોતાને ગુનાહથી દુર રાખનારછે. (ચેહારૂમની) ૫
હોશબાંમને લગતા અંદેશાની ઘણી સહમજ ધરાવનારો* શખ્સ અકલની
અંદર ચહડતે દરજેનોછે. લોકોને સારી નજરે જોવાથી તાહરી કીરતીનું ૬
વધવુંછે. આદમીઓની સાથે મોહબતથી રેહવાએ અને તેઓની તરફ દે- ૭
ખરેખ રાખવાએ, આદમીઓ તાહરી તરફ ઘણાં હેતવનતાં રેહસે. ખોટા- ૮
રાંને તું બદનમાંથી બાહેર કાહાડસે તો તાહારૂં બદન શુધરેલું અને રવાંન
(દોજખથી) છુટકારો પાંમેલું થાસે.

(૭V) મજદીઅસની દીનને લગતી દાનાઈ—સઘલા મજદીઅસની દીન ધરાવનારાઓને સારૂંછે. તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, મજદીઅસની દીનને લગતી દાનાઈ—તે દીન ધરાવનારા ૨
લોકોને સારૂછે. અને જેઓ ફરેહબુત તથા એબેબુતછે, તેઓને તેથી નોકસાંનછે. (કારણ કે) તે દીનનો સંબંધ પોતે, ફરેહબુતની ગુનાહને લગતી અને એબેબુતની (માંણુસને) નડ કરનારી ઘાતકી દાનાઈની સાંહમણે થનારછે. વલી ભલી દીન ઉપર ઘણો વધારે વીસવાસ રાખવાથી, તે ભલી દીનવાલા (શખ્સ) ને સારી દાંનાઈથી પુરતી રીતે સુધારનારા (મીનો ઈજદો તેહનાં દીલમાં) ઘણું રેહઠાંણુ કરનારાછે, અને તેથી તે ભલી દીન ધરાવનારાઓનું વીચારવું, બોલવું અને કરવું, હમેશાં મજદીઅસની દીનને લગતી દાનાઈ સાથનુંછે. મજદીઅસની દીન ધરાવનારાઓને માંટેની જે દાનાઈછે—તે દરએક દાનાઈ (માંણુસની) વીચાર સકતીથી મલેલી નથી, પણ તે મજદીઅસની દીનને હયાતી આપનાર તથા તેહને જાહેર કરનાર (અશો અહુરમજદ) ની તરફથી જાહેર થાએલીછે.

---

* ચેહારૂમની હોશબાંમને લગતા અંદેશાની ઘણી સહમજ ધરાવનાર—હેવી એબારત ઉપલાં લખાંણમાં આવીછે તેહની મતલબ એછેકે, માંણસ આએ દુનીઆંની અંદર જે કાંઈ સારાં નરસાં કામો કરેછે તે વીસેની તપાસ તે આદમીને આએ દુનીઆંથી ગુજરી ગીઆ પછી તેહની ચેહારૂમની બાંમદાદે થાએછે. અને તે વખતે તેહની નેકી અને બદીનાં પરમાંણ પરમાણે તેહને હમેસનું સુખ તથા શાન ભોગવ્વાને લગતું મકાંન મલેછે. માટે ઉપલા ફેડાવને લગતા અંદેશાની સહમજ ધરાવનારો શખસ જે નેકી સેવાએ બદી કરવાની ખાહેશ મુતલક રાખે નહી, તે ચહડતે દરજેની અકલવાલોછે.

૧ (૭૮) રાજ અને ધરમ વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, શેહરનાં લોકોની જીન્દગી દીનને લગતાં રાજ અને રાજને લગતી દીને કરીછે. અને તે વીસે ભલી દીનને લગતી સહમજથી એમ ખોલાસોછે કેઃ—જેઓનું રાજ દીનને વાસ્તેનું અને દીન રાજને શુધારવાને માટેની હોએતો, ખચીત મજહબ ધરાવનારા લોકોએ તે (રાજ) ને મલતા વીચારથી રેહવું; કારણ કે તે (રાજ) ને લગતો ધારો, ભલી દીનને લગતી સખાવત (ઇઆને કાંમ) કરનારાઓને અહુરમજદની તાબેદારીમાં ઓસ્તવાર રેહવા સારૂ તથા (તેહની) દીનને મોહટાઇ આપવા થકી, એક ખોહલા આધાર તરીકેછે. એકે બીજાનો નાસ નહી કરવો, રાજની તાબેદારી કરવી અને તેહને મોહટાઈ આપવી, એ અહુરમજદી દીનને તાએબે રેહવાથીછે. દીનને ઘણીજ મોહટાઇ રાજથીછે. યજદાંની તરફથી ખલકનાં લોકોને ઘણી દીપક તથા ફાએદો દીનને લગતી ચાલચલણની અસરને લીધેછે. સાચ્ચું રાજ, ભલી દીન સાથનું રાજ હોવાને લીધેછે. ભલી દીનને લગતું રાજ (તેહની સાથે) ભલી દીનનો પુરેપુરો સંબંધ હોવાથીછે. અને એ ઉપરથી રાજ તે દીન અને દીન તે શેહરનાં લોકોનું રાજછે, તે મતલબ ખોલ્લી રીતે (આપણને) જણાએછે. એજ પરમાંણે બુરૂં રાજ તેહની બુરી દીનને લીધે અને બુરી દીન તેહને લગતાં બુરાં રાજને લીધેછે.

૧ (૭૯) આદમીની અંદર સારાં, વધારે સારાં, અને ઘણાંજ સારાં તથા બુરાં, ઘણાં બુરાં અને અતીશ્ય બુરાં (માંણસ) વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, (માંણસ) ભલું ઘણીએક તરેહથી બનેછે. તેમાં ઘણુંકરીને અહુરમજદની દીન ઉપર વીસવાસ રાખવાથી (તે ભલું થાએ) છે, અને તેથી પેદાના કરનાર અહુરમજદનો તે સંબંધ ધરાવનારૂં (બને) છે. આદમી વધારે તથા અતીશય ભલું અહુરમજદની દીન ઉપર વધારે અને અતીશય વીસવાસ રાખવાએછે. અને તેથી તે (માંણસ) સઘલી ભલાઇનું મુલ જે પેદાનો કરનાર અહુરમજદછે તેહનો વધારે તથા અતીશય સંબંધ ધરાવનારૂંછે.

તેમજ (માંણસ) બુરૂં ઘણીએક તરેહથી બનેછે. તેહમાં ઘણું ખરૂં બુરી દીન 3
ઉપર વીસવાસ રાંખવાથી (તે બુરૂં થાએ) છે. અને તેથી ઘનામીનોને લગતો તે સંબંધ ધરાવનારૂં (બને) છે; અને તે વધારે અને અતીશય બુરૂં, બુરી દીન ઉપર વધારે અને અતીશય વીસવાસ રાખવાએછે. અને તેથી તે સઘલી બુરાઈને વાસ્તેનું મુલ જે ઘનામીનોછે, તેહનો વધારે તથા અતીશય
સંબંધ ધરાવનારૂંછે. માટે જે બુરા ધરમગુરૂઓછે, તેઓનું ભલાઈનાં ૪
મુલને લગતા મજહબની અંદર ભેલાવું કેમ હોએ ? એટલેજે જેઓનો મજહબ બુરા તરીકાવાલોછે, તેઓનું ભેલાંણુ ઈજદના સંબંધવાલી ભલી દીનની સાથે સી રીતે હોએ ! (બને) જેમ ભલાઓ ભલાઈનો મારફતે ઈ-જદનો સંબંધ ધરાવનારા કેહવાએછે, તેમ બુરાઓ બુરાઈથી (ઈજદનો સંબંધ ધરાવનારા) કેમ કેહવાએ ?

(૧*) આદમીને લગતી હકુમત અને તે (હકુમત) ને ચલાવનાર વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, બેહદ પેદાએશને પેદાના કરનાર દાદારની તરફથી આ- ૨
દમીને જે કાએઆ આપેઆમાં આવેલીછે, તેહની ઉપર હકુમત કરનાર તેહનો પોતાનો આતમાછે. (માંણસનાં) બદનની અંદર ઈજદોની મદદનું મલવું 'બુદ'* (ઈઆને સાહવચેતી) થીછે. અને તેહની માર-

* બુદ—[illegible]—આએ શબ્દ અવસ્તાના [illegible] બોલ ઉપરથી બનેલોછે, અને પાજંદ અથવા ફારસીમાં તે [illegible]—[illegible] ને નાંમે વપરાએલોછે. બુદ—એ બોલનો અર્થ માંણસનાં બદનની અંદર રેહનારી 'સાહવચેતી' નાંમની ગેબી સકતીનો આપણે સહમજવો જોઈએછે; કારણ કે તેહનું કાંમ 'સાહવચેતી' ને લગતુ છે. જેમકે પાદશાહ નોશીરવાંન આદેલનો વજીર અબુજરચમેહર પોતાનાં બનાવેલાં 'ગંજે શાએગાંન' નાંમનાં પુસ્તકમાં લખેછે કે:— [illegible] એટલેજે બુદ—એ 'સાહવચેતી આપનારી સકતીછે'. તેમજ આએ 'દીનકર્દ'નાં પુસ્તકની અંદર [illegible]—બુદ—શબ્દનો અર્થ આએ રીતે કરેઓછે કે:—

[illegible]

[illegible]

'જેમ દુનીઆં અને ઘરની અંદર (લોકોને) વગર હલાકીએ રાખનારી સુરજ અને ચેરાગની વગર હલાકીવાલી રોશનીછે, તેમ (માંણસનાં) શરીર તથા આતમાને રોશન રાખનારી અને બદનની અંદર આતમાને વગર હલાકીને લગતી નીરનજન સહમજ બતલાવનારી બુદ—(સકતી) છે.'

ફ્તે 'તર્ક સકતી' (ઈજદોથી) કઉઅતને ચાહનાર અને (તેહને) મેલવ-
નારછે. 'હોશ' ની મારફ્તે, (આદમી) બલ ધરાવનાર અને પોતાને પા-
એદાર રાખનારછે. અકલ † ની મારફ્તે (ઈનસાંન) ખોટારાંને જોનાર (ખરાં
ખોટાંની) પીછાંણુ કરનાર અને દરએક કાંમ કરનારછે. ઈજદોનો ઘણોજ
સંબંધ હોવાને લીધે 'અખો' (નાંમની ગેબી સકતી) થી (માંણસનાં) મન-
ની અંદર મીનોને લગતી આંખવાલી (ઈઆને આવતી દુનીઆંને લગ-
તી સહુમજ ધરાવનારી) દાનાઈ, પવીતરાઈ અને ખુસીને મારગ
૩ મલેછે. વલી (માંણસનાં) બદનને બાહેરથી પુરતો સીનગાર આપ-
નારી બીજી અંદામી ૭ ‡ વસતુ પેદા કરેલીછે, તેહમાંની પાંચ ઈન્દરી
(ઈઆને લાગણીની સકતી) ઓછે. આએ (સકતીઓ) ને જે લોકો તેહની
સહુમજ ધરાવનારાછે તેઓ જોવાની, શાંભલવાની, સવાદ લેવાની,
શુંગવાની અને લાગવાની સકતીને નાંમે બોલેછે. જેહને લગતી બારી
(ઈઆને શુરાખ) બદનની બાહેરથી મેલેલાંછે, અને ઘરના માલેકને (ઈ-
આને આતમાને) તેહને લગતો સંદેસો ઘટતી રીતે પોહચાડનારી તે મ-
કાંન (ઈઆને સુરાખ) ની અંદરની નેસોછે. વલી એક (સઘલી બાબતનું)
બઆંન કરનારી ઈન્દરી—જબાંનછે, તે બદનની અંદરથી બદનના માલે-
કને લગતી (સઘલી) સહુમજને બાહેર લાવનાર અને જે કાંઈ તેહની
ઈચ્છા અને વીચાર હોએચ તેહને જાહેર કરનારછે. આએ પરકારે (પાક
ખોદાએતાલાએ) દરએક માંણસને તેહનાં બદનની ઉપર તેહને લગતી ઈ-
ચ્છાનાં છુટાપણાંને સારૂં જાતે હકુમત કરવા થકી બનાવેલુંછે. તેથી જેમ દુ-
નીઆંના રાજાઓ પોતાની મરજી મુજબ લોકોની ઉપર અમલ ચલાવના-

---

† અકલ—બે તરાંહનીછે, એક જાતી અને બીજી એલમ તથા અનુભવથી મેલવેલી. 'ગંજે શાએગાંન' નાંમનાં પેહલવી પુસ્તકમાં લખેછે કે:—"જાતી અકલનું કાંમ—પોતાની જાતને ગુનાહનાં કાંમની ધાસ્તીને લીધે તપાસવાનું, તથા તેહને નકાંમી મેહનતથી જાલવ્વાનું, આએ દુનીઆંની નાંપાએદાર દોલતને તેહને લગતાં આખેરતનાં કાંમમાં વાપરવાનું અને તેથી ફ્રેશકરતને લગતી પોતાની દોલતને (ઈઆને સવાબકારીને) નહી ઘટાડવાનું અને બદકારીનો વધારો નહી કરવાનુંછે. બીજી એલમ તથા અનુભવથી મેલવેલી અકલનું કાંમ—શારા મારગને પીછાંણવાનું અને તે ઉપર કાએમ રેહવાનુંછે, જે ચીજ (પોતાને સારૂ) આએ દુનીઆંથી ગુજરવા પછી ચહડતે દરજેની હોએ તેહને સોધવાનું અને જે નીચ વસ્તુ હોએ તેથી ખબરદાર રેહવાનું, જે કાંમ નહી બની સકે તેહની ખાહેશ નહી કરવાનું અને જે કાંમ પુરૂં નહી થઈ સકે તેહને હાથ નહી ધરવાનુંછે."

‡ જો કે અસલ પેહલવી નકલોમાં ઈન્દરીઓની સંખેઆનો આંક એકસરખી રીતે ૭ નો મલેછે, પણ લખાંણની મતલબ ઉપરથી જણાએછે કે તે આંક ૬ ને બદલે ૭ નો થએલોછે.

રાછે, અને પોતાની સકતીઓનાં સારાં વપરાંણની મારફતે (પોતાનાં) રાજને
દાહપણથી ચલાવ્વાએ ખલકની જાત ઉપર સારા રાજકરતા તરીકે ગણાએછે,
તથા (તેઓની) એ પરકારની હકુમત ઘણાં નાલાએક લોકોને રોશનીવાલાં રા-
જનો (એટલેકે ખોદાઈ હકુમતનો) સંબંધ આપેછે, અને તેથી તેહવો રાજા
(આવતી) મીનોઈ જેહાંનમાં સુખી અને ઈજ્જત ભોગવનારો થાએછે.
પણ જો તે (રાજા પોતાની) સકતીઓને ખરાબ રોતે વાપરનારો, બુરી બુદ્ધિ ૪
વાલો અને (ખલકને) નોકસાંન કરનારો હોએચતો, તેથી તેહનું રાજ એક-
દમ ઉધું વલેછે, અને તે રાજા હમેશની હલાકીવાલાં દોજખની અંદર
ધીકાર પાંમેલો તથા બુરા બદલાવાલો રેહછે, (તેહવી હાલત માંણસનીછે).
આએ દુનીઆંનાં લોકોની અંદર જે જાત પોતે પેદાના કરનાર અહુરમ- ૫
જદની જાત તરીકેની (એટલેકે સઘલી પરકારે અશો અહુરમજદનો
સંબંધ ધરાવનારી) છે, તે 'અપો'ની અંદર ભલા વીચારની સકતીને રા-
ખનારા, દેલની અંદર સ્પેનામીનોની તાબેદારીને જગો આપનારા, મનમાં
સરોશ (ઇઆને અહુરમજદનાં ફરમાંનોને રાખનારા, પુરતી રીતે સેહુન
કરનારા, અને ખોદાના બંદા તથા કાએદાસર ચાલનારા લોકોને દીનનો
ફતવો આપનારા—અશો મરદની જાતછે.* જેહના અચઓ બદનની અં-
દર આતમાને લગતી સકતોવાલા હોએતો, તે અશોનું અંદાંમ 'હોશ'ની
મારફતે આલમનાં લોકોને યજદાંને લગતી ખબર (આપવા) સારૂ આસ-
માંની તરીકાનો સંબંધ ધરાવનાર (ઈજદ) ના જેવુંછે. તથા 'તર્ક સકતી'ની
મારફતે સાચ્ચી દાનાઈ મેલવ્વામાં ગોએઆ આતશની મીસાલની તેજી
વાલુંછે. અકલની મારફતે દાનાઈ સાથનાં કાંમો તથા વસતુઓને સારૂ
(લોકોને) ઘણી સીખાંમણ આપનારૂં, તેમજ ભલી દીનને લગતી સહમજ
આપવાએ (લોકોને) ચહડતે દરજેનાં બનાવનારૂં, અને તે (દીન) ને લ-
ગતી વધારે પવીતરાઈ તથા સંપુરણ વીચારને વાસ્તેની વાત કેહવા અને
કરવા સારૂં ઉલટવાંનછે. અને તે (અશોનું અંદાંમ) દીલની અંદરની
ઘણી ચહડતે દરજેની તાકતને લીધે સઘલા જોનારા (ઇઆને તપાસ રાખ-
નારા) ઓની અંદર હીમતવાંન, કોઈથી નહી બીહનારૂં અને (બુરાઈને)
ટાલનારૂંછે. વલી (તે અશોનું અંદાંમ) આંખની મારફતે સારો નજર ૬
રાખવાએ ખોરશેદના જેવું, કાંનની મારફતે સારૂં સાંભલવાએ સરોશના
જેવું, જબાંનની મારફતે સાચ્ચું બોલનાર હોવાને લીધે રશનેની બરા-

* આએ સેફ્રત ખોદાએતાલાના ખરા પેગમબરોને લગતી સહમજવી.

બરનું, અને હાથે કરી સારૂં કાંમ કરવાએ તથા પગે કરી પુનને સારૂ હી-
લચાલ કરનાર હોવાને લીધે, હમેશગીને લગતો ઉદીઓગ કરનારૂં, તેમજ
આતમા અને બદનને લગતી બીજી સકતીઓની મારફતે ખરાબી વગરનું છે.

૧ (૧।) ધનામીનોની પોતાની જાતને (માંણસે પોતાની અંદર) મેલવ્યા વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, 'અખો'ની અંદર બુરાં મનની મારફતે પોહચેલા વી-
ચારે તથા હાંણી પોહચાડનારી સહમજવાલાં ખરાબ દીલે અને મ-
નની અંદર પડેલા ગોસ્સાના બુરા ખવાસે કરી (માંણસે પોતાની અંદર)
અંધરમેનોઉની જાતને મેલવીછે. અને તેથી (માંણસ) ઉલટી ચાલચલણ
વાલું, મોહત*ને મેલવનાર, મોહતને લગતું લોકોને ફરમાવનાર,
ભલા લોકોને ઈજા દેનાર અને પાપીઓના સરદાર તરીકેછે. અને તેહનું
જે અંદાંમછે તે, બદન તથા આતમાને લગતા અચઓની સકતોની મારફતે
૩ દરવંદ (ધનામીનો) ને વાસ્તેનુંછે. જેથી તે (આદમી) 'તર્ક સકતી'ની મારફતે
(લોકોને) તીખ્શન તથા પીદા કરનારૂ, 'હોશ' ની મારફતે વેરને નહી વીસ-
રનારૂ, વીચારની મારફતે ભલી વસતુને સદા હલાક કરનારૂ, ઈચ્છાની
મારફતે દરએક આદમીને હલાક કરવા જોગ જાતનું, લોભની મારફતે
એક બુરી જુમબેશે (ઈચ્છાને લોકોને ધુજાવનારા આંચકાએ) કરી દુનીઆંને
ગલી જવાની એબ ધરાવનારૂં, હવસની મારફતે બુરી દીનના ઉલટા તરી-
કાના સંબંધને લગતો ખલકને ઈજા દેનાર ધુઓ (આલમમાં) ફુકવા સારૂ
સલગેલું, તથા સરકશીના વીચારની મારફતે ખોદાની તાબેદારીને લગતો
વીચાર જે (માંણસને) કાએદાસર ચલાવનારછે, તેહને (આદમીની આંખની
અંદર) ઉલટો બતલાવનારૂછે. અને તે (આદમી) આશમોગીની મારફતે
ધાતકી રીતે કાંમ કરનારૂ તથા ધનાહુમીનોને લગતા આપવાલું, આતમાની
મારફતે અફરાસીઆબની બરાબર સઘલી ભલી પેદાએશની અદેખાઈ કર-
નારૂ, બેહાકી દીલની મારફતે ભલી દીનની નેકીને ખરાબ કરનારૂ, અને
બેહુ હાથે કરી બુરૂં કાંમ કરવાએ, અને બેહુ પગે કરી બુરી મદદને સારૂં
દોડવાએ દુનીઆંને ચોર અને વરૂની માફક ખરાબ કરનારૂછે.

---

* આએ જગોએ મોહતનો અર્થ પોતાને માટેની હલાકી તથા ઈજાને સહમજવી.

(૧૪) (માંણસને) દાનાઈ તથા શુખ મલવાના સબબ ૧
વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

જાણવું કે, (આદમીને) જે કાંઈ દાનાઈ (અને) શુખ—એ બંધે હમ- ૨
ણાંછે તે, દાનાઈની કઉઅત અને શુખનું બલ આપનારી સકતીઓવીછે.
તેહમાં આતમાને લગતી લાએક કઉઅત*થી દાનાઇને મેલવનાર (આદમી)
નાં મનની અંદર અહુરમજદ, તથા શુખને મેલવનાર (આદમી) નાં મનની
અંદર ઇચ્છાને મેલવનારી સકતી† પોહચેછે. અને મનની અંદર તે દાના-
ઇને પોહચતાંવાર, જે (માણસનું) મન અહુરમજદનું તાબેદાર અને પવી-
તરાઈવાલુંછે, તેહને મીનોને લગતું જોવા (અથવા જાણવા) નો એક રસતો
મલેછે: અને તેથી તે (આદમી) તાજાં અને ઉમદા શુખ‡ને લાએકનું થાએછે.

(૧૫) આએ ધારતી ભરેલી દુનીઆંની અંદર માંણસને ૧
શુખ પસંદ કરવાની સકતી વીસે ભલી
દીનને લગતો ખોલાસો.

જાણવું કે, (માંણસે) રવાંનને લગતાં શુખને ચાહવું બે તરેહથીછે. ૨
(તેમાં) એક આતમાને લગતી જાતી અકલની કઉઅત (ઇઆને સમજ)
થીછે, કે જે—આતમાને ચહડતે દરજેનો કરવા સારૂ (બદનની) અંદરની
હીલચાલને (ઇઆને વીચારને) બાહેર મોકલનારી (સકતી) છે. (અને
બીજું આતમાને લગતી) સીખેલી અકલ (ની કઉઅત) થીછે, કે જે—
(આતમાને ચહડતે દરજેનો કરવા સારૂં બદનની) બાહેરની હીલચાલને તેહ-
ની અંદર મોકલનારી (સકતી) છે. તેમજ (રવાંનને લગતી દોજખની) ધારતીને ૩

* આતમાને લગતી લાએક કઉઅત—હેવી એબારત ઉપલાં લખાંણમાં આ-
વેલીછે તેહનો અર્થ આતમાને આવતી દુનીઆંનું સુખ આપનારી અષો અહુરમ-
જદના સંબંધને લગતી સકતીને સહમજવી.

† ઇચ્છાને મેલવનારી સકતી—એટલેકે દાદારની મરજી મુજબની ઇચ્છાને
માંણસના દીલમાં ઉતપન કરનારી અને તેહવી મોરાદ મેલવનારી સકતીને સમજવી.

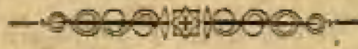
‡ તાજાં સુખની મોરાદ હમેશનાં અખુટ સુખની સમજવી.

એ રીતે પસંદ કરવીછે. એક વગર સંતોશની હાજતનાં કારણ (ઈઆને બુરા
હુવસ) ને અંદરથી ઉડવાએ, અને (બીજું) નીચ વસતુને લગતી કંગાલી-
૪ તનો સબબ (ઈઆને બદકારીનો ખેઆલ) બાહેરથી અંદર આવ્વાએછે. ભલો
વીચાર આતમાંનાં શુખનો સબબ તથા જાતી (ઈઆને બેહશતને લગતો) અક
લનો માલેકછે. અને બુરો વીચાર ધાસ્તીનો સબબ તથા બુરા હુવસને વધારના-
૫ રછે. આદમીની અંદર ભલા વીચારનું પોહચવું—એ સ્પેના (મીનો) ની
૬ તરફથીછે. તથા બુરા વીચારનું દોડવું ઘનાહ (મીનો) ની તરફથીછે. માંણુ-
સની અંદર ભલા વીચારનું તેમજ બુરા વીચારનું રેહઠાંણછે, તેહમાંથી કોણનાં
રેહઠાંણની (માણસે પોતામાં) જગો કરવી, અને કોણને આવ્વાથી અટકાવ્વો ?
(જાણવું કે) આદમી જેટલે દરજે ભલા વીચારવાલું હોએય, તેટલે દરજે ચહડતાં,
મધેઅમ અને ઉતરતે દરજેનાં સુખનું મકાંન તેહને (આવતી દુનીઆંમાં) મ-
લેછે. અને ભલા વીચારની જાતી અકલથી (માંણસ) વગર હુલાકીવાલું
અને નેક વીચારવાલું થાએછે. તેમજ (માંણસ) નો અંદર જેટલે દરજે
બુરો વીચાર હોએય, તેટલે દરજે (ચહડતાં, મધેઅમ અને ઉતરતે દરજેનાં)
દુખએવાલું મકાંન તેહને મલેછે. બુરા વીચારથી (માંણસ) નોકસાંનકારક
વીચારવાલું બનેછે. અને તેહને લગતી ઈજા દેવાની જાતી અકલથી
(ઈનસાંન) તેહનાં શરીરની અંદર જુદે જુદે દરજેનાં પરમાંણ પરમાંણે શુખ
અને દુખએ વાલું છે. આદમીની અંદર ભલા વીચારના સંબંધને લીધે
કેલવણી લીધેલી અકલથી જાતી અકલને જેટલી આબાદી તથા મોરાદનું
મલવું છે, તેટલું તેહનું (બેહશતનું) શુખ (દોજખની) ધાસ્તી ઉપર ફઉઅત-
દારછે.* અને બુરા વીચારની અસરને લીધે (માંણસની અંદર) જેટલી
બુરી સહમજ, કંગાલીઅત અને નીસફલતાછે, તેટલી (દોજખની) ધાસ્તી-
ની ફઉઅત (બેહશતનાં) શુખની ઉપરછે; † જેથી હુશીઆરીવાલું પાક
આદમી આએ દુનીઆંમાં ભલા વીચારે રેહછે, અને બુરા વીચારથી કં-
ટાલેછે. જે શખસ બુરી સહમજ ધરાવનારો તથા ભુડા વીચારથી ભરેલો
હોએય, તે વગર અકલનો અને ભલા વીચારથી હંકેરાએલોછે. હવે

* (બેહશતનું) શુખ (દોજખ) ની ધાસ્તી ઉપર ફઉઆતદારછે—એટલેજે તેહ-
નું પુંણ પાપની ઉપર સકતીવાંન થાએછે. અથવા બેહશતનું શુખ દોજખની ધા-
સ્તીને હટાડનારછે.

† (દોજખંની) ધાસ્તીની ફઉઆત (બેહશતનાં) શુખની ઉપરછે—એટલેજે તે-
હનો ગુનાહ સવાબની ઉપર સકતીવાંન થાએછે. અથવા દોજખની ધાસ્તીને લગતી
કરણી બેહશતને લગતાં શુખને પાછું હટાડેછે.

જેઆરે હેવી રીતે હમેશાં (દોજખની) ધાસ્તીને લગતી બુરી વકુફથી (બેહસ્તને લગતાં) શુખની તથા (તેહને લગતી) અકલની ખરાબી થાએછે. (તેમજ બેહસ્તને લગતાં) શુખવાલી અકલથી હમેશાં (દોજખની) ધાસ્તી તથા (તેહને લગતી) બુરી સહમજને હાંણી પોંહચેછે. તેઆરે (આતમાને લગતાં) શુખ અને અકલની અંદર સરવેથી ચહડતે દરજેનું માંણસ પુરતાં ડાહપણ સાથે (દોજખની) ધાસ્તી વગરનું મુતલક નહી હોએ હેવું નથી. તેમજ ધાસ્તી અને બુરી સહમજની અંદર સરવેથી આગલ વધેલું આદમી (બેહસ્તને લગતાં) શુખની ઉતપન્તી વગરનું નહી હોએ તેવુંબી નથી.

(૫૯) માંણસને માટેની ફરેહખુત તથા એબેખુતને લગતી દાનાઈવાલાં શુખ વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, દીનની રાહે 'ફરેહખુત' અને 'એબેખુત' ને લગતી દા- ૨
નાઈનાં શુખને વીસે દીનની અંદર આએ રીતનો ખોલાસો કરેલોછે કે: માંણસની સાથે તે (ફરેહખુત તથા એબેખુત) નો સંબંધ સારી રીતે જોડાએલો હોવાથી (તેહને લગતી) દાનાઈનાં શુખનું તેહને પોહચવુંછે. અને તેથી (માંણસ) ગુનાહને લગતાં મુરદાલ સુખની દાનાઈથી (આએ દુનીઆંમાં) રેહી સકેછે. ગુનાહને લગતી જે દાનાઈછે, તે દાનાઈ (માંણસની અંદર) ચોરી અને દીનની નાવાકેફીથી ઉતપન થનારાં શુખને સારૂ કાએમ રેહુછે. પણ આએ (ફરેહખુત તથા અઈબેખુતની દાનાઈ) ના સંબંધ વગર વાજબી પ્રમાંણથી આદમીની અંદર જે કાંઈ ભલી (દાનાઈને) લગતું શુખછે, તેથી (માંણસ) શુખનાં પ્રમાંણ વાલું થાએછે. અને (તે પોતાના) જોસ્સામાં, ખવાસમાં, અને ચાલચલણમાં પસંદ કરવાજોગ—બરદાશત કરનાર, હીમતવાંન અને આતમાને લગતી ખુશોથી (પોતાને) રાજી રાખનારૂં બનેછે. અને જેટલાં પ્રમાંણ પરમાંણે તે (સારી) દાનાઈનાં સંબંધવાલું સુખ (તેહનીથી) ઘટેછે. તેટલાં પ્રમાંણ પરમાંણે ગુનાહને લગતી દાનાઈની ઉતપન્તી તે સારી) દાનાઈ ઉપર ફાવેછે. અને તેથી જે કાંઇ બદકારીને લગતી દાનાઈછે

તેહને તે (માંણુસને સારૂ) ખોલ્લી કરેછે. અને જે શંખસ તે ગુનાહને લગતા સંબંધવાલી દાનાઈની આગેવાંનીની અંદર વધારે હોએય, તે સંભાલ વગરના વીચારવાલો, સચ્ચાઈ વગરનું બોલનારો અને વધારે વગર કીરતીનાં શુખની ઘણી ફતેહને જનમ આપનારો, અને ઘણાં ઉલટાં કાંમ કરનારોછે. અને બદકારીની સહમજને લીધે તે શખસ બુરી દીનની ખસલતનો, દુઃખી દેલનો, બપે બરેલું બોલનારો અને તરક કરવાજોગ વસતુને પસંદ કરનારોછે.

3 આતમાને લગતા ખવાસવાલાં ચાલુ શુખને લીધે (ઇઆને હમેશની સવાબકારીથી) એબેશુતને લગતી જે બદકારીની દાનાઇછે તેહનો (માંણુસથી) અટકાવ થાએછે. અને તે શખસ ફરેહશુતને લગતી દાનાઇ તથા એબેશુતને લગતાં શુખના વધારાને હાંણી પોહચાડનારો, રવાંની ખવાસનો અને બલી બુદ્ધીવાલો રેહછે. અને તે શુખના સંબંધને લગતું જેટલું ગણેઆંન માંણુસમાં (હોએય), તેટલું ગુનાહને લગતું નાપાએદાર શુખ (તેથી) ઘટેછે. અને (જેઆરે) ચહડતે દરજેનું શુખ તે (ફરેહશુતને લગતાં શુખ) ની ઉપર ફાવેછે, તેઆરે આતમાના સંબંધને લગતી બદકારીનું શુખ, જે ગુનાહને મારેનુંછે, તેહનો તે અટકાવ કરેછે. પણ જેઆરે (માંણુસની અંદર) તે ગુનાહને લગતો સંબંધ ધરાવનારાં શુખની વધારે આગેવાંણી હોએય, તેઆરે તે આદમી પવીતર ગાએનનાં પરમાંણ (ઇઆને ગાથાવાણીનાં પદાંણ) ને હાંણી પોહચાડનારૂં તથા તાજી ખુશીને ખરાબ કરનારૂં અને નીચ દાનાઈવાલું થાએછે, વધારે વગર તેજીવાલી દાનાઇએ મુરદાલ શુખનું (આદમીની ઉપર) વધારે ફાવ્વું અને ઇજદી ખોરહનું (તેહનીથી) અટકવું થાએછે, તેથી તે આદમી સારી દીઆનતને નહી પસંદ કરનારૂં અને જુલમગાર રેહછે. હમેશની વગર તેજીવાલી દાનાઇએ તથા સફાઇનો અટકાવ થવાએ, (માંણુસને) બદકારીને લગતુ મુરદાલ શુખછે. અને તેથી માંણુસ ફરેહશુતનાં શુખવાલું, એબેશુતની દાનાઇવાલું, દુનીઆંને ઇજા દેનારૂં અને બેશરમ બનેછે.

(૧૦) ભલી'દીનને લગતા તરીકાવાલાં આદમીઓ વીસે. ૧

આએ (તરીકાવાલાં આદમીઓ) પાંચ તરેહનાંછે. તેહમાં એક, જે ૨
અશો (મરદ) ભલી દીનને (પોતાના) વચને કરી મદદ કરનાર, કરણીની માર-
ફતે તેહને કઉઅત આપનાર, દીનને ચાહનારાઓને તે (દીન) નો ફતવો આ-
પનાર અને પવીતરાઈને જેબ આપનાર (હોએ). બીજો જે ભલી દી- ૩
નની (પોતાના) વચને કરી સ્તુતી કરનાર અને કાંમની મારફતે તેહને ન-
બલી કરનાર (હોએ). તરીજો જે ઠગારા, પાપી આશમોગને તે ભલી ૪
દીનનાં ફરમાંનની મારફતે દીનની દોસ્તી આપનારો (હોએ). ચોથો જે ૫
(જાહેરમાં) પોતાના વચનની મારફતે ભલી દીનને ધીકારનાર, પણ કાંમની
મારફતે તેહને કઉઅત આપનાર તથા પાપીઓની અંદર તેહને લગતો
ફતવો આપનાર અને વગર ફોજે તે (દીન) ને ચહડતે દરજેની કરનાર
તથા ઈઅજદાંની તરફ ઈમાંન રાખનાર અને અશોઈની ઉમેદવાલા દીન-
દોસ્તોને ચહડતે દરજેના વીચારથી ચલાવનાર (હોએ). પાંચમો (તે શ- ૬
ખસ કે) જે ભલી દીનને (પોતાના) વચનની મારફતે ધીકારનાર, પણ
જાલેમ, દરવંદ હાકમને તે (દીન) ને લગતો (લોકોમાં) ફતવો આપવા તથા
(તેહને લગતુ) કાંમ કરવા વીસેની હીલચાલ કરાવનાર (હોએ).

આએ પુસ્તકને છપાતાં થાએલી ભુલને લગતું
ગુજરાતી શુદ્ધી પતરક.

શફો.	સતર.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૯	૧૩	દેવોને ઘણું દુઃખ પોહચાડનારૂં,	દુનીઆંમાં ઘણું વધારે,
૯	૧૯	(અને દેવોને વધારે ઈજા દેનારૂં કાંમ)	(કાંમ)
૨૮	૧	ચલાવનાર	લાવનાર
૩૦	૧૭	બુદી	બુદ્ધિ
૪૨	૨૧	એમ	હીમ
૫૫	૧૯	ફરમાનો	ફરમાનો)

TRANSLATION OF GUJRÁTI PREFACE.

The Dinkard is one of the oldest, most reliable and valuable of the Péhlwi works that have been preserved by the Zoroastrian community. It contains some of the most exalted precepts of the Mazdiasni religion; as also a life of Zoroaster, a history of the Zoroastrian religion, and much valuable instruction regarding this and the next world. Each and all of the subjects comprised in it are worthy the attention of Zoroastrians. But the style in which it is written is neither so smooth nor so simple as that of other Péhlwi works. Moreover, the subjects treated of are uncommon and difficult to understand. The task, therefore, of deciphering and understanding the work, is one of no ordinary difficulty; especially when one has to depend upon what his own individual efforts can accomplish. To give some idea of the difficulties that have had to be faced in carrying out the present undertaking it is enough to state that although a century nearly has elapsed since the Dinkard was brought to this country from Persia, no Péhlwi scholar has as yet ventured to translate the work, with the exception of one or two of the subjects included in it.

The present respected Trustees of the religious and charitable funds of the Zoroastrian community of Bombay having highly approved of a suggestion made to them for publishing a translation of the Dinkard, I was requested to undertake the work, under the patronage and support of the "Sir Jamsetjee Jijeebhoy Translation Fund." The present volume is the result of this arrangement, and is one of a number of similar

other volumes which it is hoped will be published hereafter. This first instalment is, with the approval of the Trustees, divided into the four following parts :—

1. The original Péhlwi text.
2. The same transliterated in Zend characters.
3. Gújráti and English translation of same.
4. A glossary of select terms.

Although every possible effort has been made to avoid errors and defects, yet looking to the great difficulty of translating the work, I cannot venture to hope that it is entirely free from them.

I may mention that the Dinkard does not appear to have been written either at one time or by one person : the different parts bear evidence of having been written at different times. The work appears to have been first composed, under its present name, in the time of the Kyanian King Gústasp, the son of Lohrasp, by the principal desciple of our prophet, the holy Zoroaster ; and, under his particular direction ; and copies of it were, by the orders of King Gústasp, distributed among the people, while the original work was placed in the royal library, and a copy of it was preserved in the "Déjé napésté"* The original work was found in the royal library by Alexander the Great when he invaded the capital of Persia. When King Ardés'ir Bábékán of the Sássánid dynasty came to rule over Persia, he collected the scattered fragments of the work, and entrusted them, along with other religious works, to a learned Dastúr, named Tosré, by whom they were, after examination and enquiries, arranged in the original order. Copies of this work

* This was the name of a magnificent building erected at Istkhar by King Gústasp for preserving works relating to the Zoroastrian religion.

were then, by, the royal command, distributed among the people. Subsequently, additions were made to it by the light of other religious works, by Dastúr A'darfarobag the son of Farokhjád.*

From the account given at the end of the Dinkard, it appears that the original Ms. of the High Priest A'derfarobag Farokhjád was obtained, at the time of the fall of the Zoroastrian empire, from a decendant of his, by Dastúr A'darbád, the son of A'dmit. Dastúr A'darbád A'dmit seems to have carefully copied out the Ms. A copy of this copy was in the year 359 of Yejdajard taken by Dastúr Maháνandád Ramiáné Béhrám. Copies in succession of this last mentioned copy were made till one of them made by Dastúr Rústam Gústásp Ardésar was, about a hundred years ago brought to Surat, by Mulla Béhman the son of Múlla Béhrám, and, by him presented to Shet Aspandiárshâh the son of Ratanjisháh of that place.† A copy of this Ms. was caused to be made by Shét Aspandiárshâh in the year 1156 of Yejdajard and by him sent to Messrs. Nánábhái Béhrámji, Mánékji Navrozji Wádiáji, Béhrámji Navrozji Wádiáji and Dádábhái Nos'érwánji, the then elders of the Pársi community of Bombay. This copy is now in my possession in the library of Dastúr E'dalji Dárábji Sanjáná.

---

* This account of the Dinkard is taken from the history of the book which is to be found about the middle of it.

† This copy was, through the kindness of my late friend Dastúr Ardésarji Rústamji Mulla Firozeji, in my possession for about a year. I have compared it with the one in the library of Dastúr E'dalji Dárábji Sanjáná which is now in my possession. Portions of the Surat copy were found to be abstracted by some designing person. Five of such portions, together with Ms. No. 3, hereafter mentioned, have been kindly sent to me, for use in the present undertaking, by my friend Dastúr Rústomji Kékobádji from the library of Kékobádji Rústamji Méharjiráná, late Head Priest of Nowsári. Copies of the other portions also have been obtained by me through the kindness of one or two other friends.

The text of the present edition has been published after carefully collating the four following Mss. :—

1. Ms. found in the library of Dastúr E'dalji Dárábji Sanjáná, late Head priest of the Sens'áhi Zoroastrians of Bombay.
2. Ms. copy in the handwriting of the late Dastúr Témúlji Navrozji Sanjáná made at Surat.
3. Ms. copy in the handwriting of Rústamji Nos'érwánji Méharjiráná, Head Priest of Nowsári.
4. Ms. copy found in the library of Mobéd Minochéhrji Jámáspji Wáchhchhá.*

Where different lections occur, the first of these Mss. is referred to by the initials D. E., (Dastúr E'dalji); the second by D. T. (Dastúr Témúlji); the third by D. R. (Dastúr Rústamji) and the fourth by M. M. (Mobéd Minochéhrji).

In giving the pronunciation of Péhlwi words, every word of Semitic origin has been compared with its root and the pronunciation based thereupon. These pronunciations resemble those of the Péhlwi words written in Péhlwi characters in the Máliknámé Asúri, but do not resemble the corresponding Péhlwi words written underneath in Zend characters. The reason of this, I now think to be that, in former times our people, although they used Semitic words in Péhlwi writings, yet in reading them they did not pronounce them as in the original, but instead, read as if the corresponding Iranian Péhlwi words had been written. In proof of this assertion the Péhlwi works and essays which have been translated by

* This copy has been kindly lent to me by my friend Mobéd Minochéhrji Jámáspji Wáchhchhá. It appears to me to be a careful transcript of the Ms. of Dastúr Rústam Gústasp made by the late Mobéd Jámáspji Faredúnji Wáchhchhá. The second and third Mss. appear to have been transcribed about half a century ago or upwards.

Nériosang Dhawal and his predecessors, giving the pronunciation of the text in Zend characters, may be cited. Thus the practice of reading Semitic words as pronounced originally being discontinued, the recollection of the proper pronunciation gradually faded away. The author of the Máliknámé Asúri in compiling a glossary of words of Semitic origin used in the Péhlwi language, attempted to restore the original pronunciation, by writing the words correctly in Péhlwi characters and giving their meanings in Persian equivalents. But as the correct pronunciation was generally forgotten and as Péhlwi characters glide into, and are mistaken for, one another, an attempt was made, at a date long subsequent, to fix the pronunciation, by writing down under the words in Péhlwi characters in the Máliknámé Asúri, their pronunciation in Zend characters. The same reasons, however, that rendered the transliteration necessary, affected its accuracy; but, the pronunciation having been thus fixed, has been adopted up to the present time. The necessity, under the circumstances, of a return to the correct mode being obvious, I have endeavoured in this work to give the proper pronunciation.

Drs. Frederick Spiegel, Martin Haug, Ferdinand Justi, and other learned scholars of Europe have, after much research and labour, given the pronunciation of Semitic words employed in Péhlwi writings: but they do not agree with each other. The labours and researches in this direction of Dr. Haug, who is well known in Bombay for his learning, are deserving of high commendation, and the pronunciations given by him are to a great extent correct and accurate. Still in giving the pronunciation of Semitic words in this work, I have not ventured to depend upon the labours of

these learned men; but have fixed both the pronunciation and the meaning of each Semitic word after a careful comparison of it with cognate Hebrew, Chaldiac, Samaritan, Syriac and Arabic roots. Where, however, I failed to discover a reliable root in any of the above languages, I have based the pronunciation on the current mode. Again, certain Semitic letters have undergone a change in Péhlwi: these are pronounced in the form in which they are found. Of the Iranian words used in Péhlwi, the pronunciation of ૃ is represented by ૃ, ઋ, રુ and ર and others: of these, instead of રુ I have invariably substituted ૃ: the pronunciation રુ being only used to represent ઃ—ઃ. Where any word or phrase, or letter, has appeared to me to have been left out in transcription I have supplied it, putting it in brackets thus:—( ). As regards the pronunciation of words of Iranian origin, where the pronunciation of Péhlwi words derived from the Zend is altered from the original owing to mistakes arising from the similarity of form of the letters of the alphabet, I have restored the correct pronunciation, after comparing the word with its original Zend root. On finally looking over the proofs I find that some of the more common words of Semitic origin have from oversight been omitted from the glossary: these will be inserted in the next volume.

The first three pages of the Dinkard have been lost. The present work, therefore, commences with the fourth. The next nine pages of the original Ms. having been in places eaten away by moths, suitable places have been left in the Ms. which was brought to Surat from Persia, and in the other Mss. which have been copied therefrom. Similar spaces have been left in the text published in this volume. For facility of reference I have numbered each succeeding

subject in the book, commencing from the third question, in Persian numerals; the same numerals being affixed to the transliteration and the translations. The translation commences with the seventh subject numbered as above; as, owing to the portions of the preceding text being lost for the reason mentioned above, it was impossible to translate it in an intelligible manner. The figures in Gújráti and English on the margin of, the text, the transliteration, and the translations, represent the paragraphs or sections into which the text is divided. All the Semitic words occurring in the text, are inserted in the Glossary: of words of Iranian origin, the most important and unusual only are introduced.

In the Gújráti translation I have followed the structure of the Péhlwi language, so as to reproduce, as far as possible, the style of the original text. This will, no doubt, render the translation rather difficult reading; but my object has been to make it useful to those engaged in the study of the Péhlwi language. The English translation has been made by Mr. Ratanshâh Erachshâh Kohiyár from the Gújráti.

In conclusion I beg to tender my thanks to those of my friends who have assisted me in carrying out this undertaking; as also to those who have supported it by subscribing for copies of the work.

PESHOTUN DUSTOOR BEHRAMJEE SUNJANA.

Bombay, the 19*th day of the* 9*th month*
of the year 1243 *of Yéjdajard.*

PREFACE TO THE ENGLISH TRANSLATION.

The English translation is a version of the Gújrati. It is strictly literal as regards the text, but the preface and the notes have been more freely rendered. A less severe rendering of the text, while it would have lessened the difficulty of the task, would also have enabled the translator to avoid the inelegance, and, in places, perhaps, the uncouthness, of language so disagreeable to the general reader. But it was feared that such a translation would not have suited the requirements of the student of Péhlwi: nor would it have brought out prominently peculiarities of thought and language.

The translator has been assured that the Gújráti version is strictly literal.

RATANSHÁH E. KOHIYÁR.

CONTENTS.

A

TRANSLATION OF THE DINKARD.

QUESTION 9.

Again A's'mogh* asked:—Are what are (called) Máthré† 1
in the nature of traditions‡? (because) they are all told by Ahúramazda to Zartos't in the words§ of Fars'ostar,|| Jámásp,||
Hom and the Ijads, and in those of persons born before 2
Zartos't and after Dáyún:¶ hence, our opinion is, that the speaking of Ahúrmazd to Zartos't is the hymns of the *Gáthás*, and that the rest is composed by Zartos't and his disciples

---

* A's'mogh,—this word is derived from the word [illegible] As'émogh, frequently used in the Avestá, which means "hinderer of purity." Hence, it is applied, among the followers of Zaráthústrá to persons who throw obstructions in the way of religion and create dissensions in the community and between individuals. The individual putting the above and other questions is called A's'mogh by the High priest to whom they were addressed.

† The Avesta are divided into three parts:—Gáthá, Dáté and Mathré. The Gáthás are written in verse, and treat of the invisible world. The Dáté are written in prose and contain rules for the conduct of men in this world. In the Mathré are comprised the ordinary prayers, which are the means by which men commune with their Maker. They contain an account of the Creator and of the forces of nature created by Him: as also, moral and religious precepts.

‡ Meaning, human compositions, as opposed to divine revelations.

§ i. e. using these several individuals as his mouth pieces.

|| Fars'ostar and Jámásp were the sons of Habúb and the disciples and sons-in-law of Zartos't. The latter was also prime minister to Gústásp, while the former was the head of a college for imparting religious instruction to priests, established by Gústásp.

¶ Some account of this famous person occurs in a subsequent portion of the Dinkard, where it is said that he was born two hundred years after Zartos't, and lived one hundred years.

from traditions, but that by good faith having been placed therein it has been considered as appertaining to religion.

ANSWER.

3 Be it known (that other)* Máthré as they are different from the Gáthás, (in structure of language) so they also differ from them in testimony as to higher (things): still, they are founded upon the hymn of Yathá ahú vaériyo,† and, in them mention is made of the power of omniscience of God himself and of the Creation. Therefore, no portion of them is (composed) by the wisdom of man and they could not be composed from a number of current traditions. If, the Máthré, communicated to Zartos't in this manner in the form of a dialogue, be not all from Ahúrmazd, and, by their being communicated in the voice of different persons, Ahúrmazd is concluded not to be their promulgator, then, it would follow, that whatever revelations have been made in them, by Ahúrmazd to Zartos't, about Zartos't and other good and evil persons, as also about the Dévas and even the Ganámino, must have been made by the Ganámino and the Dévas; and Máthré and Daté, which are removers-away of the Dévas,‡ must be considered as declared by the Dévas. Therefore, the communicating of the Máthré, by Ahúrmazd to Zartos't, in the voice of many (persons) is, for the purpose that complete

* i. e. other than the *Gáthás.* Besides its restricted meaning, Máthré is used in a general sense, as including all the three divisions mentioned before.

† According to the tenets of the Zoroastrian religion God first made the Ahúnavar' or "Yathá ahu vaeriyo,' which is in the form of a Gáthá or hymn. From the three clauses or sentences of the 'Ahúnavar' have originated the scriptures or Avesta comprised respectively in Gáthá, Dáté and Máthré; and from the twenty-one words composing the Ahúnavar, seven to each sentence, have originated the twenty-one Núsks. Hence the meaning of what is said above,—that Máthré are founded upon the Yáthá Ahú Vaériyo.

‡ i. e. Máthré and Dáté point out the way in which impurity and sin may be removed and evil deeds, which have relation to Devas, may be abstained from.

knowledge might be conveyed from Ahúrmazd to Zartos't: and that is not fit to take objection to. Just as the Gáthá are all told by Ahúrmazd to Zartos't, and are in the voices of Zartos't, the Ames'aspands, the Gos'orún and other Ijads: and, that they are all told by Ahúrmazd to Zartos't, about that, you have no objection to take. But it is owing to the 4
(natural) disposition of an A's'mogh that he should have evil thoughts about and inverted vision of, scriptures, that have reference to protection by Ahúrmazd.

QUESTION 10.

A's'mogh put the question: Why do you call it a sin to 1
burn green wood on the fire? It is not (a sin).

ANSWER.

Be it known that, by green wood being placed upon the 2
fire, by reason of the fire becoming extinguished owing to its moisture and of its (the fire's) being improperly put to the hardship of drying that wood, we call it a sin. But that the reason of it should appear worthless and like dust to A's'moghs is owing to their habit.

QUESTION 11.

A's'mogh put the question: Why do you call (drinking) 1
liquor to excess a sin? since liquor cannot be drunk in moderation.

ANSWER.

Be it known that, it is just, our calling immoderate drink- 2
ing of liquor a sin. Because, it is said in the religion that

whoever drinks much liquor, eats much food, and, consequently, owing to not having sung the hymns of the Gáthá
3 according to the law, he becomes guilty. But it is the habit of A's'moghs to change the voice of others by rendering their throats dry and to prefer the consequent vice.

QUESTION 12.

1 A's'mogh put the question: By always reciting these Máthré, which are the word of Ahúrmazd, you have to live with great circumspection; but by being so recited, they become a cause of hindrance to industry: then, how can the command of Ahúrmazd in respect of the preference of Máthré and Gáthá for the purpose of obtaining salvation for the soul be considered just?

ANSWER.

2 Be it known that, the object of our constant recitation of the Máthré is to inform (men) about the religion of Ahúrmazd in respect of the relations with the next world and of the salvation of souls; because, by giving to the people of this world the understanding-power to know their Maker and to be the doers of deeds according with the will of the Lord, they acquire knowledge with respect to the invisible Ijads, as also the Dévas, become rememberers of the Ijads and the acquirers of their love, and remain non-rememberers of the Dévas and givers of pain to them, and understand, whatever there may be to understand regarding Daté, Máthré and Gáthá, and are enabled to do, at the (proper) time, much of the work relating to them. Through it, is frequently obtained aid and knowledge in exercising dominion, chiefship and justice

in accordance with the times, in driving away the Darújas that may have entered into one's body, in removing them from creation, in making mankind walk in freedom and in imparting happiness to a great many men in the world. And, moreover, wherever and at what time soever A's'moghs come to raise a contest about religion, at those times, through the sagacity, wisdom and strength appertaining to it, means are found to break down all trouble-giving A's'moghs, to refute (them) by God's religion, and to keep back harm from mankind.

THE 16 QUESTIONS ASKED BY A STUDENT.

QUESTION 1.

The first question put was this: Since owing to the 1
singing of those heavenly Gáthá, righteousness begins to accrue, and, by reason of the power that cherishes righteousness, the good acquire the strength that has reference to the next world, and go into the place of the highest heaven; then, why is it said that righteousness, acquired by such power and in accordance with law, is cancelled and the reward for it not obtained by reviling the good religion and committing other sins punishable with death?

ANSWER.

Be it known, that righteousness that has been completed 2
and strengthened does not become non-existent or cancelled; but at the time of the last judgment, owing to the sin of reviling the good religion and other sins punishable with

death, the reward of righteousness being covered up, the righteousness remains buried. Otherwise, there is no cancellation of righteousness done according to the good religion. For, the annihilation of righteousness which has remained uncancelled during worship is owing to the greater weight of that righteousness being at an end.

QUESTION 2.

1 The second question put was this: If what Ahúrmazd has said was for making it known to the (first) created Mas'i and Mas'iáné,* then, why is the dialogue, which took place some generations after Mas'i and Mas'iáné, declared to be the first dialogue† ?

THE ANSWER,

2 Is in this way: What is said about the dialogue held, for the first time among men, with Jamshid has reference to the religion promulgated among the men who lived after the time of the original Mas'i and Mas'inâné in question. The pro-

* Mas'i and Mas'iáné were, after Gayomard, the first man and woman born in this world: from this pair have sprung the rest of mankind. In the Avesta, [illegible] Mas'ya, means a man and [illegible] Mas'yáné, a woman. The Pehlvi work, Búndéhs'né contains an account of the origin of man; it says,—"Ahúrmazd had spoken thus to Mas'ya and Mas'yáné:—As the parents of the world, you are born human beings; I have given you the highest and most perfect mental power; therefore, do the work of justice with mature deliberation, think good thoughts, speak good words, and do good deeds. Remember not the Devas."

† There is here a reference to the second Fargard of Véndidád, where it is said that before the time of Zartos't, Ahúrmazd had for the first time communicated the Mazdias'ní religion to king Jamshid, and had ordered him to spread it among men, and that Jamshid had accordingly introduced the religion into the world.

The object of this question seems to be to point out a contradiction in the religious books of the Zoroastrians, one of which asserts that the Mazdias'ni religion was for the first time communicated to Mas'i and Mas'iáné and another that it was so communicated to Jamshid, who lived some generations after the first pair of men.

mulgation, directed to be made to Mas'i and Mas'iáné of what Ahúrmazd had said, is not intended for the original Mas'i and Mas'iáné; but for those men and women, and for Jamshid himself, who were the descendants of Mas'i and Mas'iáné. And the reason of it is this; if there are questions and answers, one with another, they can be in the conversation of at least two persons, and this conversation in the form of questions and answers, as it is mentioned as having taken place, in our behalf, for the first time, between Ahúrmazd and Jamshid, so (no such conversation) has been reported to have taken place, or is shown to have taken place with Mas'i and Mas'iáné.

QUESTION 3.

The third question put was this: If Gáosahúdáo* (prayer) is recited, all food can be eaten; and without it whatever is consecrated that alone can be eaten, and water that has been consecrated can alone be drunk: what is the reason of this? 1

ANSWER.

Be it known that in the Gáosahúdáo, vegetables and water are placed (before the reciter), so that, when the Gáosahúdáo prayer is recited, vegetables and water are conse- 2

* There are two descriptions of prayers for the consecration of food before being eaten; one, called the *Gáosahúdáo* prayer, from one of the words used in it, and the other *Ams' спанté* and *Yathádiyesmédé*, from these words having been employed in them. The former is commonly called the big *Khéb* and the latter the small *Khéb*. These prayers are recited by Mobeds who have undergone the consecrating ceremony of Bérésma, before eating any thing; and according as the prayer is the big *Khéb* or the small *Khéb*, they are allowed to eat food of all kinds, or the particular food that was placed before them at the time the prayer was said. *Gáosahúdáo*, means literally, the excellence or merit-giving cow.

crated and thus the reciter becomes fit to eat all food and drink water. Therefore, (he who) consecrates *darún*,* should have some pure vegetables with the *darún*, so that in the consecration of the *darún*, the fruit of trees and (other) vegetables and water, being together, all vegetables and fruits of trees and water become consecrated and consequently the reciter of the prayer becomes fit to eat all vegetables and fruits of trees and to drink water: but, if the darún be not consecrated (with the Gáosahúdáo prayer) and the thing belonging to vegetables is consecrated by means of the other thing (prayer) for consecration, in which vegetables and water are consecrated, then through that (prayer), the sayer of the prayer becomes fit to eat the food of the (particular) tree and to drink the (particular) water. If water is consecrated and (during the consecration) the prayer is broken, the water becomes unfit (for drinking) for the consecrator: and, if drunk with a prayer, is, as if drunk without a prayer.

QUESTION 4.

1 The question was put: It is declared that by repentance the path to hell does not remain at all: what is the reason of this?

ANSWER.

2 Be it known, that, by the soul becoming impure through sin, the road (for it) is to hell; and the remedy for the remission of sin and for obtaining purity is through the Dastúr possessing a knowledge of the good religion, who

---

* Small, round, wheaten cakes, placed before the Mobed for consecration.

knows to prescribe medicine for the soul and is a great purifier of it from sin. For, as in the profession of the physician medicine and other things are potent in each disease, and the giver of explanation about them is the physician of the body, and the ailing body is relieved and renovated through the instrumentality of the physician and the surgeon who are the pointers out and doers of remedies for the ailments of the diseased constitution and the deformed body; so, for the soul that is rendered unholy and polluted by sin, if, by the injunction of the Dastúr of the good religion, it be a hearty repenter for sin, a seeker of pardon by speech, and repenter by deed, there is remission of committed sin through the physician of the soul,-the Dastúr of the good religion,-and the soul becomes purified of the unholiness and pollution of sin, and thus the road to hell is cut off.

QUESTION 5.

The fifth question put was this: Which among the 1
deeds of men is most beneficial to the world, the causer of much pleasure to the Ijads, the giver of much pain to the Dévas, and is the highest in rank of all?

ANSWER.

Be it known, that among the deeds of men, the deed 2
that is highly beneficial to the world is the remaining in submission to one's meritorious master and just king, who is a giver of commands for the improvement of the people: (the deed that is) the producer of pleasure to the Ijads is the remaining firm in the Mazdiasni religion and the keeping
people righteous. And the deed that is highest in rank of 3

all is the imparting of knowledge to worthy students, the originators of all righteous deeds.

QUESTION 6.

1 The question put was: Of the commandments published by former people and Dastúrs of the religion, if, owing to a difference of opinion of former people and the Dastúrs of the good religion regarding some commandment, some layman, with intent to move forward in his deeds and thoughts, should not obey that commandment, then, the commandment of which Dastúr ought he to listen to and act upon.

ANSWER.

2 Know (you) that, it behoves the person belonging to the good religion to obey the command and to act in accordance with the command of him, who among the people is the head Dastúr and has under his power other people of the good religion; for, to render the person of the good religion without a want and of perfect thought, there is the dicision of that one (Dastúr). Whatever other expositions there may remain (given) by previous religious leaders and Dastúrs of the religion,—those expositions of the Dastúrs of the religion and of the leading men of the religion, it is good to love heartily, believe in, and, that people may act in accordance with them, to obey, without looking (at them) with an eye of scorn.

QUESTION. 7.

1 The question put was: What is the reason of the great-

ness to the servant of religion from religion, to the ruler from rule, and to the learned from learning?

ANSWER.

2 Know (you) that, the continuance of religion is through the wisdom of the servants of the religion; (therefore) that is a reason for a religious person to obtain greatness from religion. To the ruler from rule* * * * one reason is, the improvement of the learned themselves in all matters by means of wisdom that embellishes and the rendering worthy by means of profitable wisdom those belonging to them, for their benefit.

QUESTION 8.

1 The question put was: What is the reason of the admonition contained in the religion† for holding the Bérésma in that hand which is the left and is appropriated to Bérésma?
2 And those persons who may keep (it) in the left hand, on what (ground) may they keep it?

ANSWER.

4 Know (you) that, those persons who keep the Bérésma in (their) hands, in accordance with the admonition of the good religion about keeping the Bérésma in the left hand and thus praying to God, are considered exalted-station-reaching, good created-beings, by reason of obtaining victory in the good path over other persons, by living with those thoughts that appertain to Ahúrmazd. At the time when 3

---

* In all the extant manuscripts, the portion marked by asterisks is wanting, having been omitted by the original transcriber.

† Vennidad, Fargard 19, clause 19. See Westergaard's edition of the Zend Avesta, p. 470, cl. 19.

the sun rises in the east, he appears to men in such a manner that his face is opposite to the west, and (on) his right side is the north and on (his) left side is the south: from this, where the faces of men are towards the west, and on the right side is the north, and on the left side is the south, there, it becomes manifest to them, which is the left hand, for holding the Beresma in which, for worshipping God, there is an admonition in the good religion.

QUESTION 9.

1 The question was asked: It is mentioned, that in the widely peopled (earth), the sun shines on the 3½ *Kés'vars** which are opposite to it, for the purpose of giving them light: what is the object of this?

ANSWER.

2 Know (you), that the earth has relation to the high mountains which surround it and to the universe: the figure of the earth being round, the half of that earth of seven *Kés'vars* is said to be 3½ Kés'vars in the religion; and owing to the earth being round the sun in his motion always shines for the beauty, the refulgence and the lustre of half the earth.

QUESTION 10.

1 The question was asked: If a man be washing the trunk of a tree from below with water and there appear on

---

* *Kés'var* is derived from [illegible] *Kérés'var* or [illegible] *Kars'var* used in the Avestá, and means 'that which is bounded.' In the Avesta the earth is divided into seven *Kés'vars* or continents, called respectively, Aréjah, Savéh, Fardadafas', Vidédafas', Vaúrobares'at, Vaúrojarés'at, and Khanérath-bâmí.

the top of the tree (some) unclean* matter belonging to man or dog, then, for the washer with water, is any connection established with that unclean matter without going up the tree, to the danger of (his) becoming polluted; and, by the shaking of that unclean thing, does he become punishable with death? and what is the remedy for that?

ANSWER.

2 Know (you) that, a good remedy for that is of this kind: the upper part of the tree becomes purified by exposure to a cloudless atmosphere and the connection of the wooden trunk with us is like that of the sense of sight.†

QUESTION 11.

1 The question was asked: How can men, through their deeds, become holders of relation with Ahúrmazd, and holders of relation with Ahúrmazd become perfectly beautiful and equal to the Ijads? And how can they become distant from relationship to Ahúrmazd, how more distant and equal to the Dévas?

ANSWER.

2 Know (you) that men by being devoted to the good religion, through wisdom of a high kind,‡ become the acquirers of relations with Ahúrmazd; by being more (devoted) to the good religion, become perfectly advanced for relationship

---

* *Nasa*, which has been here translated by "unclean matter" means any thing cast off by man or beast, as hair, nails, &c., or any dead matter.

† The meaning is, that as there is no pollution merely from looking at an unclean thing, so no pollution arises from the connection with the unclean thing on the top of the tree by means of the body of the tree.

‡ *i. e.* wisdom derived from a knowledge of the Mazdiyes'ni religion.

with Ahúrmazd; and by being most (devoted) become the equals of the Ijads: and, by being not devoted to the good religion become distant from relationship with Ahúrmazd; and by being devoted to the bad religion become more distant from Ahúrmazd; and by being much devoted to the bad religion become equal to the Devas.

QUESTION 12.

1 The question was asked: Since the soul of man is bright and virtuous, that refulgent and virtuous (soul) cannot be transformed into the condition of souls formed for vice;* what, then, is the reason of the dictum contained in the Avesta about the becoming of a committer of sodomy and of him who causes it to be committed, an invisible Deva, and, of the running on this earth and in its interior of the souls of A's'moghs in the black form of Dévas?

ANSWER.

2 Know that, what is stated about the becoming like a Déva of a committer of sodomy and of him who causes it to be committed, is not about those who are obedient to Ahúrmazd, but about the souls of those disobedient persons who have advanced far in the direction of the Dévas and are for approving the actions of the Dévas; because, with the souls of the pure are the Ijads,—owing to that the Dévas keep aloof from them: similarly the Dévas remain with the souls of sinners,—owing to that the
3 Ijads keep aloof from them: the soul of the sinner is stated to be of the nature of Dévas, owing to its remaining

* i. e. evil spirits; the Dévas.

much in contact with Dévas, worms, frogs, scorpions, snakes and ichneumons. And the soul of the committer of sodomy and of him who causes it to be committed is stated to be a more vicious Déva than that of other (sinners) owing to its greater connection with Dévas. And the soul of a deceitful 4
A's'mogh is stated to be of the shape of a Deva, owing to its running in the deepest hell. Otherwise, no change takes place in the nature of the souls of those who commit sodomy or cause it to be committed, by reason of their living in close relations with the Devas; and, in that of the soul of a deceitful A's'mogh by reason of its assuming the shape of a Deva.

QUESTION 13.

The question was asked: About the deeds of salvation 1
of Gayomard, it has been said, on the testimony of the Avesta that, "Gayomard, by reason of his speaking the truth, went at once under the supremacy of the Amés'aspands."* Again, another known opinion regarding him has been stated in this manner: "His nature was created for Garothmán:"† How then are these two (differently) given decisions to be accepted as dicta of religion?

ANSWER.

Know (you) that, what is said about Gayomard having 2
been created for Garothmán, because of his nature having remained, in this world, as pure as Garothman, (by abstaining) from the vices of this world, is admitted by people on

* i. e. in the highest heaven.
† i. e. the highest heaven.

(the authority of) the dictum regarding it; and, what is mentioned about Gayomard having been saved by his deeds, has reference to the Evil-doer: therefore, these two different statements are truthful and worthy of being assented to and approved, without objection.

QUESTION 14.

1 The question was asked: One of two Dastúrs says about Gayomard that, "notwithstanding the presence (in this world) of the Blemish-giver,* he lived thirty years"; and the other says that "no sooner the Blemish-giver reached (this world) than immediately he died"; which (statements) are opposed to each other (and) obviously objectionable: therefore, how are the two to be assented to and approved.

ANSWER.

2 Know, that, the weight of these statements depends upon the explanation obtained regarding them by men; therefore, if any one give an explanation regarding them with proofs from the Avestá, that (explanation) is to be believed in by all as the word of the prophet: and if, in such explanation, the purport of the two agrees with that of the person on the one side, then, that explanation is not objectionable, but of similar authority, purpose and relation. Therefore, such explanation of theirs, of (similar) tendency and relation, must be accepted and approved similarly with other matters of faith and explanations of things relating to the good religion declared by the Dastúr of the religion.

---

* Satan.

QUESTION 15.

The question was asked: In the Avéstá, what is original (text) and what is commentary on it, are (treated) as the scriptures; all these are said to be composed from the very first Word, *Yathá ahú vaériyo*; but, how was one part* formed from one word of *Yathá ahú vaériyo.?* 1

ANSWER.

Know (you) that, in the Avéstá, the original (text) and the commentary upon it, are, as scriptures, founded on the *Yathá ahú vaériyo*; and, as without a man's head the hair that give (it) beauty cannot exist, so without the *Yathá ahú vaériyo* the commentaries that give additional beauty to the religion cannot exist: therefore, there is nothing objectionable (taken) one with another.† 2

QUESTION 16.

The question was asked: What is the reason for keeping the Naso of men and dogs at a distance of thirty paces, and a woman who is menstruating at a distance of fifteen paces, from anything pure? Is the pollution arising from the Naso of men and dogs greater than that from the menses? (for) from the overplus in the thirty paces, the defilement from the Naso of men and dogs (seems to be) greater. What, then, is the reason of the mention made (in the religion) about the holy ceremonies for the Good Creation‡ becoming more impure than the Naso of men and dogs, by being looked upon by a woman who is menstruating? 1

---

* *i. e.* Núsk, or book of commentary. See note † p. 2.

† *i. e.* nothing contradictory in the statement that the text and the commentaries together form the Scriptures.

‡ *i. e.* God, the Ijads, the Amés'aspands and the Farohars.

ANSWER.

2 Know (you) that, the greater pollution of the Naso of men and dogs than that of menses is apparent from the distance of thirty paces; but the cause of a pure thing being defiled by being seen by a woman who is menstruating is owing to the Nasas* acquiring power to run with great force on a woman who is menstruating, and, to the penetration of the Nasas into the pure thing through the sight of that woman. And, as the secretly injurious stink of the wind of the posteriors by going into the nose,—(as) that stink of a foul stomach,—is injurious to living created-things, so her looking at the things appertaining to holy ceremonies, renders those things useless.

---

1 **Exposition in the good religion about the greatness of times, about the things appertaining to greatness, and as to whom power accrues by attaining to greatness. (۲۷)**

---

2 Know (you) that, the greatness of time depends upon good and evil: in it there is goodness through the inherent attributes of the Spénámino,† and evil through the opposite attributes of the Ghanámino.

---

* *Nasas*, is that which decomposes or destroys; *Naso*, is the decomposed or destroyed thing. Both these words are derived from the root Nas=destruction, decomposition.

† Spénámino is the name of the good principle in Ahúrmazd and is the origin of all that is good: it is the opposite principle to the Ghanámino. In the Avéstá, Spénámino is designated [illegible] Spénta-mainyú and Ghanámino, [illegible] Anghra-mainyú. The former means "the mino that furthers," the latter, "the mino that harms;" that is, the one is an invisible principle that elevates man and makes him worthy of the next world; the other is an invisible principle that makes him unworthy of it. Hence, in the Avesta, those creatures who live virtuously are called "the creatures of Spénámino"; and those who walk in evil ways, are called" the creatures of Ghanámino." All good and evil is, in the Avesta, traced to these two principles of good and evil.

There are eight principal (heads of) knowledge of every good and evil (that happens) in time: their names are:—Spénáki, Ghanáki, Vádi, Varúni, Bagi, Dadáni, Vahúyáti and Dús'néyáti: and the access (of good and evil) is owing to them. 3

Spénaki,—is knowledge regarding the (right) understanding of wisdom, obedience and truthfulness in religion, and regarding suffering (persecution) for its (religion's) sake; and it is intended for those who are celebrated for spreading true accounts of the good religion and for religious teachership. 4

Ghanáki,—is knowledge regarding the (right) understanding of the disobedience pertaining to the bad religion which opposes the Athornán class;* of the inability to see and hear what pertains to the good religion; (and) of the teaching to commit sin and to be ungrateful; and, it has reference to those who are well-known for doing injury to the good religion. 5

Vádi,—is knowledge regarding the (right) understanding about the giving by the Arthéstár class† of the assistance arising from (giving) power, elevated station, authority and justice to the priestly class; and it has reference to those who are renowned for dominion and authority. 6

Varúni,—is knowledge regarding the (right) understanding of selfishness that injures the priestly class, of all deceitfulness that helps (such) education (as that) of Barátúrút‡ and of evil disposition and immorality; and it has reference to those who are well-known for doing harm and injury to the (priestly) class. 7

* *i. e.* the priestly class.

† *i. e.* the governing class.

‡ Barátúrút, was one of the generals of Arjásp, king of Túrkestán. This general went into Balkh, and there put to the sword Zartost and other holy men: hence, he is spoken of as a very sinful and wicked person in the reli-

8 *Bagi,*—is knowledge regarding agriculture for (the benefit of) the world; and it has reference to those who, by living conscientiously, collecting food, and bestowing it (upon people) for the sake of a rich reward, are well-known as increasers of help to the priestly and the governing classes.

9 *Daḍáni,*—is knowledge regarding destruction by robbers and oppressors in the world; the injury done to the prosperity of the world through want of mercy, want of sympathy, miserliness, and, meanness; and the harm done to mankind by causing scarcity (of food) and dearth: and has referance to those persons who are injurers of the profession of agriculture.

10 *Vahúyáṭi,*—is knowledge regarding the Hútúkhs'* class, which class is an helper of the (above) three classes: and, to the soul of the follower of this profession, there is acquisition of holiness, through good thoughts, good words and good deeds.

11 *Duś'néyáṭi,*—is knowledge regarding people following evil professions: the soul of him who follows evil professions becomes guilty through evil thoughts, evil words, and evil deeds; and, it is a doer of injury to those who follow the three professions.†

12 The formation of the members of the different professions possessing the above knowledge, depends upon the influence

---

gious books of the Zoroastrians. In the Saḍḍaré Najam, ch. 9, Dastúr S'ehmard Malékshah thus alludes to Baráṭúrút:—

که این فعل زشت غلامبارگان   مقابل بافعال دیوست آن
چو افراسیاب و چو ضحاک دون   چو توربراتروش زشت حزون
که او کشت در دین زرتشت را   کزو بود گرمي دل و پشت را

i. e. For, this wicked deed of sodomy is like to the deeds of such Devas as Afrásiáb, the miscreant Johák and the sorrow-producing wicked Baráṭúrúṭ who slew Zartos't, the jewel of our religion, from whom our hearts and backs, derived warmth.

* i. e. the trading class.

† Namely, those of priest, ruler, and husbandman.

of the respective principles;* and he, over whom (either of the principles) prevails becomes subject to it.

The good knowledge comprised in Spénáki is (intended) for Váḍi; and the knowledge comprised in Váḍi is (intended) for Bagi; and, the knowledge comprised in Bagi is (intended) for Vahúyáṭi. 13

The evil knowledge comprised in Ghanáki is (intended) for Varúni; and the knowledge comprised in Varúni is (intended) for Ḍaḍáni, and the knowledge comprised in Ḍaḍáni is (intended) for Dús'néyáṭi. 14
And, the manifestation of men in their various meannesses and goodnesses, is owing to them. 15

Evil arises from oppression, and oppression prevails in the world in various ways. Similarly, various persons prevail in goodness through virtue. In times pertaining to the Evil One† the low, generally, have power over the high: at that time much wickedness becomes manifest through oppression, as is said in the holy religion:—"Man's deeds for obtaining good acquisitions are owing to the strength of the Ijads, and (his) deeds for obtaining evil acquisitions are owing to the strength of the Devas." 16

Times that come for the greatness of Ahúrmazd, the Creator, are owing to goodness, and are the cause of making people of a higher nature through goodness; and, owing to them, injury is done to the evil-giving of wickedness and to (men's) becoming wicked through the Evil Principle. And the destruction, from the beginning to the end of time, of the evil-imparting of greater wickedness, which is to happen to mankind through the Evil-doer, is owing to the Principle 17

* i. e. of Spénámino and Ghanámino; of Good and Evil.
† Anghrémainyús.

(of Good) which at once puts a stop to it among mankind. The equibalancing of the powers intended for the Fars'okant,* and the greater access of the strength and connection (pertaining to them), in the creation, is owing to the prevalence in it of the Good Power which renders Evil lustreless.

18 Again, the times that possess great prë-eminence in evil, are (such), owing to there being much more evil than good in them; and, during these times, harm is done to all people through the deceitfulness of the Deceiver. In this manner, owing to the continuance of the Good and the Evil Principle among mankind, harm will be done till the time of the Fars'okant. In the time of the Fars'okant, by means of goodness, there is living with purity; and, owing to that, to the Ghanámino, there will be a want (of occasions) to do harm. And all good persons will obtain immortality and a final well-regulated constitution through the instrumentality of the Will of the Lord Creator having reference to His final intentions.

---

1 **Exposition in the good religion regarding the greatness of the relations, disposition and strength of natives of Ira'n. (۲۸)**

---

2 Be it known that, the greatness of the relations of a countryman of Irán is owing to the Mazdias'ni religion and to his being obedient (to Ahúrmazd) through the laws of the
3 Mazdias'ni religion. And the superiority of his disposition and strength is owing to certain qualities and demeanour pertaining to obedience (to Ahúrmazd.) The ways of Irá-

* Fars'okant,—this word is derived from the word [illegible] Fras'o-kérẹti used in the Avesta, and means "the higher formation" of creation, i. e. the work of making mankind better. This word is applied to the work of regeneration which is to take place at the Last Day.

nians are the ways of the Mazdias'ni religion; therefore,
whoever is a native of Iran is always a breaker of cruel
customs. Because a native of Irán has the ways of the Maz-
dias'ni religion and keeps the good Mino* with him, he has
greatness, and the Evil Principle is (constantly) harassed by
him. And, owing to well-made, (justly) proportioned and
well-regulated food, he keeps healthy, well-mended, improved,
happy, pure, beautiful, fragrant and cheerful. And as to 4
certain (other religious) communities, their prë-eminence of
disposition and of strength is owing to their quality of
disobedience (to Ahúrmazd) and to their possessing the ways
of the religion of the Ghanámino, and to their keeping the
Evil Principle with them. And so, the Good Principle is
hurt by them. And, owing to badly proportioned, corrupted
and extremely uniform food, they remain ill, evil-doers, cor-
rupted, miserable, impure, stinking, ill-shaped, and distressed.

Exposition in the good religion regarding the origin of the formation of the peoples (living) on the outskirts of Ira'n. (۲۹) 1

Know, that, the formation also of the religion and cus- 2
toms of the people of the borders, whose original country
was Iran, is (derived) from the original religion and faith of
their Iránian ancestors. Therefore, to them there is (accrual
of) good, profit, and increased strength by inquiries concern-
ing this same religion and system. For, the power they 3
have attained is owing to the Iránian religion; and those

---

* i. e. Spirit, principle.

who have become lords of the world, inclusive even of Khúnéras,* are (descended) from Hos'ang, Tehmúrasp, Jams'éd, Farédún, E'rach, and other Iránians; and, whatever greatness their sovereignty has acquired, that greatness is owing to giving freedom and happiness to (their) subjects; and owing to that there is perpetual advantage to them. Therefore, the decisions of other rulers,† who are not approvers of those who tell lies for the sake of oppression, of those who raise up dissensions in religion, of murderers and highwaymen, must always be acknowledged by the servants of Ahúrmazd, and, they (the rulers) must be reckoned as protecting kings, and (the servants of Ahúrmazd) must keep (themselves) obedient to them according to the laws, without revolting, and promote their rule. But, if any one there,‡ should arrest the greatness, the glory and the splendour of the Mazdias'ni religion for the sake of introducing (another) religion, then, (the servants of Ahúrmazd) should keep (themselves) in the right from such cruel persons in the manner in which advantage and happiness may appear to them. And those who may have fallen from that religion and become damned should be persuaded to turn back. Again, a check should be given to the advancing strength and the attack of the "Yahúd" religion of Rúm and "the Masahiyá"§ religion of Khávar,‖ and the "Máni" religion of Túrkestan, lest their wickedness and degradation should enter into (our) co-religionist friends and the purity of our religion, which is older than that of Rúm, should be dimmed.

* Another name for Irán.
† *i. e.* other than those of Irán and professing the Zoroastrian religion.
‡ *i. e.* in the dominions of border sovereigns.
§ The Messiah of the Jewish scriptures.
‖ *i. e.* the west.

Exposition in the good religion regarding persons whose ways are deserving of superior privileges being bestowed upon them. (۳۰) 1

Be it known that, among persons whose ways are 2
deserving of higher or lower privileges being bestowed upon them, are many persons of this kind: among them the first rank is held by a person of advanced age, skilled in the arts, and the second and lower, by a skilled youth. There are many reasons for the elderly man-of-art being superior to the youthful man-of-art: He who is advanced in age has acquired, with his knowledge, experience regarding that knowledge; so, much faith is reposed in him and evil of any kind is removed through him; and the youthful man-of-art, with his knowledge, does not attain to the proficiency of the (elderly) man-of-art until he becomes of advanced age. Lower in rank than him, the third, is the young man without (knowledge of) art; and lower than him—the last, is the old man without (knowledge of) art. There are many reasons for the superiority of the young man without (knowledge of) art over the old man without (knowlege of) art: there is hope of a young man attaining to (a knowledge of) the arts through his superior and uniform strength.

Exposition in the good religion regarding the contentedness of those who carry on their business in the right way and the discontentedness of those who carry on their business in the wrong way. (۳۱) 1

Be it known that, whosoever pursues his calling according 2
to the law,—his profession is one for acquiring enduring wealth

and not for acquiring transitory wealth;* and that pursuer of his calling by the good path (and) acknowledger of God's obligations, lives cheerfully and contented. He whose calling is to acquire transitory wealth and to avoid enduring wealth,—that pursuer of his calling by the wrong path, lives
3 a grumbler, morose, restless and discontented. The enduring wealth that keeps the body in order and the soul strengthened is owing to good behaviour; and the increase of transitory wealth is owing to the absence of it (good behaviour) (and) to evil behaviour. The thing that gives to the soul deliverance of every kind and turns away all sin is righteousness.

---

1 Exposition in the good religion about protection and the leaving off of protection. (٣٢)

---

2 Be it known that, the protection (of man) by the Ijads in boundless ways and in various modes is owing to man's remaining aloof from the commission of sin and his being righteous. As long as there is goodness, so long the Ijads are keepers of relations with the good; and they leave off protecting those who take to committing sin. Since it is so, that, by committing sin and thinking evil of righteousness, (men) become driven from relations with the Ijads, then, surely, from this, good people should always entertain hopes (of reward) and evil-doers, terror (of punish-

* The expressions "enduring wealth" and "transitory wealth" are figurative and mean moral merit and demerit acquired by pursuing one's calling honestly or dishonestly.

ment). If ever in this earthly habitation, an evil-doer, who wallows in sin, with an increase of sinful deeds, live, among mankind as one who has obtained good reward and is protected; and, if a good man live without the (good) fortune to be protected, then, it is positively said (in the religion) that:— in the invisible world, owing to deliverance and superior position, the good attain to a happy state at the end, and the bad, owing to suffering imprisonment and disgrace, attain
to an unhappy state at the end. (Therefore) if at any place 3
holy men find it very injurious and hurtful (to speak the
truth), still it (the truth) must be spoken. And, if at any 4
place, holy men should find untruth very convenient and
beneficial still, it must never, at any time, be spoken. There 5
is an admonition in the good religion about truthful persons that, if owing to true information being given by a truthful person, he should injure holy men, still, not looking to that, he should be praised for his truth-speaking: and, similarly, if at any time, by telling an untruth, his (the untruthful person's) false information should do a benefit to holy men, still, that ought not to be admitted, and he should be despised for his falsehood.

Exposition in the good religion about the man who abstains from sin and advances in righteousness, and the man who abstains from righteousness and advances in sin. (۲۲) 1

Be it known that, if Béhman* live as a guest in the 2
heart of any (man), and Ahúrmazd be the ruler over his will,

---

* i. e. the principle of good thoughts.

then, his house (*i. e.* body) is peaceful; his thoughts possess the truthfulness of the Invisible Abode; his speech is conformable to reason; and, his deeds, are (calculated) to abstain from sin and to move forward in righteousness. And if Akoman* be in the heart of any (man) and Varún† be the ruler over his will, then, he is the abode of anger and the rulers over his mind are the invisible Principle of Sin, and, selfishness that gives commands to (his) tongue; hence, his deeds are (calculated) to abstain from righteousness and to advance in sin.

---

1 **Exposition in the good religion about the ways of the good religion having reference to the wishes of the Ijads and the ways of the bad religion having reference to the wishes of the Devas. (٢٤)**

---

2 Be it known that, the Ijads approve of the thoughts relating to the ways of the good religion for the reason that, they (*i. e.* the ways) themselves are for (securing) the Good Principle and for turning back from the Evil Principle: therefore, he who is for securing the Good Principle, is a turner away of himself from the Evil Principle, for the sake of righteousness; and righteousness is the wish of the Ijads. The Devas approve the thoughts relating to the ways of the bad religion for the reason that, they (*i. e.* the ways) themselves are for the Evil Principle and for turning back from the Good Principle; and, again, whoever possesses the Evil Principle, is a turner away of himself from the Good Principle, for the sake of sin; and, sin is the wish of the Devas.

* i. e. the principle of evil thoughts. † i. e. evil passions.

Of the first promulgator of the good religion. (۲۵) 1

Be it known that, the reason for mankind becoming 2
doers of work of a superior kind is religion ; and it is owing to it only that there is a living in prosperity through the Creator. It is always necessary to send it (religion) from time to time to keep men back from being mixed up with sin and to regenerate them. Gayomard, who was the origin of mankind and the first king of the world, was the first to accept the religion from the Creator. And, Sos'ios,—the last bringer of religion for mankind from God and the embellisher of the world through religious deeds,—he, who will make mankind walk in purity,—is the chief and lord of the last men ; he, in accordance with the will and desire of the Creator, will be the bringer of His religion at the time of the End, and will be the giver of perfect beauty to the work of rendering the world pure, free from harm and fit for paradise,—which work was (first commenced) through Gayomard. All the reformers of mankind (*i. e.* prophets) are considered as connected with its (religion's) design ; and the heavenly angels,—the bringers of the good relgion, are the mediators of the prophets of the good religion ; but there will be no necessity for sending religion, through a prophet, for the (benefit of) Creatures of the world
who will be in existence after him (Sos'ios). Religious 3
teachers who,—in times of exceedingly sinful deeds and depraved manners, and during the predominance of those who make men exceedingly sinful in respect of religion and make them sceptical regarding the good religion, and of those who profess a religion which encourages men to go towards

darkness,—are the promoters of religion, illuminers and superior-knowledge-possessing-renderers of the world by means of imparting to it knowledge regarding the entertaining of hopes about the first world;—if people should approve, from its published design, the religion of such messengers (*i. e.* the religious teachers), then, they (the people) should acknowledge those messengers as prophets, for the sake of their good religion: but if in that religion mention is made about the non-deliverance of the inhabitants of this world, then, they should abandon it without examination.*

---

* The following testimony is contained in the Farvardin Yas't about Gayomard being the first bearer of the Mazdiasni religion of Ahúrmazd into the world:—

[illegible]

i. e. We praise the Farohar of the holy Gayomard, who first heard the thoughts of Ahúrmazd and his commands.

The testimony as to Sos'ios being the last prophet of the Mazdiasni religion and that he will, in the time of the End, spread it completely among the people of this world, under the command of God, and reform all the people of that time by means of that religion, is contained in the 15th chapter of Jamiyád Yas't, as follows:—

[illegible]

i. e. We praise the over-powering Kéyán Khoréh created by Ahúrmazd, which will be obtained by the victorious Sos'ios, as also his other comrades; by means of which he will make the world of a superior grade, without old age, deathless, without rottenness, without putrefaction, possessed with perpetual life, perpetually benefitting, and of satisfied hopes. And at that time the dead will rise again, the living will obtain immortality and they will be given a life of higher desires. Those persons who are givers of knowledge of purity, will become immortal, and the Drúja that has spread himself round about to do harm to the

Exposition in the good religion for Mazdiasnians to remain aloof from the worshippers of the Devas who disobey God and from the nature of deceitful A's'moghs. (۳۱) 1

Be it known that, the souls of worshippers of Dévas and 2
of deceitful A's'moghs, owing to their impure nature, although (located) in a living body, are, according to the religion, (as if) possessing a dead body; and that body with life is considered as (fit) for hell; hence there is a danger of their pollution and bad qualities reaching Mazdiasnians through mutual intercourse with them; therefore, (the Mazdiasnians) must remain aloof from touching their living bodies, for their bodies are in all places like decayed Naso.

Again, it is made known thus, that owing to their friend- 3
ship and the touch of close relations with them, there is diminution of purity, alloying of good qualities, (with bad ones) and harm to habits, and lessening of glory. These people are through friendship and the practice of eating and drinking with them, givers of separation from the Ijads and of relations of impurity; and (therby) the understanding becomes debased; therefore, as far as possible, (we) must remain, aloof from contact with and separate from them, and with that, do also this, (we) must wash three times with hot water those plates and eating vessels which they use, and Mazdiasnians must avoid eating and drinking from out of them.

---

pure,—he will be destroyed at that time, and, similarly, hundreds of his progeny will be at an end from that time.

The names of the comrades of Sos'ios who, it is said in the above extract from the Avesta, will with him obtain the Kéyán Khoréh, are given in the Péhlvi work Dádastáné Dini as follows :— Rus'n Chas'm, Khûr Chas'm, Farádat Gadman, Vandad Gadman, Kámé Vakhs'án, Kámé Sût and Sûs'ios. In the 128th verse of the Farvardin Yas't, where the Farohars of Sos'ios and his comrades are invoked, the names of two more comrades are given, viz. U'khs'iad érét and U'khs'iad Némangh. See Westergaard's Zend Avesta p. 243.

1 **Exposition in the good religion about those among God's servants who hold the superior, the middle, and the inferior rank. (۳۷)**

2 Be it known that among the servants of God, he, who is self-informed with knowledge about himself as a servant (of God) and guides himself by means of a likely-to-improve principle, in the brightness, majesty, wisdom and (good) qualities pertaining to him, is a superior servant of God.
3 And he, who improves himself by exactly imitating that improved servant of God, and guides his powers, in the way they should be guided, is a servant of God of the middle rank.
4 And he, who,—through an accomplished person possessed of perfect wisdom—by means of such powers-improving advice as his,—is himself (possessed) with knowledge regarding improvement, is, among the servants of God, a servant of inferior rank.*

1 **Exposition in the good religion as to the nature of very great happiness, very great misery, happiness accompanied by misery, and misery accompanied by happiness. (۳۸)**

2 Be it known that, very great happiness and misery, happiness accompanied by misery and misery accompanied by happiness, of men of this world, are quickly-vanishing. And with the going away of misery of this world, happiness is connected, and with the going away of happiness, misery is connected.

* Here, the highest rank is given to those who, naturally and without being taught, know all about their duties as God's creatures, *i. e.* to prophets; the next in rank are those who model their behaviour on that of the prophets; and the lowest rank is allotted to those who learn their duties towards God from religious teachers or priests.

Admonition and exposition in the good religion about that from which men have to obtain deliverance and about those things which are not fit to be approved of by them. (۳۹) 1

Be it known that, there is an admonition to man that 2
his obtaining deliverance (from hell) is by wishing in accordance with and by inquiring about, the will of Ahúrmazd, and, by living properly in accordance with the will of the Lord through the way (pointed out) in the good religion; or, by doing, by means of the directions given in the good religion, the work relating to it; and by remaining aloof from deeds, hurtful and relating to repentance, (which) should be abstained from. He whose conscience is the pointer out to him of the higher path and whom reason governs is the man who has found Ahúrmazd's wish; but he, who abstains from obtaining knowledge regarding means for himself and is without the desire to preserve himself in truthfulness and is not an approver of reason that counsels contentment,* is self-willed, of a perverse conscience, and pertains to selfish things.

Exposition in the good religion regarding the Lord of Existence being the Creator of Being and the creation. (۴۰) 1

Be it known that, the Lord of Existence is manifest 2
through every existent and created thing pertaining to him. The Self-existent is possessed of a faculty of superior wisdom. And, before the work of the Lord was promulgated through

* Lit. contented reason.

the Spénámino, He Himself existed. And the existence of all
3 is owing to the Self-existent. Again, the manifestation, among men, of the Lord of Existence, through what he has brought into existence, happened last.* For, the manifestation of Ahúrmazd as the existence-giver of Béhman was after the work of creating Béhman. So, the wisdom pertaining to the religion being necessary for the creation, and, it being necessary that it (the religion) should be spread by means of the personality of Béhman,—Béhman, having been created by the Creator, is, as the first creation. And, Béhman having been created by the Creator, he is, in expositions of the religion, mentioned as the son of the Creator, and the Creator, in respect of Béhman, is mentioned as the father. Then, it is proved from this that, the Creator must have manifested himself, before the creation of Béhman. And whatever knowledge regarding Him Béhman has obtained,—he is made the possessor of
4 that knowledge by the Creator. Therefore, it appears from this that, the creator is able, through His perfect knowledge, all-sufficient power and entire control, to create as much profitable creation as is wanted. And there is no one who is high in wisdom, possessed of most knowledge, and holder of most dignified advantages, like Him. Therefore, (as regards) the religious teacher among religious teachers who is (considered) as himself the Creator, also, as (both) father and son,—that is impossible;—(for) that the father is made before the son and the son after the father—these two (propositions) are (considered) regular in all religions. Again,

* This is explained by the statement in Ijas'ne, Há 19, in Búndehs'né and in the A'farin of Gáhambár that, God created first the heavens, next the waters, then land, then the lower animals, then vegetables, next fire, and lastly, man.

the Self-existent himself is One, and he has alone created (the creation): how could he, (then) create himself after? According to the law of descent of things, one, among two; must precede; therefore, if two precede, and two follow, it is proper, that the one that precedes the other among them, should be called the father and the other the son. (For) among the two, (created, the one) before and (the other) after (the other), the first is the father of the second, and the second is the son. But the aged father born before the son, cannot be the son; and, the son born after the father, cannot be the father.

Exposition in the good religion as to the Creator of the creation ۱
having promised to keep free from dread that (part)
of His creation which abstains from giving
pain to its Creator. (۴۱)

Be it known that, the Creator of the creation is an ۲
acknowledger of His creation, as His creation, because of relations being maintained, by the creation which He has created, with Him. And He is an esteemer of the creation (as) valuable, because of higher relations (maintained) by the creation. And God Himself becomes an esteemer of His creation (as) valuable, by identifying Himself with it. That is, He Himself becomes a bestower among the creation of the precious gift of thoughts regarding Himself, and a keeper of it (the creation) free from dread, by reason of (the creation) not displeasing the Creator openly:* for, the Lord is like a King

---

* i. e. purposely, consciously.

over his people. Again, whoever guides himself, among the people of the Lord, by the wisdom of the Creator, and is generous, he, undoubtedly, is not an injurer of himself through deeds of sin. The religion of those religious preceptors,* who are of the side of God, is said to be one that does not at all harm His creation by deeds of sin and does not without reason cause suffering in the Kingdom, owing to the generous deeds, done through the wisdom pertaining to, and of the sacred justice administered by it (the religion). And those who have remained without and behind it (*i. e.* the wisdom pertaining to the religion) are said to be positively thoughtless.

---

1 **Exposition in the good religion regarding the Superiority and superior dignity of Athorna'nship† over Arthesta'rship† and Va'starius'ship.†** (٣٢)

---

2 Be it known that, the superiority and the superior dignity of Athornánship over Arthéstárship and Vástariúsship are known from many reasons. And one (reason) among them is, that the two titles, soldiership and peasantship are included in priestship; for, the warriorship of an Athornán consists in smiting the invisible Darújs and, his peasantship in making (himself) a worshipper of God.‡ And again, the work of conveying the soul in the presence of its Creator is (done) by Athornáns.

3 Another reason is, that to every man the acquisition of

---

* i. e. Prophets.

† Athornan = a priest ; Arthestar = a warrior Vás'tariús' = a husbandman.

‡ In providing spiritual food.

knowledge respecting (his) duties—such as, to know the creator, and to distinguish numerous (deeds of) righteousness and sin—is through the Athornán class: as also, every man is, in all deeds relating to his soul, of extended and detailed boundary, through the Athornán class.

Third,—The higher rank of priesthood than that of 4
soldiership and peasantship is owing to its religious communing, disposition and the superiority of (religious) places.

Fourth,—The dignity of the head in the human body is 5
(allotted) to the profession of Athornán; of the hand, to the profession Arthéstár; of the belly, to the profession of Vástarius'; and of feet, to the profession of Hútokhsh: thus, it is symbolically shown, that in rank and dignity, the profession of Athornán is as the head of the world; the profession of Arthéstár is as the hands of the world; the profession of Vástariús' is as the belly of the world; and, the profession of Hútokhsh is as the feet of the world.

Fifth.—The superiority of priestship is owing to the 6
(priest) being (set) over the work relating to their (*i. e.* of the members of the three other professions) souls; for, whoever is in the profession of Athornán, is always a pointer out to people of boundless (knowledge) regarding their souls.
The Athornán class being mentioned in the good religion as 7
the best adorner of the mansions of Ahúrmazd*—this is a proof, fit to be admitted, of the greater superiority of the Athornán class than that of the Arthéstár and Vástariús' classes.

---

* The mansions of Ahúrmazd may be taken to refer, either, to the heavenly mansions or to God's places on the earth, namely, A'tas'kadéhs and other sacred places.

1 **Exposition in the good religion regarding man's becoming virtuous in all the virtues of the world by means of his being made to observe the commands of the religion regarding him. (۴۳)**

2 Be it known that, if a person (be) able, in respect of wealth, fulness and learning, to impart instruction in the wisdom pertaining to the good religion, (then) that person, having the power of learning and wealth, ought to give zealous assistance in respect of wisdom and wealth to those not fully able; so that, the enabler (of others) may become, through the God who enabled him, an acquirer of the reward of fitting dignity in both the worlds, and may, through the power of the Ijads become the receiver of full protection in both the worlds; and also that, people may remain bound, as holders of full relations, in respect of the virtues of both the worlds, and the world may thence become improved, mended and beautified, and the good tribe may increase, and men obtain deliverance (from hell) and (the) exaltation (of heaven.)

1 **Exposition in the good religion regarding the warring of the Ijads to smite the Opposer and to suppress the dark danger (arising through him), for (enabling) the people to live as good creation. (۴۴)**

2 Be it known that, the Ijads are, by the command of God, for the purpose of removing and driving back each of the numerous dangers that have approached at different times: and as a wise physician knows the remedies for driving back the ailments of the body and for making improvements in the original constitution; and (as) the culti-

vator, who removes evil from corn, is the person to apply remedies to corn affected with destructive evil; so they (the Ijads) are for the purpose of not allowing harm to happen to the creation at the time of danger and for driving it back. And they come, by the command of God, immediately upon the appearance of approaching (danger), and smite the enemy powerfully in a way that he may not rise up again. They are like heroes who bestow the advantage upon the world of living in happiness without the fear of enemies, of affording rest to people for a long period, and of spreading in the world the religion and (its) glory.

Exposition in the good religion regarding evil to man, arising from his conducting himself, by means of the soul, for (obtaining) the riches appertaining to the body. (۴۵) 1

Be it known that (for man) to remain in obedience to the 2
Creator, depends upon his knowledge, in every particular, regarding religion. (For), owing to it (religion), a worthy man becomes a conductor (of himself) towards his Creator without evil, harm or vice, by means of the things appertaining to the spirit and the body. And the becoming vicious of men is owing to the diminution and destruction of the wisdom pertaining to the soul; and hence the soul becomes guilty. As, owing to admixture, disease is engendered in the body, so, owing to sin, illness, the pain of death and misery happen to
the soul. Through the miserliness that causes injury to the 3
riches of the soul and through the dishonest practices of a Faréhbút* and the murderous destructive practices of an

* Faréhbút—in the original [illegible] which means, "that which is done, or, which has gone, beyond bounds." It is applied to dishonest or illregulated

Aibibút,* there is a diminution of the life of, and a happening of harm to, the perfect creation of the Creator. When man regulates his conduct by means of the wisdom relating to the soul and by means which secure the riches of safety of body and of prosperity, then the Good creation† prevail to some extent over those who do harm to the creation of the Creator. And owing to the greater strength derived by him (man) through, and the care taken of him, by the Creator, the strength of the Injurer‡ who always hovers over him to do him harm, will not pevail. Men pass their own and their kindred's lives in a proper manner through virtue; and in an improper manner through doing injury. Therefore, arrangements (made) by virtue, ought to be protected from persons possessing a disposition to do harm; and communities whose practises are calculated to cause harm ought to be avoided.

4 Those who are religious teachers, are not causers of harm to the Creator, but those whose religion is such as to instil (into people) a desire for sins that give pain to the Creator, for falsehood, for mischief, and for harm-causing means, their (religion) is worthless. Such a religion cannot be considered to be from the Creator and cannot be called good.

---

men. Vajorgméhar (or, Abújarachmehar), vizier to Noshérwán the Just, in his Pehlwi work, called Ganjés'áigán, thus defines this word :—

[illegible]
[illegible]

i. e. Faréhbút, means, one who considers this world as his highest abode and considers the invisible world to be full of dangers, and prefers that which in the end injures him and brings trouble and punishment to his soul.

* i. e. One who is vicious: an offender. The following explanation occurs in the Pehlwi translation of the Khordéh Avéstá, regarding the deeds of an Aibibút :—

[illegible]

i. e. "The practice of an Aibibút is to keep people on little or dear food."

† i. e. the invisible Ijads. ‡ Angharméniûs.

Exposition in the good religion about the duty of rulers being, as far as practicable, to remove misery, want, hardships, filth and pestilence from men. (۴۹) 1

Be it known that, as it is the personal duty of rulers having a knowledge of the religion to prevent their disobedient enemies from (approaching) wealthy and influential citizens, so it is their duty to drive away from them and suppress, misery, hardship, want, disease and pestilence; and, as far as practicable, to discover and adopt such measures as would keep up prowess in the world. Among rulers he occupies a high position who adopts several measures for removing misery and disease from the citizens in such a manner that there may not be a single complaint under his rule of no measures having been taken against hardship and disease. But being without a knowledge of religion and of its precepts, owing to the idleness resulting from perverse thoughts, and owing to their exerting themselves in occupations pertaining to discontentedness, (they, the rulers,) promote the causes which generate each disease; and, there is thus a strengthening of the profession of arms. Therefore, if any among their subjects should be unable to pursue their occupation owing to their being without the implements of their occupation,—(if), for instance, a husbandman should be without bullocks and other implements of agriculture, or, (if) members of other professions be without the implements of their profession,—then they should provide such persons with the implements for carrying on their business and thus render them defectless. And they should protect defenceless women and children, who, owing to old age or to their inability to move about, and owing to there being no person able to keep off 2

plunderers, seek their assistance. The light to crush misery of this description before it has made any advance is the light (of religion). Therefore, rulers should conduct themselves in (the path of works) appertaining to religion and should give orders to commence (such works), that thereby the person suffering from disease may not have to prefer a dungeon (to his misery). For remedying disease and pestilence, orders should be given for erecting in cities and towns hospitals placed under the superintendence of every well-known physician approving of the happiness of the soul, and provided with appropriate medicines and other appliances for removing disease; and there, enquiries should be made and care taken for curing the diseases of all persons. And measures of all kinds should be taken in cities whereby the city may flourish and be industrious, and famine, misery and want may go on being at once annihilated from (among) most men. Similarly, fire, water and the earth shoud be kept fragrant, and the air should be kept pure from all noxious substances and things liable to decay, that owing to them men may not suffer from disease and pestilence. On the contrary, men should keep (such things) aloof, in the world, from fire, water and the earth in obedience to the commands of kings (who act) in accordance with such admonitions in the good religion.

1 Exposition in the good religion regarding the duty of bearing enmity to the Enemy.* (۴۷)

2 Be it known that, enmitys hould be borne to those with whom (all) relations ought, according to the good religion, to be broken; for, the breaking of relations, brought about

* i. e. Angharmeniás' or Satan, and other evil powers.

by harm done to man and by coming in his way, (so as to prevent him from doing what is good) is just. Those who are turners away of the soul of man from the helper, are Dévas. And owing to relations with these evil beings, the help of him from whom there is assistance to man, is not obtained by him. For, the assistance of Dévas is wellknown for coming in the way of every person who assists men; therefore, if an approved Dastúr of the good religion be able to turn a good man from (having) relations with evil persons, towards the good, then it is not wisdom to quarrel (with him), but good should be done to him, and love should be shown (to him), and good offices should be done to him, and he who is wicked should be turned to what is good by means of wisdom.

Exposition in the good religion regarding the means of getting rid of those whose ways are to oppose the creation of Ahu'rmazd. (۴۸) 1

Be it known that, looking carefully, those whose ways 2
are to oppose the creation of Ahúrmazd are of three kinds. Of these one (kind) advances unperceived, one through the passions, and one in bodily form, to do harm. Those who 3
advance unperceived to do harm are invisible Dévas and Darújs; and, the riddance of them is by means of the ceremony of Ijas'né of the good religion: and, owing to the adoption of measures of other good-doing, there is a riddance of the Déva-worship of the bad religion and of other evil practices. And those who advance (to do harm) through the 4
passions, are (possessed of) covetousness, envy and other passions; and the riddance of the danger from them is by

means of the correlated attributes of inherent wisdom, and by means of conducting ourselves through the instrumentality of well-reputed helpers,* who are the averters of (spiritual) disease, and their powers. The acquisition of strength by
5 the Darújs, through the passions, is owing to Varún.† And those who advance in bodily form (to do harm) are Déva-worshipping rulers, wolves and monsters, who are the destroyers of the world: they are got rid of generally, by means of the battleaxe, fetters, and the holy persons who are the possessors of the fetters for catching them.‡ A Déva-worshipping, deceitful (ruler) causes greater evil to the world than wolves and monsters, owing to the power appertaining to rule.

---

1 **Exposition in the good religion regarding (men's) improving themselves for happiness by directing (their) attention towards the pure (and) invisible Ijads and by cutting off from among them the admixture of those whose intentions are to wound and to give pain.**

---

2 Be it known that, the improvement (of men) for the happiness of heaven is by keeping an eye towards relations with

---

* These "helpers" must be understood to refer to the eleven invisible principles or affections in man which constantly suggest what is good to him. Their names are Osné Khérat=native or inherent wisdom; Gos'osarúj Khérat=knowledge or experience; Vir=faculty of reasoning; Hús'=power of understanding; E'm=good disposition; Khúrsandiya=contentment; Din=religion; U'méd=the hope of heaven; Akho=a pure heart; Bád=vigilance; and Farohar=farvas'i.

† This word is used in Péhlvi as a translation or equivalent of the expression Varénia daéva used in the Avéstá, and denotes, "evil passion," or, "the invisible principle of evil passion."

‡ The reference here is to those holy persons who were supposed, by means of certain prayers and other incantations, to have the power of controlling and harassing evil spirits.

the pure (and) invisible Ijads, and by opposing the association with themselves of those who have the intention of wounding and giving pain (to the Ijads) and are of a like disposition. To join battle with them (*i. e.* such wicked persons) immediately upon seeing them, is, for the creation of Ahúrmazd possessing the disposition of the Ijads, to secure Final Victory over the darkness of this world caused by Dévas and Darújas, and over the practices of the lightless Evil-doer.* In the world, the possessors of the disposition of the Ijads, become improvers of themselves for eternity, by means of righteousness of all kinds and by restraining their inclinations for improper happiness. Those religious teachers who, by means of 3
knowledge derived from this world,† cause numerous men to walk in evil ways and so render them deliveranceless for eternity, are like the creatures of the ever-painful abode of hell: for, their religion imparts evil knowlege respecting the works of the Creator, (respecting) wisdom, highest happiness and the pure invisible Ijads possessed of knowledge regarding the End. Consequently, any one of those whose religion is one pertaining to paradise is said to be for the Evil End and to have the ways of the Dévas by eating and acting with those whose religion is of this (evil) character.

Exposition in the good religion regarding (man's) becoming better owing to the Good, and worse, owing to the Bad. (ɒ•) 1

---

2 Be it known that, if a possessor of life‡ be good himself, he becomes possessed of a better rank, owing to making

* *i. e.* the Ghanámino.

† As opposed to the knowledge derived from the other world, by inspiration: imperfect and worldly as opposed to perfect and heavenly knowledge.

‡ *i. e.* Man.

great additions of righteousness under the tutelage of able and very powerful Ijads; and, owing to superior righteousness (he) becomes the acquirer of the highest rank. And through him additional advantage is derived at every place. For, he is a great encourager, at every place, of the doing of righteousness; hence, those souls that are (located) in bodies, become doers, at every place of more profitable work for the soul. As, in every place, over the members of a household, is the householder; in a village, over the people in the village is the ruler of the village; in a city, over the people in the city, is the king; and, in religion there is the religious teacher; and as the people of the world live under the different kinds of supremacy of these (persons): So, through them (*i. e.* the Ijads) the whole of the good creation, owing to the goodness of the Almighty and All-High Creator, becomes improved; and, owing to its (of the good creation) continuous righteousness, the good Ijads, through the goodness of the Creator, become (capable of) more good.

3 If a possessor of life be evil himself, he becomes an acquirer of the highest rank (in evil), through strong protectors more powerful (than himself) in evil, by (doing) deeds of injury, of harm to the world, of evil fame, and other more injurious deeds. And great harm is done through him. For, in every place, he is an encourager of others (in evil); so that, those souls that are (located) in bodies become, at every place, doers of greater injury to the soul. Just as in a household there is the head of the members of the household; in a village there is the ruler of the people of the village; in a city there is the King of the people of the city; and in religion there is the religious teacher, under the supremacy of whom (all) many men live very uselessly, the causers of much

pain and doers of much injury: owing to which the people of the world are unable to obtain their wishes, to keep themselves (from Sin) and strengthen themselves (with righteousness),—for, how can what is evil be said to be meant to meet the Creator, the highest source of all creation?—So how can the religion of religious teachers who encourage the doing of evil, not pointing out what is good; and, precepts that break relations of goodness, diminish goodness, cause hardship and do immense harm, be said to be meant for forming relations with the Creator? He through whom evil exists is worse than evil (itself) and all evil doers.

Exposition in the good religion regarding the kinds of possessors of life. (91) 1

Be it known that, possessors of life are mainly of these 2
three kinds. One kind is constitutionally immortal: its 3
vesture (*i. e.* body) is (formed) for happiness. Another is 4
constitutionally mortal, and its vesture is perishable. The
Amés'áspands and Ijads are constitutionally immortal, and
are invisible to the people of this world. Those whose vesture 5
is perishable are known as constitutionally mortal: but from
among these those who are of the side of those possessors of
deathless and highly happy life, and whose vesture is related
to the good thoughts of Ahúrmazd and to Máthréspand,*—
they are known as givers of happpiness to their souls and as
preservers of (their) bodies, through Máthréspand. Again,
others are said to be possessors, like the Amés'áspands, of
bodily vestures intended for the happiness of immortality:

* *i. e.* those who live in this world thinking the good thoughts that please Ahúrmazd, and offering the prayers and worship enjoined by religion.

that, is owing to behaviour like that of the good-thoughted Amés'áspands and to the relation of their bodily vesture. The Amés'áspands, as also other invisible Ijads, are bestowers, in this world, upon holders of the good religion, of glory and
6 splendour. Among things visible to the people of this world, that which is immortal is the Sun; and he is a possessor of life, with a vesture that gives happiness to this world. And as to the moon and stars which shine in uniform arrangement,—they shine owing to his (the sun's) light. And (they) are possessors of innately happy (and) immortal vesture owing to the motions of the sun.* And owing to the relation with him, they are considered as having a (shining) vesture. The sun, the moon and the stars give light to the world, bestow strength on (the) bodies (of people) and increse mankind.

7 Those men whose immortal souls are within the bodily vesture belonging to this world, obtain the happiness-giving vesture of him who is by constitution without death,† in various ways; and such men owing to intercourse, one with another,‡ are considered to be of a superior rank among the
8 people of this world. In this world, the obtaining of the constitutional vesture of immortality, by the people of this world, is by means of knowledge regarding the religion, and, behaviour like that of cattle. And men and other creation of the visible world become the acquirers of such a state through the instrumentality and owing to the gift of those invisible Amés'áspands who are by constitution immortal. In this matter, the object of having the behaviour of men like that of cattle is (based) upon this, that people with that

* i. e. The moon and the stars receive their light from and are kept in their respective positions by the Sun.

† i. e. the Ijads and Ahmés'áspands.

‡ i. e. with the Ijads and Ahmés'áspands.

vesture are, like Béhman, by nature the protectors of the
body of every man and keep the soul happy. The possessor 9
of the vesture* of Máthréspand has relation with Ahúrmazd
and is possessed of the power of His good thoughts; and
people become the acquirers of the light and splendour
(emanating) from the Creator through the instrumentality of
the personality of men who are givers of happiness to such
souls. Again, those who are deserving of death† are wearers 10
of the vesture of Dévas, wolves and monsters. Of these, the
bodies of Dévas were broken (up) by Zartos't of the adorable
Farohar, by means of the power of the good religion and of
his first hymn.‡ So, for breaking, (by means of the power
of the religion), the bodies of wolves, is Hos'édar; and for
breaking the bodies of monsters is Hos'édarmáh. And the
coming of victorious Sosios', the doer of the mighty work

* Vesture in the whole of this passage means, according to the context, either body, nature, disposition, state or condition.

† This word includes the notion of punishment in the next world.

‡ i. e. the Ahúnwar. The reference to the bodies of Dévas is explained by the following dialogue between Zartos't and Haoma Ijad occurring in the 9th Há of the Ijas'né :—

[illegible]

i. e. "Thou O pure Zartos't, opposer of the Dévas, of the religion of Ahúrmazd, wert born in the house of Poros'asp. And in renowned Iránvéj.[a] thou O Zartos't first recited, in the voice of song, four (Deva) removing Ahúnwars.[b] And after the laud-voiced song, thou madest those Dévas, that before that time came upon this world in the shape of men, hide (themselves) in the earth. O Zartos't! thou art thyself the highest in rank, the strongest, the most enterprising, the swiftest and the most victorious amongst the invisible creation."

a Iránvéj is the name given to the land on which Gayomard and Mas'í and Mas'iyané were born, and to the first city that was formed by men in this

relating to Fras'okant, is for destroying all dangers like these. And after an end has come to them all men will obtain the immortal body pertaining to the soul; and every one (will obtain) the final vesture of cattle.* And whoever is not of the meanest rank will, in his immortal soul and in his perfectly joyous purity, suffer from no danger. And the world will be (possessed) of everlasting improvement. The meaning of what is made known by the Creator about the renewal of the creation is that that creation will be improved for being made happy.

1 **About guiding oneself with thoughts connected with religion. (૧૨)**

2 Be it known, that any thought, originating in innate reason, that resembles the good religion like as a brother,—such a thought ought to be believed in, accepted, and made

---

world. The evidence on this point is furnished by the following passage from the first Fargard of Véndidad :—

[illegible]

[illegible]

i. e. "I, Ahúrmazd, first among all places and cities, created excellent Iránvéj of the good creation."

b It must not be understood that Zartos't simply recited four Ahúnwars. He performed the Ijas'né of Minó Návar, and the four Ahúnwars were the four "Yathá Ahú Vaériyo" recited at the ceremony of bruising the Haoma plant and occuring in the [illegible] Há of Ijas'né.

* This expression means that in the end men will have the inoffensive disposition of cattle. Thus in the 37th Há of Ijas'ne and the 3rd chapter of the Haftang Yas't, the worshipper promises to worship God with a disposition like that of cattle :—

[illegible]

[illegible]

i. e. "For the sake of His supremacy, greatness, and good protection, we worship Him with the advanced behaviour of those among his worshippers who live like cattle."

current. Any man in whom thoughts connected with such innate reason are always found,—that man, owing to that, obtains embellishments of all kinds. And the thoughts of those who belong to the bad religion are for obstinacy, robbery and deceit. Those who promulgate the bad religion cause such evil as is caused by coiners of money by uttering among people lead in place of gold, or, by alloying gold with lead; but when those who can distinguish the perverse ways of the bad religion obtain a knowledge of its origin, then, by being weighed by right thoughts, it is broken. Perverse ways are understood by being compared with the ways of the good religion. And (their) being so understood is owing to their resembling the product of the natural understanding connected with Ahúrmazd.

Exposition in the good religion regarding deceitless (and) proper behaviour towards Him from whom there is deliverance to men. (۵۳) 1

Be it known that, for a man to act so as to obtain his 2
deliverance,—this, consists in living properly within the wishes of Ahúrmazd, and in making enquiries and search in the good religion regarding the wishes of Ahúrmazd, and in doing, for (obtaining) it, (*i. e.* deliverance,) what may be fit to be done according to the knowledge (found) in the good religion, and in keeping aloof from doing anything that is injurious and is fit to be abstained from: for, when man improves himself by means of the superior ways of Ahúrmazd and lives in accordance with the commands of reason, he becomes like to a thing in accordance with the wishes of

3 Ahúrmazd. And it is owing to his obtaining that knowledge that man becomes fully fit for (adopting) means for preserv-
4 ing true things connected with himself. But having no desires in regard to these two,—contentment and reason—there is an approval of things pertaining to the commands of evil passions and to a selfish heart.

---

1 **Exposition in the good religion worthy of man's attention. (૫૪)**

2 Be it known that, every man ought to take thought regarding the giving of deliverance to (his) soul: in this matter, rulers, by improving the different peoples of the world, by conferring splendour, by bestowing gladness and by governing well, make (their souls) more glorious (for the purposes of deliverance). Religious men make (their souls) more glorious by imparting the practices of the Mazdiasní religion, by impressing belief respecting it and by imparting true relations. And all other men besides these make (their souls) more glorious by remaining obedient (to the Mazdiasní religion) in the business of their professions.

---

1 **Seven explanations sought by a scholar of (his) teacher. (૫૫)**

2, 3 Who remains fresh in wealth? Who possesses happi-
4 ness pertaining to the soul? Who is the keeper-aloof from
5, 6 sin? Who possesses superior wisdom? Who is an increaser
7 of glory? A man possessing the friendship of many men—
8 to what is that owing? Through whom is improvement of
the body, and deliverance to its soul?

Replies given by the teacher from a knowledge of the good religion. (٥٦) 1

Be it known that, whoever is industrious with personal 2
zeal and labour, he remains fresh in wealth. He whose look, 3
in (this) perishable world is towards the Giver of Life,—to
his soul there is happiness and tranquility from the Creator.
(He in whose heart) is the abode of the omniscient Creator,— 4
he is a keeper of himself aloof from sin. The man who has 5
much knowledge of the apprehensions regarding the Hos'bám
(of Chéhárúm)* is of high rank in wisdom. By looking 6
at people with a good eye, there is an increase of your glory.
Men will be very affectionate towards you by your living 7
with them in friendship and looking after them. If you 8
force out falsehood from (your) body, your body will be improved and your soul delivered (from hell.)

Exposition in the good religion regarding the wisdom of the Mazḍiasni religion being for all professors of that religion. (٥٧) 1

Be it known that, the wisdom of the Mazḍiasni religion 2
is for the people professing that religion. And those who are Faréhbúts and Aibébúṭs,—to them there is harm from it. (For) the connection itself of that religion is an opposer of the sinful wisdom of Faréhbúṭ and of the obstructive, cruel wisdom of Aibébúṭ. Again, by much faith being reposed in

---

* On the morning of the fourth day (chéhárúm) after death an account is taken of the good and evil deeds done by men in the flesh, and, according as the former or the latter predominate, their souls enjoy the everlasting happiness of heaven or suffer the punishments of hell. He, therefore, who in his actions in this world bears in mind the day of account is emphatically a wise man.

the good religion, the Perfect Improvers* by means of good wisdom, of the believer in the good religion, become frequent residents (in his heart); and owing to that, the thoughts, the speech, and the deeds of these professors of the good religion, are always accompanied with the wisdom of the Mazdiasni religion. The wisdom intended for the professors of the Mazdiasni religion,—every (portion) of that wisdom,—is not obtained by the reasoning faculty (of man), but it is made known by the Giver of existence to the Mazdiasni religion and its Revealer.

---

1 **Exposition in the good religion regarding state and religion.** (ᴏʜ)

---

2 Be it known that, the life of citizens consists in (civil) government (being) connected with religion and religion (being) connected with (civil) government. And the exposition, based on a knowledge of the good religion, regarding it is thus:—(If there be) those whose government is for (the purposes of) religion and whose religion is for the improvement of government,—then, the faithful must assuredly live in accord with them: for, the rule of such a state is like a manifest support, to the doers of generous deeds of the good religion, for remaining firm in the service of Ahúrmazd and for conferring greatness on the religion. For one not to destroy another, to render obedience to the state and to confer greatness upon it,—(all) these are owing to the remaining in obedience to the religion of Ahúrmazd. The highest greatness to religion is from (civil) government. There is great splendour and profit to the people of the world,

* i. e. The invisible Ijads.

from God, owing to the influence of religious behaviour. A government is truthful, owing to its being a government accompanied with the good religion. A government is related to the good religion owing to there being a complete connection with the good religion. And from this, the proposition that, government is (identical with) religion and that religion is the goveanment of citizens, is clearly apparent. Similarly, an evil government is owing to its evil religion, and an evil religion is owing to its correlated evil government.

Exposition in the good religion regarding the good, the more good and the most good; the bad, the very bad and the most bad among men. (७१) 1

Be it know that, (a man) becomes good in many ways: 2
especially by putting faith in the religion of Ahúrmazd; and thereby he becomes a holder of relations with the Creator, Ahúrmazḍ. A man becomes more and most good by putting more and most faith in the religion of Ahúrmazḍ. And thereby he becomes a holder of greater and greatest relations with, the Creator, Ahúrmazd, the source of all good. Similarly,
man becomes bad in various ways. Especially by putting 3
faith in a bad religion. And thereby he becomes a holder of relations with the Ghanámino: and he becomes more and most bad by putting more and most faith in the bad religion. And thereby he becomes a holder of greater and greatest rela-
tions with the source of all evil, the Ghanámino. Therefore, 4
how can there be a mingling of wicked religious teachers in a religion which is the source of good? That is, in what way can there be a mingling of those whose religion is of evil ways, with the good religion connected with the Ijads?

As the good are said to be holders of relations with the Ijads, through goodness; so, how can the wicked, through wickedness?

---

1 **Exposition in the good religion regarding the government of men and the governors. (۱۰)**

---

2 Be it known that, the governor, over the body which the Creator of unbounded creation, God, has given to man, is his own soul. In the body, the obtaining of the assistance of the Ijads, is through Búḍ.* And through it the reasoning faculty becomes a wisher for, and obtainer of, strength. (Man) is a possessor of strength and a keeper-of-himself-durable through *Hos'*.† Through reason‡ man is a finder-out of

---

* Búḍ,—[illegible] is derived from the word [illegible] in the Avesta: it is used in Pájand and Persian in the forms [illegible] and بوی Búḍ, must be understood to refer to the principle or faculty in us which gives us warning, puts us on our guard. Thus, Abújarchamého̍r, the vizier of Nos'érwán the Just, in his Ganjé-s'áigán says [illegible] *i. e.* "Búd is the principle that gives warning." Again in this work, the Dinkarḍ, Búd [illegible] is thus defined :—

[illegible]

i. e. "As the harmless light of the sun and the lamp keeps (the people), in the world and in (their) dwellings, unharmed, so Búd is (the power) that keeps the body and soul illuminated and gives to the soul, in the body, unobscured knowledge regarding freedom from harm."

† *i. e.* Reason, sense.

‡ Reason is of two kinds, innate and acquired through knowledge and experience. In the Ganjés'áigán it is said :—"The business of innate reason is the examination of oneself, for fear of sinful deeds, and the saving of oneself from useless labour; the using of the perishable wealth of this world in the work relating to its End and thereby not diminishing ones wealth relating to the Far s'okant and not increasing wickedness. The business of the other reason, acquired through knowledge or experiance, is to know the good path and to remain fixed upon it, to search for those things that may prove of higher rank after death in this world, to keep on guard against whatever is mean, not to desire to do that which cannot be done and not to taken in hand that work which cannot be finished."

falsehood, a distinguisher, and a doer of every deed. Owing to much connection with the Ijads, through (the faculty named) *Akho*, a path is found to the mind by wisdom, purity and gladness that have an eye for the Invisible. Again, 3
seven* other bodily things have been created, giving complete embellishment to the body from without; among these are the five senses. These are spoken of, by those who have knowledge regarding them, as the senses of sight, hearing, taste, smell and touch, the windows connected with which are placed outside the body; and, the nerves in the dwelling are the proper carriers of his messages to the owner† of the dwelling-house.‡ Again, there is a description-giving sense—the tongue, which is the bringer out of knowledge regarding the owner of the body from within the body and is the publisher of whatever may be his wishes and thoughts. In this manner every man is made to personally govern his body, for the freedom of his wishes. Hence, (this is) like the kings of the world who are rulers according to their will over people, and, are considered good rulers over the body of the people, by managing the kingdom with wisdom, through the good use of their powers; and, such rule gives to many unworthy persons relations with the Kingdom of Light; and, consequently, such a king becomes happy and respected in the invisible world: but if he be a misuser of 4
his powers, of evil understanding, and an injurer, then, owing to that, his kingdom is at once subverted, and he remains despised and possessed of evil reward, in the ever-harassing hell. 5
Among the people of this world, the nature which is in itself like to the nature of the Creator Ahúrmazd, is the nature of holy

* All the Pehlevi Mss. give seven as the number of the senses; but it would appear from the context that six is the correct figure.

† *i. e.* the Soul. ‡ *i. e.* the Body.

men, who are keepers of the principle of good thought in *Akho*, givers of place in their hearts to the service of the Spéuámino, keepers in their minds of the commands of Saros′, sufferers in a sufficient manner, and givers of authoritative decisions to God's creatures and obeyers of the law.* The nature of that holy man, whose senses possess, in the body, the powers of the soul, is,—for the purpose of (giving) to the people of the world, through Hos′, knowledge regarding God,—like to that of the holders† of relations with heavenly ways; and is,—in obtaining true wisdom by means of the faculty of reason,—as if possessing the brilliancy of fire; (and) is, through the understanding a giver of much admonition for (the doing of) wise deeds and things; as also a raiser to superior rank by imparting knowledge regarding the good religion, and eager to tell and do things calculated for its (religion's) greater purity, and for fuller thought regarding it; and is,—owing to the higher power (residing) in his body,—courageous, not afraid of any
6 one, and a remover (of evil), in the midst of all beholders. Again, (the nature of that holy man) is,—owing to keeping a benignant outlook through the eyes,—like that of Khors′ed;—owing to hearing what is good through the ears,—like that of Saros′;—owing to being a truth-teller through the tongue,—like that of Ras′nó; and, owing to doing good work with the hands and being a mover-about with the feet for righteousness,—a worker for eternity; as also, without evil, by means of the soul and other powers of the body.

---

1 Exposition in the good religion regarding the obtaining of the nature‡ of the Ghana′mino himself. (۹۱)

2 Be it known that, there is an obtaining of the nature

* This description is applicable to those who are true prophets of God.

† i. e. the Ijads. ‡ Lit. body; hence, personality or nature.

of Angharaméniyús by means of thoughts which have reached into *Akho* through an evil mind, and, of the evil heart possessing the knowledge that causes harm, and, of the evil nature of the anger that has fallen into the mind. And hence (man) is of perverse behaviour, an acquirer of death, an instructor of men in (what leads to) death, an injurer of good men, and like a chief of sinners. And his nature is, through the powers of the members pertaining to the body and the soul, calculated
for infidels. Owing to which, he is, through reason, piercing 3
and hurtful; through *Hos'*, unforgetful of vengeance; through thought, a perpetual harasser of good things; through (his) will, of a nature fit to harass every man; through ambition, a possessor of the vice of swallowing up the world, by means of an evil tumult; through the passions, fired up to blow the smoke of relation with the perverse ways of the evil religion that causes harm to the world; and, through head-strong thoughts, pointer-out, in an inverted order, of thoughts relating to subjection to God which make (a man) to walk in accordance with the law. And he is, through the qualities of an A's'mogh, a doer of deeds, in a cruel manner, and a giver of (things pertaining to) the Ghanámino; through the soul, envious, like Afrásiáb, of all good creation; through Zohák-like heart, an injurer of virtue; and through doing evil deeds with both the hands and running about for evil help with both the feet, hurtful to the world like thieves and wolves.

Exposition in the good religion regarding the causes of obtaining wisdom and happiness. (۹۲) 1

Be it known that, whatever wisdom (and) happiness— 2
these two—exist now, are owing to the principles that give

the strength of wisdom and the power of happiness. Among these, by means of the proper power appertaining to the soul, Ahúrmazd reaches into the heart of the acquirer of wisdom, and the power of obtaining the wishes,* reaches into the heart of the acquirer of wisdom. And on that wisdom reaching into the mind, a path is found by the mind that is obedient to Ahúrmazd and is pure, to see what relates to the invisible; and so (man) becomes worthy of fresh† and superior happiness.

---

1 **Exposition in the good religion regarding the power possessed by man, of chosing happiness in this aweful world. (۹۳)**

---

2 Be it known that, the happiness of the soul is desired in two ways. One, by means of the power of innate reason pertaining to the soul, which is (a principle) for sending out the inner movements‡ to the effect to raise the soul to a higher rank. (Another), by means of educated reason, which is (a principle) for sending the outer movements
3 within. Similarly, fear (of hell) is chosen in two ways. One by the rising from within of the causes for discontented wants: another, by the coming in from without of the
4 causes for miserliness regarding mean objects. Good thoughts are the cause of the happiness of the soul and the lords of innate reason. And evil thoughts are the cause of danger
5 and the increasers of evil passions. The reaching of good
6 thoughts into men is from the Spénámino: and the running of evil thoughts is from the Ghanámino. In man there is a

---

* *i. e.* Such as are approved by Ahúrmazd.

† *i. e.* Ever fresh; everlasting.

‡ *i. e.* Thoughts.

residence of good thoughts as well as of bad thoughts: from among these, for whose residence should a place be made, and who should be prevented from coming? In the proportion in which a man possesses good thoughts, in that proportion he obtains a high, a middling, or a low abode of happiness. And, he becomes unharassed and of good thoughts by means of innate reason which has good thoughts. Similarly, in the proportion in which there is evil thought in him, in that proportion he obtains the abode of fear. By evil thoughts, (a man) has injurious thoughts. And by means of his innate capacity for causing harm, (a man) is, possessed, in his body, of proportionately different degrees of happiness and fear. In man, in the proportion in which there is an acquisition, of prosperity and of wishes, to innate reason, by means of cultivated reason, through the relation of good thoughts; in that proportion is his happiness, (in heaven) powerful over (his) fear (of hell). And, owing to the effect of evil thoughts, just as much of evil understanding, of misery, of disappointment there is, just so much does the power of fear (of hell) prevail over happiness: therefore, a vigilant, holy man lives in this world with good thoughts and is disgusted with evil thoughts. He who is of evil understanding and full of evil thoughts, that man is irrational and driven from good thoughts. Now when, in this manner, there is always a distraction of happiness and of reason, owing to the evil understanding pertaining to fear (of hell); (and) when there is always detriment accruing, to fear (of hell) and to evil understanding, from happiness-giving understanding; then, it is not that there may not at all be a man, of the highest rank in happiness and in understanding, who is, with sufficient wisdom, without the fear (of hell). Nor,

similarly, is it that the most advanced man, in fear and in evil understanding, may not be without the germ of happiness.

1 Exposition in the good religion regarding happiness arising from (such) wisdom in man (as that) of Fare'hbu't and Aibe'bu't. (۹۳)

2 Be it known that, the exposition made, in accordance with the religion, of the happiness arising from the wisdom pertaining to Faréhbṳ́t and Aibébṳ́t, is of this kind :—owing to their* connection with man being well cemented, there is an accrual to him of the happiness of wisdom. And, owing to that, he, lives with the wisdom of the lifeless happiness of sin. The wisdom of sin remains for ever for (the sake of) the happiness that arises from robbery and ignorance of the religion. But, whatever happiness pertaining to good (wisdom) is (found) in just proportion in men, without this relation,†—owing to it, (man) becomes proportioned in happiness; and becomes fit to be approved of in (his) passions, disposition, and conduct; (becomes) one who takes care (of others); brave, and one who pleases with the joys pertaining to the soul. And in the proportion in which the happiness connected with (good) wisdom diminishes, in that proportion the production of the wisdom pertaining to sin prevails over that (good) wisdom. And hence, whatever wisdom pertains to wickedness, that he lays bare. And the person who is much (concerned) in the promotion of the wisdom connected with sin, he is of careless thoughts, a speaker of what is without truth, a giver of birth to the greater success of much inglorious happiness, and a doer of many perverted deeds. And, owing

* Of Faréhbṳ́t and Aibébṳ́t. † i. e. With Faréhbṳ́t and Aibébṳ́t.

to a wicked understanding that person is (possessed) of habits belonging to the bad religion, is a speaker of what is dreadful and an approver of things that are fit to be given up.

Owing to continued happiness of the nature pertaining 3
to the soul, there is a prevention of the wicked wisdom pertaining to Aibébúṭ. And that person* is a harmer of the increase of the wisdom pertaining to Faréhbúṭ and of the happiness pertaining to Aibébúṭ; is of the nature of spirits, and, of good understanding. And in the proportion in which the knowledge connected with happiness is (found) in man, in that proportion the unenduring happiness of sin diminishes. And (when) the superior happiness prevails over it† then, the happiness of the wickedness connected with the soul, which (happiness) is for (purposes of) sin, is put a stop to. But when the happiness connected with sin is much in advance, then, the man becomes a hurter of the harmony of holy hymns, and a damager of fresh pleasure; and, of mean wisdom. Owing to much unillumined wisdom, there is a greater prevalence of lifeless happiness and a stoppage of the glory (coming) from the Ijads; hence, man remains a disapprover of good conscience and a tyrant. Owing to continued unillumined wisdom, and to the stoppage of cleanliness, there is the lifeless happiness of wickedness. And by it, man becomes possessed of the happiness of Faréhbúṭ, of the wisdom of Aibébúṭ, an injurer of the world, and, shameless.

About men having the ways of the good religion. (१७) 1

These are of five kinds. One, of these, (consists of) holy 2
(men) who help the good religion by words, strengthen it by

---

* Who puts a stop to wicked wisdom.

† i. e. Over the happiness pertaining to Faréhbúṭ.

deeds, are givers of authoritative decisions to the lovers of
3 the religion, and embellishers of purity. Another, of those
who praise the good religion in words and weaken it by
4 deeds. The third, of those who extend the friendship of the
religion to deceitful, sinning A's'moghs, through the precepts
5 of the good religion. The fourth, of those who contemn
the good religion in words, but strengthen it by deeds, and
give decisions regarding it among sinners; and raise it,
without an army, to a higher rank; and keep faith towards
God; and guide co-religionist friends hoping for holiness, by
6 higher thoughts. The fifth, of those who despise the good
religion in words, but who give decisions regarding it to
tyrannous, infidel rulers, and make them move in deeds
(relating to it).

ERRATA.

Page 3 *line* 14 *for* by green wood *read* green wood.
„ 7 *note* * *for* Khúb *read* Báj.
„ 9 *line* 19 *for* the giver of much pain to the Dévas *read* the causer of much pain in the world.
„ 13 *note* * *for* beast *read* by certain beasts.
„ 27 *line* 3 put a comma *after* mankind.
„ 29 *line* 1 *for* promulgator *read* bearer.
„ 44 *line* 3 *dele* comma *after* helpers.
„ 44 *note* * *line* 5 *for* E'm *read* Him.
„ 52 *line* 5 from bottom, *for* Who is the, *read* Who is a.
„ 55 *line* 13 *for* Know *read* Known.
„ 58 *line* 3 *for* the commands of *read* (the commands of).

દીનકર્દ કેતાબનાં પેહલ્લાં દફતરના અગતજોગ લોગતોની શબ્દકોષ.

GLOSSARY OF SELECT TERMS.

[Pahlavi]

[Pahlavi]=[Avestan] અથવા [Avestan] નાં. જગત, દુનીઆં, આલમ, ખલકત. (Hib. Chald. עם, Syr. عم, A. عام people, subjects, the whole human race.) *n.* The world, the universe, the people, mankind, subjects, populace.

[Pahlavi]=[Avestan] વિ. આલમને ખરાબ કરનાર, ખલકનો નાશ કરનાર. ([Pahlavi]+[Pahlavi] Semitic עם ને અવ. [Avestan]) *a.* A destroyer of the world—of mankind, one who harms or injures the world—the people—the human race.

[Pahlavi]=[Avestan] વિ. હયાતીવાલું, મોજુદ, જીવતું. ૨. ખાલિક, ખોદાએતાલા. (Chald. קים, living, existing, alive. Syr. كيـنا, being, nature.) *a.* That exists, living, extant. 2. The self-existent; God.

[Pahlavi]=[Avestan] નાં. હસ્તી, હયાતી, જીંદગી. ૨. ખલક, ખલકતઃ ક્રિ. હોવું, થવું, બનવું. ([Pahlavi]+[Pahlavi]) *n.* Existence, being, life. 2. Mankind, the human race, the people, populace. *v.* To be, to exist, to live.

[Pahlavi]=[Avestan] વિ. એબિયલ થાએલું, એબદાર બનેલું, બીગડેલું. ([Pahlavi] Syr. عيب અથવા عيب, to obscure, contemn. Chald. עב, A. عيب ને વિશેષણની • તથા અવ૦ [Avestan] ઉપરથી [Pahlavi] લાગીને [Pahlavi]+•+[Pahlavi]) *a.* Deformed, having a blemish, defective, corrupt, tainted.

[Pahlavi]=[Avestan] સર્વ. આ, આએ, એ. (અવ૦ [Avestan] ઉપરથી બનેલાં [Avestan] ને બદલે ફા૦ ام) *pron.* This, that which is present or near in time or place.

[Pahlavi]=[Avestan] ક્રિ. તાબે રેહવું, આધીન રેહવું. (અવ૦ [Avestan] ઉપરથી [Pahlavi] અને તેહને [Pahlavi] પ્રત્યને બદલે [Pahlavi] પ્રત્ય લાગેલોછે.) *v.* To obey, to remain

in subjection, to live under authority.

[illegible] = [illegible] બા. નાં. તાબેદારી, આધીની, ફરમાંબરદારી. ૨. ઇમાંનદારી, વીસવાસુપણું. (અવ૦ [illegible], ફા૦ ایری) *n.* Obedience, subjection, dependence, submission. 2. Fidelity, faithfulness.

[illegible] = [illegible] ક્રિ. વિ. વગર બાજે, બાજ ધરે આ વગર. (ઉપ. [illegible] + [illegible], અવ૦ [illegible] + [illegible] ઉપરથી) ના. આવાજ, સાદ. વિ. શોહરત પામેલું, ફેલાએલું. (અવ૦ [illegible] + [illegible], ફા૦ آواز) *ad.* Without saying báj or prayer; without reciting or repeating prayer. *n.* Sound, noise, voice. *a.* Known far, generally known, public, published far and wide.

[illegible] = [illegible] ના. આદમી, પુરૂષ, શખ્સ. (Hib. [illegible] Chald. [illegible] a man) *n.* Man, person, individual.

[illegible], [illegible] = [illegible], [illegible] બા. ના. કુવ્વત, સકતી, તાકાત. ૨. મોહટાઈ, બુજોરગી. (અવ૦ [illegible] કુવ્વત, જોર. [illegible] ઉનચાઈ, મોહટાઈ.) *n.* Strength, vigour, energy, power. 2. Greatness, venerableness.

[illegible] = [illegible] નાં. વખત, હીંગામ. (અવ૦ [illegible] + [illegible], ફા૦ ہنگام) *n.* Time, times, season, age, epoch.

[illegible] = [illegible] બા. નાં. કુવ્વતમંદી, બાહદુરી, ચહડતી કલા. ([illegible] + [illegible] + [illegible], અવ૦ [illegible] + [illegible]) *n.* Strength, bravery, valour, courage, ascendency, that is getting more powerful.

[illegible] = [illegible] ના. જાડનું ફલ, ઓરવરથી બનેલી વસ્તુ. (અવ૦ [illegible] અને [illegible] to render ઉપરથી ફા૦ سازش) *n.* Fruit, any vegetable substance.

[illegible] = [illegible] વિ. એક, કોઇએક. (અવ૦ [illegible] ઉપરથી) *a.* One, some one, any.

[illegible] = [illegible] નાં. આએ બાબત, આએ વિષય. (અવ૦ [illegible] ઉપરથી [illegible] અને Hib. Chald. [illegible] Aram. [illegible] A. بَاب door, gate, opening.) *n.* This matter, this subject, the subject in hand.

[illegible] = [illegible] બા. નાં. બીગાડ, ખરાબી, નકામાંપણું. ક્રિ. નકામું કરવું, બીગાડવું, ખરાબ કરવું. ([illegible] + [illegible] + [illegible] જોડાઇને આએ ક્રિ૦ ને લગતા [illegible] પ, પ્રત્યને અવસ્તાના સામાન્ય રૂપના [illegible] પ્રત્ય ઉપરથી બનેલો સહમજવો. ફા૦ تباهکاری) *n.* Damage, injury, corruption; uselessness. *v.* To render useless, to damage, to spoil, to corrupt.

[illegible] – [illegible] = [illegible] નાં. બુરા વીચારવાલો દેવ. ૨. બુરાં મનવાલી સકતી; બુરા વીચારની સકતી. ૩. બુરો વીચાર, બુરૂં મન, ખરાબ અંદેશો. વિ. બુરા વીચારવાલું, ખરાબ મનવાલું. (અવ૦ [illegible] પા૦ [illegible]) *n.* A Dév having

evil thoughts. 2. The principle, power or dæmon of evil-mindedness, an evil thoughted spirit. 3. Evil thought, evil mind, evil-imagining. *a.* Having evil thoughts, evil minded.

[illegible]=[illegible] નાં. બુરી દીન, ખરાબ મજહબ, ઉલટો ધર્મ. વિ. બુરી દીનવાલું, ખરાબ મજહબવાલું, ઉલટો ધર્મ પાલનાર. (અવ૦ [illegible] ઉપરથી) *n.* Bad or evil religion, heresey, heterodoxy. *a.* Belonging to the bad or evil religion, heretical.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. નાપાકી, ગલીઝી, અપવીતરાઈ, નસુગાઈ. (અવ૦ [illegible] ૨-૨ [illegible] ઉપરથી) *n.* Impurity, pollution, filth, uncleanliness.

[illegible]=[illegible] નાં. દુનીઆં, જેહાંન. ૨. મકાંન, રેહઠાંણ. ૩. અંતકરણ. (અવ૦ [illegible] અથવા [illegible] ઉપરથી ફા૦ [illegible]) *n.* The world, the earth. 2. Dwelling, habitation. 3. Conscience, the heart.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વિ. અંતઃકરણથી, અંતકરણે કરી, દેલોજાંણથી. ([illegible] + [illegible], [illegible] નો સંખ્શેપ આકાર) *ad.* Conscientiously, heartily, cordially.

[illegible]=[illegible] નાં. બુરૂં રાજ, બુરી સલતનત, ([illegible] ને બદલે [illegible] + [illegible]) *n.* A kingdom where evil prevails, an evil sovereignty.

[illegible]=[illegible] વિ. બગર સંતોષનું, અસંતોષી, નારાજ. (ઉપ. [illegible] + [illegible], આએ શબ્દ અવ૦ [illegible] બોલ ઉપરથી બનેલા પેહલવી [illegible] લોગતનો અખશરોની તબદીલ થાઇને બનેલો બીજો એમ થાછે. હેને મલતો પા૦ [illegible] અને ફા૦ [illegible] બોલ મલેછે.) *a.* Discontented, dissatisfied.

[illegible]=[illegible] નાં. અંતકરણ, અંતઃકરણ, દીલ, હઈડું. ૨. દીલને આવતી દુનીઆનિ લગતી ચેતવણી આપનારી ગેબી સકતી. (અવ૦ [illegible] અથવા [illegible]) *n.* Conscience, the heart. 2. The invisible power that gives a presentiment to the heart about the world to come.

[illegible]=[illegible] વિ. નાપસંદ, અણગમતું, નહી પસંદ કરવાજોગ. ભા. નાં. નાપસંદગી, રંજીદગી; (ઉપ. [illegible] + [illegible] અવ૦ [illegible] + [illegible] પસંદ કરવું, ફા૦ [illegible]) *a.* Unacceptable, unpleasant, disagreeable; fit to be disapproved. *n.* Displeasure, troublesomeness, disagree ableness.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. બદી કરવી, ખરાબી કરવી, બુરાઈ કરવી. ભા. નાં. બુરો આપ, બુરાઇનિ લગતી આપ લે. ([illegible] + [illegible] અવ૦ [illegible] + [illegible] ને સા. ૨. પ્રત્ય [illegible] અથવા નાંમને લગતી [illegible] પ્રત્યને બદલે પેહલવીમાં વપરાતો [illegible] પ્રત્ય જોડાઇને.) *v.* To do evil, To do harm, ill-doing. *n.* Evil-impartiveness, communication of evil, influencing to evil.

[illegible]=[illegible] વિ. બદી કરનાર, બુરાઇવાળો. ૨. ઘાતકી, ઘાત કરનાર. *a.* One who does evil, an evil-doer. 2. Cruel, hurtful, injurious.

[illegible]=[illegible] બા. ના. બુરો ઠરાવ, ખરાબ જુસ્સો. ([illegible]) *n.* Tremor-giving evil, overpowering evil, surging evil.

[illegible]=[illegible] વિ. ખરાબ દીનને લગતું, બુરા મજહબ વાલું. *a.* Pertaining to the evil religion, heretical.

[illegible]=[illegible] વિ. ખરાબ કરનાર, નોકશાન આપનાર. *a.* That which causes harm, evil-doing, harmful, injurious.

[illegible]=[illegible] ઉપ. થી, થકી, પાસેથી, કનેથી, માંથી. ૨. ઉભ. અ. અથવા ક્રિ. વિ. કરતાં, થી. (અવ૦ [illegible], ફા૦ از) *prep.* By, with, by means of, from, from near, through. *conj.* Than.

[illegible]=[illegible] ના. પગ, (અવ૦ [illegible] પગ, ઉપરથી) *n.* Foot, leg.

[illegible]=[illegible] વિ. ભએ વગરનું, વગર ધાસ્તીવાલું, નીરભએ. (અવ૦ ઉપ. [illegible], ફા૦ ترس) *a.* Without fear, without dread, fearless.

[illegible]=[illegible] વિ. અસક્ત, વગર સકતીવાલું, તાકત વગરનું. (અવ૦ ઉપ. [illegible]) *a.* Weak, without strength, feeble.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વિ. વગર ઠગાઇએ, બા. નાં. સચ્ચાઇ, સાચવટ. ([illegible]; અવ૦ [illegible], ફા૦ بی دروغی) *ad.* Without deceit. *n.* Truth, truthfulness.

[illegible]=[illegible] વિ. વગર વીચારનું, અવીચારી. ૨. ઉલટી ચાલચલણવાલું, આડે મારગે ચાલનાર. *a.* Thoughtless, heedless. 2. Perverse, going the wrong way.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વિ. અણુઘટતી રીતે, બેકાએદે. (ઉપ. [illegible] અવ૦ [illegible], ફા૦ بی داد) *ad.* Improperly, irregularly, lawlessly.

[illegible]=[illegible] ઉભ. અ. તો, તેઆરે. (Chald. Sam. [illegible], then) *conj.* Then, in that case, in consequence.

[illegible]=[illegible] ઉભ. અ. તોપણ, તોએપણ, જો, અગર. (અવ૦ [illegible]) *conj.* Notwithstanding, nevertheless, still, if, since, in case.

[illegible]-[illegible]=[illegible]-[illegible] વિ. સરકસ, નાફરમાન, જે ખોદાની તાબેદારીમાં નહી હોએ તે. (ઉપ. [illegible], અવ૦ [illegible]; ફા૦ انیر એનું બાવ વાચકનાંમ [illegible] નાંફરમાંની, સરકશી.) *a.* Rebellious, headstrong, disobedient, one who is disobedient to God.

[illegible]=[illegible] વિ. વાદલ વગરનું, નહી વાદલવાલું, અભ્ર વગરનું.

(ઉપ. [illegible], અવ० [illegible]) *a.* Cloudless.

[illegible]=[illegible] વિ. વીનાશ વગરનું, નહી નાશ કરનારૂં. (ઉપ. [illegible], અવ० [illegible] ઉપરથી.) *a.* Indestructible, not destroying, imperishable.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. ખોટી ખબર આપવી, ખોટું સહમજાવવું. (ઉપ. [illegible], અવ० [illegible] ઉપરથી, ફા० [illegible]) *v.* To give false information or explanation, to misrepresent.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. હાંની, હલાકી, ઈજા. ([illegible], સં० हन्, to hunt, to injure, to strike. અવ० [illegible] અથવા [illegible] મારવું, હલાક કરવું.) *n.* Injury, damage, harassment, hurt.

[illegible]=[illegible] નાં. લોક, ખલકત. ૨. બદન, અંદામ, જાત, કાયા. ૩. અવયવ, શરીરનો ભાગ. ([illegible] ની અંદરથી ; ર, નીકલી જાઇને બનેલો સંક્ષેપ આકાર. અવ० [illegible], ફા० [illegible]) *n.* People, subjects, mankind. 2. Body, person constitution, nature. 3. A limb, a member of animal body.

[illegible]-[illegible]=[illegible] અથવા [illegible] વિ. રોશની વગરનું; તેજ વગરનું, ઝાંખું, વગર તેજીવાલું. ૨. કીરતી વગરનું, બેઈજતીવાલું. (અવ० [illegible], ફા० [illegible]) *a.* Lustreless, dim, not bright. 2. Without glory, inglorious, disreputable.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વગર તેજનું કરવું, ઝાંખું બનાવવું. (ઉપ. [illegible] ને સામાન્ય રૂપનું પ્રત્ય [illegible], અવ० [illegible]) *v.* To render lustreless, to dim.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વિ. અણઘટતી રીતે, કમારગે, ગેરવાજબીપણે. (ઉપ. [illegible] ને ક્રિ. વિ. નો પ્રત્ય [illegible] લાગીને) *ad.* Improperly, in an evil way, unjustly.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. ઝાંખ લાગવો, કજલાવું, વગર તેજનું બનવું. (ઉપ. [illegible] ને બદલે [illegible] નીકલી જાઇને [illegible]) *v.* To be dimmed, to be darkaned, to become lustreless.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. જુદાઈ, જુદાગી, અમિત્રાચારી, દુશમની. (ઉપ. [illegible], અવ० [illegible], ફા० [illegible]) *n.* Separation, estrangement, strangeness, unfriendliness, enmity.

[illegible]=[illegible] વિ. નાંફરમાન, મજદીઅસ્નની દીનને નહી માંનનાર, ખોદાને નહી માંનનાર, કાફર. (જુઓ [illegible]=[illegible]) *a.* Adisobedient person, a disbeliever in the Mazdias'ni religion, an infidel, an atheist.

[illegible]=[illegible] વિ. મોત વગરનું, અમર. ૨. ઈજા—દુઃખ વગરનું. ૩. સુખી, બખતાવર. (ઉપ. [illegible], અવ०

[illegible], ફા૦ [illegible]) *a.* Deathless, immortal. 2. Painless. 3. Happy, fortunate, lucky.

[illegible]=[illegible] નાં. નસીહત, શીખામણ. ૨. વસીઅત, ઉઇલ. Advice, admonition. 2. A will, a testament.

[illegible]=[illegible] નાં. હવા, વાતાવરણ, પૃથ્વીની આસપાસ વિંટાએલો હવાનો જથ્થો. (અવ૦ [illegible]+[illegible], ફા૦ [illegible]) *n.* Air, the atmosphere, the mass of air surrounding the earth.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. વીચાર, ધારણા, તમીજ. ક્રિ. ૨. સરખાવવું, ધારણા પોંહચાડવી, મગજમાં તોલવું. *n.* Contemplation, intention, design, purpose. 2. *v.* To compare, to contemplate, to weigh or balance in the mind.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વીચારવું, અંદેશો કરવો. *v.* To think, to consider, to be concerned, to be thoughtful.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વિ. હમેશાં, સદા, દર વખતે. ([illegible]+[illegible], અવ૦ [illegible] ઉપરથી) *ad.* Always, ever, every time.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. નીમખ્હરાંમી, નગુણાપણું. ક્રિ. નીમખ્હરાંમ થવું, નગુણું થવું, લુણહરાંમ કરવું. (ઉપ. [illegible]+[illegible]+[illegible], ફા૦ [illegible]) *n.* Ingratitude, unthankfulness. *v.* To be ungrateful, to return evil for good.

[illegible]=[illegible] અથવા [illegible] વિ. બેહદ, હદ વગરનું. (ઉપ. [illegible]+[illegible]+[illegible]) *a.* Limitless, illimitable, boundless.

[illegible]=[illegible] વિ. અપ્રમાંણીક, ગેરવાજબી, અનઘટતું. (ઉપ. [illegible]+[illegible]+[illegible]) *a.* Dishonest, unjust, improper, wrong.

[illegible]=[illegible] વિ. દૂર, દુર. ૨. રદ, નકામું, બાતેલ. *a.* Distant, aloof. 2. Rejected, cancelled, useless.

[illegible]=[illegible] નાં. બચ્ચું, બાલક, બાલ. (અવ૦ [illegible]) *n.* A child, an infant, one very young.

[illegible]=[illegible] વિ. વેરને નહી વીસરનાર, કીનાને નહી ભુલનાર. *a.* Revengeful, rancourous, one who does not forget his rancour or spite.

[illegible]=[illegible] નાં. સકતી, કુઉવત, બલ. ૨. ઇનદરી, ઇંદ્રી. ૩. હથીઆર, ઓજાર, આલાત, સાંધન. (અવ૦ [illegible]+[illegible], પા૦ [illegible], ફા૦ [illegible]) *n.* Strength, vigour, force, power, energy. 2. An organ, a sense, a natural instrument. 3. An instrument, a weapon, a means, a medium.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વિ. સકતીએ, સકતીની મારફતે. ([illegible]+[illegible],

આગ્રે જગોએ [illegible] પ્રત્યય [illegible] ને બદલે વપરાએલોછે.) *ad.* By means of strength or force, forcibly, strongly.

[illegible] = [illegible] નાં. બાપ, પિતા. (Hib. [illegible], Chald. [illegible], Sir. [illegible], A. [illegible] તેહનું જોર ભરેલી તથા આશ્ચર્ય હાલતમાં આગલ Suffixes. [illegible]) *n.* A father.

[illegible] = [illegible] કિ. વિ. બાપ તરીકે, પિતા તરીકે. ([illegible] ને એશ્રીઆર બતલાવનારા જંદ [illegible] પ્રત્યય ઉપરથી બનેલો [illegible] પ્રત્યય જોડાઇને [illegible], અને તેહને કિ. વિ. નો પ્રત્યય [illegible] જોડાઇને [illegible]) *ad.* As or like a father, fatherly, paternally.

[illegible] = [illegible] કિ. માફી માહવી, રેહમ મેલવ્વી. ([illegible] + [illegible], અવ૦ [illegible] + [illegible], પા૦ [illegible]) *v.* To seek pardon, to obtain mercy.

[illegible] = [illegible] કિ. પથ્થરાવવું, વિખરી નાંખવું, ફેલાવવું. ([illegible] + [illegible], Hib. [illegible] to disperse, to scatter.) *v.* To spread, to diffuse, to scatter, to disperse.

[illegible] = [illegible] નાં. મવકલપણું, ઉપરીપણું. (અવ૦ [illegible] ઉપરથી) *n.* Supermacy, the state of presiding over, superintendence.

[illegible] = [illegible] વિ. (દાંનાઇમાં) વધારે લાએક થાએલું, પુરતી રીતે લાએક બનેલું. ([illegible] + [illegible], અવ૦ [illegible] + [illegible] ઉપરથી.) *a.* More fitted, more worthy, that which is worthy in every way, accomplished.

[illegible] = [illegible] કિ. હકુમતને પોંહચવું, મોહટાઈ મેલવવી, દરજજે પોંહચવું. ([illegible] + [illegible], અવ૦ [illegible] + [illegible] ઉપરથી.) *v.* To attain to dominion or authority, to obtain eminence, to be high in rank.

[illegible] = [illegible] વિ. ચહડતે દરજ્જેના મારગવાલું, ઉંચ રસ્તાવાલું. ૨. ચહડતે દરજ્જેનો મારગ બતલાવનાર, બેહશતને લગતો રસ્તો દેખાડનાર. *a.* That which is on a superior path, that which is on a higher road or level. 2. That which points out the higher path, that which shows the road to heaven.

[illegible] = [illegible] નાં. ખુટ, ઘટારો, કમી. (ઉપ. [illegible] + [illegible], અવ૦ [illegible] + [illegible], પા૦ [illegible]) *n.* Want, defect, deficiency.

[illegible] = [illegible] અથવા [illegible] વિ. બેજાર, કંટાલનાર, કંટારો ખાનાર. (ઉપ. [illegible] + [illegible], અવ૦ [illegible] + [illegible], ફા૦ [illegible]) *a.* Harrassed, tired, wearied.

[illegible] = [illegible] વિ. દુર કરનાર, બરતરફ કરનાર. કિ. ૨. અંત લાવ્વો, ખરાબ કરવું. ([illegible] + [illegible], અવ૦ [illegible] + [illegible] ઉપરથી.) *a.* That which puts at a distance, that

which dismisses. *v.* To put to an end, to destroy, to injure, to harm, to ruin.

[illegible]=[illegible] નાં. ઉલટો મારગ, કરસ્તો, ઉલટી ચાલચલણ. ([illegible] + [illegible], અથ૦ [illegible] + [illegible], સં૦ रिख to go, to move, ઉપરથી.) *n.* The wrong path, bad course, wrong conduct, evil behaviour.

[illegible]=[illegible] વિ. ઘણું, વધારે, ચહડતે દરજ્જેનું. *a.* much, additional, superior, of a higher rank.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વિ. ઘણું કરીને, અગત કરીને. વિ. વધારે ચહડતું, ઘણે દરજ્જેનું. ([illegible] ને તુલનાકોટીનો પ્રત્ય [illegible] લાગીને) *ad.* Especially, necessarily, particularly. *a.* higher, superior, of high degree.

[illegible]=[illegible] અથવા [illegible],

[illegible]=[illegible] વિ. દુર, વેગળું, પાછું. ૨. ઉતરતું, ઉતરતે દરજ્જેનું. ભા. નાં. [illegible] ઉતરતાપણું, ઉતરતો દરજ્જો, પછાતપણું. (અથ૦ [illegible] ઉપરથી સં૦ अप, પા૦ [illegible], ફા૦ [illegible]) *a.* Distant, separate, backward. 2. Inferior, of a lower rank. *n.* Inferiority, the being of low rank, backwardness.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. ઘટાડવું, ખુટ પાડવી, તંગી પાડવી. (ઉપ. [illegible] + [illegible] ને પ્રયોજક પ્રત્ય [illegible] લાગીને) *v.* To diminish, to cause to be deficient, to produce a scarcity.

[illegible]=[illegible] ચહડતે દરજ્જેનો તરીકો, ઉનચો મારગ. ([illegible] + [illegible] નો સંખ્શેપ આકાર.) *n.* Superior manners — ways — practices — observances, superior path or course.

[illegible]=[illegible] સર્વ. શું?, કેમ?, ક્રિ. વિ. કેહારે, જેહારે, જે વખતે, જો. (Syr. إمتي, Chald. [illegible] when, how, at what time. متى whilst. Hib. [illegible] when, [illegible]? at what time. A. متي) *pron.* What? how? *ad.* At what time, when, whilst, if, since.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વિ. કોઈ વખતે, કોઈવેલા. (ફા૦ گاهی અથવા کي) *ad.* At sometime, sometimes.

[illegible]=[illegible] અથવા

[illegible]=[illegible] વિ. બેહદ, હદ વગરનું, સંખ્યા વગરનું, અતીશય. ૨. તરેહવાર, ભાંતભાંતનું. (અથ૦ ઉપ. [illegible] + [illegible] ગણવું, + [illegible]) *a.* Boundless, illimitable, innumerable, abounding, abundant. 2. Diverse, various, of different kinds.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વિ. તરેહવાર રીતે, બેહદ રીતે, ઘણી તરેહથી. ([illegible] + [illegible]. વળી ક્રિ. વિ. ના [illegible] પ્રત્યને બદલે તેહનો સંકોચાએલો આકાર [illegible] અથવા [illegible] જોડાઇને એજ અર્થને સારૂં [illegible], [illegible] ઇત્યાદી શબ્દો વપરાએલાછે.) *ad.* Variously, in many different ways, diversely.

[illegible]=[illegible] વિ. હીંમતદાર, હીંમતી. (અવ૦ [illegible]+[illegible], પા૦ [illegible]) *a.* Brave, courageous, valorous.

[illegible]=[illegible] બા. નાં. આએપત, ઇસ્આફત, હાંસેલ. ક્રિ. મેલવવું, પાંમવું. (અવ૦ [illegible] હાંસેલ, આએપત. ફા૦ [illegible]) *n.* Income, produce, profit. *v.* To earn, to obtain.

[illegible]=[illegible] બા. નાં. લડાઇ, અથરાઅથરી, જંગ, જુધ. (અવ૦ [illegible], સં૦ युध्, War, battle.) *n.* A battle, a struggle, a fight.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વિ. એકદમ. વિ. એકમતનું. નાં. સંઘરહ, જથો. *ad.* At once, suddenly. *a.* Similar, identical. *n.* a collection, a mass, a quantity.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. લડાઇ કરવી, લડવું. ૨. વઢવાડ—તંટો—જઘડો કરવો. ૩. મલવું, જોડાવું. (અવ૦ [illegible], સં૦ युध To fight, to contend in battle. અવ૦ [illegible], સં૦ युज. to unite, to join, to mix ઉપરથી.) *v.* To fight, to battle, to combat. 2. To struggle, to contest, to quarrel. 3. To unite, to join.

[illegible]=[illegible] નાં. Aram એરાંમ, અને Syria સીરિઆનો દેશ. Hibrew and Chaldee ફરહંગમાં એ વીશે આ પરમાંણે ખોલાસો કરેલો છે કે :— [illegible] (*constr.* [illegible]; *high region, height, mountain-land*) 1. *n. p.* name of the land lying between Phœnicia and the Euphrates, *Aramaea*, and then-2. Of the semite race dwelling there about the Lebanon mountains 1 kings 8, 5; 15, 18; 22, 3, 31, etc., whose chief city is Damascus, for which reason their district is sometimes called [illegible] 2. Sam. 8, 5; 1 Chr. 18, 5; these inhabitants are called especially *Aramaeans* 2. Kings 8, 28. [illegible] *pl.* Aramites, Syrians, Mesoapotamians.

[illegible]=[illegible] બા.નાં. અદેખાઇ, હસદ. (અવ૦ [illegible], ફા૦ [illegible]) *n.* Envy, ill-will, spite.

[illegible]=[illegible] બા. નાં. પાંગલાઇ, પાંગલાપણું, હીલચાલ કરવા વગરની હાલત. ક્રિ. વિ. હીલચાલ કરવાની વગર સકતીને લીધે. (અવ૦ [illegible] કંભ, હીલચાલ વગરનું.) *n.* Lameness, the state of being crippled, a state of immobility. *ad.* Owing to want of power to move.

[illegible]=[illegible] બા. નાં. બુલંદી, મોહટાઇ. (અવ૦ [illegible] ઉપરથી, ફાહે ને બા. નાં. પ્રત્ય [illegible] જોડાઇને) *n.* Pre-eminence, greatness, exaltation.

[illegible]=[illegible] વિ. સાચ્ચું, ખરું, વાજબી. (અવ૦ [illegible] true,) *a.* True, veritable, just, fair.

[illegible]=[illegible] વિ. ખાતરનું બોલેલું, રાસ્તી બોલેલું. (અવ૦ [illegible] ઉપરથી) *a.* Truthful, truly-spoken, justly-spoken.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. નહી ખાહેશ કરવી, પસંદ નહી કરવું. વિ. નહી પસંદ કરનાર, નાપસંદ કરનાર. ([illegible] એ [illegible]+[illegible] નું સંજોગછે. ઉપ. [illegible]+[illegible]+[illegible], અવ૦ ઉપ. [illegible]+[illegible]+[illegible] ઉપરથી ફા૦ [illegible]) *v.* Not to wish or desire, to disapprove, not to prefer. *a.* That which disapproves.

[illegible]=[illegible] વિ. પાએદાર, કાએમ, નહી જનારૂં, ગુજરે આ વગરનું. (ઉપ. [illegible], જો કે આએ શબ્દ Chald. [illegible] To depart સાથે મલેછે; પણ હું ધારૂંછ કે એ બોલની ઉ-ત્પત્તી અવ૦ [illegible] without, [illegible] to keep, બોલ ઉપરથી થએલીછે.) *a.* Lasting, everlasting, durable, imperishable, perpetual, that which does not depart.

[illegible]=[illegible] વિ. ઘણું પવીતર કરનાર, ઘણું પાક કરનાર, ઘણું શોઝું કરનાર. ([illegible] ને તુલનાકોટીનો પ્રત્ય [illegible] લાગીને) *a.* That which purifies much, that which cleanses much.

[illegible]=[illegible] વિ. નાંલાએક, અનઘટતું, ગેરવાજબી. (ઉપ. [illegible], [illegible] ઉપરથી અવ૦ [illegible] to be decent. ફા૦ [illegible]) *a.* Improper, unjust, unmerited, undeserved.

[illegible]=[illegible] વિ. બેહદ, અતીશ, ઘણું વધારે, હદ વગરનું. ([illegible]+[illegible], અવ૦ [illegible]+[illegible] head less, ફા૦ [illegible]) *a.* Boundless, abundant, plentiful, a great deal too much.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. એતબાર રેહવું, મજબુત રેહવું, ચુસ્ત રેહવું. ૨. વીશવાશ રાખવો, ભરોસો રાખવો, એકીન રાખવું. ([illegible]+[illegible], અવ૦ [illegible], confessor, follower. ફા૦ [illegible]) *v.* To be firm, to be strong, to be fixed. 2. To rely upon, to repose faith or confidence in.

[illegible]=[illegible] વિ. સીનગાર આપનાર, સીનગારનાર, શુનદર બનાવનાર. ([illegible]+[illegible] ઉપરથી બનેલો સંજોગ છેમેલો.) *a.* That which adorns—decorates, embellisher, that which beautifies.

[illegible]=[illegible] ના. નાં. મદદ, યારી, આશરો. ક્રિ. મદદ આપવી, મદદ કરવી. (Chald. [illegible] To support. આએ ધાતુ અતરે Afel નાં વજનમાં વપરાએલુંછે.) *n.* Aid, assistance, support. *v.* To support, to give assistance.

[illegible]=[illegible] નાં. દીલ, હઈડું. ૨. આદમીનાં રવાંનને મદદ કરનારી એક ગેબી શક્તીનું નાંમછે, કે જે શક્તીની મારફતે માંણસને આવતી દુનીઆનિ લગતી સારી સમ-મજ મલેછે. (અવ૦ [illegible], પા૦ [illegible] અ-

થયા [illegible], ફા૦ اخر) *n.* The heart. 2. The name of an invisible Spirit or Principle, which helps the soul, and through which the soul acquires knowledge respecting the next world, calculated for its good.

[illegible]=[illegible] નાં. અહુરમજ્દ, ખોદા, પરમેશ્વર, ઈશ્વર. (અવ૦ [illegible], પા૦ [illegible]) *n.* Ahúrmazd, God.

[illegible]=[illegible] વિ. બેમરગ, મોહત વગરનો. ૨. દુઃખ વગરનું, જાર ઉઠાવનારું. (ઉપ. [illegible], અવ૦ [illegible] અથવા [illegible] ઉપરથી, ફા૦ هوش મોહત.) *a.* Deathless, immortal. 2. Painless, that which does not suffer pain.

— [illegible] —

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વિ. પછી, પછે, પછવાડે, પાછળ. વિ. પાછલું, પછવાડેનું. ૨. બીજું, અન્ય. (Chald. אחר after, then following, another, other, a second, late ;) *ad.* After, behind, in the rear. *a.* That which follows, next, that which comes behind. 2. Another.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. પુરવાઈ રેહવું, સમાપ્ત થવું. ૨. પછવાડે બનવું, પાછળથી થવું. ([illegible]+ ને સામાન્ય રૂપનો પ્રત્યય [illegible] Chald. אחר to remain behind, to tarry. Syr. اخر to be slow, behind.) *v.* To be filled up, to be finished, to come to an end. 2. To happen afterwards.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. ઉઠવું, ઉભું થવું. (અવ૦ [illegible], પા૦ [illegible] અથવા [illegible], ફા૦ خیز) *v.* To get up, to rise, to come to an erect posture.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. લોભ, આશક. ૨. ઉત્સાહ, હોંસ. (અવ૦ [illegible] અથવા [illegible] ફા૦ آز) *n.* Avarice, covetousness, ambition, temptation. 2. Eagerness, enthusiasm, desire, ardent desire.

[illegible]=[illegible] વિ. ઉત્સાહ આપનાર, લોભ આપનાર. ૨. લોભી, ઉત્સાહવાળો. ([illegible]+[illegible], અવ૦ [illegible]+[illegible], ફા૦ آزکر) *a.* That which gives eagerness, that which tempts, tempting, that which produces strong desire. 2. Avaricious, ambitious, enthusiastic, eager.

[illegible]=[illegible] વિ. શક્તીવાન, જોરીઆવાળું, દોલતમંદ. (Hib. עתר, Chald. עתר, Syr. عتر to be abundant. Chald—Samar. עתר to be rich,) *a.* Strong, powerful, rich.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. પેદા થવું, જાહેર થવું. (અવ૦ [illegible]+[illegible]

અથવા [illegible] to bring; to bear ઉપરથી, ફા० آفریدن) *v.* To be born, to become manifest.

[illegible]=[illegible] નાં. પાંણી. ૨. તેજ, રૂ-નત. ૩. તરીકો, ચાલચલણ. (અવ० [illegible] water [illegible] art, ઉપરથી, ફા० آب) *n.* Water. 2. Elegance, beauty, ornament, grace. 3. Manners, behaviour, demeanour.

[illegible]=[illegible] વિ. તે-જ આપવાજોગ, રૂઅત આપવા લાએકનું, સીનગાર આપવાને માટેનું. ([illegible]+[illegible]) *a.* Calculated to give beauty, fit to be made splendid, worthy of being embellished.

[illegible]=[illegible] નાં. ત-રીકા વાલી જાત, ચાલચલણ વાલી દેહ. ([illegible]+[illegible], ફા० آب) *n.* Well-regulated nature, that which is well-behaved, well-mannered constitution.

[illegible]=[illegible] વિ. પેદા કરનાર થાએલો, સરજનાર બનેલો. ([illegible]+[illegible]) *a.* One who has become a creator, one made a creator.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વિ. નસી-અતથી, નસીહતે કરી. (અવ० [illegible]+[illegible]) *ad.* Through admonition, by means of advice.

[illegible]=[illegible] નાં. સરોદ, આ-વાજ અથવા એકની જબાંનીમાં જે વાત કહેલી હોએ તે. વિ. ફેલાવો પાંમેલું, મ-શહુર થાએલું. (અવ० [illegible]+[illegible], ફા० آوازه) *n.* Voice, sound, that which is said by the tongue of a person *a.* that which is wide-spread, well-known, celebrated.

[illegible]=[illegible]બા. નાં. આલસાઇ, કાહેલી. (આએ બોલ [illegible] કર્ગીનેબી લખાંનમાં વપરા-એલોછે. [illegible]+[illegible], અવ० [illegible] ઉપરથી પા० [illegible], ફા० آژیری) *n.* Idleness, laziness, indolence, indisposition.

[illegible]=[illegible] નાં. દારૂ, શરાબ. (આએ શબ્દ અવ० [illegible] તેજવાલું, જલદ; ઉપરથી નીકલેલો ધારેઆમાં આવેછે.) *n.* Liquor, spirituous or vinous liquor, wine, spirits.

[illegible]. [illegible]=[illegible] નાં. એબ, ખાપણ, ખોડ. ૨. નોકસાંન, ઇજા, દુઃખ. (અવ० ઉપ. [illegible]+[illegible], સં० असु affection, વિકાર; પા० [illegible], ફા० آهو) *n.* Blemish, defect, deformity. 2. Injury, damage, harm, pain.

[illegible]—[illegible]

[illegible]=[illegible] નાં. ખોદા, પરમેશ્વર. ૨. ઇજદો, ફરેશતાઓ. (Hib. יה, the poetic abbreviated name of יהוה, with same signification as יהוה God, sometimes joined to יה or אלהים; in proper nouns the form changes into יו, יה, etc. Syr. [illegible] God.) n. God. 2. The Ijads, angels.

[illegible]=[illegible] નાં. ઇઆહુદી, અથવા મુશાનો ધરમ પાલનાર. (Hib. יהוד Aram. 1. Equiv. to יהודה Judaea, the land of Judah. 2. like יהודה also as a designation of the Jewish people. ફા૦ [illegible]) n. A Hibrew, a Jew.

[illegible]—[illegible]

[illegible]=[illegible] નાં. હીનપસ્તી, નીચાઈ. (અવ૦ [illegible]+[illegible] ઉપરથી ફા૦ افتادگی) n. Baseness, disgrace, meanness.

[illegible]=[illegible] નાં. વખત, હીગાંમ. (આગ્રે એમથી [illegible] ઉપરથી [illegible] નો [illegible] થાઈને બનેલોછે, અને તેહની ઉતપ-તી અવ૦ [illegible] [illegible] ઉપરથી થાએલીછે. ફા૦ گاه) n. Time, season.

[illegible]=[illegible] કર્મ. ક્રિ. ૩-૧ વીસવાસ રેહછ, ભરોસો રેહછ. ([illegible]+[illegible] ઉપરથી.) v. Can be relied upon, can trust, can repose confidence in.

[illegible]—[illegible]

[illegible]=[illegible] નાં. ઘર, મકાન. (અવ૦ [illegible], ફા૦ کده) n. House, dwelling-place, mansion.

[illegible]=[illegible] નાં. ઘરનાં લોકો, ઘરનાં રેહવાસીઓ. ([illegible]+[illegible], ફા૦ کدگان) n. The inmates of a house, those dwelling in a house.

[illegible]=[illegible] નાં. નોલીઓ. (ફા૦ [illegible]; પેહલવી [illegible] નો આગ્રે બીજો આકારછે.) n. An ichneumon, a weasel, a ferret.

[illegible]=[illegible] નાં. કાલબુદ, શરીર, દેહ, અંગ, કાયા, બદન. (અવ૦ [illegible] અથવા [illegible], ફા૦ کالبد, A. قالب) n. The body, the person.

[illegible]=[illegible] નાં. અવતારી, રૂપી, રૂપ ધરાવનાર, (કોઈપી જાતની) હાલત ધરાવનાર. (અવ૦ [illegible] ઉપરથી)

૨. ક્રિ. છતે કાંને બેહરૂં થવું. (અવ૦ ... ધરમની વાત સાંભળવામાં બેહરો; ...) *v*. An incarnation, that which assumes a form, that which is in a particular state or condition. *v*. To be wilfully deaf, not to listen.

... નાં. પેહલવાન, શિકાર કરનાર. (Chald. ... to seize, catch, lay hold of, applied to a bird of prey.) *n*. A warrior, a hunter.

... નાં. કુતરો, સગ. (Chald. ..., Hib. ... a dog. Syr. كلبوا, A. كلْب) *n*. A dog.

... નાં. બનેલું રૂપ, બનેલો અવતાર, બનેલી સુરત, કાલબુત અથવા કાલબુદ. (... અવ૦ ..., ફા૦ ...) *n*. A form that has been made, a figure that has been fashioned, body, person.

... વિ. ઘણું એક, ઘણું, પુષ્કલ. (Hib. Chald. ... heavy numerous, much.) *a*. Much, abundant, plentiful.

... ભા. નાં. ઘટાડો, ખુટ, કમી. (અવ૦ ... નાંહનું, ઓછું, ફા૦ ... ઉપરથી; ... ફા૦ كاستي) *n*. Deficiency, want, scarcity.

... વિ. મરજી મુજબ કરનાર. ૨. ભાગ્યશાલી, બખતાવર. (... અવ૦ ... ઉપરથી ફા૦ ...) *a*. One who does as he pleases. 2. Fortunate, lucky.

... વિ. ઉમંગથી ઉદીઓગ કરનાર, દીલસોજથી કાંમ કરનાર. (... અવ૦ ...) *a*. Ardently industrious, a hearty worker.

... ભા. નાં. અંધાપો અથવા આંખ આરે કાંન કરવા, હસદથી કોઈ ચીજને નહી દેખી સકવી. *n*. Blindness, wilful blindness, not to bear to see any thing through envy or jealousy.

... ભા. નાં. સંપુરણતા, જોગવાઈ, પુરણતા. (આએ બોલ Hib. ... to be fruitful ઉપરથી નીકલેલો હોએ હેવું ધારે આમાં આવેછે.) *n*. Perfection, completeness, all-sufficiency, suitableness, fulness.

... વિ. સઘલું. ૨. દરીએક, દરએક, કોઈબી. (Chald. ... all, whole, totality, any one, any thing, somthing, every. Hib. ..., Syr. ..., كل, A. كلي.) *a*. All, the whole. 2. Each, every one.

... ક્રિ. વિ. હમણાં, હાલમાં, હવે. (Chald. ... now, ફા૦ كنون) નાં. સફરો, ગાંડ. (અવ૦ ..., ફા૦ ...) *ad*. Now, at present. *n*. The Anus posteriors, the fundament.

[Pahlavi]

[Pahlavi]=[Pahlavi] નાં. આતમા, જીવ, જીનદગી. (Hib. חי life Chald. חיא to live, be, exist. Samar. חי living. m. f.) *n.* Soul, spirit, the animating principle, life.

[Pahlavi]=[Pahlavi] વિ. એક. (Syr. ܚܕ, Samar. חד, Chald. חד, A. أحَد one, ones.) *a.* One.

[Pahlavi]=[Pahlavi] નાં. મુગટ. ૨. છાતી, શીનો. (Chald. חדי, Syr. ܚܕܝܐ the breast.) *n.* A crown, a crest. 2. The breast, the chest.

[Pahlavi]=[Pahlavi] નાં. ખાવરનો દેશ. (સંસ્કરીતમાં हारेश्वर નામનાં શેહરને ખપુર કરીને કેહછે, અને આ [Pahlavi] બોલ ઉચ્ચાર તથા મતલબમાં તેહને મળતો આવેછે. برهان قاطع માં خاور બોલ પશ્ચમ તેમજ ઉગમનના દેશને અરથે મલેછે, અને خاوران બોલ ખોરાસાંનને લગતાં એક દેશને સારૂં વાપરેલુંછે કે જે દેશમાં હકીમ અનવરી જનમેઓ હતો.) *n.* The country called Khávar.

[Pahlavi]=[Pahlavi] નાં. પ્રથ્વીના સાત ખંડો મધેના વચલા ખંડનું નામછે, અને ઇરાંનનું દેશ આએ ખંડમાં આવેલું છે. (અવ૦ [Pahlavi], પા૦ [Pahlavi], ફા૦ خنرث) *n.* The name of the central continent of the seven continents of the world. Irán is situated within this continent.

[Pahlavi]=[Pahlavi] વિ. સારા મજહબવાલું, સારા મજહબને લગતું, સારા ધરમવાલું. (અવ૦ [Pahlavi]+[Pahlavi], ફા૦ خوبدين) *a.* Belonging or pertaining to the good religion, holding or possessing the good religion.

[Pahlavi]=[Pahlavi] નાં. ઉગમન દશા, સુરજને ઉગવાની જગો. (અવ૦ [Pahlavi]+[Pahlavi], ફા૦ خراسان) *n.* The east.

[Pahlavi]=[Pahlavi] અથવા [Pahlavi]=[Pahlavi] ક્રિ. ખાવું, જમવું. ૨. પીવું, નોશ કરવું. (અવ૦ [Pahlavi] ખાવું, ફા૦ خوردن) *v.* To eat. 2. To drink.

[Pahlavi]=[Pahlavi] નાં. દારૂ, શરાબ. (સં૦ सुरा, wine, ફા૦ خور) *n.* Spirituous or vinous liquor, wine.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ક્રિ. વિ. ગલું શુકવીને, ગલું સુકવાએ. ([Pahlavi]+[Pahlavi]+[Pahlavi], અવ૦ [Pahlavi]+[Pahlavi]+[Pahlavi], ફા૦ خشک گلوی) *ad.* Drying the throat, by parching the throat.

[Pahlavi]=[Pahlavi] નાં. ધનધો, ઉદીઓગ, પેશો. ([Pahlavi]+[Pahlavi]+[Pahlavi], અવ૦ [Pahlavi]+[Pahlavi], સં૦ कार्य, ફા૦ خویشکاری) *n.* Profession, calling, vocation.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. જોવું, નજર કરવી. ૨. ધ્યાન આપવું. (Hib. חזה, Chald. חזא, חזה, חזי, Syr. [illegible], خوذ, خزا to see, behold. Samra. [illegible] to see, understand.) v. To see, to look. 2. To attend.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વિ. જાતી ગુણથી, અસલ ગુણને લીધે. ([illegible]+[illegible] ને ક્રિ. વિ. પ્રત્ય [illegible], ફા૦ خودگوهری) ad. By means of innate qualities, owing to original attributes.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. સહમજ મેલવવી, જાણવું. (Chald. [illegible], Syr. خوا, خوي indicate; to understand.) v. To acquire knowledge, to know, to learn.

ગ—

[illegible]=[illegible] નાં. ગવાહી, સાક્ષી, જુબાની. (અવ૦ [illegible] કેહવું; ઉપરથી. ફા૦ گواهي, આએ [illegible]=[illegible] શબ્દનો સંક્ષેપ આકાર.) n. Testimony, evidence, deposition.

[illegible]=[illegible] વિ. મારનાર, હાની પોંહચાડનાર, ઇજા દેનાર. ૨. શેતાન, એબલીસ. (અવ૦ [illegible], સં૦ हन्तृ, a murderer, a slayer.) a. Smiter, injurer, one who harms. 2. Satan, the Evil One.

[illegible]=[illegible] નાં. ગોસ્પન્દનું રૂહ, ગોસ્પન્દનો આતમા. ૨. ગોશ ઇજદ. ([illegible]+[illegible], અવ૦ [illegible]) n. The soul of cattle. 2. Gos' Ijad, the angel Gos'.

[illegible]=[illegible] નાં. આએ બોલ અવસ્તાના [illegible] ગાઉશ હુદાઓ શબ્દ ઉપરથી નીકલેલોછે, અને તેહનો અર્થ 'ખુબી આપનારી ગાએ' નો થાએછે, તે ઉપરથી યજોશ્દાથરેગર મોબેદો દરૂન ઇજતી વખતે દરૂનની ઉપર ચાશની કરવા સારૂં જે ગીહી મેલેછે, તે ગીહી તાંહાં ગાએને લગતી નેક વસ્તુ તરીકે ગણાએછે, અને તેહને મોબેદો હમેશાં 'ગોશદો' કરીને કેહછે. n. This word is derived from [illegible] Gáosahúdáo, used in the Avésta, and means, the good or merit giving cow. Hence, the *ghi* (clarified butter) placed by Yojdáthrégar Mobeds, on darúns, for the purpose of being eaten after consecration, is called Gos'do, i. e. a good thing belonging to a cow.

[illegible]=[illegible] બા.નાં. ગોલ આકાર, ગોલ વાતરાપણું. [illegible]=[illegible] ગોલો, ગોલ આકારની વસ્તુ. (અવ૦ [illegible], ઉપરથી. ફા૦ گرد) n. A globe, a round figure, roundness.

[illegible]=[illegible] વિ. પસંદ કરનાર, શોક રાખનાર, ખાહેશ કરનાર. (અવ૦ [illegible], to choose; ફા૦ گرویدن અથવા گرای) *a.* One who approves, one who desires, one who likes.

[illegible]=[illegible] નાં. પુરૂષ, નર, માંટીડો, ભાયડો. (Chald. Heb. גבר man. Warrior. Syr. گبر man.) *n.* A man, a male individual.

[illegible]=[illegible] વિ. ગનાહમીનોના મજહબને લગતું, શેતાની તરીકાને લગતું. ([illegible]+[illegible]+[illegible], અવ૦ [illegible] [illegible] ઉપરથી.) *a.* Pertaining to the religion of the Ghanámino, Satanic.

[illegible]=[illegible] વિ. ગંધાતું, ઘનધાતું, ગંધવાલું. (અવ૦ [illegible] ગંધગી, બદબોઇ; ઉપરથી. ફા૦ گند) *a.* Stinking, emitting an offensive smell.

[illegible]=[illegible] પા. નાં. ફરીઆદ, પોકારો. (આએ કલાંમ નો લોગવી અર્થ 'રૂદન નો આપ' કરીને થાએલો છે. [illegible]+[illegible], અવ૦ [illegible], ફા૦ گرز અને [illegible], ફા૦ [illegible]) *n.* Lit. weeping, crying, hence, complaint, a loud demand for redress.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. પસંદ કરવું, માનવું. (અવ૦ [illegible], પસંદ કરવું, ફા૦ گرویدن) *v.* To prefer, to approve, to accept.

[illegible]=[illegible] નાં. આત્મા, જીવ, પ્રાણ. (અવ૦ [illegible] ૧-૧ [illegible] જીવ. આએ શબ્દ વગર તપાસના ઉકલાંમણને લીધે પેહલવી વંચાણમાં 'ગાંન' અને તે ઉપરથી ફારસીમાં جان કરીને લખાતો આવેલો છે.) *n.* Soul, life, vital principle.

[illegible]=[illegible] પા.નાં. દલીલ, સાખ્શી, ગવાહી. (ફા૦ گواهی) *n.* Proof, argument, testimony, evidence

---

[illegible]

[illegible]=[illegible] સર્વ. તે. ૨. શક્યાર્થની નીશાની. *pron.* That. 2. A sign of the potential mood.

[illegible]=[illegible] વિ. હાંણી પોહચાડનારને લગતું, ઘનામીનોને લગતું. *a.* Pertaining to the injurer, pertaining to the Ghanámino.

[illegible]

[illegible]=[illegible] નાં. ચીજ, વસ્તુ. ૨. દોલત, માલમતા. (Chald. [illegible] acquisition, gain. દ્રવ્ય, કમાઈ, પ્રાપ્તિ, નફો, મીલકત; [illegible] to acquire, to gain ઉપરથી. Samar. [illegible] purchase. સોદો, ખરિદી. Syr. ضبوا to will, desire ઉપરથી ضبوتوا a thing, matter. ચીજ, વસ્તુ.) *n.* Thing, matter. 2. Wealth, property.

[illegible]=[illegible] વિ. ગાલિબ, સકતીવાન, ફાવી સકનાર. (ફા० چیر , چیره) *a.* That which over-powers or prevails, powerful.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. પસંદ કરવું, બાહલ રાખવું. ૨. ધરમનાં ફરમાંન તરીકે ગણવું, દીનના ફતવા મુજબ બાહલ રાખવું અને પસંદ કરવું. (અવ० [illegible] મોહડે કબુલ કરવું, સ્વીકાર કરવું. આએ [illegible] નો સંખેપ આકારછે.) *v.* To prefer, to approve. 2. To reckon as a religious commandment, to approve as a dictum of religion, to accept.

[illegible]=[illegible] નાં. બાલવાનાં લાકડાં, બાલવાની કાડી. ૨. લાકડું. (Heb. [illegible] a post. સ્તંભ, ખાંભ, થાંભલો. Chald. [illegible] the state of being burnt, a desert. [illegible] to burn. Syr. ضرف to burn.) *n.* Fuel, wood intended for burning. 2. Wood.

[illegible]=[illegible] નાં. લાકડાનો સ્તંભ, ઝાડનાં મુલ અને માથાંની વચેનો ભાગ. (ફા० چوب زگر) *n.* A column of wood, the stem or stock of a tree.

[illegible]

[illegible]=[illegible] નાં. જવાંન, જવાંન પુરૂષ. (અવ० [illegible] , ફા० جوان) *n.* A youth, a young person.

[illegible]=[illegible] નાં. દેવ, દૈત. ૨. જાદુગર. (અવ० [illegible], સં० यातु, a demon, a Goblin. ફા० جادو) *n.* A Dév, a demon, a fiend, a monster. 2. A sorcerer.

[illegible]

[illegible]=[illegible] દર્શ.સર્વ. તે, પેલું. (Chald. [illegible], Heb. [illegible], A. [illegible]) *pron.* That, not this but the other.

[illegible]=[illegible] નાં. સુંનું, સોનું, સુવર્ણ. (Chald. [illegible] Emph. [illegible], Heb. [illegible], Syr. [illegible]) *n.* Gold.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. જણાવું, જાહેર થવું. ૨. જનમવું, પેદા થવું. ૩. ભા. નાં. ઉતપન્તી, જનમ. (અવ૰ [illegible] અક્ષરથી પિછાનવું, જાણવું, સમજવું. ૨. જનવું, પેદા કરવું, ઉતપન કરવું. સં૰ जन. to be born, or produced.) *v.* To become known, to be published. 2. To be born, to be created. *n.* Birth, origin.

[illegible]=[illegible] સં. સર્વ. જે. (Chald. [illegible], Heb. [illegible], Torgumic [illegible], Syr. [illegible], who, which.) *relative pron.* Who, which.

[illegible]=[illegible] નાં. મત, અભિપ્રાય, વિચાર. (Heb. Chald. [illegible] to number, to appoint. A. [illegible], Syr. [illegible] to prepare, invite.) *n.* Opinion, belief, judgment.

[illegible]=[illegible] વિ. કઉવતદાર, શક્તીવાન. ([illegible]+[illegible], Chald. Samar. [illegible], Syr. [illegible] to arm ઉપરથી [illegible], [illegible] arm, ને અવસ્તાનો [illegible] પ્રત્યે જોડાઇને.) *a.* Strong, powerful.

[illegible]=[illegible] અથવા [illegible] નાં. બંદીખાનું, કેદખાનું. ૨. સંકટ, તંગી. ([illegible]+[illegible], Syr. [illegible] a collar, chain. [illegible] જબર to bind ને અવ૰ [illegible] પ્રત્યે લાગીને) *n.* A prison, a dungeon. 2. Danger, difficulty, distress, scarcity, straitened circumstances, a state of being confined or circumscribed.

[illegible]=[illegible] વિ. જનમ આપનાર. (અવ૰ [illegible], સં૰ जन to be born ઉપરથી, ફા૰ [illegible]) *a.* He or that which gives birth.

[illegible]

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વિ. ઉલટથી, ખંતેખંતીથી. ૨. સેતાબીથી. ([illegible]+[illegible] નો સંખ્યેપ આકાર. અવ૰ [illegible] તપવું, બલવું, ગરમ થવું. સં૰ तप to heat, or be hot, to burn. ફા૰ [illegible]) *ad.* Eagerly, zealously, anxiously. 2. Speedily, quickly.

[illegible]=[illegible]-[illegible] નાં. સેવટનું બદન, સેવટની કાયા, છેલ્લી દેહ. જાણવું કે આખેરશના વખતમાં સોસીઓશની મારફતે ફરશોકર્ત થયા પછી 'ત્રીસતાખેજ' થસે યાને આખે દુનીઆંથી ગુજરેલાં આદમીઓ પાછાં સજીવન થસે તે વખતે તેઓને અશો અહુરમજદની ત-

રહથી જે કાયા અથવા શરીર મળશે તેહને 'તનપસીન' અથવા 'છેલ્લી કાયા' કરીને કેહેછે. *n.* The final body or constitution, the regenerated body, the bodies which the souls of deceased persons will inhabit at the Resurrection of the dead.

... = ... ક્રિ. વિ. તાંહાં, ત્યાં. (Chald. ..., ..., Heb. ..., Sam. ..., Syr. تمن there.) *ad.* There, in that place.

... = ... ક્રિ. સંમતોલ રેહવું, બરાબર રેહવું. (ફા૦ ترازو, સં૦ तुला, અથવા त्राजक, measure by weight, a balance, resemblance, equality. જુ૦ ત્રાજુ.) *v.* To be poised or balanced, to remain steady.

... = ... વિ. હાંણી પોંહચાડનારી સહમજવાલું, ખરાબી કરનારા વીચારવાલું, નીચ બુદ્ધીવાલું. નાં. હાંણી પોંહચાડનારી સહમજ, ખરાબ કરનારો વીચાર, નીચ બુદ્ધી. (અવ૦ ..., અથવા ...) *a.* Evil-minded, disposed to do harm, malicious, base-minded. *n.* Evil-mindedness, mean-mindedness, a disposition to do harm.

... = ... ક્રિ. વિ. નાશકારક રીતે, હાંણી પોંહચાડનારી હીલચાલે. (Heb. ..., Chald. ..., Syr. ... to kill, slay. ફા૦ ..., ...) *ad.* Destructively, in a manner to do harm.

... = ... વિ. પૃથ્વીનો રાજા, મીટીનો માલેક. આએ એલકાબ ગયોમરદને એટલા સારૂં આપેઆમાં આવેઓછે કે આએ ગેતીને લગતી ખાકી કાયા અશો અહુરમજદની તરફથી પેહલાં તેહને મલી હતી, અને તેહની પછી મશી, તથા મશ્યાનેનો જનમ થાયો હતો. ... ... એ શબ્દો પેહલવીમાં વપરાએઆય તે સેમીટીક ભાષાનાછે, અને તે Chald. ... clay, earth. અને ... a king ની સાથે મલેછે. એ ઉપરથી ફારસીમાં ... હેવી એબારત ઉપલા શબ્દોના અર્થ તરીકે ગયોમરદને સારૂં વપરાએલીછે. *a.* The world-king, the lord of the earth, a term applied to Gayomard because he was the first to receive an earthly constitution at the hands of Ahúrmazd.

... = ... નાં. ઇન્દ્રી, ઇન્દ્રય. (આએ શબ્દ સં૦ तुल्यमान ને મલેછે, જેનો અર્થ 'તોલ અથવા વજન કરનારૂં માપ,' હેવો થાએછે, અને તેહની મતલબ ઇન્દ્રયને લગતી આવેછે, કેમકે ઇન્દ્રયો—એ જોવા, સાંભલવા, શુંઘવા, ચાખવા અને લાગવાને લગતું તોલ કરવાનું અથવા સહમજ મેલવવાનું હથીઆર અથવા શકતીછે.) *n.* Organ, sense, the senses.

... = ... વિ. અંધારાને માટે બનેલું, બુરાઇને વાસ્તે બનેલું, તારીકીને સારૂં થાએલું. (... + ..., અવ૦ ... darkness, ઉપરથી ફા૦ تار) *a.* Formed for darkness, made for evil.

= વિ. શક્તીવાંન, કુદરત ધરાવનાર, બલવન્ત. (અવ૦ to be able, to have the power ઉપરથી બનેલા અને ઉપરથી, ફા૦ توانای) *a.* Able, powerful, strong.

= વિ. પાક, શોજું, નીર્મલ, ચોખું. (Chald. , to be clean, pure, ઉપરથી pious, clean. Sam. pure, Syr.) *a.* Pure, clean, unsullied, free from dirt or impurity.

= નાં. ફાડી ખાનારાં જાંનવરને લગતી ખાસ્યલણ, ઘાતકીપણું. (, અવ૦ wild-beast ને પ્રત્યે અને તેહને અથવા to go, to walk, to come; જોડાઇને. ફા૦ ددی) *n.* Ferocity, the disposition of beasts of prey, cruelty.

= નાં. ખોરાક, ખાંણું. (આએ બોલની ઉતપન્તી જણાતી નથી, પણ ધારીઆ મેલે એ શબ્દ અવસ્તાના ઉપરથી બનેલા બોલનો ફેરવાએલો આકારછે, કેમકે એમાં દ, ર, અને ઉ, એ તરણ અખ્યર એક બીજાથી અવારનવાર વપરાએલાછે અને તેહમાંથી દરેન, ની સેવટે આવેલો ન, નીકલી ગીઓછે. ની અંદર વપરાએલી ઈ, જેમ પેહલવી બોલોમાં વધારાની ઈ, આવેછે તેહને લગતીછે. જેમકે અવ૦ ઉપરથી , ફા૦ خورش. ઉપરથી , ફા૦ خوان ઈત્યાદી.) *n.* Food, aliment, nutriment, meat.

= ઉપ. અંદર, માં, વચ્ચે, મધે. ૨. ક્રિ વિ. નજદીક, પાસે. (આએ બોલનો મોકાબલો ડાકટર મારટીન હાઉગ આસીરીઅન 'in' સાથે કરેછે, ફરડીનન્ડ યુસ્ટી તેહને Aram સાથે સરખાવેછે; પણ આએ બંને વિદ્વાવાન આએ બાબતમાં હમોને ઘણા દુર ગએલા દેખાએછે. હમારૂં મત હેવુંછે કે એ બોલ સેમીટીક નથી પણ ઇરાંનીછે, અને તે અવ૦ તથા સં૦ મધ્ય ઉપરથી તેહનો આગલો ભાગ મ, નીકલી જાઇને બનેલોછે. મધ્ય બોલ અંદર, માં, એ અર્થે સંસ્કરીતમાં વારેઘડીએ વપરાએલો મલેછે જેમકે નગર મધ્ય શેહરમાં, શેહરની અંદર, અને તે ઉપરથી આપણી હાલની ચાલુ ગુજરાતી ભાષામાં 'મધે' ઉપલીજ મતલબસર વપરાએછે. માટે અવસ્તાના , અને સં૦ ધ્ય ઉપરથી પેહલવીમાં = બોલની ઉતપન્તી થાએલી આપણે માંનીએતો તેહમાં વાંધા ભરેલું નથી.) *prep.* In, within, in the midst of, among, amidst. *ad.* Near, close, by the side of.

= નાં. દરજા, હરએક બદીને ઉત્પન કરનારી ગેબી શક્તી. ૨. ગુ-

નાહ, પાપ. વિ. ઠગાઈ કરનાર, ઠગનાર, ફરેબ દેનાર. (અવ૦ [illegible], ફા૦ [illegible]) *n.* A Darúj, the principle of evil. 2. Sin, wickedness. *a.* a deceiver, one who misleads, a tempter.

[illegible]=[illegible] નાં. દરૂન, અથવા બરશનુમવાલા મોબદો ઈજદ, અમેશાસ્પન્દો તથા અશો રવાનોની બશનુમન તથા ઈજ્આદ કરવા સારૂં બરસમ બાંધીને મોહટી બાજ ધજેછે, તેહમાં ઘઉંના આટાથી બનાવેલી ગોલ આકારની જે નીશાન પાડેલી ભુજેલી રોટી રાખેછે, તેહને કેહેછે. ૨. ઈજદ અમેશાસ્પન્દો તથા અશો રવાનોને સારૂં બરસમ બાંધીને ઈજવામાં આવતી બાજ. (અવ૦ [illegible], ફા૦ [illegible]) *n.* A darún, round, flat wheaten cakes placed before Mobeds, who have undergone the consecrating ceremony of Bérésma, at the time of invoking the Ijads, the Amés'áspands and the souls of deceased persons. 2. A prayer in praise of the Ijads and Amés'áspands.

[illegible]=[illegible] વિ. દરૂજને પોતાની અંદર રાખનાર. ૨. ગુનેહગાર, પાપી. (અવ૦ [illegible], ફા૦ [illegible]) *a.* He who or that which keeps the Darújs or evil spirits wthin him. 2. A sinner, a wicked person.

[illegible]=[illegible] નાં. હાડ વૈદ, હાડ વઈદ, ભાગેલાં હાડ અથવા શરીરના ઉતરેલા સાંધાને દરસ્ત કરનારો હકીમ. ([illegible]+[illegible], અવ૦ [illegible]+[illegible]+[illegible] ઉપરથી ઈમાને 'હાડને સાંધનારો ધણી') *n.* A surgeon, a bone-setter.

[illegible]=[illegible] નાં. દસ્તુર, ધરમગુરૂ, દીનનો ફતવો આપનાર, ધરમી બનાવનાર, ધરમની મારફતે શુધારનાર. (અવ૦ [illegible]+[illegible] (માણસને) શુધરેલું કરનાર, (આવતી દુનીઆં વીશે) દેખતું બનાવનાર. ફા૦ دستور) *n.* A Dastúr, a religious teacher, one who expounds religious doctrines, one who renders religious, one who reforms by means of religion.

[illegible]=[illegible] વિ. જમણું. નાં. જમણી તરફ, જમણી બારફુ, જમણી કોશન. (અવ૦ [illegible], સં૦ दक्षिण, the right side.) *a.* On the right. *n.* on the right side, towards the right.

[illegible]=[illegible] વિ. દશ, ૧૦. (આએ શબ્દને હમોએ [illegible] કરીને વાચિઓછે, તે અવ૦ [illegible], સં૦ दशन् ઉપરથી બનેલા પેહલવી [illegible], [illegible] તથા ફા૦ [illegible] નો સંકોચાએલો અથવા મુખ્તેસર આકાર ગણીને વાચિઓછે. જો આએ શબ્દના આકારને સેમીટીક ગણીએતો તે હીબરૂ અથવા અરબી :, [illegible] ને અર્થમાં મલેછે, પણ આકારમાં જરા દુર જાએછે.) *a.* Ten.

[illegible] અથવા [illegible]=[illegible] વિ. પાક, અશો. ૨. નેક, ભલું, ખુબીવંતું. (અવ૦ [illegible] પાક, સારૂં. એથી ઉલટું સં૦ दहन, a bad man, one of evil dispositions.) *a.* Pure, holy. 2.

Good, virtuous, possessed of excellence.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. બખશેશ, આપ. (અવ૦ [illegible], ફા૦ دهش) *n.* A gift, a present, a largess, that which is given.

[illegible]=[illegible] નાં. ઇનસાફ, મુનસફી, ન્યાય. ([illegible]+[illegible], અવ૦ [illegible] અને [illegible] ઇનસાફ કરનાર, ઉપરથી, ફા૦ داوری) *n.* Justice, the weighing of facts or evidence with a view to pronounce an opinion or judgment.

[illegible]=[illegible] વિ. ધારાને આધીન, ઇનસાફનો તાબેદાર. (અવ૦ [illegible] ઇનસાફ, અને [illegible] તાબેદાર, ઉપરથી ફા૦ دادبند) *a.* One obedient to the law or to justice.

[illegible]=[illegible] વિ. કાએદાસર, વાજબી, પ્રમાણિક બનેલું. ૨. કાએદાસર ચલાવનાર, પ્રમાણિક રાખનાર. ([illegible]+[illegible], Chald. דָּת right, as law.) *a.* Lawful, just, honest, conscientious. 2. One who teaches to act lawfully, one who or that which keeps honest.

[illegible]=[illegible] વિ. દીનનો તાબેદાર, દીનદાર, દીનના હોકમ મુજબ ચાલનાર. ([illegible]+[illegible], ફા૦ دینبر, અવ૦ [illegible] [illegible]). *a.* One who obeys the precepts of his religion, a religious person.

[illegible]=[illegible] અથવા [illegible] નાં. દોજખ, જોહાનમ, નરક. (અવ૦ [illegible] અથવા [illegible], પા૦ [illegible], ફા૦ دوزخ) *n.* Hell, the infernal world.

[illegible]=[illegible] નાં. પ્યાર, પેઆર, મોહબત. ([illegible]+[illegible], અવ૦ [illegible] પેઆર, મોહબત, અને [illegible] આસાએશ; ઉપરથી. [illegible] ઇચ્છાને આસાએશને લગતી પસંદગી, શુભને લગતો પ્યાર. ફા૦ دوشارم) *n.* Love, affection.

[illegible] [illegible]=[illegible] નાં. બુરી ચાલચલણ, ખરાબ રીતભાત. (અવ૦ [illegible] [illegible]) *n.* Evil conduct, evil ways.

[illegible]=[illegible] વિ. બુરા હીસ્સાવાલું, બુરા બદલાવાલું. (અવ૦ [illegible] ને Heb. חלק to divide. અથવા פרה to bear fruit. פרח to burst forth, flourish.) *a.* One whose portion or share is evil, one possessed of an evil portion or share, one whose reward is evil, one who requites with evil.

[illegible]=[illegible] વિ. ખરાબ રીતે વાપરનાર, નઠારી રીતથી ચલાવનાર. (અવ૦ [illegible]+[illegible] ઉપરથી.) *a.* One who or that which misuses, one who causes to walk in evil ways.

[illegible]=[illegible] નાં. બુરી આએપત, ખરાબ આવક. (અવ૦ [illegible]+[illegible], ફા૦ دژآیفتی)

n. Evil income, an income of evil, bad earnings.

[Pahlavi]=[transliteration] વિ. બીજાં અંગ-દામને લગતું. (... + ..., અવ૦ ... + ... ઉપરથી.) *a.* Relating to the other or second body, relating to the body which the soul will inhabit in the other world.

[Pahlavi]=[transliteration] નાં. દેવ, દૈત્ય. (... અથવા ... નો સંખ્શેપ આકાર. અવ૦ ..., ફા૦ دیو) *n.* A Déva, an evil spirit, a monster.

[Pahlavi]=[transliteration] દર્શ. સર્વ. આએ, એ. (*pron. demonstr.* Chald. דֵּן compounded of ד=דְּ, and ן, *m.* (*def.* דְּנָה) דָּא *f. this.* Heb. זֶה *this, that*; Samar. דן, A. ذا, *f.* ذي *this.*) *pron.* This; that which is near in time or place.

[Pahlavi]=[transliteration] આ. નાં. ઠગાઇ, ફરેબ, ઠગ વદ્યા. (... + ..., અવ૦ ... to cheat, to deceive. પા૦ ..., ફા૦ دیوش) *n.* Deceitfulness, wiliness; the art of deceiving, deceit.

[Pahlavi]=[transliteration] વિ. દેવ-પરસ્ત, દેવને માનનાર, દેવનો તાબેદાર. (... + ..., અવ૦ ... ઉપર-થી.) *a.* A worshipper of Dévas, a believer in Dévas, a servant of Dévas.

[Pahlavi]=[transliteration] નાં. ઝાડ, વૃક્ષ, દરખ્ત. (ફા૦ درخت, સં૦ वृक्ष, a tree. वृक्षक a small tree.) *n.* A tree.

[Pahlavi] અથવા [Pahlavi]=[transliteration] નાં. દીલ, દિલ, દેલ, અંતઃકરણ, હૃદય, મન. (અવ૦ ..., ફા૦ دل, સં૦ हृदय, heart.) *n.* The heart, the conscience, the mind.

[Pahlavi]=[transliteration] નાં. જોહાકી દીલ, અથવા ઘાતકી દેલ. ૨. ક્રૂ-રપણું. (અવ૦ ... અને ... ઉપ-રથી, ફા૦ دل ضحاک) *n.* A heart like Zohak's, a cruel heart. 2. cruelty.

દ—દ

[Pahlavi]=[transliteration] ક્રિ. આજ્ઞા. ૨-૧ જો, નજર કર. (... જોવું, નજર કરવી. ઉપરથી Chald. נְכַר *to be marked, signed.* Arab. نكر to perceive, observe, know, understand. נִכַּר, to be perceived, to be known, to be recognised. Heb. Hiph. הִכִּיר to recognise, to know, to understand, to see. Samar. נכר to know, recognise.) *v.* Look you, see thou or you, do you observe, observe you.

[Pahlavi]=[transliteration] વિ. નહી પસંદ કરનાર, નાપસંદ રાખનાર. (ક્રિ. વિ. ... + ..., અવ૦ ... not, ... to choose. ઉપરથી પા૦ ..., ફા૦ نکرای) *a.*

One who disapproves, one who dislikes.

[illegible]=[illegible] વિ. ચોકસાઈ સાથનું. ક્રિ. વિ. ચોકસાઈ સાથે, ખબરદારી સાથે. (Chald. [illegible] ઉપરથી [illegible] અને તેહને આવ૦ પ્રત્ય [illegible] ઉપરથી બનેલો [illegible] પ્રત્ય જોડાએલોછે.) *a.* Careful, watchful, vigilant, circumspect. *ad.* carefully, vigilantly, watchfully.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. જાળવવું. સંભાળી રાખવું, સાચવવું. (Chald. [illegible] *to keep, to watch, to look attentively* at a thing, *to look at, to observe, to guard.* Heb. [illegible], Syr. نطر, A. نطر and نظر) *v.* To preserve, to keep with care.

[illegible]=[illegible] વિ. પદભ્રષ્ટ થએલું, પડેલું, ગુડી પડેલું. ([illegible] to fall ઉપરથી. Chald. [illegible] *to fall, to fall down, to precipitate, to fall down in ruins,* Heb. Samar. [illegible], Syr. نفل) *a.* That which is deposed, that which is fallen, that which has tumbled down.

[illegible]=[illegible] વિ. શોભ આપનાર, રોનક આપનાર, સીનગાર આપનાર. ([illegible] ને [illegible] પ્રત્ય લાગીને Chald. [illegible] *to irradiate, to illuminate, to shine upon.*) *a.* That which beautifies, that which adorns, that which gives elegance.

[illegible]=[illegible] નાં. સંબંધ, લાગણી, મેળાપ. ([illegible] + [illegible] Chald. [illegible] to lay hold of, to seize. Heb. [illegible] to reach, to meet, to possess. Heb. [illegible]). *n.* Relation, contact.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. ત્રુટવું, કપાવું. ૨. કાપવું, વેતરવું, તોડવું. (Chald. [illegible] to cut off, to oppress. Heb. [illegible]) *v.* To be broken or torn, to be cut. 2. To cut, to break.

[illegible]=[illegible] નાં. દિલ, દેલ. (આએ શબ્દની ઉતપનતી ચોકસ રીતે જણાતી નથી, પણ જો [illegible] નાક, અને [illegible] રેન, મળીને [illegible] ને બદલે આએ બોલ [illegible] થયો હોએતો તેહની મોરાદી માએની 'દિલ' ની થાઈ સકે.) *n.* The heart.

[illegible]=[illegible] વિ. તરફવાલું, તરફેનવાલું, બારદુવાલું. ([illegible] + [illegible], અવ૦ [illegible] ને [illegible] પ્રત્ય લાગીને સં૦ નેમ term, boundary, limit.) *a.* Of the side of, being on the side of, partisan.

[illegible]=[illegible] નાં. ઉપાએ, ઇલાજ, ઉપચાર. ૨. ક્રિયા. *n.* A remedy, a means, a measure. 2. A ceremony, an observance.

[illegible]=[illegible] વિ. ઉપાએ જાણનાર, ઇલાજને પીછાણનાર. ([illegible] + [illegible]) *a.* One who knows a remedy, one who finds out the means.

[illegible]=[illegible] નાં. હીનપસ્તી, પસ્ત દરજ્જો, નીચાઈ. ૨. નીચાંણ, હેઠાંણ. ૩. ક્રિ. ઉંધું વલવું, હેઠે પડવું. ([illegible] ને [illegible] પ્રત્ય લાગીને; અવ૦ [illegible]+[illegible], ફા૦ نگون) *n.* Disgrace, degradation, the state of being low. 2. Low ground, ground on a lower level. *v.* To turn upside down, to fall down.

[illegible]=[illegible] વિ. ધીકાર પામેલું, ધીકરાએલું, તુચ્છકાર પામેલું, હલકું પડેલું. (ફા૦ نکوهیده) *a.* Despised, that which is looked upon with contempt, that which is scorned, that which has fallen in estimation.

[illegible]=[illegible] બા. નાં. ફનલાટ, (નુરનો) ઘટારો, ઝાંક, ઝાંખ. ([illegible], ને બા. નાં. પ્રત્ય [illegible] લાગીને અવ૦ [illegible] to take off, to lessen, to decrease) *n.* Dimness, diminution of lustre, darkness.

[illegible]=[illegible] બા. નાં. ચોરી છુપાઈ. ([illegible]+[illegible], અવ૦ [illegible], સં૦ [illegible] to cover ઉપરથી ૮ મો વર્ગ [illegible] to surpas. ફા૦ نهنبش, نهنبیدن અથવા نهفتن) *n.* Concealment, stealth, clandestine action or practice.

[illegible]

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વિ. સ. ૪૬–સત. ૫ તરીકે, મીસાલે, પરમાંણે. (એ શબ્દ આએ જગોએ [illegible] ને બદલે લખાંણમાં વપરાએલો છે.) *ad.* Accordingly, in this manner, in this wise.

[illegible]=[illegible] નાં. ઘાત, હાંણી, પીડા. ૨. કષ્ટ, દુઃખ, રંજ. (અવ૦ [illegible], ફા૦ [illegible]) *n.* Danger, impending calamity, harm. 2. Pain, difficulty, hardship.

[illegible]=[illegible] વિ. ઘાતને તોડનાર, દુઃખને ટાલનાર. ([illegible]+[illegible], અવ૦ [illegible]+[illegible] to slay.) *a.* That which removes danger, that which averts a calamity.

[illegible]=[illegible] વિ. કષ્ટ પામેલું, હેરાંન થાએલું, નોકસાંન પામેલું. ૨. લાત ખાધેલું, પેજાર ખાધેલું. ([illegible]+کوب, અવ૦ [illegible] a foot, અને [illegible] ઉપરથી.) *a.* That which is hurt, that which has suffered hardship or loss. 2. That which is kicked.

[illegible]=[illegible] નાં. શરૂઆત, ચલણ, આરંભ. (Chald. [illegible] to open, let loose, begin. Heb. [illegible], Syr. [illegible], Arab. فتح ઉપરથી.) *n.* A beginning, a commencement.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. પડવું, ઉતરવું. ૨. પ્ર. ક્રિ. પાડવું. (બા. નાં. [illegible] ને સામાન્ય રૂપનો પ્રત્ય [illegible] જોડાઈને અવ૦ [illegible], સં૦ પત to fall,

to descend. ઉપરથી.) *v.* To fall, to descend. 2. *v.* To cause to fall, to bring down.

[illegible]=[illegible] નાં. ખાવા-નું વાસંણ, વાસણ, પાત્ર. ([illegible] નો સંક્ષેપ આકાર, અવ૦ [illegible] ઉપરથી.) *n.* Utensils, cooking and eating vessels.

[illegible]=[illegible] વિ. રક્ષણ કરનાર, સંભાલ કરનાર, પાસ્બેદાર રાખનાર, ટેકવી રાખનાર. ([illegible] નો સંક્ષેપ આકાર, અવ૦ [illegible], સં૦ पा to preserve, ને [illegible] પ્રત્યય લાગીને.) *a.* A protector, one who takes care, a preserver, one who causes to endure.

[illegible]=[illegible] અ૦ [illegible] વિ. પડેલું, ઉતરેલું. ([illegible] ઉપરથી. અવ૦ [illegible] to fall ઉપરથી.) *a.* Fallen, that which has come down.

[illegible]=[illegible] વિ. કુનને લગતું, સક્રરને મારગે આવનારું. ([illegible]) *a.* Relating to the anus or posteriors.

[illegible]=[illegible] નાં. બલ, કુવત, જોર. *n.* Strength, power.

[illegible]=[illegible] નાં. સંબંધ, મેલાપ. ક્રિ. લાગવું, અથડવું, મલવું. (અવ૦ [illegible]+[illegible] ઉપરથી બનેલા [illegible] બોલનો ફેરવાએલો આકાર [illegible] ને [illegible] પ્રત્યય લાગીને) *n.* Relation, contact. *v.* To touch, to strike against.

[illegible]=[illegible] વિ. ઉદીઓગી, ઉદીઓગવાલું. (ઉપ. [illegible]+[illegible], અવ૦ [illegible]+[illegible] to grow, to increase ઉપરથી [illegible] growth, increase. ને ભા. નાં. પ્રત્ય [illegible] લાગીને.) *a.* Industrious, constantly given to business.

[illegible]=[illegible] નાં. પતેત, પસ્તાવો, પશ્ચાતાપ અથવા ગુનાહ થવા વીશેની દેલગીરી. ક્રિ. પસ્તાવો કરવો, પસ્તાવું, પશ્ચાતાપ કરવી, ગુનાહ થવા વીશેની દેલગીરી બતલાવ્વી. (અવ૦ [illegible], પા૦ [illegible], ફા૦ پتت, پتتی) *n.* Repentence, contrition for committed sin. *v.* To repent, to feel sorry for committed sin.

[illegible]=[illegible] નાં. પોશાક, લેબાસ, પેહરવાસ. (અવ૦ [illegible]+[illegible], સં૦ मुच to set free, ઉપરથી બનેલું નાંમ.) *n.* Dress, vestments.

[illegible]=[illegible] નાં. સ્પર્શેંદ્રિય, લાગવાની ઇંદ્રિ—સકતી, લાગણી. (અવ૦ [illegible] ઉપરથી [illegible] અને [illegible], Chald. [illegible] to touch, Arab. لمس touch. [illegible] sense of feeling. પેહલવી [illegible] નો કમિલો [illegible] ઉપરથી કલ્પિક લખાંણના ફેરફારથી બને-લોછે.) *n.* The sense of touch or feeling.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. મલવું, મેલવી દેવું, જોડવું. ([illegible]+[illegible], અવ૦ [illegible]+[illegible]) ([illegible]) નું પુ. ક્રિ.) ઉપરથી ફા૦ پیوستن) *v.* To meet, to mix, to join.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. છુટકારો, છુટક, છુટકો. (Heb. [illegible] to separate, to

loosen; transf. to redeem, to release by purchase (from bondage), to liberate.) *n.* Liberation, deliverance, release, emancipation.

[illegible]=[illegible] વિ. સંબંધવાલું, મલતું, સંબંધ ધરાવનાર. (અવ૦ [illegible] + [illegible] ઉપરથી.) *a.* Related, similar, that has relation.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. સંબંધ, મેલાપ. ([illegible] ધુ. ક્રિ. [illegible] ઉપરથી, ભા. નાં. પ્રત્ય [illegible] લાગીને. ફા૦ پیوستگی) *n.* Relation, a meeting or touching.

[illegible]=[illegible] વિ. ભમતું, ઉડતું. ૨. ઉલટવાન. (અવ૦ [illegible] wing, પાંખ. ઉપરથી, ફા૦ پرّ, پریدن ઉપરથી.) *a.* Flying about, wandering. 2. Full of eagerness.

[illegible]=[illegible] નાં. વલગણ, ચોહટ. ૨. મમત, જીદ, મોહબ્બત. ([illegible] મમતી, ને ભા. નાં. પ્રત્ય [illegible] લાગીને Chald. דבק *to cleave.*) *n.* A grasp, a seizing with force, a cleaving. 2. Obstinacy, stubbornness, pertinacity.

[illegible]=[illegible] વિ. બખશનાર, આપનાર. ૨. રઇએત, પરજા. (Chald. פלג *to divide*, Arab. فلج, Heb. פלג Samar. פלג, Syr. ܦܠܓ, તથા Chald. פְּלֻגָּה *a family-division, a kindred, of a tribe.* ઉપરથી.) *a.* One who bestows, one who gives. 2. The people, subjects.

[illegible]=[illegible] ઉપ. પ્રમાણે, મુજબ, પેરે, તરીકે, રીતે. ૨. ઉપર, ઉપરથી. ૩. લીધે, વાસ્તે, સારૂ, ને. ૪. માં, અંદર, અંદરથી. ૫. (તરીજી વીભક્તી) એ, કરી. ૬. થી. ૭. પાસેથી, કનેથી. ૮. મારફતે. ૯. નું, લગતું. ૧૦. સાથે. (અવ૦ [illegible], સં૦ उप, પા૦ [illegible], ફા૦ [illegible]) *prep.* Accordingly, like, in the way or manner. 2. From. 3. Owing to, for, to. 4. In, from within. 5. (*third case.*) By means of. 6. With. 7. From. 8. Through, by means of. 9. Of, relating to. 10. With, together with.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. સરજવું, બનવું. ૨. ક્રિ. વિ. ઘટતી રીતે, વાજબીપણાંથી. (ઉપ૦ [illegible] નું [illegible] અને અવ૦ [illegible] to give, to render, to exist; સં૦ शक to be able. ફા૦ ساختن) *v.* To be created, to be made. *ad.* Duly, properly, justly.

[illegible]=[illegible] વિ. પઈસાનું ચલણ પાડનાર, ઘાટ—આકાર—ઘડમ બનાવનાર. ([illegible]+[illegible], ફા૦ پول+گر, જો તેની ઉતપનતી સેમીટીક ભાષાના શબ્દ ઉપરથી થએલી ગણીએતો તે Heb. יצר to form, to shape ને, અને Syr. ܦܚܪ, ܦܚܪ to be a potter ને મળેછે, પણ આએ છેલ્લો સંબંધ ઘણો દુર જાએછે.) *a.* One who makes coins, a fashioner, one who gives shape or form.

[illegible]=[illegible] નાં. પરહેજ, દુરી, વિ. પરહેજ કરનાર, દુરી રાખનાર

દુર રેહનાર. *n.* The state of being distant, abstention. *a.* One who abstains or keeps aloof.

[Avestan] = [Avestan] ભા. નાં. પરહેજ, દુરી. ક્રિ. પરહેજ કરવી, દુર રેહવું. ([Avestan] + [Avestan], અવ૦ [Avestan] + [Avestan] અથવા [Avestan], સં૦ सृज; to leave, to quit. 2. To be left or abundoned. ફા૦ پرهیزش અથવા پرهیزی) *n.* Distantness, the state of being aloof, abstention. *v.* To abstain, to remain aloof.

[Avestan] = [Avestan] વિ. દુર રેહવાજોગ, પરહેજ કરવાજોગ. *a.* Fit to keep aloof from, fit to abstain from.

[Avestan] = [Avestan] વિ. દુર રેહનાર, પરહેજ કરનાર, દુરી રાખનાર. ([Avestan] + [Avestan] નો સંખ્શેપ આકાર.) *a.* One who keeps at a distance, one who abstains.

[Avestan] = [Avestan] ભા. નાં. પાકી, પવીતરાઈ, પરહેજગારી. (સં૦ पू, to purify, to cleanse. ફા૦ پاکی) *n.* Purity, holiness, cleanliness.

[Avestan] = [Avestan] ક્રિ. અટકાવવું, પાછું રાખવું. ૨. અટકવું, પાછું રેહવું. ([Avestan] પાછું, ચાંસું, + [Avestan] ચાલવું, ને મસદરનો પ્રત્ય [Avestan] જોડાઇને અવ૦ [Avestan] + [Avestan] to go, to walk, ઉપરથી બનેલા *present part.* [Avestan], ફા૦ روان નો સંખ્શેપ [Avestan] going, walking.) *v.* To prevent, to keep back. 2. To stop moving, to remain in check.

[Avestan] = [Avestan] વિ. પાછું રેહનાર, અટકનાર. (અવ૦ [Avestan], સં૦ प्रति back ઉપરથી.) *a.* One who keeps back, one who stops.

[Avestan] = [Avestan] વિ. પાએદાર રાખનાર, ટેકવી રાખનાર, સંભાલનાર. (અવ૦ *pass. partic.* [Avestan] સંભાલેલું, [Avestan] રાખનાર, ધા. [Avestan], સં૦ पा, to protect or preserve અને [Avestan], સં૦ धृ to have or hold ઉપરથી. ફા૦ پایدار) *a.* One who keeps firm, one who supports, one who takes care or protects.

[Avestan] = [Avestan] નાં. પાક ક્રીઆ, પવીતર કાંમ. ૨. પાક વસ્તુ, પવીતર ચીજ અથવા પાંણીએ ધોએલી વસ્તુ. (અવ૦ [Avestan], સં૦ पच to mature by cooking or ripening ઉપરથી *pass. partic.* [Avestan] નું [Avestan] અને [Avestan] water ઉપરથી [Avestan] અને તેહને સંબંધ બતલાવનારી [Avestan] અથવા [Avestan] નો પ્રત્ય જોડાઇને [Avestan] થયુ છે.) *n.* A sacred ceremony, a holy work. 2. A sacred thing, a thing washed with water.

[Avestan] = [Avestan] વિ. પાંણીએ કરી ધોનાર, પાક કરનાર. *a.* One who washes with water, one who purifies.

[Avestan] = [Avestan] વિ. ચાલુ, હમેશનું. ૨. પાએદાર, કાએમ. ૩. સઘલું, તમાંમ. *a.* Current, perpetual. 2. Durable, lasting. 3. All, the whole, entire.

[illegible]=[illegible] વિ. દુર કરનાર, છુટું પાડનાર, જુદુ કરનાર. (Heb. [illegible] to separate, to loosen, transf. to redeem ઉપરથી.) *a.* One who puts at a distance or separates.

[illegible]=[illegible] અથવા [illegible] નાં. રોણક, જેબ. (Heb. [illegible] to glorify, to decorate.) *n.* Beauty, elegance.

[illegible]=[illegible] વિ. પુરાંણી દીન, કદીમ મજહબ, જુનો ધરમ. (+[illegible], અવ૦ [illegible] first, before. [illegible] religion ઉપરથી. ફા૦ پیر) *a.* Ancient religion, old faith.

[illegible]=[illegible] નાં. બુઢાપો, જઈફી, પીરી. (ફા૦ پیری) *n.* Old age.

[illegible]=[illegible] વિ. સુખવાલું, સુખી, સુખી અવસ્થાવાલું. (અવ૦ [illegible] ful, filled [illegible] અથવા [illegible] rejoicer ઉપરથી.) *a.* Happy.

[illegible]=[illegible] અથવા [illegible] વિ. પુષ્કલ, ઘણું, વધારે. ([illegible]+[illegible], ફા૦ [illegible]) *a.* Much, abundant, more.

[illegible]=[illegible] વિ. ઘણી સીખાંમણ આપનાર, ઘણી નસીહત કરનાર. ([illegible]+[illegible] ને [illegible] પ્રત્ય લાગીને. ફા૦ [illegible]) *a.* One who gives much admonition.

[illegible]=[illegible] નાં. પસતાવો, પશ્ચાતાપ. (ફા૦ [illegible], [illegible] સં૦ પૂજ to adore, to worship.) *n.* Repentance, contrition, regret.

[illegible]=[illegible] અથવા [illegible] નાં. પેગાંમ, સંદેસો, ચારવણી. ૨. વસીલો, (બેની વચે) સંદેસો પોહચાડનાર. ([illegible] નો સંખેપ આકાર.) *n.* A message, a communication, the act of moving in a matter. 2. A mediator, one who brings a message, a messenger.

[illegible]=[illegible] નાં. પેગાંમ લાવનાર, સંદેસો પોહચાડનાર, કાસદ, દૂત, જાસુસ, હલકારો. ([illegible]+[illegible]. અવ૦ [illegible] to, towards [illegible] to go, ઉપરથી [illegible] અને [illegible] to bring, to carry, ઉપરથી [illegible]. ફા૦ پیغامبر) *n.* A messenger, one who brings tidings, a herald, a courier.

[illegible]=[illegible] વિ. મેહનત કરનાર, જેહમત ખેંચનાર, મેહનતુ. (અવ૦ [illegible] foot, leg; [illegible], સં૦ [illegible] to go, to move ઉપરથી. [illegible] ચલાવનાર. તે ઉપરથી [illegible] નો અર્થ 'પગને હીલચાલ કરાવનાર' એટલેજે 'મેહનતુ' અથવા 'ઉદીઓગી.') *a.* A painstaking person, a laborious worker.

[illegible]=[illegible] વિ. ઉલટું બતલાવનાર, ફેરફાર દેખાડનાર, આડું જણાવનાર. ([illegible]+[illegible], અવ૦ [illegible] અને [illegible] to show, to point out, ઉપરથી.) *a.* One who misrepresents, one who gives a false account, a misrepresenter.

[illegible]=[illegible] બા. નાં. બેરેહમી, સખ્ત દીલી. *n.* Mercilessness, hard-heartedness.

[illegible]=[illegible] નાં. પેશવા, આગેવાન, પેહલો દરજ્જો ધરાવનાર, દસ્તુર, સરદાર. (અવ૦ [illegible] master, [illegible] to protect, to shelter ઉપરથી. ફા૦ پیشوا) *n.* A leader, one holding the first rank, a Dastúr, a chief.

[illegible]=[illegible] નાં. દીનનો આગેવાન, દીનનો પેશવો. ૨. આગલો ધરમ, આગલી દીન. વિ. આગલા ધરમવાલો, આગલી દીનવાલો. ૨. દીનને પરથમ કબુલ કરનાર, પેહલો દીનને માંનમાર. (અવ૦ [illegible] ઉપરથી. પે૦ [illegible] નું સંખેપ.) *n.* A religious leader, a head-priest. 2. The former or old religion. *a.* One professing the old religion, a believer in a former religion. 2. The first professor of a religion, the first believer in a religion.

[illegible]

[illegible]=[illegible] નાં. રૂહ, ફરોહર, આત્મા. ૨. આદમીનાં બદનમાં રેહનારી પાંચ ગેબી સકતીઓ મધેની એક સકતીનું નાંમછે, કે જે સકતી રવાંનની સાથે સંબંધ ધરાવનાર, અને તેહને આવતી દુનીઆને લગતી સહમજ આપનારછે. ૩. હસ્તીને જાલવનારી મીનોઈ સકતી. (અવ૦ [illegible] ઉપરથી, ફા૦ فروهر) *n.* Soul, spirit, Farohar. 2. One of the five invisible powers residing in the human body, which has relation to the soul and which furnishes to it knowledge regarding the next world. 3. The invisible power that protects existence or life.

[illegible]=[illegible] બા. નાં. આતશનો નાશ, ખરાબી. ક્રિ. આતશનું બુઝાવું, આતશ હોલવાઈ જવો. (અવ૦ [illegible], સં૦ [illegible] to go, to move ઉપરથી, પ્રયોગ [illegible] to extinguish.) *n.* The destruction of fire. *v.* The extinguishment of fire, the going out of fire.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વધારવું, વધારો કરવો. (અવ૦ [illegible] to advance, to further ઉપરથી [illegible] અને તેહનું causale. [illegible] to increase ઉપરથી [illegible], ફા૦ فراخينيدن) *v.* To increase, to add to, to further.

[illegible]=[illegible] નાં. અફરાસીઆબ, આએ નાંમ તુરકસ્તાંનના પાદશાહ અફરાસીઆબનુંછે, અને તે પાદશાહ ફરેદુનના વચલા બેટા તુરનો નબીરો હતો. (અવ૦ [illegible], ફા૦ افراسياب) *n.* Afrásiáb, the name of a king of Turkestan, who was grandson of the second son of king Farédún.

[illegible]

[illegible]=[illegible] વિ. બક્ષીશને લગતું, સખાવતને લગતું. નાં. કુનબી ટોલાને લગતી પ્રમાણિક અને મોહટાં દીલને લગતી સહમજ. ([illegible] ને વિ. પ્રત્ય ɪ લાગીને અવ૦ [illegible]), સં૦ भाग, share, portion. [illegible] to distribute ઉપરથી. સં૦ भज to give. ફા૦ بار અથવા بار) *a.* That which has reference to gifts or generosity. *n.* A knowledge of the conscientiousness and large heartedness pertaining to the agricultural class.

[illegible]=[illegible] નાં. હકીમ, વૈદ, ડાક્ટર. (અવ૦ [illegible] નિરોગી કરનાર, દુઃખને ટાલનાર, ઉપરથી. ફા૦ بزشک, بزشک) *n.* A physician, a doctor.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. હકીમું, તબાબત, વૈદું. *n.* The art and science of medicine, the practice of medicine.

[illegible]=[illegible] વિ. આજારને તોડવાની મદદ કરનાર, દુઃખ ટાલવામાં સાહેતા આપનાર. *a.* One who assists in curing disease, one who helps in removing pain.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વિ. કાએદાસર, કાનુન પરમાણે, બંદોબસ્તની રીતે, ધારા પરમાણે. ([illegible]+[illegible], અવ૦ [illegible]) fetter, chain અને [illegible] low, rule, ઉપરથી) *ad.* According to rule, customary, regular.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વિ. નહી, સેવાએ, વગર. (Chald. בַּל, בְּלִי not, non, בַּר without, outward. Heb. בִּלְתִּי, અથવા בְּלִי without, un———, less——: A. بَلْ, Syr. بلي) ઉ. અ. પણ, તોએપણ, બલકે. (Chald. בְּרַם nevertheless. Aram. בְּרַם but, however.) Heb. Farg. בְּרַם assuring; truly, certainly.) વિ. દુર, વેગલું, જુદું. (Chald. Samar. בר foreign.) વિપરિત, ઉલટું, વિરૂદ્ધ. (Syr. ܒܪ against.) પાછું. (Heb. בַּר which expresses behind, as keeping back.) ક્રિ. વિ. તદન, મુતલક. વિ. બરોબર, માફક. ઉપ. કરી, થી, માં, તરફ, ગમ, સાથે, ઉપર. (Chald. בְּ અથવા בּ on, in, by, at, with.) *ad.* Without, except, unless, no. *conj.* But, nevertheless, however. *a.* Distant, apart, separate. Back. *ad.* Entirely, wholly. *a.* Proper, suitable. *prep.* By means of, owing to, in, towards, in the direction of, with.

[illegible] [illegible]=[illegible] જોકે, જો કબુ, બલકે. ([illegible]+[illegible]) Though, if, however.

[illegible]=[illegible] વિ. વધારે દુર, ઘણું એહબાએદું. ([illegible] ને તુલનાકોટીનો પ્રત્ય [illegible] જોડાઈને.) *a.* More distant, greatly separate.

[illegible]=[illegible] બા. નાં. સફાઈ, પવીતરાઈ, ચોખ્ખાઈ, પાકી. (Chald. [illegible] to be pure, clear. Chald-Samar. [illegible] to be pure; [illegible] pure, innocent. Syr. بريرا pure, simple.) *n.* Cleanliness, purity.

[illegible]=[illegible] નાં. તુરકસ્તાંનના પાદશાહ અરજાસ્પના એક સપેહસાલારનું નાંમછે, જેણે આપણા અશો પેગમબર જરથુશત અને બીજા પરહેજગાર લોકોને મારી નાંખ્યા હતા. *n.* The name of one of the generals of king Arjásp, who slew Zartos't and other holy men.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વિ. ભાઈ તરીકે, ભાઈચારાથી. ([illegible]+[illegible], અવ૦ [illegible], સં૦ भ्रातृ a brother, ફા૦ برادر) *ad.* As a brother, in a brotherly manner.

[illegible]=[illegible] નાં. ગુનાહ, પાપ, અનીતી. ([illegible]+[illegible], અવ૦ [illegible] carrier, [illegible] tormenting, ઉપરથી. અવ૦ [illegible] to torment. સં૦ तुर to kill, to hurt, or injure.) *n.* Sin, moral evil, immorality.

[illegible]=[illegible] બા. નાં. દીપક, ઝહલકાટ, ચલક. ([illegible]+[illegible], અવ૦ [illegible] to beam, સં૦ भ्राज to shine. ફા૦ برازش) *n.* Brightness, sheen, glitter.

[illegible]=[illegible] અથવા [illegible] નાં. રોશની, આતશની જોત, તેજ. (Chald. [illegible] *to shine,* hence *to be* white. Syr. [illegible], Arab. [illegible], Heb. [illegible] અથવા [illegible] to glow, to burn. Chald. [illegible] pure, clear. Arab. بر) *n.* Light, sheen, brightness.

[illegible]=[illegible] વિ. ઉતપન થનાર, પેદા થનાર. ([illegible] ને [illegible] પ્રત્યે જોડાઇને. Chald. Heb. בְּרָא to create, to produce. Arab. برا; נִבְרָא to be created, to arise, to be born.) *a.* One who is or is to be born or created.

[illegible]=[illegible] બા. નાં. ઉતપનતી, પેદાએશ. ([illegible], [illegible] ને [illegible] પ્રત્યે લાગીને.) *n.* Creation, birth.

[illegible]=[illegible] અથવા [illegible] નાં. છોકરો, પુત્ર, દીકરો. (Chald. Aram. בַּר [with *suff.* [illegible] and [illegible]] *m.* son. Heb. בֵּן અથવા בֶּן, Syr. بر, Samar. [illegible], Arab. بن son, child.) *n.* A son.

[illegible]=[illegible] ક્રિ.વિ. દીકરા તરીકે, છોકરા તરીકે. બા. નાં. બેટાની હાલત, છોકરાની હાલત, પુત્રપણું, દીકરાપણું. ([illegible]) ની સેવટે જોડાઇને આવેલો [illegible] કાંઈ નહી પણ અવસ્તાના [illegible] બોલમાં વપરાએલા [illegible] પ્રત્યને બદલે વપરાએલોછે, જેમ સેમીટીક [illegible] બાપ, [illegible] માએ, ની સેવટે [illegible] બાપ, [illegible] માએ, ને લગતો અવસ્તાનો [illegible] પ્રત્યે જોડાઇને [illegible], [illegible] ઈત્યાદી બોલો બનેલાછે, તેમ આએ [illegible] બોલમાં [illegible] ને બદલે [illegible] વપરાએલોછે.) *ad.* As or like a son. *n.* The state of a son, sonship.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. ખાહેશ કરવી, ચાહવું. ૨. માંગી લેવું, વીનતી કરવી. ૩. પુછવું, માંગવું. ૪. પસંદ કરવું. ૫. સોધવું. (Chald. [illegible] and Heb. [illegible] to desire, request, to seek, to beg. [illegible] to ask urgently. Heb. Aram. [illegible] prayer, request. Samar. [illegible], [illegible] to ask, seek, pray. Syr. [illegible] to ask, seek, will.) *v.* To desire, to wish. 2. To ask for, to beseech. 3. To ask, to demand. 4. To like, to approve. 5. To search for.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. પેદા કરવું, બનાવવું, સરજવું. (Chald. Heb. [illegible] and [illegible] to cut, to form, to fashion, to create. Syr. [illegible], Arab. [illegible] to create. આએ શબ્દ ઘણુંકરીને [illegible] અથવા [illegible] ઉપરથી ફેરવાઇને બનેલોછે.) *v.* To create, to make, to give existence to, to form.

[illegible]=[illegible] નાં. ચલકાટ, ઝળક, કાંતિ, તેજ. (અવ૦ [illegible], સં૦ भाम, lustre, light.) *n.* Splendour, brightness, lustre.

[illegible]=[illegible] અથવા [illegible] બા. નાં. છુટાપણું, સ્વતંત્રતા, છુટ, ખોલાસો. (અવ૦ [illegible] to put away, to put aside તથા to clean, to purify નું causal [illegible] to deliver, liberate, release ઉપરથી) *n.* Freedom, liberty, independence.

[illegible]=[illegible] સર્વ. નાં. ખુદ, પોતે, તે. ([illegible] જોડાઇને Chald. Heb. [illegible] a breath, life, the soul, man, an individual, a person. With suff. [illegible] is used for self, in the sense of a reflective pronoun; Robbin. [illegible] by himself.) *pron.* self, him or herself, a particular individual or person.

[illegible]=[illegible] નાં. સાહવચેતી, શુદ્ધિ, ભાંન, સાવધાની. ૨. માંણસને સાહવધ રાખનારી સક્તી. (અવ૦ [illegible] consciousness, conscience. સં૦ बुद्धि understanding, intellect बुध to know ઉપરથી. પા૦ [illegible], ફા૦ [illegible]) *n.* Vigilance, consciousness, attention. 2. The principle that keeps mankind on their guard.

[illegible]

[illegible] અથવા [illegible]=[illegible] વિ. ખરાબી વગરનું, નોકસાંન વગરનું. ([illegible]+[illegible] ઉપરથી બનેલો સંખ્યેપ આકાર. અવ૦ [illegible]+[illegible] perishable, ફા૦ [illegible]) *a.* That does not suffer harm or damage, imperishable, that does not come to harm.

[illegible]

[illegible]=[illegible] અથવા [illegible] ક્રિ. કબુલ કરવું, કબુલ થવું, કબુલ રાખવું. (Chald. [illegible] *to marry*, a daughter, *i. e.* to give her on receiving. Heb. [illegible] to sell the daughter, *i. e.* to marry her. Syr. [illegible] to marry. [illegible] agreement, union, relationship) *v.* To agree to, to promise, to accept.

[illegible]=[illegible] નાં. દીનને લગતી મોહટાઈ, બુજોરગી. ૨. દીનને લગતી ચાલચલણ, ધરમને લગતી ચીલચાલ. ([illegible]+[illegible], અવ૦ [illegible] greatness. [illegible] law. ઉપરથી.) *n.* Greatness having reference to religion, greatness, venerableness. 2. Conduct or behaviour in reference to religion, religious action.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. આવવું. ૨. પેદા થવું, બનવું, નિપજવું. ૩. પુગવું, પોહોંચી વલવું. (Chald. [illegible] and [illegible] to come on, to come in, to come, to reach or extend, to ripen, to step forth. Syr. [illegible], Arab. [illegible], Heb. [illegible] to enter, to come in, to arrive at, to come. Samar. [illegible] and [illegible] to arrive.) *v.* To come. 2. To be created, to be born. 3. To reach, to extend up to.

[illegible]=[illegible] નાં. શેહેર, નગર, નગરી. ૨. ગાંમ, ગાંમડું. (Syr. [illegible] city, place of nativity. Chald. [illegible]) *n.* A city, a town. 2. A village.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વીસવાસ રાખવો, એતબાર લાવવું. ૨. માનવું, સ્વીકાર કરવું. ૩. પસંદ કરવું, ચાહવું, ખાહેશ કરવી. ૪. શકવું, લાયક થવું, લાએક થવું. ([illegible] ઉપરથી. Chald. [illegible] to make like, to compare, to adjust together, to think, to imagine, to be like, to resemble. [Targ. [illegible], Syr. [illegible]] [illegible] in the sense of "to bind together, to adjust together." ઉપરથી. ઉપ. [illegible] અને સેવટે [illegible] જોડાઈને [illegible] ની ઉતપતી થએલીછે; [illegible] ની છેડેનો [illegible] સેમીટીક [illegible] ને બદલે વપરાએલોછે.) *v.* To confide in, to put faith in. 2. To believe, to admit. 3. To approve, to desire. 4. To be able, to be suitable, to be worthy.

[illegible]=[illegible] શ. અ. ઉપર, પર. ૨. પીછે, બાદ. ૩. ક્રિ. વિ. આગલ, પાસે, નજદીક. ૪. વિ. ચહડતે દરજાનું, ઉચું. (આએ શબ્દયોગી અવ્યય ધારે આ મેલે prefix [illegible] ની સાથે Chald. [illegible] before the east, જોડાઈને બનેલોછે. [illegible] from the east, *i. e.* towards the east, eastward. Heb. [illegible] from be-

fore, from opposite. Syr. and Arab. قدم, Heb. קדם front side, that which is before or in front; קדמה before, previous, ere; beginning, former existence. Samar. [illegible] before.) *prep*. Above, upon, on. 2. About, for. 3. *ad*. Near, next to, close to. 4, *a*. Superior, high.

[illegible]=[illegible] ના. કોઈ ચીજ, વસ્તુ, પદાર્થ. (Syr. [illegible] and [illegible] any thing, any one. Chald. [illegible] or [illegible] something, any thing.) *n*. Any thing, matter, substance.

[illegible]=[illegible] પ્રશ્ન. સર્વ. શું ?, કયું ?, કોણ ? વિ. કેહવું, કેહવી તરેહનું. ક્રિ. વિ. ને કાંઈ, કાંએ, કેમ, કેહવી રીતે, શાવાસ્તે, કંઈ નહી. (Chald. מה and מה a pronoun interrogative, *what?* of things, as מן is applied to persons, oftenest at the beginning of a sentence and without distinction of gender or number. *of what kind, of what form, why, wherefore, nothing, what, how, whatever, anything, something*. Samar. [illegible] how? why? Heb. מה, מה, Syr. ما, Arab. ما) *int. pron*. What? Which? Who? *a*. What like, of what kind, which. *ad*. Whatever, why, how, in what manner, nothing.

[illegible]=[illegible] ના. સાહેબ, સરદાર, હાકમ. (Heb. Chald. Aram. מרא a lord, master. Syr. مريا and مرا a lord.) *n*. A lord, a chieftain, a governor.

[illegible]=[illegible] ના. મરદ, પુરૂષ. ૨. ગયોમરદ પછી પરથમ પેદા થાએલો પુરૂષ. (અવ૦ [illegible] man, person. સં૦ मर्त्य. ફા૦ مرد) *n*. A male individual. 2. The first person born after Gayomard.

[illegible]=[illegible] ના. મરદ, પુરૂષ. ૨. ગયોમરદ પછી પરથમ પેદા થાએલો પુરૂષ. (અવ૦ [illegible] man, person. ફા૦ سیامک) *n*. A man, a male. 2. The first man born after Gayomard.

[illegible]=[illegible] ના. બઈરી, બાયડી, ઓરત, નાર, સ્ત્રી. (અવ૦ [illegible], સં૦ मर्त्या a woman, a female.) *n*. A woman, a female.

[illegible]=[illegible] અ૦ [illegible]=[illegible] ના. બેડી, જંજીર. (Samar. [illegible] prison, custody. Chald. [illegible] place of guard. [illegible] અથવા [illegible] a girdle, bands, fetters. Syr. [illegible] the locks of the head.) *n*. Fetters, shackles.

[illegible]=[illegible] ના. તરીકો, રસ્તો. (અવ૦ [illegible], સં૦ मा, to measure ઉપરથી.) *n*. Way, manner, path.

[illegible]=[illegible] વિ. દેવના ત-રીકાવાળું, દેવની ચાલચલણનું. નાં. દેવ-નો તરીકો, દેવની ચાલચલણ—રીતભાત. ([illegible]+[illegible], અવ० [illegible] to measure. અને [illegible] ઉપરથી.) *a.* That having the ways of the Dévas, he whose actions are those of the Dévas. *n.* The manners and practices of the Dévas.

[illegible]=[illegible] અથવા [illegible] નાં. મારો, જઠર, ઓજરી, પેટ, કોઠો. (Arab. [illegible] stomach.) *n.* The stomach, the belly, the abdomen.

[illegible]=[illegible] વિ. કાએ-દાવાળું, પરમાંણવાળું, કાએદાસર રચેલું. કાએદાથી બનાવેલું. ક્રિ. વિ. કાએદાસર, કાએદા પરમાંણે. ([illegible]+[illegible], અવ० [illegible] to measure ઉપરથી.) *a.* Regulated, proportioned, constructed in accordance to rule, made according to law. *ad.* Regular, orderly.

[illegible]=[illegible] નાં. મીનોઈ જેહાંન, આવતી દુનીઆં. ([illegible]+[illegible], અવ० [illegible] heaven અને [illegible] place, house ઉપરથી.) *n.* The invisible world, the next world.

[illegible]=[illegible] અથવા [illegible] સં. સર્વ. જે. અ. સર્વ. કોઈ. ઉ. અ. કે, કારણ કે, જેમકે. પ્ર. સર્વ. કોણ? (Chald. מן, Heb. מן [enlarged from מָה and מִי] pron. interr. *who? what?* Arab. مَن, Syr. ܡܰܢ or ܡܢ who? which?) *pron.* That, which, some one. *conj.* That, because, as. *int. pron.* Who?

[illegible]=[illegible] બા. નાં. ચોરી, લૂટ. (સં० मुष to steal, to rob, to plunder. मुष्क, a thief.) *n.* robbery, plunder.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. મારવું, ઠોકવું. ૨. મારી નાંખવું, ઠાર મારવું. (Chald. מחא or מחה to strike, to smite, clap; מחץ to strike in pieces, to shatter, to smite, to punish. Syr. [illegible]) *v.* To beat, to strike, to smite. 2. To kill, to slay.

[illegible]=[illegible] વિ. મોહટી ઉમરવાળો, ચહડતી ઉમરવાળો. ([illegible]+[illegible] ને [illegible] પ્રત્ય લાગી બનેલા [illegible] નો સં-ક્ષેપ આકાર. ફા० [illegible] મોટું, ઝા० ઉ-મર.) *a.* Of advanced age, aged, elderly.

[illegible]=[illegible] શ. અ. થી, પાસેથી, કનેથી, માંથી; નું, નો, ની. ક્રિ. વિ. વગર, સે-વાએ, વતેરાગે; કરતાં, થી. (Chald. מן *from, out of, from off, away from, by, except, through, without.* to form the comparatives of commom adjectives, *e. g.* טב מן *better than, of, after.* Syr. and Arab. مِن) *prep.* From, by, with, from within, through, of. *ad.* Without, besides, except, than.

[illegible]=[illegible] નાં. શબ્દ, બોલ, સ-ખુન. ૨. ભાષા, સંભાષણ, ભાષણ. (Chald. [illegible] m. *a word, expression, a subject of talk, report, speech, command.* Syr. [illegible] to speak. Samar. [illegible] saying, word. Heb. [illegible] word. speech, conversation.) *n.* A word, a term, an expression. 2. Language, speech.

[illegible]=[illegible] નાં. પાંણી, જલ, આ-પ. (Chald. [illegible], Syr. [illegible], def. [illegible], [illegible], *water.* Heb. [illegible] (from [illegible]) origin 'that which flows hence.' *pl.* Water for drinking. Arab. [illegible]) *n.* Water.

[illegible]

[illegible]=[illegible] ક્રિ. રાખવું, પોતાનાં સ્વાધિનમાં ધરાવવું. (Chald. [illegible] *to be strong, mighty, powerful.* Heb. [illegible] *to be strong, mighty,* transf. *to be wealthy, rich.* Af. [illegible] *to possess.* Arab. [illegible] to be firm.) *v.* To keep, to keep in ones possession.

[illegible]=[illegible] ઉ. અ. જો, અગર, અ-ગરચે, અગરજો. (અવ૰ [illegible] અથવા [illegible], સં૰ यदि, if.) *conj.* If.

[illegible]=[illegible] નાં. ઈજદ, ફરે-શતો. (Chald. [illegible] or [illegible] *to come,* part. [illegible], Syr. [illegible] to come. Heb. [illegible]) *n.* An Ijad, an angel.

[illegible]=[illegible] વિ. લાવનાર, લેઈ આવનાર. ([illegible] to bring ઉપરથી. Chald. Hif. [illegible] (from [illegible]) to bring. Heb. Hiph. [illegible] imperat. *bring.*) *a.* A bringer, a bearer, a carrier.

[illegible]=[illegible] વિ. નાં. જાદુ પઢનાર, દેવને લગતું કેહનાર, વીરમંત્રી. ૨. ખરાબ કરનાર, માંણસને બુરૂં બનાવ-નાર. (અવ૰ [illegible] sorcery [illegible] tongue, dialect. સં૰ गु અથવા गुङ *v.* 1st cl. (गवते) to sound inarticulately.) *n.* A sorcerer, one who teaches things relating to the devil, a magician. 2. A corrupter, a corrupter of men.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. પોહચવું, આવવું. (Chald. [illegible] and [illegible] to come, to reach, or extend, Samar. [illegible] અથવા [illegible] to arrive, Syr. [illegible], [illegible] નો બીજો આકાર [illegible] કરીને વારેઘડીએ આપણને મળે-છે, અને એ બેહુની ઉતપત્તી ઉપલાં સે-મીટીક ધાતુ ઉપરથી સેવટનો [illegible] અથવા [illegible] શરૂઆતમાં આવીને થાએલીછે.) *v.* To reach, to arrive.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. અ. કર્મણી વા. મળવી. ([illegible] પાંમવું,

મેળવવું, અવ૦ ..., સં૦ आप, to obtain, to join ઉપરથી. ફા૦ (يابتن) *v*. Will obtain, will meet.

...=... ક્રિ. ઉઠવું, ઉભુ થવું. ૨. હોવું. (Chald. קוּם to be, to stand in a place, to stand fast, to live, to exist, like the Samar. ..., Heb. קוּם the same, to stand, to arise, to endure. Syr. قوم અથવા قُم to arise, live. Arab. قوم) *v*. To get up, to arise, to come to an erect posture. 2. To be.

...=... ક્રિ. મારી નાંખવું, કાપી નાંખવું, કતલ કરવું. (Chald. קְטַל to kill, to massacre. Aram. קְטַל, Syr. قطل, Arab. قتل to cut off. Heb. קָטַל to kill, to slay. ... slaughter, murder.) *v*. To kill, to cut up, to massacre.

...=... ક્રિ. પુજવું, યાદ કરવું, ભજવું, અરજ અથવા વીનંતી કરવી. (Heb. זֶבַח offering of sacrifice, feast for offering. ... to give, to present, ઉપરથી ... gift. Chald. ... idolatry, idolatrous worship, and ... bestowed, given.) *v*. To invoke, to pray, to worship.

...=... ક્રિ. પકડીને દોરી જવું, પકડી દોરી જવું, દોરી જવું, ચલાવવું. (Chald. ... to move, to move forward, to walk along gently. Hif. הוֹבִל to make go then, to lead, to conduct, to lead along, to bring forward, to offer. Heb. הוֹבִל to bring, to lead, to cause to go in solemn procession, to deliver presents. Syr. يَبِل or أوبل to bring, carry.) *v*. To lead, to conduct, to drag away, to walk or move forward.

...=... ક્રિ. કેહવું, બોલવું. (Chald. מְלַל or מַלֵּל to speak, to relate, מַלָּל to talk. Heb. מִלֵּל અને Syr. ملل to speak.) *v*. To tell, to speak.

...=... ના. લાગણી, દિલસોજી, અસર, ગુણ. (... ને ભા. ના. પ્રત્ય ... લાગીને Chald. ... a warm spring. ... to be warm ઉપરથી. Arab. ... to be hot) *u*. Sensibility, condiality, influence, effect.

...=... ક્રિ. મરવું; મરણ પામવું. (Heb. מוּת to die, naturally or violently. מֵת a dying one, a dead one, a corpse. Chald. מוּת to die, of men or animals; to decay, of trees; to be desert, or waste of land. Arab. مات the seme. Syr. موت or ميت to die.) *v*. To die, to cease to exist.

...=... અથવા ... ક્રિ. આપવું, બક્ષવું. ૨. પેદા કરવું. (Chald. יְהַב to give, to reach forth, present, as a gift. ,Heb. יָהַב to give, to expose (the

life,) Arab. وهب, Syr. ܝܗܒ) *v.* To give, to grant. 2. To create.

ℎℎ=હવંઇતિ ક્રિ. હોવું. થવું, બનવું. (Chald. הוה to be, to live, to exist, then to arise, to become. Heb. הוה, Syr. ܗܘܐ to be, to happen. Arab. هَوِيَ) *v.* To be, to happen, to be made.

ર—ડ

રસ્દુ=રશ્રસ્દુ વિ. દૂર, વેગળું, એહડાએડું. (Chald. רחיק distant, far, Targ. רחיק, רחק, Heb. Chald. רחק to separate, from a person or thing; to remove, to be away. Syr. ܪܚܩ to be far from. Arab. رَحُقَ to remove far away.) *a.* Distant, apart, separate.

રગ=રગ ના. નસ, રગ. (Pl. રગ, સં० ग्रहः a vein, ફા० رگ) *n.* The veins, the arteries.

રેશ=રેશ વિ. ખરાબ, બુરૂ. (ઇ ને શ પ્રત્ય જોડાઇને, અવ० રિ to leave, to abandon. સં० रिच to divide, to scatter or separate ઉપરથી.) *a.* Evil, bad.

રાસ્ત=રાસ્તઇ વિ. સાચ્ચું, રાસ્ત, વાજબી, ખરૂં. (અવ० રાસ્ત right, નું *superl.* ઉપરથી. ફા० راست બા. ના. truth, truthfulness.) *a.* True, right, just.

રંગ=રંગ ના. સબબ, કારણ. (ફા० رنگ અથવા روي) *n.* Cause, reason.

રબ=રબ વિ. ઘણું, વધારે. ૨. બુજોરગ, મહોટો દરજ્જાનું. (Chald. רב or רבא great, רב multitude, mass, רבה f. of רב the great, the principal one.) *a.* Much, more. 2. Exalted; of high rank.

રૂશ=રૂશ બા. ના. બુરાઇ, ખરાબી, નાશ. (Chald. רע badness, רעע to reduce to ruins, to beat in pieces.) *n.* Evil, wickedness, destruction, ruin.

રઇગાન=રઇગાન વિ. કુરદાલ, નબળું. ૨. નાપાએદાર, ટકી નહી સકે તેહવું. (રઇ+ગ, અવ० રિ to go, to go away. સં० रिग to go, to move.) *a.* Weak, feeble. 2. Perishable, unenduring.

રૂ—રૂ=રૂ—રૂ ના. મોહડું, મુખડા, સુરત. ૨. સબબ, કારણ. (અવ० રઓદ statue, ફા० روي, સં० रूप, form, appearance.) *n.* The face, the countenance. 2. Cause, reason.

રવશ=રવશ ના. તરીકા, કાએદા, રવાજો. (અવ० રવ to go, સં० रव to go, to move. ફા० روش) *n.* Manners, ways, custom, practice.

[illegible]=[illegible] નાં. તરીકો, કાએદો, ધારો. (અવ૦ [illegible] to go, [illegible] past part. [illegible] ઉપરથી. ફા૦ [illegible]) *n.* Practice, rule, custom.

[illegible]=[illegible] નાં. માથું, મથારૂં. ૨. છેડો, અંત. ૩. સરદાર, મુખ્ય. (Chald. [illegible] head of animals [illegible] top, head, chief thing. [illegible] Aram. [illegible], Syr. [illegible] first, foremost, chief. [illegible] the point, summit of a mountain, or of a tower. Heb. [illegible], Arab. راس) *n.* The head, the top. 2. An extremity, an end. 3. A chief, a headman.

[illegible]=[illegible] નાં. રવાંનનો હકીમ, આતમાનું પાપથી નીવારણ કરનારો વૈદ અથવા દસ્તુર. *n.* The physician of the soul, a Dastúr.

[illegible]=[illegible] અ૦ [illegible] નાં. પગ. ૨. ટાંટિયો, ટાંગ, ટંગડી. (Chald. [illegible] *the foot, step, pace.* Heb. [illegible], Syr. [illegible] a *foot,* Arab. رجل) *n.* A foot. 2. A leg.

[illegible]

[illegible]=[illegible] પુ. સર્વ. તમો. (Chald. [illegible] or [illegible] *m.* you, અથવા your ને ઉપસર્ગ તરીકે [illegible] જોડાએને. જાણવું કે પેહલવી ભાષામાં [illegible] અથવા [illegible] હું, અને [illegible] હમો, તથા [illegible] તું, અને [illegible] તમો, ઇત્યાદી પુરૂષ સર્વનામો વપરાએલાછે, તેહની ઉતપનતી સેમીટીક ભાષાને લગતાં સર્વનામો ઉપરથી થાએલીછે. જેમકે Chald. [illegible] my, [illegible] thy, [illegible] our, [illegible], અથવા [illegible] your, ને ઉપલી ભાષામાં બીજી વીભક્તીને સારૂં ઉપસર્ગ તરીકે [illegible] જોડાએને [illegible], [illegible], [illegible] ઇત્યાદી સર્વનામો બનેલાછે, તે બરોબર આએ ઉપલાં પેહલવી સર્વનામોને મળતાં આવેછે.) *pers. pron.* You.

[illegible]=[illegible] વિ. પાછું, ઉલટું. ક્રિ. વિ. ફરીથી, બીજી મરતબે, વલી, પછી, પછવાડેથી. નાં. અટકાવ, બંધી. (Chald. [illegible] + [illegible] *the backside, the west, the back, behind, later, in the future.* Heb. [illegible] retro, or with face turned away, *in future.*) *a.* Back again, in the reverse direction. *ad.* Again, a second time, after, afterwards. *n.* A prohibition, a stoppage.

[illegible]=[illegible] પુ. સર્વ. આપણ, આપડે, હમો. (Chald. [illegible] our અથવા us.) *pers. pron.* We.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વિ. આગલ, સામે, સન્મુખ. (Chald. [illegible] *to the front part, i. e.* before.) *ad.* Ahead, opposite, in front.

[illegible]=[illegible] અથવા [illegible] કેવ. વિ. ૨૦, વીસ. (આએ શબ્દનો અસલ ઉમેલો

હોવો જોઇએ, પણ મારા ધારવા પરમાંહે ૬ ફેરવાઇને ૭ થવાથી તેહેનો આકાર કરીને થયોછે, અને તે ઉપરથી હમોએ તેહેને હીબરૂ לָמֶד lă'mĕd ને બદલે કાંઇએક ફેરફારથી બનેલો સંખીપ આકાર ગણીને અતરે અથવા કરીને વાંચીએછે. અરબી તેમજ હાલની આપણી ફારસી ભાષામાં અબ્જદ ના કાએદાની સેહેમજ મુજબ ل અખશર ૩૦) ની સંખ્યાના અરથને સારૂ વપરાએછે. આએ ઇબ્લાને સાધારણ રીતે કરીને પેહલવી વીદ્યાર્થીઓ વાંચતા આવેઆછે, પણ તે ઉકલાણ તપાસથી જોતાં ભુલ ભરેલું દેખાએછે.) *a.* Thirty.

નાં. મોહટાઇ, બુજોરગી, ફીરતી. (Chald. רְבָה to glow ઉપરથી ה નો ו થાઇને બનેલો આકાર.) *n.* Greatness, venerableness, glory.

અથવા = નાં. દેલ, દીલ. (Chald. לֵב and לְבַב *the heart*, as the seat of life. Aram. לִבָּא, לִבָּא, Syr. ܠܒܐ, Arab. لُبّ, Heb. לֵב) *n.* The heart.

ઉપ. સાથે, મારફતે, કરી, પાસેથી, કણેથી. (Chald. לְוָת (for לְוָת) *by, with, at.* Heb. לָוָה, Syr. ܠܘܬ to join, associate.) *prep.* With, through, by means of, by, from.

વિ. વગર હસ્તીવાલું, નાબુદ થાએલું, રદ થાએલું, જેહેની હએઆતી નહી રેહેલી હોએ તે. (Chald. לֵיתַי *there is not,* ઉપરથી. Targ. לֵית, לָא, Syr. ܠܝܬ, Arab. لَيْسَ) *a.* Non-existent, that which is annihilated, that which is cancelled, that which does not live.

ક્રિ. વગર હસ્તીવાલું થવું, નાબુદ થવું, રદ થવું, હયાતી વગરનું બનવું. (ને પ્રત્ય જોડાઇને.) *v.* To be non-existent, to be annihilated, to become without life, to be cancelled.

ક્રિ. પકડવું, ધરવું. ૨. પકડી રાખવું. (Chald. אחד to lay hold of, seize, take. Arab. اخذ, Heb. אחז; સેમીટીક א, ה અને ע નો પેહલવીમાં થાએલો આપણને મલેછે, જેમકે על—upon નું, אזל to go, ઉપરથી ; ערק to flee, ઉપરથી) *v.* To seize, to lay hold of. 2. To keep seized.

વિ. ઉમદા, ચહડતે દરજાનું. (અવ૦ to bring up, to draw. ફા૦ فرزن) *a.* Superior, rich, high.

ક્રિ. ઉમદા બદલો મેલવ્યો, ચહડતો હક મેલવ્યો. (+ +) *v.* To obtain a rich reward, to obtain high privilege.

[illegible] નાં. શોધ, ખોજ, તપાસ. ૨. કાળજી, દીલસોજી. (અવ૦ઉપ. [illegible] + [illegible] to seek, to search, ઉપરથી.) *n.* Search, investigation, scrutiny. 2. Solicitude, care, cordiality.

[illegible] વિ. ઓતમ, ઉમદા, ચડતો દરજાનું. (જુઓ [illegible]) *a.* Excellent, superior, best.

[illegible] નાં. ગરજ, મુશલ, કુતકું. (અવ૦ [illegible] club, pestle. સં૦ વજ્ર, ફા૦ [illegible]) *n.* Battle-axe, a club, a bludgeon.

[illegible] ક્રિ. જવું, ગુજરી જવું, ગુજરવું. ૨. પાછું જવું, પાછું ફરવું. ૩. થવું, રેહવું. (Chald. [illegible] *to go, to vanish,* to go away. Syr. [illegible], Targ. [illegible], Chald. [illegible] to remove. Arab. [illegible], Chald. [illegible] to turn, to return home. Syr. [illegible], Targ. [illegible]) *v.* To go, to pass away. 2. To go back, to return. 3. To happen, to remain.

[illegible] ક્રિવિ. શુધી, લગી, તલક, વેર. ઉ. ચ. જયાંહાંશુધી, જાંહાંલગી. (Chald. [illegible] until, till, while, so that.) *ad.* Till, until, up to, as far as. *conj.* As long as.

[illegible] નાં. ખરાબ ખાસીઅત, નાશકારક ખવાસ. (અ. ને. વ. [illegible] — [illegible] ખરાબ ખાસીઅતો. અવ૦ [illegible], સં૦ णाश to perish, ઉપરથી *past. part.* [illegible] नष्ट lost, destroyed, ની આગલ ઉપ. [illegible], वि જોડાઇને, તે ઉપરથી [illegible] અને તેહને [illegible] જોડાઇને [illegible]) *n.* Evil disposition, ill-nature, destructive disposition.

[illegible] બા. નાં. ખખીલી, નેહસીઅત, કંજુસી. (અવ૦ [illegible], સં૦ बन्ध to bind, ઉપરથી [illegible] અને [illegible] to make, to do, ઉપરથી [illegible] maker, ને બા. નાં. પ્રત્ય [illegible] જોડાઇને [illegible], ફા૦ بندکری) *n.* Miserliness, stinginess.

[illegible] બા. નાં. મરજી, શોક, ઇછા. (ં[illegible] નો સંખીપ આકાર. અવ૦ [illegible], to choose. સં૦ वर to desire. ફા૦ گروش) *n.* Wish, desire.

[illegible] ક્રિ. પસંદ કરવું, ઇમાંન લાવવું. વિ. પસંદ કરનાર, વીસવાસ રાખનાર. ([illegible] ને [illegible] પ્રત્ય જોડાઇને.) *v.* To approve, to put faith in. *a.* One who approves, a believer.

[illegible] નાં. બુરી હવસ, બુરો શોક. ૨. વરૂન દેવ, અથવા બુરી હવસને ઉતપન કરનારી ગેબી શકતી. (અવ૦ [illegible] ઉપરથી.) *n.* Evil passion, evil desire. 2. Varún Déva or the invisible power that gives rise to evil passions.

[illegible] નાં. બાલ, કેશ. (અવ૦ [illegible] hair, સં૦ वृजन:) *n.* Hair.

[illegible]=[illegible] નાં. ખેડુતનો બળદ, ખેતીનો બળદ. (અવ૦ [illegible] *to work* ઉપરથી. [illegible], ફા૦ [illegible], ને Chald. [illegible] an *ox, a heifer.* Heb. [illegible], Arab. ثَور, Syr. تورا) *n.* An ox used for ploughing.

[illegible]=[illegible] ઉપ. ઉપર; માં, અંદર, તરફ, ગમ, પાસે, નજદીક; સાથે. બીજી તથા ચોથી વી. ને, વાસ્તે. સારૂ; પાસેથી, કનેથી; સાંહમણે, વિરૂદ્ધ. (Chald. [illegible] *over, upon, above, with, at, for, by, about, around, according to, although, on account of, for the sake of, against, to, unto,* or dative. [illegible] *towards, at*; Heb. [illegible]) *prep.* On, in, within, among, at, towards, by, beside, near, close to, with. Sign of the second and fourth case. To, for, by the side of, from, against, opposed to.

[illegible]=[illegible] સં. તે, પેલું. (Chald. [illegible], Heb. [illegible] or [illegible], *dem. pron. that.*) *pron.* That.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. ખાવું, જમવું, ખોરાક ખાવો. (Chald. [illegible] to take food, to taste. ઉપરથી બનેલો (passive-reflexive form) [illegible] Arab. استطعم ના વ-જન પરમાણે [illegible] ને બદલે n નીકળી જઈ [illegible] ને બદલે [illegible] વપરાઈને [illegible] બનીછે, અને શરૂઆતમાં આવેલો [illegible] એ [illegible] ને બદલે જેમ બીજા બોલોમાં આવે છે તેમ અતરે આવેલોછે.) *v.* To eat, to take food.

[illegible]=[illegible] નાં. સાંભળવાની શક્તિ, સાંભળવાની ઇંદ્રિ. ૨. સંભળાણુ, અથવા જે કાંઈ સંભળાએ તે. ([illegible] સાંભળવું, તે ઉપરથી [illegible] ને ભા. વા.નાં. [illegible] પ્રત્ય લાગીને. (Chald. [illegible] *to give ear to, to hear.* Nif. [illegible] *to be heard.* Hif. [illegible] to cause to hear, to let be hear. Heb. [illegible], to hearken to, to hear. Hif. [illegible] to cause some one to hear, to let some one hear, to proclaim, announce. Arab. سمع to hear. Syr. سمع; જેમ કેટલાએક સેમીટીક શબ્દોની આગલ વપરાએલા [illegible] અથવા [illegible] અને n ને બદલે પેહલવીમાં [illegible] બનેલો-છે, તેમ કેટલાએક બોલોની સેવટે વપરાએલા મજકુર અખ્શરોને બદલે [illegible] અથવા [illegible] આપણને મલેછે. જેમકે Chald. [illegible] *to wish, to desire, to will.* [illegible] or [illegible] *the eye,* [illegible] *the mouth,* [illegible] *the back.* Syr. [illegible] *fortune.* [illegible] *to become-like,* [illegible] what. ઉપરથી પેહલવી [illegible] *to wish,* [illegible] *the eye;* [illegible] *the mouth;* [illegible] *the back;* [illegible] *fortune;* [illegible] *to become like;* [illegible] *what.*) *n.* The sense of hearing. 2. Hearing, that which is heard.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. કરવું, બનાવવું, બજા લાવવું. (Chald. [illegible] *to perform heavy work, to serve, to do service before, to worship,*

to work; [illegible] to make, to do. Heb. [illegible], Syr. عبد) *v.* To do, to make, to perform, to accomplish.

[illegible]=[illegible] વિ. દેહશતનાક, બીહીકહ્યું, ભએ ભરેલું. (જો આએ શબ્દનો ઉચ્ચાર [illegible] કરીએતો તે Semitic થએછે, અને Chald. [illegible] to be afraid ઉપરથી બનેલા *pass. part.* [illegible] *fearful* ને કાંઇએક અખ્શરના ફેરફારે તે મલેછે. પણ જો એને ઇરાંની ગણીએતો તેહનો ઉચ્ચાર [illegible] કરીને થવો જોઇએ, અને તે હાલની ફારસીમાં વપરાતા [illegible] બોલ સાથે મલેછે, જેહનો અરથ 'ધાસ્તી' અથવા 'બીહીક' નો થાએછે, અને તે ઉપરથી [illegible] અથવા [illegible] વિશેષણ બનેલાછે; અને આએ બીજો ઉચ્ચાર હમોને વધારે વાજબી દેખાએછે.) *a.* Terrible, dreadful, that causes fear.

[illegible]=[illegible] નાં. ગોલાંમબારગી કરનાર. ૨. ઇતીમ, ધણીધોરી વગરનું. (અવ૦ [illegible] ગોલાંમબારગી કરનાર; [illegible] to throw, to whelp ઉપરથી. અને ઇતીમ, ને વાસ્તે વપરાએલા શબ્દની ઉતપત્તી [illegible]+[illegible] to go, ઉપરથી. સં० विपत्ति, adversity. ફા० [illegible]) *n.* A sodomist. 2. That which has no owner, a thing belonging to nobody.

[illegible]=[illegible] નાં. ગોલાંમબારગી કરાવનાર. (અવ० [illegible]) *n.* One who causes sodomy to be committed, the passive person in an act of sodomy.

[illegible]=[illegible] વિ. ભલી બુદ્ધીવાલો. (ભ નો સંખશેપ આકાર [illegible] અવ० [illegible] good; [illegible] conscience ઉપરથી.) *a.* Of a good disposition, well-minded.

[illegible]

[illegible]=[illegible] વિ. ઘટતું, વાજબી, લાએક, યોગીય. (ઇ ને [illegible] પ્રત્યય લાગીને; અવસ્તા [illegible] to be decent, ઉપરથી. ક્રિ. [illegible], ફા० [illegible]) *a.* Merited, just, deserving, suitable, fit.

[illegible]=[illegible] વિ. જતું રેહનાર, નાપાએદાર, કાએમ નહી રેહનાર. (અવ० [illegible] to pass by, to go past, ઉપરથી. [illegible] ક્રિ. વિ. [illegible] to pass by.) *a.* Transitory, ephemeral, vanishing.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. ઢાંકવું, છુપાવવું. ૨. ઢંકાઇ જવું. ૩. દાબી દેવું, દાબી નાંખવું. (અવ० [illegible] to hide, to conceal, ઉપરથી. ફા० سپوختن) *v.* To hide, to conceal. 2. To be

covered up. 3. To press down, to suppress.

[illegible]=[illegible] વિ. ભુંડું, બુરૂં, ખરાબ, નઠારૂં, બજુન. (Chald. סְרַח to be bad, ill-smelling, stinking. Aram. סְרָא and סְרַח, Arab. شَرّ, Heb. סָרָה turning away from the law, apostasy, backsliding, sin, offence.) *a*. Bad, evil, wicked.

[illegible]=[illegible] વિ. ફાયદાવાળું કરનાર, નફાકારક બનાવનાર. ([illegible] ફાએદેમંદ, [illegible] કરનાર.) *a*. One who or that which makes profitable or advantageous.

[illegible]=[illegible] નાં. શીશું, સીસું. (અવ૦ [illegible] lead, ફા૦ سُرب) *n*. Lead.

[illegible]

[illegible]=[illegible] બા. નાં. બંદીવાનપણું, કેદીપણું, બંદી, કેદ. ([illegible]+[illegible], Chald. סְכַר *to close*, the mouth, *to stop up*, a spring. Heb. סָכַר, Arab. سكر *to dam*, [illegible] કેદ કરવું, બંદ કરવું.) *n*. The state of a prisoner, imprisonment.

[illegible]=[illegible] નાં. ફકીર, મીસ્કીન, મુફલેસ, કંગાલ. (Chald. סְכַן *to be low, to be poor*. Arab. سَكَن to be poor, needy. סָכַן *to be impoverished*, reduced. מִסְכֵּן one impoverished, or *poor*. Arab. مسكين બા. નાં. [illegible] કંગાલીઅત.) *n*. A pauper, a beggar, a destitute person.

[illegible]=[illegible] નાં. શેહેર, નગર, નગરી. (અવ૦ [illegible], ફા૦ شهر city.) *n*. A city, a town.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. મોકલવું. (Chald. שְׁדַר *to send off*. Syr. شدر, Arab. شَذر) *v*. To send, to despatch.

[illegible]=[illegible] નાં. વરસ, સાલ. (Chald. שְׁנָה a year. Heb. שָׁנָה, Arab. سنة) *n*. An year.

[illegible]=[illegible] વિ. સારૂં, ભલું, ગુનગારૂં. (Chald. שַׁפִּיר beautiful, lovely, fair. Heb. שֶׁפֶר beauty.) *n*. Good, efficacious.

[illegible]=[illegible] અથવા [illegible] નાં. પાદશાહ, નીઆધીશ. ૨. સક્તીવાંન, લાએક, યોગીય. (Chald. שְׁלַט *to rule, to have power*, ઉપરથી. שַׁלִּיט *a ruler*. שָׁלְטָן *dominion*, power. જેઆરે આએ [illegible] બોલ કોઈબી ક્રિયાપદની આગલ અથવા પાછલ આવેછે તેઆરે તે શક્યાર્થની નીશાંન દાખલ વપરાએછે.) *n*. A king, a judge. 2. Powerful, suitable, deserving, worthy.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. છોડી દેવું, પડતું મેલવું. (Chald. [illegible] *to leave, to release, to leave behind, to forsake.*) *v.* To leave off, to release, to forsake.

[illegible]=[illegible] વિ. કાલું, સીહા. ([illegible]+[illegible] પ્રત્ય લાગીને, અવ૦ [illegible], [illegible] night. ઉપરથી. પા૦ [illegible], ફા૦ شب) *a.* Black.

[illegible]=[illegible] વિ. સજા આપનાર, દંડ કરનાર, દુઃખકારક. ([illegible] ને એખતીઆર બતલાવનારાં વિશેષણનો પ્રત્ય [illegible] લાગીને. Chald. [illegible] to destroy. Heb. [illegible] tearing to pieces, ઉપરથી.) *a.* That causes hardship, pain-giving, painful, injurious.

[illegible]=[illegible] વિ. રોશની વાલું, રોશન, ચલકાટ ભરેલું. ([illegible]+[illegible], અવ૦ [illegible] to glitter, to shine, ઉપરથી [illegible] bright. ફા૦ شید brightness, light.) *a.* Bright, luminous, shining.

[illegible]=[illegible] નાં. દેવ, શેતાન. (Chald. [illegible] to turn aside, to become faithless, ઉપરથી. [illegible] *an apostate*, one who has turned aside, an unjust judge, Heb. [illegible], Aram. [illegible], Syr. [illegible], Arab. شیطان) *n.* A Déva, Satan, a fiend.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. ધોવું, પાણીથી સાફ કરવું, વિછળી નાખવું. (સં૦ शुध to be or become pure or purified. ફા૦ شوییدن or شستن) *v.* To wash, to lave, to rinse with water.

[illegible]

[illegible]=[illegible] નાં. ઉમેદ, આશા. (Chald. [illegible] desire, wish, [illegible] desirableness, loveliness.) *n.* Hope, expectation, wish, desire.

[illegible]=[illegible] વિ. ઉમેદવાલું, આશાવન્ત. *a.* Hopeful, desirous, expectant.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વીસવાસ રાખવો, ભરોસો રાખવો. ([illegible]—[illegible] પ્રત્ય લાગીને Chald. Hif. [illegible] to trust, to give faith. [illegible] to stand firm, ઉપરથી. Arab. أمن, Syr. [illegible], Targ. [illegible], Heb [illegible]. [illegible] અથવા [illegible] ને બદલે) *v.* To trust, to rely upon, to confide in.

[illegible]=[illegible] નાં. લુટફાંત કરનાર-રાહમારૂ-લુટારૂ જાતવાલું. ([illegible]+[illegible]+[illegible], અવ૦ [illegible] robber, highwayman, અને [illegible] body, ઉપરથી.) *n.* A robber, an highwayman, a plunderer.

[illegible]=[illegible] દર્શ. સર્વ. આએ, પેલું, (Chald. [illegible] or [illegible] *this, that, here, there, now, then.* Arab. [illegible],

Syr. اول , Aram. הן , Heb. הנה) *pron.* This, that.

[illegible] = [illegible] વિ. દુખી, દુખિયારું, હલાક. ([illegible] + ને [illegible] પ્રત્યય લાગીને; અવ૦ [illegible], સં૦ हन to hurt, ઉપરથી. બા. નાં. [illegible] — [illegible] અથવા [illegible]) *a.* miserable, wretched, suffering.

[illegible] = [illegible] નાં. લોક, પ્રજા, ખલકત. (Chald. עם + מ the people. Arab. عالم) *n.* The people, subjects.

[illegible] = [illegible] ક્રિ. એકઠું કરવું, જમાવ કરવું, સંગ્રહ કરવો, ભેગું કરવું. (અવ૦ ઉપ. [illegible] with, to gether, અને [illegible] to make, to do, ઉપરથી. ફા૦ اندوختن) *v.* To collect, to gather together, to assemble.

[illegible] = [illegible] અ૦ [illegible] નાં. લોક, જમાત, આદમીઓનો સંગ્રહ. (અવ૦ [illegible] + [illegible] ને સેમીટીક [illegible] જોડાઈને; ફા૦ [illegible]) *n.* People, a sect, an assemblage of men, a community.

[illegible] = [illegible] ઉપ. સાથે, એકમલતું. (અવ૦ [illegible] with ઉપરથી. ફા૦ هم) *prep.* With, along with.

[illegible] = [illegible] વિ. હીમતવાન, હીમતવાલું, હીમતી. (અવ૦ [illegible] strong, ઉપરથી.) *a* Brave, courageous.

[illegible] = [illegible] સર્વ. તેજ, એજ. (અવ૦ [illegible] the same.) *prep.* The same, the very same.

[illegible] = [illegible] બા. નાં. મીતરાચારી, પરીતી, દોસ્તી. (ફા૦ همخواهي) *n.* Friendship, mutual good-feeling.

[illegible] = [illegible] વિ. એકેએક, હરએક, પ્રત્યેક. ૨. સઘલું, તમામ, બીલકુલ. (અવ૦ [illegible], સં૦ सर्व all, whole, entire, ફા૦ هر) *a.* Each, every. 2. All, whole, entire.

[illegible] = [illegible] નાં. ઉંચો પાહડ, અલબરૂજ. (અવ૦ [illegible], ફા૦ البرز) *n.* A high mountain, mount Albúrúz.

[illegible] = [illegible] વિ. પાક, પવિત્તર, અષો. ([illegible] નો બીજો આકાર. અવ૦ [illegible] nom. [illegible] clean, pure, ઉપરથી.) *a.* Holy, pure.

[illegible] = [illegible] ક્રિ. નીચ વેહેવા અથવા નીચાઈ કરવી. ૨. દુશમની—અદાવત કરવી. ([illegible] + [illegible], અવ૦ [illegible] enmity અને [illegible] to do, ઉપરથી.) *v.* To be mean. 2. To bear enmity, to be inimical.

[illegible] = [illegible] વિ. ડાબું, ડાબું, ડાબા હાથ તરફનું. ([illegible] ડાબો હાથ, અવ૦ [illegible] left, ઉપરથી.) *a.* Left, on the left hand.

[illegible] = [illegible] નાં. શાગેરદ, વિદ્યાર્થી, શિષ્ય, ચેલો, શાગિર્દ. (અવ૦ [illegible] scholar, ઉપરથી.) *n.* A disciple, a scholar, a pupil.

[illegible] = [illegible] વિ. બરાબર, એકસરખું, માફકનું. (અવ૦ [illegible] equal, similar.) *a.* Equal, similar, suitable.

[illegible] = [illegible] નાં. બાલવાની કાઠી, બાલવાના લાકડાં. (Chald. [illegible] dried lungs, brush-wood. Arab. [illegible] fuel.) *n.* Fuel.

[illegible] = [illegible] નાં. જીભ, જીભડી, જબાંન. ૨. ભાષા, જુબાંન. (અવ૦ [illegible] અથવા [illegible] tongue, language, ઉપરથી. ફા૦ زبان) *n.* The tongue. 2. A language.

[illegible] = [illegible] વિ. હોનરમંદ, હિકમતી. ૨. સદગુણી, ખુબીવાંન. (અવ૦ [illegible] virtue, ને વિ. [illegible] પ્રત્ય લાગીને. ફા૦ هنرمند) *a.* Well-skilled in art, full of resources. 2. Possessing good qualities, virtuous.

[illegible] = [illegible] ક્રિ. સારી આમ્યેપત મેળવવી, સારો બદલો મેળવવો, નાં. સારી આમ્યેપત, સારો બદલો. ([illegible], અવ૦ [illegible] good, [illegible] income, ઉપરથી. ફા૦ [illegible]) *v.* To obtain a good reward or income. *n.* Good income or reward.

[illegible] = [illegible] અથવા [illegible] = [illegible] નાં. લોકો, લોક, પ્રજા. ([illegible] having the body. ભા. નાં. પ્રત્ય [illegible] અને અ. વ. પ્રત્ય [illegible] લાગીને. અવ૦ [illegible] body, ઉપરથી. ફા૦ هستانیکان) *n.* The people, the populace, subjects.

[illegible] = [illegible] નાં. સાપ, સર્પ. (Arab. حریش serpent. Chald. [illegible] inhabitant of the caves.) *n.* A snake, a serpent.

[illegible] = [illegible] નાં. ધર્મની કેળવણી આપનાર, ઉસ્તાદ, શિખવનાર, શિક્ષક. (અવ૦ [illegible] master of doctrine. પા૦ [illegible], ફા૦ هیربد) *n.* A teacher, a religious teacher

[illegible] = [illegible] નાં. ગોસ્સો, ગુસ્સો, રીશ, ક્રોધ. (અવ૦ [illegible] anger, wrath. ફા૦ خشم) *n.* Anger, resentment, wrath.

[illegible] = [illegible] નાં. મોહત, હલાકી. (અવ૦ [illegible] death, decease. ફા૦ هوش) *n.* Death, hardship.

[illegible] = [illegible] વિ. મોહતને લગતું ફરમાંન આપનાર, હલાકીને લગતી સલાહ આપનાર. *a.* He who gives precepts that lead to death, an adviser to evil.

[illegible] = [illegible] વિ. મોહતને મેળવનાર, નોકસાંન પાંમનાર. ([illegible]) *a.* One who seeks death, one who comes by harm.

ભેદ શુદ્ધી પત્રક.

પૃષ્ઠ.	સતર.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૨૮	૧૦	....	[illegible]
૨૯	૧, ૩, ૧૩	[illegible]	[illegible]
૩૨	૬	[illegible]	[illegible]
૩૪	૩	[illegible]	[illegible]
૪૨	૪	[illegible]	[illegible]
૪૨	૧૬	[illegible]	[illegible]
૪૩	૪	....	[illegible]
૪૪	૧૦	[illegible]	[illegible]
૪૪	૨૧	[illegible]	[illegible]
૪૮	૧૯	[illegible]	[illegible]
૪૯	૨૧	[illegible]	[illegible]
૫૦	૧	[illegible]	[illegible]
૫૦	૧૮	....	[illegible]
૫૩	૩	[illegible]	[illegible]
૫૪	૫	[illegible]	[illegible]
૫૮	૮	[illegible]	[illegible]
૫૯	૫	[illegible]	[illegible]

આએ પુસતકને છપાતાં થાએલી ભુલને લગતું જંદ શુદ્ધી પતરક.

સફો.	સતર.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૨	૧૯	[illegible]	[illegible]
૨	૧૮	....	[illegible]
૨	૨૧	....	[illegible]
૪	૨, ૬	[illegible], [illegible]	[illegible], [illegible]
૪	૧૮	[illegible], [illegible]	[illegible], [illegible]
૮	૫	....	[illegible]
૮-૧૦	૮, ૧૫	[illegible], [illegible]	[illegible], [illegible]
૧૧	૬, ૯	[illegible]	[illegible]
૧૨	૨	[illegible]	[illegible]
૧૬	૬	[illegible]	[illegible]
૧૬	૬, ૯, ૧૦	[illegible]	[illegible]
૧૭	૧૧	[illegible]	[illegible]
૧૮	૧	[illegible]	[illegible]
૨૦	૧૭	[illegible]	[illegible]
૨૦	૧૯	[illegible]	[illegible]
૨૧	૧૦	[illegible]	[illegible]
૨૨	૧૧	[illegible]	[illegible]
૨૩	૨૦	[illegible]	[illegible]
૨૫	૯	[illegible]	[illegible]
૨૫	૧૨	[illegible]	[illegible]
૨૬	૪	[illegible]	[illegible]
૨૬	૫	[illegible]	[illegible]
૨૬	૧૧, ૧૩	[illegible]	[illegible]
૨૬	૨૦	[illegible]	[illegible]

5 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
6 [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

१ 1 [illegible]

२ 2 [illegible]

३ 3 [illegible]

४ 4 [illegible]

[illegible]

1 2 (৭৪) [illegible]

2 2 [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

---

૧ 1 (૪૨) [illegible] †
[illegible]

---

૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૧ 1 (૪૩) [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૨ 2 [illegible]

---

† આમે શબ્દને બદલે પેહલવી લખાણમાં [illegible] બોલ મળેછે, તે નકલ કર-નારની ભુલથી [illegible] માંનો ૧ નીકળી જવાને લીધે બનેલુ છે, તેથી હમોએ અંતરે તે બોલને શુધારીને તેહનો ઉચ્ચાર લખેલોછે..

١ 1 (٦١) [illegible]

[illegible]

٢ 2 [illegible]

٣ 3 [illegible]

[illegible]
[illegible] 4 5
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 6
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

٤ 4 [illegible]

[illegible]

٭٭٭

١ 1 (٦٠) [illegible]

[illegible]

٭٭٭

٢ 2 [illegible]

[illegible]

٣ 3 [illegible]

[illegible]

1 [illegible]

2 [illegible]

3 [illegible]

(٥٧) [illegible] ٢ 1
[illegible]
[illegible]

[illegible] ٢ 2
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(٥٨) [illegible] ٢ 1
[illegible]

[illegible] ٢ 2
[illegible]
[illegible]

7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]

1 [illegible]

[illegible]

2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

{ ١ 1 } (٥٤) [illegible]
[illegible]

{ ٢ 2 } [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

{ ١ 1 } (٥٥) [illegible]
[illegible]

{ ٢،٣ 2,3 } [illegible]
{ ٤ 4 } [illegible]
{ ٥،٦ 5,6 } [illegible]

[illegible]

---

᠑ 1 (᠕᠓) [illegible]

---

᠒ 2 [illegible]

᠓ 3 [illegible]

᠔ 4 [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

{ ۱ 1 (۵۲) [illegible]

{ ۲ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
૭ 7 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૮ 8 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૯ 9 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૧૦ 10 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(۵۱) [illegible] ۱ 1
[illegible]

2,3 ۲,۳ [illegible]
[illegible]
4 ۴ [illegible]
[illegible]
[illegible]
5 ۵ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
6 ۶ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]

१
1 (४९) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

२
2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
३
3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

(۴۸) [illegible]
۱ 1 [illegible]
[illegible]

۲ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
۳ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
۴ 4 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
۵ 5 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

१ 1 (४७) [illegible]

[illegible]

२ 2 [illegible]

[illegible]

[illegible]

—◦◎◎◎⊗◎◎◎◦—

(٣٦) [illegible]

—◦◎⊗◎◦—

[illegible]

۱ 1 (۴۵) [illegible]

۲ 2 [illegible]

۳ 3 [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ۞

---

١ 1 [illegible] ۞ (٤٤)
[illegible]
[illegible] ۞

---

٢ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ۞

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
۶ 6 [illegible]
[illegible]
۷ 7 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

۱ 1 (۳۴) [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

۲ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

1 (٤٢) [illegible]
[illegible]
[illegible]

2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
4 [illegible]
[illegible]
[illegible]
5 [illegible]

[illegible]

---

1 (۴۱) [illegible]

---

2 [illegible]

[illegible]

[illegible]

١ 1 (٤٠) [illegible]

٢ 2 [illegible]

٣ 3 [illegible]

[illegible]
[illegible] ۞
٣ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible] ۞
٤ 4 [illegible]
[illegible]
[illegible] ۞

---

١ 1 (٣٨) ۞ [illegible]
[illegible]
[illegible] ۞

---

٢ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ۞

---

١ 1 (٣٩) ۞ [illegible]
[illegible] ۞

---

٢ 2 [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ٣ 3
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

—o—

١ 1 (٣٧) [illegible]
[illegible]

—o—

٢ 2 [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
۳ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

۱ 1 (۳۶) [illegible]
[illegible]
[illegible]

۲ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

---

૧ ૧ (૩૫) [illegible]

---

૨ ૨ [illegible]

(۳۳) [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(۳۴) [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

(۳۱) [illegible] ۱ 1

[illegible]

[illegible]

2 ۲ [illegible]

[illegible]

3 ۳ [illegible]

[illegible]

(۳۲) [illegible] ۱ 1

[illegible]

2 ۲ [illegible]

[illegible]

1 (۳۰) ⊚ [illegible]

[illegible] ⊚

—⊚⊚⊚—

2 [illegible]

[illegible] ⊚

—⊚⊚⊚⊚⊚—

[illegible]

[illegible] ⊚

٤ 4 [illegible]

⊚ [illegible] ⊚

---

١ 1 (٢٩) ⊚ [illegible] ⊚

---

٢ 2 [illegible] ⊚

٣ 3 [illegible]

[illegible]

[illegible] ١٨ 18

[illegible]

---

١ 1 (٢٨) [illegible]

[illegible]

---

٢ 2 [illegible]

٣ 3 [illegible]

[illegible]

١٣ 13 [illegible]
[illegible]
١٤ 14 [illegible]
[illegible]
١٥ 15 [illegible]
١٦ 16 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
١٧ 17 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
૭ 7 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૮ 8 [illegible]*
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૯ 9 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૧૦ 10 [illegible]
[illegible]
[illegible]
૧૧ 11 [illegible]
[illegible]
૧૨ 12 [illegible]
[illegible]

---

* અસલ પેહલવી લખાંનની અંદર [illegible] કરીને ઉમેલા લખાએલાછે, તે [illegible] ને બદલે નકલ કરનારની ગફલતીથી લખાએલાછે.

[illegible]
[illegible]

---

١ 1 (٢٧) [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

٢ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
٣ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
٤ 4 [illegible]
[illegible]
[illegible]
٥ 5 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
٦ 6 [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] (٢٦)

---

١ 1 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

٢ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] (23)

1 [illegible]

2 [illegible]

[illegible] (24)

1 [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible] ⊛

٢ 2 [illegible] ⊛ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
٣ 3 [illegible] ⊛ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
٤ 4 [illegible] ⊛ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ⊛

⊛ [illegible] (२१) ⊛

1 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ⊛

2 [illegible] ⊛ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ⊛

⊛ [illegible] ⊛ (२२)

1 [illegible]
[illegible]
[illegible]

۲ 2 [illegible]

—⊚⊚⊚⊚—

(۲۰) [illegible]

—⊚⊚⊚—

۱ 1 [illegible]

۲ 2 [illegible]

—⊚⊚⊚⊚—

[illegible] (۱۸)

۱ 1 [illegible]
[illegible]
۲ 2 [illegible]
۳ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
۴ 4 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] (۱۹)

۱ 1 [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(١٧) [illegible]

{ ١ [illegible]
[illegible]
{ ٢ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] (١٥)

١ 1 [illegible]
[illegible]
[illegible]
٢ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
٣ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] (١٦)

١ 1 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
٢ 2 [illegible]
[illegible]

(۱۴) [illegible]

۱ 1 [illegible]

۲ 2 [illegible]

(١٣) [illegible]

١ 1 [illegible]

٢ 2 [illegible]

[illegible] (١٢)

[illegible] ١ 1
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ٢ 2
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

(11) [illegible]

[illegible] 1 [illegible]

[illegible] 2 [illegible]

(१०) [illegible]

{1} [illegible]

{2} [illegible]

[illegible]
[illegible]
٢ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(١) [illegible]

١ 1 [illegible]
[illegible]
٢ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
٣ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

۲/4 [illegible]

[illegible]

(۸) [illegible]

1 [illegible]

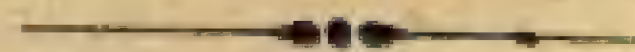
૧ 1 [illegible]
[illegible]
[illegible]
૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૩ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

† અસલ પેહલવી લખાંણમાં સઘલી જગોએ આએ શબ્દ [illegible] કરીને લખેઆમાં આવેલોછે, તેહમાં છેલ્લો અખ્શર [illegible] એ [illegible] નો ઉમેલો ફેરવાઇને બનેલોછે; હેવું સહમજીને હમોએ તેહનો ઉચ્ચાર [illegible] નો કરેલોછે.

આએ પુસતકને છપાતાં થાએલી ભુલને લગતું પેહલવી શુદ્ધી પતરક.

સફો.	સતર.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૧૪	૮	[illegible]	[illegible]
૧૭	૧૩	[illegible]	[illegible]
૨૦	૧	[illegible]	[illegible]
૨૨	૬	[illegible]	[illegible]
૨૩	૧૭	[illegible]	[illegible]
૨૫	૧૩	[illegible]	[illegible]
૩૨	૧૪	[illegible]	[illegible]
૩૩	૧૧	[illegible]	[illegible]
૩૮	૧૫	[illegible]	[illegible]
૪૫	૪	[illegible]	[illegible]
૪૯	૧૨	[illegible]	[illegible]
૫૦	૪	[illegible]	[illegible]

{૬ [illegible]

[illegible]

[illegible] ⊛

---

૬. ૧) સઘળી નકલમાં [illegible] મળેછે.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ⊛

---

૧ 1 (૧૦) ⊛ [illegible] ⊛

---

૨ 2 [illegible]

[illegible]

[illegible] ⊛

૩ 3 [illegible]

[illegible] ⊛

૪ 4 [illegible] ([illegible]) [illegible]

[illegible] ⊛

૫ 5 [illegible]

[illegible]

[illegible]

---

૩. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં ભુલથી [illegible] ને બદલે [illegible] લખાએલાછે.

૩. ૧) દ. એ. તથા દ. રૂ. વાલી નકલમાં [illegible], તથા દ. વે. વાલી નકલમાં [illegible], મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૩ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૨. ૧) સઘલી નકલમા [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૬) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે..

[illegible]

---

(٦٤) [illegible]

[illegible]

(૧૨) [illegible] — ૧ 1

[illegible]

[illegible] — ૨ 2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

---

(૧૩) [illegible] — ૧ 1

[illegible]

[illegible] — ૨ 2

[illegible]

[illegible]

[illegible] — ૩ 3

[illegible]

[illegible] — ૪ 4

[illegible] — ૫ 5

[illegible] — ૬ 6

[illegible]

---

૨. ૧) દ. તે. અને દ. ક. વાળી નકલમાં [illegible] બોલ મળતો નથી.

૩. ૧) બધલી નકલમાં [illegible] મળેછે.

૫. ૧) બધલી નકલમાં [illegible] મળેછે.

[illegible]
[illegible] ◎

૧/1 (૨૧) ◎ [illegible]
[illegible] ◎

૨/2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ◎
3/3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ◎

૧. ૧) સઘળી નકલમાં [illegible] મળેછે.
૨. ૧) સઘળી નકલમાં [illegible] મળેછે.
3. ૧) સઘળી નકલમાં [illegible] મળેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૪
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૫
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૬
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૪. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૫. ૧) દ.વે. તથા દ. રૂ. વાલી નકલમાં એ બોલ લખેઆમાં આવેલા નથી. ૨) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૬. ૧) દ. વે. તથા દ. રૂ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૪ 4 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૧ 1 (૧૦) [illegible]
[illegible]

૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૩ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૪. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] કરી લખાંણુ મલેછે.

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] તથા દ. તે. અને દ. દ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(૭૧) [illegible] ૧ 1
[illegible]
[illegible]

[illegible] ૨ 2
[illegible]
[illegible]
૩ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible], મલેછે.
૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) આએ એબારત સઘલી નકલોમાં-
થી નીકલી ગએલીછે.

૬ 6 [illegible]
૭ 7 [illegible]
૮ 8 [illegible]
[illegible]

૧ 1 (૭૮) [illegible]
[illegible]

૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૧ 1 (૭૯) [illegible]

૨ 2 [illegible]
[illegible]

---

૭. ૧) સઘળી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૮. ૧) સઘળી નકલમાં એકસરખી રીતે [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(૬૦) [illegible] ૧ 1

૨,૩ 2,3 [illegible]
૪,૫ 4,5 [illegible]
૬,૭ 6,7 [illegible]
૮ 8 [illegible]

(૬૧) [illegible] ૧ 1

૨ 2 [illegible]
૩ 3 [illegible]
૪ 4 [illegible]
૫ 5 [illegible]

---

૨. ૧) દ. તે. તથા દ. ર. વાળી નકલમાં [illegible] મળેછે. ૨) સઘળી નકલમાં [illegible] મળેછે.

૭. ૧) આએ બોલ સઘળી નકલમાં મળતો નથી; પણ અસલ નકલમાંથી નકલ કરનારની ગફલતીને લીધે તે નીકળી ગએલોછે.

૩. ૧) મ. મ. વાળી નકલમાં [illegible] મળેછે.

[illegible]

[illegible]

૧ (૯૩) [illegible]

[illegible]

૨ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

૩ [illegible]

૪ [illegible]

[illegible]

૧ (૯૪) [illegible]

૨ [illegible]

---

૨. ૩) ઘણી નકલમાં એકસરખી રીતે [illegible] મલેછે.

૧. ૧) ઘણી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) ઘણી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) ઘણી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) ઘણી નકલમાં [illegible] કરીને લખાંણ મલેછે. ૪) મ. મ. વાલી નકલ સેવાએ બીજી નકલોમાં [illegible] મલેછે. ૫) ઘણી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૧ 1 (૫૨) [illegible]

૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૧૦. ૧) દ. વે. વાલી નકલમાં અસલ [illegible] લખેલું છે; પણ તેવાર પછી તેહની આગલ - વધારેલોછે, અને દ. રૂ. વાલી નકલમાં [illegible] ખુદ લખાંણની અંદર લખાએલું મલેછે.

૨. ૧) દ. વે, તથા દ. રૂ. વાલી નકલોમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. એ; દ. વે. અને દ. રૂ. વાલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
૬ 6 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૭ 7 [illegible]
[illegible]
[illegible]
૮ 8 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૯ 9 [illegible]
[illegible]
૧૦ 10 [illegible]
[illegible]
[illegible]

૭. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૮. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૧ 1 (૦૧) [illegible]

૨,૩ 2,3 [illegible]
૪ 4 [illegible]
[illegible]
૫ 5 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૩. ૧) મ. મ. વાળી નકલમાં [illegible] મળેછે. ૨) સઘળી નકલમાં [illegible] મળેછે.
૧. ૧) સઘળી નકલમાં [illegible] મળેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(૫૦) [illegible] ૨/૧
[illegible]

૨/૨ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૨/૩ [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૨. ૧) સઘલી નકલમાં એ બોલ મલતો નથી. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.
૩) સઘલી નકલમાં [illegible] [illegible] મલેછે.

[illegible]
૪ 4 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૫ 5 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૧ 1 (૪૧) [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૩ 3 [illegible]
[illegible]

---

૫. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મળેછે.

૨. ૧) દ. ઠે; દ. એ. અને દ. ૨ વાળી નકલમાં [illegible] મળેછે.

૧ 1 [illegible] (૪૭)

[illegible]

૨ 2 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

૧ 1 [illegible] (૪૮)

[illegible]

[illegible]

૨ 2 [illegible]

[illegible]

૩ 3 [illegible]

---

૨. ૧) સઘળી નકલમાં [illegible] મળેછે. ૨) મ. મ. તથા દ. તે. અને દ. ફ. વાળી નકલમાં [illegible] કરીને મળેછે. ૩) સઘળી નકલમાં [illegible] મળેછે. ૪) મ. મ. વાળી નકલમાં [illegible] મળેછે.

[illegible]

૨. ૪) અસલીનકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) અસલી નકલમાં [illegible] નો એમલો મલેછે, પણ તે [illegible] ને બદલે નકલ કરનારની સહમજના ફેરથી અતરે લખાએલો જાણીને હમોએ તેહને સુધારેઓછે. ૬) અસલી નકલમાં ઉપલાં પરમાંણુ પરમાંણે જગા ખાલી રહેલીછે. ૭) અસલી નકલમાં [illegible] ૧૮ મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible] ૪ 4
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(૪૨) [illegible] ૧ 1
[illegible]
[illegible]

[illegible] ૨ 2
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૪. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible], તથા દ. એ. અને મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) દ. તે; દ. એ. અને દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(૪૦) [illegible] {૧ 1}
[illegible]

{૨ 2} [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
{૩ 3} [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૨. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) દ. એ. તથા મ. મ. વાલી નકલમા [illegible] અને દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે,

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧/૧ (૪૩) [illegible]

[illegible]

[illegible]

૨/૨ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

૧/૧ (૪૪) [illegible]

[illegible]

[illegible]

૨/૨ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

---

૨. ૧) મધલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧ 1 [illegible] (૪૨)
[illegible]

૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૩ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૪ 4 [illegible]
[illegible]
૫ 5 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૬ 6 [illegible]
[illegible]
૭ 7 [illegible]
[illegible]
[illegible]

૫. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

1 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

2 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

---

૧. ૧) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) આએ એબારત સઘલી નકલમાં મલેછે, પણ તે લખનારની ભુલથી બેવ-રાએલીછે, માટે હમોએ તેહને ગોલ વલાએઆમાં લખી જણાવીછે. ૨) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) દ. હે. અને દ. દ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૬ ૪
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૩. ૧) દ. તે. તથા દ. રૂ. વાલી નકલમાં [illegible] તથા મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૪. ૧) દ. તે. તથા દ. રૂ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] કરીને લખાંણ મલેછે.

૧ 1 [illegible] (૩૯)

[illegible]

૨ 2 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

૧ 1 [illegible] (૪૦)

[illegible]

૨ 2 [illegible]

[illegible]

૩ 3 [illegible]

[illegible]

[illegible]

---

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) આગળે બોલ દ. તે. તથા દ. ફ. વાલી નકલમાં [illegible] તથા મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] અને દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] કરીને મલેછે, ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧ 1 (૩૭) ⊛ [illegible]

[illegible] ⊛

૨ 2 [illegible]

[illegible]

૩ 3 [illegible] ⊛ [illegible]

[illegible]

૪ 4 [illegible] ⊛ [illegible]

[illegible]

[illegible] ⊛

૧ 1 (૩૮) ⊛ [illegible]

[illegible]

[illegible] ⊛

૨ 2 [illegible] ([illegible])[1]

[illegible]

[illegible][2] [illegible] ⊛

૧. ૧) દ. તે. તથા દ. રૂ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.
૨. ૧) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] કરીને મલેછે.
૨. ૧) આએ બીજા ફકરામાં વલાએઆ મધે લખેલા બોલો નકલ કરનારની ભુલથી નીકલી જવાને લીધે અતરેની સધલી નકલમાં તે મલતા નથી; પણ તેહને આએ બાબતનાં મથાલાંના પેહલા ફકરાની સાથે મેલવતાં અતરે લખવાને હમોએ વાજબી ધારીને તે હમારી તરફથી વલાએઆમાં લખેઆછે. ૨) સધલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧/૧ [illegible] (૩૫)

[illegible]

[illegible]

૨/2 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

3/3 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

---

૧. ૧) સઘળી નકલમાં [illegible] મળેછે. ૨) એકસરખી રીતે સઘળી નકલમાં [illegible] મળેછે.

૨. ૧) સઘળી નકલમાં [illegible] મળેછે. ૨) સઘળી નકલમાં [illegible] મળેછે.

૩. ૧) સઘળી નકલમાં [illegible] મળેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૨. ૨) સઘલી નકલમાં એકસરખી રીતે [illegible] મલેછે.

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) મ. મ. વાલી નકલમા [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૬) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]

૧/૧ [illegible] (૩૪)
[illegible]
[illegible]

૨/૨ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૧/૧ [illegible] (૩૫)

૨/૨ [illegible]
[illegible]

---

૨. ૨) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૧. ૧) સઘલી નકલોમાં એકસરખી રીતે [illegible] મલેછે.

૨. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલોમાં એ પછી [illegible] [illegible] હેવી એબારત ફરીને બેવરાએલી મલેછે, તેથી હમોએ તે અસલમાંથી કાહડી નાંખીછે. ૩) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૩ 3 [illegible]
૪ 4 [illegible]
[illegible]
૫ 5 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૧ 1 [illegible]
[illegible]
[illegible]

૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૩. ૧) આએ એબારત નકલ કરનારની ચુકથી રેહી ગએલી હોવાને લીધે હમોએ તે હમારી તરફથી આએ ફેકરાની મતલબ ઉપર ધેઆંન આપીને વધારી-છે. આએ એબારત પેહલી નકલની અંદરથી નીકલી જવાને લીધે અ-તરેની સઘલી નકલોમાં તે મલવી નથી.

૫. ૧) સઘલી નકલોમાં એકસરખી રીતે [illegible] મલેછે.

૨. ૧) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૩/૩
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(૩૨) [illegible] ૧/૧
[illegible]

૨/૨ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૩. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલી નકલોમાં [illegible] કરીને મલેછે.

[illegible]

(૩૦) [illegible] ૧ 1

[illegible]

૨ 2 [illegible]

(૩૧) [illegible] ૧ 1

[illegible]

૨ 2 [illegible]

૩. ૭) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે. ૮) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. તે. તથા મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) દ. તે. તથા દ. રૂ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૧. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]

---

૨. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૩. ૧) સઘલી નકલોમાં એકસરખી રીતે [illegible] મલેછે. ૨) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] કરીને મલેછે. ૩) સઘલી નકલોમાં લખાંનની અંદર [illegible] મલેછે, તોએપણ દ. તે; દ. રૂ. અને દ. એ. વાલી નકલોમાં એ બોલને હાંશીઆ ઉપર [illegible] કરીને શુધારેલોછે. ૪) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે. ૫) દ.રૂ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે, અને દ.તે. વાલી નકલમાં [illegible] ની આગલ [illegible] વધારેઆમાં આવેલોછે. ૬) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૧ 1 (૨૮) [illegible]

[illegible]

૨ 2 [illegible]

૩ 3 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

૪ 4 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

૧ 1 (૨૯) [illegible]

[illegible]

૨ 2 [illegible]

---

૧. ૧) સઘળી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૩. ૧) સઘળી નકલોમાં એકસરખી રીતે [illegible] લખેલુ છે.

૪. ૧) મ. મ. વાલી નકલમા [illegible] મલેછે. ૨) સઘળી નકલોમાં એ બોલ [illegible] કરી મલેછે, તેહને હમોએ [illegible] નો ખરાબ થાએલો ઇમલો ગણીને સુધારેલોછે. ૩) સઘળી નકલોમાં એકસરખી રીતે [illegible] મલેછે.

૧. ૧) સઘળી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
૧૭ 17 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૧૮ 18 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૧૭. ૧) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧૮. ૧) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] તથા દ. તે. અને દ. રૂ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible] ૯ 9
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૧૦ 10
[illegible]
[illegible] ૧૧ 11
[illegible]
[illegible] ૧૨ 12
[illegible]
[illegible] ૧૩ 13
[illegible] ૧૪ 14
[illegible] ૧૫ 15
[illegible] ૧૬ 16
[illegible]

---

૯. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૧૦. ૧) દ. એ. તથા મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧૧. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૧૨. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] [illegible] કરી મલેછે.

૧૩. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] [illegible] મલેછે. ૨) દ. તે. તથા દ. રૂ. વાલી નકલોમાં આએ બોલ [illegible] કરીને મલેછે, અને તે દ. એ. વાલી નકલમાં હાંશીઆ ઉપર લખાએલોછે; પણ મ. મ. વાલી નકલમાં મુતલક નથી. ૩) સઘલી નકલમાં એકસરખી રીતે [illegible] કરીને મલેછે.

૧૪. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) આએ બોલ એકસરખી રીતે સઘલી નકલોમાં મલતો નથી. ૩) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૧ 1 [illegible] (૨૪)

[illegible]

૨ 2 [illegible]

[illegible]

૩ 3 [illegible]

[illegible]

૪ 4 [illegible]

[illegible]

[illegible]

૫ 5 [illegible]

[illegible]

૬ 6 [illegible]

[illegible]

[illegible]

૭ 7 [illegible]

[illegible]

[illegible]

૮ 8 [illegible]

---

૧. ૧) આએ બોલ સઘલી નકલમાં [illegible] કરીને લખેલો મલેછે.

૩. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલોની અંદર [illegible] કરીને લખાંન મલેછે. ૩) [illegible] આએ શબદ દસ્તુર રૂસતમજી વાલી નકલમાં કાએદાસર લખાએલો મલેછે; પણ બીજી નકલોમાં તેહનું લખાંન પાછલથી ઉપર થાએલું મલેછે. અને મ. મ. વાલી નકલમાં તે મુતલક મલતું નથી. ૪) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૫. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૬. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૭. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]

૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(૨૪) [illegible]

૧ 1 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૧. ૨) ઇ.એ.વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) સઘલી નકલોની અંદર [illegible] બોલ લખેલો મલતો નથી, પણ લખાંણની મતલબ તપાસીને જોતાં નકલ કરનારની તરફથી તે નીકલી ગએલો જણાવાથી હમોએ તેહને ([illegible]) ના આકારમાં લખી જણાવેલોછે.

૨. ૧) સઘલી નકલોમાં એકસરખી રીતે [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]

[illegible]

[illegible] (૨૪)

૧
૧ } [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

૨
૨ } [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] (૨૫)

૧
૧ } [illegible]

---

૨. ૨) સઘળી નકલોમાં [illegible] મલેછે. ૩) મ. મ. તથા દ. તે. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) દ. તે. તથા મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧. ૧) સઘળી નકલોમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘળી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] કરીને લખાંણુ મલેછે. ૨) સઘળી નકલોમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘળી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૧. ૧) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] બોલ લખેલો નથી.

[illegible]

૩ 3 [illegible]

૪ 4 [illegible]

---

(૨૩) [illegible]

૧ 1 [illegible]

૨ 2 [illegible]

---

૩. ૧) મ. મ. વાલી નકલની અંદર [illegible] પછીનો ફકરો જુદો પાડેલો નથી.

૪. ૧) સઘલી નકલોની અંદર [illegible] મલેછે.

૧. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે. ૩) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલોમાં [illegible] સાથે જોડાએલો મલેછે.

૨. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

[illegible] (૨૧)

૧ [illegible]

૨ [illegible]

[illegible] (૨૨)

૧ [illegible]

૨ [illegible]

---

૧. ૧) દ. એ. તથા દ. વે. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૧. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] પાઠ મલેછે.

૨. ૧) દ. વે. તથા મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(૧૯) [illegible]

૧ 1 [illegible]
[illegible]
૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(૨૦) [illegible]

૧ 1 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૨. ૧) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] કરી લખેલું છે.

૧. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.
૩) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

⊛ [illegible] ⊛ (૧૭)

૧ 1 } [illegible]
[illegible] ⊛

૨ 2 } [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ⊛

⊛ [illegible] ⊛ (૧૮)

૧ 1 } [illegible]
૨ 2 } [illegible] ⊛
૩ 3 } [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ⊛
૪ 4 } [illegible]

૨. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] પછીની મતલબને લગતી એબારત મલતી નથી, તેહનું કારણ અસલ નકલ કરનારની નજર ચુકવાથી બનેલુછે, તે નીકલી ગએલી એબારતની જગો હમોએ અતરે પોતાની તરફથી વાંચનારને સમજવા સારૂ જણાવેલીછે.— ૨) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.— ૩) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૧. ૧) સઘલી નકલોની અંદર [illegible] લખેલો મલેછે.

૩. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૨ 2 [illegible]

૩ 3 [illegible]

[illegible] (૧૫)

૧ 1 [illegible]

૨ 2 [illegible]

---

૨. ૧) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] બોલ મલતો નથી, તે અસલ નકલ કરનારની તરફની ગફલતીને લીધે બનેલુ છે, અને તે ઉપરથી હમોએ પોતાની તરફથી ખરતું જાંણીને તે બોલ મેલેલોછે. ૨) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલોમાં એકસરખી રીતે [illegible] મલેછે, તેહને અતરે શુધારેઆમાં આવેલોછે. ૩) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે, તેહને હમારી તરફથી શુધારેઓછે. ૪) આએ બોલ દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible], દ. તે. વાલી નકલમાં [illegible] અને મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે, તેહને અતરે શુધારેઆમાં આવેલોછે.

[illegible] (૧૪)

૧ 1 [illegible]
[illegible]
૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] (૧૫)

૧ 1 [illegible]
[illegible]

---

૨. ૧) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] [illegible] મલેછે, પણ તપાસ કરીને જોતાં તેહમાંનો પેહલલો બોલ લખનારની ભુલથી વધેલો દીસેછે. ૨) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે; પણ તેહમાં પેહલલો । નકલ કરનારની તરફથી વધેલોછે. ૩) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે. ૫) સઘલી નકલોમાં એકસરખી રીતે [illegible] [illegible] મલેછે. ૬) સઘલી નકલોમાં એકસરખી રીતે [illegible] [illegible] મલેછે.— ૭) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૧. ૧) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(૧૩) [illegible]

૧ 1 [illegible]
[illegible]
[illegible]
૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૨. ૨) ઘણી નકલોમાં [illegible], [illegible] મલેછે.

૨. ૧) ઘણી નકલોમાં [illegible] કરી લખાએલું મલેછે. ૨) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

(૧૧) [illegible]

૧ 1 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(૧૨) [illegible]

૧ 1 [illegible]
[illegible]
[illegible]

૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૨. ૧) સઘળી નકલોમાં [illegible] મળેછે, તેહને હમોએ શુધારીઉછે.
૨. ૧) સઘળી નકલોમાં [illegible] છે.

[illegible] (૧૦)

[illegible] ૧ 1
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] ૨ 2
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૨. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે. ૨) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] ની જગોએ [illegible] મલેછે.— ૪) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે; પણ એ એમલો [illegible] ને બદલે અતરે લખાએલો ધારીને તેહને હમારી તરફથી સુધારેલોછે. ૫) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૪/4
[illegible]

---

(૮) [illegible]

[illegible] ૧/1
[illegible]
[illegible] ૨/2
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(૯) [illegible]

[illegible] ૧/1
[illegible]
[illegible] ૨/2
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૩/3
[illegible]

---

૪. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે. ૨) મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.
૨. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

[illegible] (૪)

૧ 1 [illegible]
[illegible]
૨ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૩ 3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૨. ૧ મધલી નકલોની અંદર [illegible] મલેછે.

૩. ૧) મધલી નકલોમાં [illegible] કરીને મલેછે. ૨) **મ. મ.** વાલી નકલમાં [illegible] કરીને લખેલુંછે. ૩) મધલી નકલોમાં [illegible] કરીને મલેછે. ૪) **મ.મ.**વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) **મ. મ.** વાલી નકલમાં [illegible] કરીનેછે.

[illegible]

૩ મ. મ. વાળી નકલમાં [illegible] કરીને લખેલું છે.

[illegible]

(૫) [illegible]

[illegible]

૫ મ. મ. વાલી નકલ મધ્યે ઘણાક બોલ લખેલા નથી; પણ તેહની જગો ખાલી રાખેલીછે.

૧ આગ્રે બોલ મ. મ. વાલી નકલમાં લખાએલાછે, પણ બીજી નકલોમાં તે મલતા નથી.

૨ આગ્રે બોલ દ. એ. તથા દ. તે. વાલી નકલમાં લખાએલાછે, પણ મ. મ. વાલી નકલમાં તેહનું લખાંણુ મલતું નથી.

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૫ મ. મ. વાલી નકલની અંદર [illegible] લખાએલો નથી.
૬ મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.
૧ મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] રહેલુ છે, અને [illegible] નથી.
૨ મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.
૩ દ. એ. અને મ. મ. વાલી નકલોમાં જગા રાખેલી નથી.
૪ મ. મ. વાલી નકલમાં [illegible] મલીઉં નથી.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible][1]
[illegible]

---

(૪) [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible][2]
[illegible][3]
[illegible]
[illegible]
[illegible][4] [illegible]

---

૧ મ. મ. વાળી નકલમાં [illegible] કરીને લખાણ થએલુંછે.
૨ દ. એ. તથા દ. હે. વાળી નકલોમાં [illegible] મળેછે.
૩ મ. મ. વાળી નકલમાં [illegible] કરીને લખેલુંછે.
૪ મ. મ. વાળી નકલમાં આંતરે જગા મેલેલીછે.

[illegible] (૪)

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૧ મ. મ. વાલી નકલમાં ૧ આંક વાલા બોલો લખેઆમાં આવેલા નથી, પણ તેહને લગતી જગો રાખેઆમાં આવેલીછે.

૨ સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૩ સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે, તેહને શુધારીને હમોએ [illegible] કરી લખીઉંછે. મ. મ. વાલી તથા દ. દે. વાલી નકલની અંદર [illegible] બોલ બે વખત લખાએલો મલેછે.

[illegible]

---

૧ મ. મ. વાળી નકલમાં [illegible] નો એમલો મળેછે.

૨ મ. મ. વાળી નકલમાં [illegible] છે.

૩ મ. મ. વાળી નકલમાં એ બોલ નથી.

[illegible]

૪ મ. મ. વાળી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૫ દ. એ. તથા દ. તે. વાળી નકલોમાં જગા મેલેલી નથી, પણ મ. મ. વાળી નકલમાં જગો રાખેલીછે.

[illegible] . . . . . .

[illegible] . . . . . . [illegible]

---

(૧) [illegible]

[illegible] . . . . . .

[illegible]

. . . . [illegible] . . . .

. . . . [illegible]

. . . . . . [illegible]

. . . . [illegible]

. . . . [illegible]

[illegible] . . . .

[illegible] . . .

. . . . . [illegible]

. . . . . . [illegible]

[illegible] . . . . . . [illegible]

[illegible] . . . . [illegible]

[illegible] . . . . [illegible]

[illegible] . . . . [illegible]

[illegible] . . . . [illegible]

---

૦ મ. મ. વાળી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧ મ. મ. વાળી નકલમાં [illegible] પછી જગા રાખેલીછે.

૨ મ. મ. વાળી નકલ મધે [illegible] બોલ લખાએલો નથી.

૩ આએ તરીજા સવાલ અને તેહના જવાબની અંદર જે બોલો ૩ ના આંકની નીશાંનવાલાછે તેહનું લખાંણ મ. મ. વાળી નકલની અંદર આવેલું નથી, તેહનું કારણ જે વખતે એ નકલ થાઈ તે વેલા અસલ કેતાબ મધે ઉપલા બોલો પચાડને ખરાબ થાઈ જવાના સબબને લીધે બનેલુંછે.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

---

૧ **મ. મ.** વાલી નકલમાં [illegible] એટલી એબારત લખેલી નથી, પણ તેહની જગો રાખેલીછે.

૨ **દ. એ.** તથા **દ. તે.** વાલી નકલમાં [illegible] કરી લખેલુ છે.

૩ **દ. એ.** તથા **મ. મ.** વાલી નકલોમાં [illegible] સુધીનું લખાંણુ મલેછે, અને તે પછી ઉપલી એબારતનાં લખાંણુ જેટલી તેહમાં જગો મેલેલીછે.

૪ **મ. મ.** વાલી નકલમાં [illegible] પછી ખાલી જગો રાખેઆમાં આવેલીછે.

૫ **મ. મ.** વાલી નકલમાં [illegible] પછી ખાલી જગો રાખેલીછે.

૬ **દ. એ.** તથા **મ. મ.** વાલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૭ **દ. એ.** વાલી નકલમાં [illegible] અને **મ. મ.** વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૮ **મ. મ.** વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

આએ કેતાબ આગમચથી ખરીદ કરનારા સાહેબોનાં નાંમ.

	નકલ.
મુંબઈની નામદાર સરકાર	૧૦૦
સર જમશેદજી જીજીભાઈ બરોનેટ શન ૪ંક	૧૦૦

અ

શેઠ અરદેશરજી હોરમસજી વાડીઆજી.	૪૦
શેઠ અરદેશરજી એદલજી ચીનાઈ ..	૨
શેઠ અરદેશરજી ખરશેદજી દાદીના છોકરાઓ..	૧
શેઠ અરદેશરજી ડોસાભાઈ મુનશી ..	૧
શેઠ અરદેશરજી ફરાંમજી મુશ.. ..	૧
શેઠ અરદેશરજી પેસતનજી શેઠના ..	૧
શેઠ અરદેશરજી મેરાંમજી કાપડીઆ..	૧
શેઠ અરદેશરજી એદલજી વાછા. ..	૧
શેઠ અરદેશરજી ધનજીભાઈ વાડીઆ ..	૧
શેઠ અરદેશરજી માણેકજી કાકા. ..	૧
શેઠ અરદેશરજી ભીકાજી ગોદીવાળા ..	૧
શેઠ અરદેશરજી હોરમસજી ચીનાઈ..	૧
શેઠ અરદેશરજી જમશેદજી બાટલીવાળા.	૧
શેઠ અસપંદીઆરજી જમશેદજી વાણીઆ	૨
શેઠ અસપંદીઆરજી જમશેદજી કેમેસરીવાળા.	૧

એ

શેઠ એદલજી ફરાંમજીની કુંપની. ..	૪
શેઠ એદલજી નશરવાંનજી શેઠના ..	૧
શેઠ એદલજી ખરશેદજી બનાથવાળા ..	૧
શેઠ એદલજી ખરશેદજી બાઈસના. ..	૧
શેઠ એદલજી જમશેદજી ખરાસ. ..	૧
શેઠ એદલજી રૂસતમજી મોદી. ..	૧
શેઠ એદલજી દારબાજી શેઠના. ..	૧
શેઠ એદલજી ખરશેદજી સુરતી	૧
શેઠ એદલજી રૂસતમજી સુંનાવાલા ..	૧
શેઠ એદલજી હોરમસજી બામજી ..	૧
શેઠ એદલજી ખરશેદજી વાછા.. ..	૧
શેઠ એદલજી માણેકજી..	૧
શેઠ એદલજી મનચેરજી વાછા. ..	૧
શેઠ એદલજી મેરવાંનજી દુભાસ ..	૨
શેઠ એદલજી કાવસજી મોદી.. ..	૧
શેઠ એદલજી નવરોજજી કંત્રાકટર. ..	૧
શેઠ એદલજી કાવસજી ~~[illegible]~~ ..	૧
શેઠ એદલજી સાપુરજી રીપોરટર. ..	૧
શેઠ એદલજી રૂસતમજી રીપોરટર ..	૧
શેઠ એદલજી સોરાબજી દાવર.. ..	૧

ક

શેઠ કાવસજી તથા ફરાંમજી દીનશાજી પીટીટ..	૧૦
શેઠ કાવસજી નવરોજજી બામજી (કંનટ્રાકટર).	૫
શેઠ કાવસજી જમશેદજી જસાવાલા ..	૧
શેઠ કાવસજી પેસતનજી ડાકટર. ..	૧
શેઠ કાવસજી માણેકજી લીમજી. ..	૧
શેઠ કાવસજી સોરાબજી ભેદવાર. ..	૧
શેઠ કાવસજી દાદી ભીમજી	૧
શેઠ કાવસજી પેસતનજી કાંમા.. ..	૧
શેઠ કાવસજી પેસતનજી કાંમાના. ..	૧
શેઠ કાવસજી જહાંગીરજી જસાવાળા..	૧
શેઠ કાવસજી હોરમસજી ડાકટર....	૧
શેઠ કાવસજી હોરમસજી આષાદારૂ..	૧
શેઠ કાવસજી ધનજીશાજી એદનવાલા.	૧
શેઠ કાવસજી આદરજી ચોકસી....	૧
શેઠ કાવસજી ભીકાજી ખરાસ.. ..	૧
શેઠ કાવસજી હોરમસજી ચીનાઈ..	૧
શેઠ કાવસજી નવરોજજી પાવરી. ..	૧
શેઠ કૈખાદજી હોરમસજી ભરૂચા ..	૧

	નકલ.
શેઠ કુંવરજી ધનજીભાઈ મીસતરી ..	૧
શેઠ કેખશરૂ બેરામજી મેહેતા.. ..	૧
શેઠ કરસનદાસ માધવદાસ	૧

ખ

શેઠ ખરશેદજી ફરેદુનજી પારેખ.. ..	૫
શેઠ ખરશેદજી નોશેરવાનજી કાંમાજી.	૨
શેઠ ખરશેદજી કાવશજી માણેકજી. ..	૧
શેઠ ખરશેદજી રૂસતમજી કાંમાજી ..	૧
શેઠ ખરશેદજી નવરોજજી વાડીઆજી.	૨
શેઠ ખરશેદજી એદલજી જવેરી. ..	૨
શેઠ ખરશેદજી રૂસતમજી વાડીઆજી.	૨
શેઠ ખરશેદજી માણેકજી શેઠના. ..	૧
શેઠ ખરશેદજી શેરાબજી શેઠના. ..	૧
શેઠ ખરશેદજી શેરાબજી વાછાગાંધી.	૧
શેઠ ખરશેદજી શેરાબજી વાડીઆજી.	૧
શેઠ ખરશેદજી રૂસતમજી શેઠના. ..	૧
શેઠ ખરશેદજી રૂસતમજી ઘાણીવાળા..	૧

ગ

શેઠ ગોદરેજ મેહેરબાંન ઇરાની. ..	૧

જ

ધી આનરએબલ સર જમશેદજી જીજીભાઈ બારોનેટ સી. એસ. આઈ.	૨૦
શેઠ જમશેદજી બમનજી વાડીઆજી.	૫
શેઠ જમશેદજી દોરાબજી નાવગાંમવાલાની કુંપની	૧૦
શેઠ જમશેદજી નશરવાનજી તાતા..	૫
શેઠ જમશેદજી નશરવાનજી પીટીટ ..	૩
શેઠ જમશેદજી ધનજીભાઈ વાડીઆજી.	૨
શેઠ જમશેદજી સંતોકજી દાવર . ..	૨
શેઠ જમશેદજી ખરશેદજી બાટલીબોઈ.	૨
શેઠ જમશેદજી નવરોજજી.	૨
શેઠ જમશેદજી ખરશેદજી કાંમાજી ..	૨
શેઠ જમશેદજી દાદાભાઈ વાડીઆજી.	૧
શેઠ જમશેદજી દાદાભાઈ આખરીઆ.	૧
શેઠ જમશેદજી પેશતનજી બાડન. ..	૧
શેઠ જમશેદજી રતનાગર કેમેસરીવાલા.	૧
શેઠ જમશેદજી બેરવાનજી ચોરીનાસ.	૧
શેઠ જમશેદજી ફરદુનજી ઊનવાળા..	૧
શેઠ જમશેદજી જાંહાંગીરજી પંથકી..	૧
શેઠ જમશેદજી સેરાબજી દસતુર. ..	૧
શેઠ જમશેદજી નવરોજજી કાપડીઆ.	૧
શેઠ જમશેદજી અરદેશરજી માણેકશા.	૧
શેઠ જલભાઈ દોરાબજી ઊમરીગર ..	૧
શેઠ જમાસજી કાવશજી પાદસાહા ...	૧
શેઠ જીવનજી હીરજીભાઈ રેડીમની..	૧
શેઠ જીવનજી હોરમજજી ગનદર. ..	૧
શેઠ જીજીભાઈ ફરાંમજી બાડન.. ..	૧
શેઠ જીવનજી બમનજી મેહેતા.. ..	૧
શેઠ જીજીભાઈ જાંહાંગીરજી લાખના..	૧
શેઠ જાંહાંગીરજી રૂસતમજી મોદી ..	૧
શેઠ જાંહાંગીરજી ફરાંમજી જથાવાળા.	૧
શેઠ જાંહાંગીરજી નવરોજજી વાડીઆજીના છોકરાઓ..	૧
શેઠ જાંહાંગીરજી હોરમજજી વાછાગાંધી	૧
શેઠ જાંહાંગીરજી દાદાભાઈ ઇજનેર..	૨

ડ

શેઠ ડોશાભાઈ હોરમજજી કાંમાજી..	૫
શેઠ ડોશાભાઈ ધનજીભાઈ દીનશાહા.	૩
શેઠ ડોશાભાઈ ફરામજી કરાકા.. ..	૨
શેઠ ડોશાભાઈ એદલજી ગનદર....	૧
શેઠ ડોશાભાઈ હોરમજજી બનશા ..	૧
શેઠ ડોશાભાઈ જમશેદજી દાવર. ..	૧

ત

શેઠ તેહમુરસપજી જમશેદજી દેશાઈ ..	૧
શેઠ તેહમુલજી પેશતનજી શેઠના.. ..	૧

દ

શેઠ દીનશાજી માણેકજી પીટીટ....	૨૦
શેઠ દીનશાજી તથા ફરાંમજી બીખાજી બાંન..	૫
શેઠ દીનશાજી દાદાભાઈ ગાંધી. ..	૧

	નકલ.
શેઠ દાદાભાઈ બહમનજી છજીભાઈ	૨
શેઠ દીનશાહજી એદલજી લાખના ..	૧
શેઠ દીનશાહજી શાપુરજી કાલાશાના ..	૧
શેઠ દોરાબજી નાનાભાઈ નવરોજજી વાડીઆજી	૧
શેઠ દારાશા મેરવાંનજી શેઠના ..	૧
શેઠ દાદાભાઈ નશરવાનજી ભાવનગરી.	૧
શેઠ દાદાભાઈ પેસતનજી માસતર	૧
શેઠ દોરાબજી હોરમજજી પટેલ	૧
શેઠ દારાશા તથા રૂસતમજી ધનજીશા કપતાન	૧
શેઠ દાદાભાઈ હોશંગજી.	૧
શેઠ દાદાભાઈ રૂસતમજી અપુ.. ..	૧
શેઠ દીનશાહજી ડોસાભાઈ ધનજીભાઈ..	૧
શેઠ દીનશાહજી એદલજી સરાફ. ..	૧
શેઠ દાદાભાઈ તથા કાવશજી પાલનજી ચવના..	૧
શેઠ દીનશાહજી નવરોજજી બોદ.. ..	૧
શેઠ દોરાબજી પેસતનજી મેવાવાલા..	૧
શેઠ દાદાભાઈ બેજનજી કાતરક ..	૧
શેઠ દીનશાહજી હોરમજજી પદરખાંનેવાલા	૧
શેઠ દોરાબજી પાલનજી લેદવાર. ..	૨
શેઠ દીનશાહજી મેરવાનજી આરીઆં..	૧
શેઠ દોરાબજી ફરદુનજી ઊસનાદ ..	૧
શેઠ દીનશાહજી હોરમજજી સોપારીવાલા	૧
શેઠ દોરાબજી ઊકરજી નાનાભગતના .	૧
શેઠ દાદાભાઈ શાપુરજી ખાનસાહેબ .	૧
શેઠ દોરાબજી કાંમાજી ભરૂચા.. ..	૧
શેઠ દીનશાહજી માણેકજી નાનાભાઈ ..	૧
શેઠ દીનશાહજી હોરમજજી બાટલીવાલા.	૧
શેઠ દીનશાહજી દાદાભાઈ નાનકલાથ..	૧
શેઠ દાદાભાઈ ભીખાજી મોદી.. ..	૧
શેઠ દોરાબજી સોરાબજી બનાજીના..	૧
શેઠ દાદાભાઈ દીનશાહજી મોદી.. ..	૧
શેઠ દાદી માણેકજી લીમજી	૧

ધ

શેઠ ધનજીભાઈ ડોશાભાઈ મામા. ..	૨
શેઠ ધનજીભાઈ પેસતનજી મેહેતા ..	૧
શેઠ ધનજીભાઈ ભીખાજી દાંનરા. ..	૧
શેઠ ધનજીભાઈ બમનજી ગગરાટ ..	૧
શેઠ ધનજીભાઈ કાવશજી ઊમરીગર..	૧

ન

	નકલ.
શેઠ નશરવાનજી માણેકજી મીઠીઠ ..	૭
શેઠ નશરવાનજી રતનજી તાતા. ..	૧૫
શેઠ નશરવાનજી બમનજી મોદી તથા છોકરાઓ	૧
શેઠ નશરવાનજી અરદેશરજી ખરશેદજી વાડીઆજી	૧
શેઠ નવરોજજી ફરદુનજી.	૧
શેઠ નવરોજજી કાવશજી દારૂખાનાવાલા	૧
શેઠ નવરોજજી બેજનજી ફકીરજી ..	૧
શેઠ નવરોજજી જાંહાંગીરજી ગામડીઆ	૧
શેઠ નવરોજજી માણેકજી શેઠના. ..	૧
શેઠ નશરવાનજી એદલજી મુલાં ..	૧
શેઠ નવરોજજી દાજીભાઈ ઊનવાલા.	૧
શેઠ નશરવાનજી કાવસજી વાછાગાંધી	૧
શેઠ નાનાભાઈ ફરાંમજી સપેનસર..	૧
શેઠ નવરોજજી રૂસતમજી મોટાભાઈ.	૧
શેઠ નાનાભાઈ ખરશેદજી બાઇસ. ..	૧
શેઠ નશરવાનજી ચાંદાભાઈ સીવીલ એનજીનીઅર..	૧
શેઠ નાનાભાઈ જમશેદજી મુસ.. ..	૧
શેઠ નાનાભાઈ માણેકજી ગજદર ..	૧
શેઠ નશરવાનજી ફરદુનજી પારખ..	૧
શેઠ નશરવાનજી ફરામજી ગીસતા..	૧
શેઠ નાનાભાઈ સોરાબજી દાવર. ..	૧
શેઠ નાનાભાઈ બરજોરજી બાટલીવાલા.	૧
શેઠ નશરવાનજી નવરોજજી બોદ ..	૧
શેઠ નાનાભાઈ ભીખાજી મીસતરી ..	૧
શેઠ નશરવાનજી કાવસજી મીશતરી..	૧
શેઠ નશરવાનજી બમનજી બીસની..	૧
શેઠ નાનાભાઈ બમનજી મુબાંશીરોજ..	૧
શેઠ નશરવાનજી અસ્પંદીઆરજી પોચખાનેવાલા	૧
શેઠ નાનાભાઈ હોરમજજી નાધલાશેઠના	૧
શેઠ નશરવાનજી દીનસાહજી દુભાસ ..	૧
શેઠ નવરોજજી પેસતનજી કાપડીઆ.	૧
શેઠ નવરોજજી રતનજી ટોપર. ..	૧
શેઠ નવરોજજી કેકોબાદજી મોદી ..	૧
શેઠ નવરોજજી છવાજી માણેકજી વાછા	૧
શેઠ નવરોજજી એદલજી સુરતી. ..	૧
શેઠ નશરવાનજી મનચેરજી દુભાસ..	૧
શેઠ નશરવાનજી પેસતનજી પાવરી..	૧

નકલ.

શેઠ નસરવાનજી ખરશેદજી કોહીઆરજી. ૧
શેઠ નવરોજજી માણેકજી લંગડાના.. ૧

પ

શેઠ પેસતનજી કાવસજી શેઠના. .. ૭
શેઠ પેસતનજી હોરમજજી કાંમાજી.. ૫
શેઠ પેસતનજી એદલજી સુખીઆશેઠના ૧
શેઠ પેસતનજી એદલજી સરાફ. .. ૨
શેઠ પેસતનજી નવરોજજી દાવર .. ૧
શેઠ પીંચાજી સોરાબજી પીંચાજી .. ૧
શેઠ પેસતનજી નવરોજજી પીંચાજી .. ૧
શેઠ પેસતનજી દારાબજી શેઠના .. ૧
શેઠ પેસતનજી મનચેરજી ચીચગરના છોકરાઓ ૧
શેઠ પેસતનજી નવરોજજી ખરાસ .. ૧
શેઠ પાલણજી દોરાબજી રાંનજી. .. ૧
શેઠ પેસતનજી સાપુરજી ગજદર. .. ૧
શેઠ પાલણજી ધનજીભાઈના છોકરાઓ. ૧
શેઠ પેસતનજી બેજનજી ચોકસી .. ૧
શેઠ પેસતનજી હીરજીભાઈ કુપર .. ૧
શેઠ પેસતનજી હોરમજજી કાલેટના.. ૧
શેઠ પેસતનજી સોરાબજી ખરેગાટ.. ૧
શેઠ પેસતનજી બેરાંમજી દાંતરા .. ૧
શેઠ પેસતનજી બાપુજી ખુરચીઆ .. ૧
શેઠ પેસતનજી નવરોજજી કાપડીઆ. ૧
શેઠ પેસતનજી મનચેરજી ડાકટર .. ૧
શેઠ પેસતનજી મેરવાંનજી. ૨
શેઠ પીરોજશા કાવશા નાણાવટી. .. ૧
શેઠ પેસતનજી કાવસજી ચોકશી .. ૧
શેઠ પાલણજી કાનજીભાઈ રાંદેરીઆ.. ૧
શેઠ પેસતનજી દાદાભાઈ આસાવઈદ.. ૧
શેઠ પેસતનજી કાવસજી સોલીસીટર.. ૧
શેઠ પીરોજશા પેસતનજી મેરહોમજી. ૧
શેઠ પેસતનજી અરદેશર ગજદર .. ૧
શેઠ પાલણજી પેસતનજી પોચખાનેવાલા. ૧

ફ

શેઠ ફરાંમજી નસરવાનજી પટેલ .. ૩
શેઠ ફરાંમજી બમનજી શેઠના. .. ૫
શેઠ ફરાંમજી કાવસજી મારકર. .. ૧૦
શેઠ ફરાંમજી એદલજી દાવર.. .. ૧
શેઠ ફરાંમજી હોરમજજી કોમેસરીવાલા. ૨
શેઠ ફરાંમરોજ માણેકજી આદરજી ડાકટર ૨
શેઠ ફરાંમજી રૂસતમજી વાડીઆજી.. ૧
શેઠ ફરાંમજી બમનજી જીજીભાઈ .. ૧
શેઠ ફરાંમજી સોરાબજી ઊનવાલા.. ૧
શેઠ ફરાંમજી કાવસજી એનેટ.. .. ૧
શેઠ ફકીરજી મનચેરજી પટેલ.. .. ૧
શેઠ ફરાંમજી એદલજી લાહેર. .. ૧
શેઠ ફરાંમજી સાપુરજી ડાકટર.. .. ૧
શેઠ ફરદુનજી બરજોરજી સહીવાર .. ૧
શેઠ ફરાંમજી સોરાબજી ભાવનગરીઆ. ૧
શેઠ ફરાંમજી રૂસતમજી વાછા. .. ૧
શેઠ ફરાંમજી સોરાબસા મોદી. .. ૧
શેઠ ફકીરજી જીવાજી મોગરેલીવા .. ૧

બ

બંદેબાદ.. .. .. ૫
શેઠ બેરાંમજી જીજીભાઈ. ૩
શેઠ બેરાંમજી નસરવાંનજી થીરવાઈ.. ૨
શેઠ બમનજી માણેકજી મુળાં.. .. ૧
શેઠ બમનજી ભીખાજી દાંતરા. .. ૧
શેઠ બમનજી નસરવાંનજી વકીલ .. ૧
શેઠ બેજનજી એદલજી જથાવાલા.. ૧
શેઠ બેરાંમજી ખરશેદજી ગાંધી. .. ૧
શેઠ બેરાંમજી દાદાભાઈ રેજીસટરાર. ૧
શેઠ બમનજી ફરાંમજી પટેલ.. .. ૧
શેઠ બરજોરજી ફરાંમજી પટેલ. .. ૧
શેઠ બેરાંમજી હોરમજજી પટેલ .. ૧
શેઠ બમનજી ડોસાભાઈ મુનસી .. ૧
શેઠ બમનજી ખરશેદજી પંથકી. .. ૧
શેઠ બેરાંમજી નસરવાંનજી ગજદર.. ૧
શેઠ બરજોરજી રૂસતમજી બાટલીવાલા ૧
શેઠ બમનજી મનચેરજી ધનજીમેહેતાના ૧
શેઠ બેરાંમજી દાદાભાઈ પોચખાનેવાલા. ૧
શેઠ બરજોરજી કાવસજી મેહેતા .. ૧
શેઠ બમનજી એદલજી દાવર.. .. ૧
શેઠ બેરાંમજી નવરોજજી ડાકટર .. ૧
શેઠ બેજનજી મનચેરજી ઇજનેર .. ૧
શેઠ બરજોરજી રૂસતમજી મુલાંફીરોજ. ૧
શેઠ બરજોરજી રૂસતમજી મીસતરી.. ૧
શેઠ બેરાંમજી નસરવાંનજી સંજાણા.. ૧
શેઠ બરજોરજી પેસતનજી સેલીનવાલા. ૧
શેઠ બેરાંમજી કાવસજી ~~[illegible]~~ .. ૧
શેઠ બેરાંમજી રૂસતમજી દલાલ .. ૧
શેઠ બેજનજી જમશેદજી સરાફ .. ૧

નકલ.

શેઠ બેજનજી મનચેરજી બારીઆ .. ૧
શેઠ બેજનજી કાવસજી બામબોટવાલા. ૧
શેઠ બેરાંમજી માણેકજી લેલીનવાલા .. ૧
શેઠ બેજનજી રતનજી કોટવાલ. .. ૧

ભ

શેઠ ભીખાજી રૂસતમજી દાદા ૧

મ

બાઈ સાહેબો માણેકબાઈ તથા મોતલી બાઈ જંહાંગીરજી નશરવાંનજી વાડીઆજી. ૩
શેઠ મેરવાંનજી ફરાંમજીની કુાં .. ૫
શેઠ મનચેરજી બમનજી પંથકી .. ૫
શેઠ મનચેરજી ફરાંમજી કાંમાજી .. ૨
શેઠ મનચેરજી ફરાંમજી શેઠના ૧
શેઠ મેરવાંનજી દાદાભાઈ વાડીઆજી. ૧
શેઠ માણેકજી સોરાબજી વાડીઆજી. ૧
શેઠ મેરવાંનજી જીજીભાઈના છોકરાઓ ૧
શેઠ મનચેરજી પેસતનજી વાડીઆજી. ૧
શેઠ મનચેરજી તથા દોરાબજી કાવસજી દાવર ૧
શેઠ માણેકજી જમાસજી કાકા ૧
શેઠ મનચેરજી મેરવાનજી ભાવનગરીઆ ૧
શેઠ માણેકજી જમશેદજી વાડીઆ .. ૧
શેઠ માણેકજી સોરાબજી હાંસબરનર. ૧
શેઠ મનચેરશા બેજનજી મેહેરહોમજી ૧
શેઠ માણેકજી નવરોજજી જવેરી .. ૨
શેઠ માણેકજી હોરમજજી પરબેજ .. ૧
શેઠ મેરવાનજી રૂસતમજી ગંદેવીઆ. ૧
શેઠ માણેકજી ભીખાજી મુસ ૧
શેઠ માણેકજી ફરામજી બાપલા. .. ૧
શેઠ મેરવાનજી જંહાંગીરજી તારાચંદ. ૧
શેઠ મનચેરજી નવરોજજી બનાજી .. ૧
શેઠ મેરવાનજી હોરમજજી મુગાં .. ૧
શેઠ મનચેરજી બમનજી મગરાટ. .. ૧
શેઠ માણેકજી હોરમજજી માણુ. .. ૧
શેઠ માણેકજી મનચેરજી ફીરામાણેકના. ૧
શેઠ માણેકજી દોરાબજી ઊમરીગર .. ૧
શેઠ માણેકજી બમનજી ગોરા. .. ૧
શેઠ મનચેરજી ફરાંમજી તંબોલી .. ૧
શેઠ મનચેરજી ફરાંમજી કોહલા. .. ૧
શેઠ માણેકજી કુવરજી ડાએવાએ. .. ૧

નકલ.

શેઠ માણેકજી જમશેદજી ગંદેવીઆ. ૧
શેઠ મેરવાનજી હોરમજજી મેહેતા .. ૧
શેઠ માણેકજી સોરાબજી બારકર. .. ૧
શેઠ મેરવાનજી હોરમજજી કાપડીઆ. ૧
શેઠ મેરવાનજી દાદાભાઈ નવસારીવાલા ૧
શેઠ મેરવાનજી અસલાજી મવરાંવાલા. ૧
શેઠ માણેકશા જંહાંગીરશા તાલેયારખાં. ૧

ર

રાહનુમાએ માજદીઅસનાંન સભા. .. ૨
દસ્તુર રૂસતમજી કેકોબાદજી મેહરજી રાણાંનાં. ૧
શેઠ રૂસતમજી હોરમજજી પેસતનજી બાટલીવાલા ૨
શેઠ રૂસતમજી ડોસાભાઈ શેઠના. .. ૨
શેઠ રૂસતમજી સોરાબજી કેમેસરીવાલા ૨
શેઠ રૂસતમજી વીકાજી મેહેરજી .. ૧
શેઠ રૂસતમજી અરદેશરજી વાડીઆજી ૧
શેઠ રતનજી ફરદુનજી પારખ ૧
શેઠ રૂસતમજી બમનજી સકલાતવાલા ૧
શેઠ રૂસતમજી કાવસજી બાહાદુરજી .. ૧
શેઠ રતનજી જમશેદજી જથાવાલા .. ૧
શેઠ રૂસતમજી માણેકજી રાઈટર .. ૧
શેઠ રતનજી રૂસતમજી રાણા ૧
શેઠ રૂસતમજી જમશેદજી બામબોટ. ૧
શેઠ રૂસતમજી પેસતનજી ખીલીગોરીઆ ૧
શેઠ રૂસતમજી ફરાંમજી માડન ૧
શેઠ રૂસતમજી દાદાભાઈ પાલખીવાલા. ૧
શેઠ રૂસતમજી હોરમજજી માણુ .. ૧
શેઠ રૂસતમજી ફકીરજી પરેલવાલા .. ૧
શેઠ રતનજી ખરશેદજી બોખરા. .. ૧
શેઠ રૂસતમજી એદલજી દારાશા પતા પતીના. ૧
શેઠ રૂસતમજી જીવાજી માણેકજી શાં સબરેન. ૧
શેઠ રૂસતમજી નાનાભાઈ થાનેવાલા .. ૧
શેઠ રૂસતમજી હોરમજજી સરાફ. .. ૧
શેઠ રૂસતમજી એદલજી. ૧
શેઠ રૂસતમજી બરજોરજી મીઠાઈવાલા. ૧

લ

શેઠ લવજીભાઈ રૂસતમજી શેઠના .. ૧
શેઠ લીમજી જમશેદજી બાટલીબોઈ. ૧
શેઠ લીમજી દીનશાજી ફરદુનજી. .. ૧

	નકલ.
સ	
શેઠ સોરાબજી શાપુરજી બંગાલી ..	૧૫
શેઠ સોરાબજી નવરોજજી જમશેદજી વાડીઆજી	૧
શેઠ શાપુરજી જીવાજી વાછા .. .	૧
શેઠ સોરાબજી ફરાંમજી પટેલ	૧
શેઠ શાપુરજી જમાજી ભાવનગરીઆ .	૧
શેઠ સોરાબજી ધનજીભાઈ પટેલ ..	૧
શેઠ સોરાબજી ફરાંમજીની કુંપની ..	૧
શેઠ સોરાબજી હોરમજજી બાટલીવાલા.	૧
શેઠ સોરાબજી કાવસજી પાંઊવાલા ..	૧
શેઠ સોરાબજી જમશેદજી સકલાતવાલા	૧
શેઠ સોરાબજી બેજનજી તુરકી. .	૧
શેઠ સોરાબજી રૂસતમજી નરીમાન ..	૧
શેઠ સોરાબજી ફરાંમજી સાટીનના ..	૧
શેઠ શાપુરજી રતનજી શેઠના . ..	૧
શેઠ સોરાબજી બેરાંમજી કોલા. ..	૧
શેઠ સોરાબજી હીરજીભાઈ પટેલ. ..	૧
શેઠ સોરાબજી કાવશજી ટાટા	૧
શેઠ સોરાબજી બરજોરજી જથાવાલા.	૧
શેઠ સોરાબજી રૂસતમજી મેમવાલા ..	૧
શેઠ સોરાબજી મનચેરજી ગોલવાલા ..	૧
શેઠ સોરાબજી કાવસજી જુસઅશેઠ ..	૧
શેઠ સોરાબજી હોરમજજી સરાફ ..	૧
હ	
શેઠ હીરજીભાઈ તથા ફરાંમજી હોરમજજી શેઠના	૧૦
શેઠ હોરમજજી અરદેશર હોરમજજી વાડીઆજી	૫
શેઠ હોરમજજી નવરોજજી સકલાતવાલા	૭
શેઠ હોરમજજી જહાંગીરજી દાદીશેઠ .	૨
શેઠ હોરમજજી મનચેરજી વાડીઆજી.	૧
શેઠ હીરજીભાઈ મેરવાંનજી વાડીઆજી.	૧
શેઠ હોરમજજી મેરવાંનજી સરાફ ..	૧
શેઠ હોરમજજી તથા એદલજી સોરાબજી બાટલીવાલા	૧
શેઠ હીરજીભાઈ બરજોરજી બાટલીવાલા.	૧
શેઠ હોરમજજી ડોસાભાઈ ધનજીભાઈ.	૧
શેઠ હોરમજજી મોટાભાઈ દલાલ .	૧
શેઠ હોરમજજી ભીખાજી કરંજીઆ ..	૧
શેઠ હીરજીભાઈ ફરાંમજી કોપર ..	૧
શેઠ હોરમજજી શાપુરજી પાવરી. ..	૧
શેઠ હોરમજજી માણેકજી સીગારા ..	૧
શેઠ હોરમજજી બરજોરજી ગજદર ..	૧
શેઠ હોરમજજી બરજોરજી કપતાન ..	૧
શેઠ હીરજીભાઈ રતનજી મીસતરી ..	૧
શેઠ હોરમજજી બેરાંમજી રાણા	૧
શેઠ હોરમજજી ફરાંમજી વારદીન . ..	૧
શેઠ હોસંગજી હોરમજજી ખરાસ ..	૧
શેઠ હોરમજજી બેરામજી મુસ	૧
શેઠ હોરમજજી એદલજી દાવર . ..	૧
શેઠ હોરમજજી રતનજી મુસ	૧
શેઠ હોરમજજી બેજનજી દસતુર ..	૧
શેઠ હોરમજજી ખરશેદજી મેજર . ..	૧
શેઠ હોરમજજી પેસતનજી મોથવાલા .	૧
શેઠ હોરમજજી જમશેદજી ઈસકરવાલા	૧

શ્રી પુણાં ખાતે ખરીદ કરનારા સાહેબોનાં નાંમ.

	નકલ.
શ્રી આનરએબલ ખાંનબાહદુર શેઠ પદમજી પેસતનજી	૭
દસતુર તેહમુલજી મીનોચેરજી હોજદાર	૧
શેઠ દોરાબજી પેસતનજી	૨
શેઠ ફરાંમજી એદલજી	૧
શેઠ સોરાબજી મેહરવાનજી	૧
શેઠ જમાસજી શાપુરજી લાલા	૧
શેઠ [illegible] કાવસજી હાથીદારૂ . ..	૧
શેઠ દીનશાજી પેસતનજી	૧
શેઠ જમશેદજી એદલજી કેમેસરીવાલા	૧
શેઠ દાદાભાઈ પાલનજી ભેદવાર . ..	૧
શેઠ મેહરવાનજી ખરશેદજી મારકર ..	૧
શેઠ રતનજી દીનશાજી ભરૂચા . ..	૧
શેઠ દોરાબજી હોરમજજી કુટાર . ..	૧
શેઠ પીરોશા પેસતનજી	૧
શેઠ પાલનજી નશરવાનજી ફરાસખન .	૧

